U de la uliu

Un *memoir* despre durerea și frumusețea vieții

Helen Macdonald

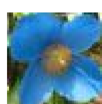
ORION

Helen Macdonald este scriitoare, poetă, ilustratoare și naturalistă, cercetător afiliat al Departamentului de Istoria și Filozofia Științei al Universității Cambridge. Fost bursier al Jesus College, Cambridge, a lucrat ca șoimar profesionist și s-a implicat în numeroase proiecte europene de cercetare și protejare a păsărilor de pradă. După ce a debutat ca poetă, în 2001, cu volumul Shaler's Fish, a publicat în 2006 Falcon, o istorie culturală a șoimăritului.
A devenit cunoscută după publicarea volumului U de la uliu (H is for Hawk, 2014), un memoir despre suferința provocată de moartea tatălui său și încercarea de a o depăși prin adoptarea și îmblânzirea unui uliu porumbar. Cartea a devenit bestseller foarte rapid, câștigând în anul apariției Samuel Johnson Prize și Costa Book Award, iar drepturile de publicare au fost vândute în peste 30 de țări.
Cea mai recentă carte a sa, Vesper Flights, a apărut în 2020 și este o colecție de eseuri scrise pentru rubrica ei din New York Times Magazine despre relația oamenilor cu natura. Cartea a fost aleasă Amazon Best Book of August 2020 și a fost nominalizată la Goodreads Choice Awards 2020.
„Animalele nu există pe lume ca să ne învețe pe noi tot felul de lucruri, dar asta e ceea ce au făcut întotdeauna și cele mai multe lucruri pe care le învățăm de la ele sunt cele pe care credem că le știm despre noi."
Helen Macdonald

Helen Macdonald

U de la uliu

Traducere din limba engleză și note de
ANDREEA CĂLIN

ORION

Familiei mele

PARTEA ÎNTÂI –

1

RĂBDARE

La patruzeci și cinci de minute distanță de Cambridge, către nord-est, se află un ținut pe care am ajuns să-l iubesc chiar foarte mult. E acolo unde umezeala mlaștinii lasă loc nisipului ars de soare. E tărâmul brazilor contorsionați, al mașinilor incendiate, al semnalizatoarelor rutiere găurite de gloanțe și al bazelor Forțelor Aeriene ale SUA. Sunt fantome aici: case care se năruie pe parcele numerotate din pădurile de conifere. În interiorul tumulilor acoperiți cu iarbă din spatele gardurilor de trei metri și jumătate există spații amenajate pentru rachete nucleare aeropurtate, saloane de tatuaj și terenuri de golf ale Forțelor Aeriene ale SUA. Primăvara e un freamăt de zgomote: trafic aerian permanent, puști cu gaz declanșate în câmpuri de mazăre, ciocârlii de pădure și avioane supersonice. Se numește Brecklands – Tărâmurile Distruse – și acolo am ajuns într-o dimineață, acum șapte ani, la începutul primăverii, într-o călătorie pe care nu o planificasem deloc. La cinci dimineața mă uitam fix la un pătrat de lumină pe care felinarul stradal îl proiecta pe tavan, ascultând câțiva petrecăreți întârziați care pălăvrăgeau afară, pe trotuar. Aveam o stare ciudată: super obosită, super tensionată, cu senzația neplăcută că parcă îmi fusese extirpat creierul și parcă îmi fusese umplut craniul cu ceva de genul foliei de aluminiu băgată la microunde, găurită, carbonizată și din care ieșeau scântei. *Îhhh. Trebuie să ies*, m-am gândit, dând

păturile la o parte. *Afară!* Mi-am tras pe mine blugi, ghete și un hanorac, mi-am clătit gura cu cafea arsă și, abia când eu și Volkswagenul meu antic ajunseserăm pe la jumătatea autostrăzii A14, mi-am dat seama unde mă duceam și de ce. Acolo, departe, dincolo de parbrizul aburit și de marcajele albe, era pădurea. Pădurea distrusă. Într-acolo mă îndreptam. Ca să văd uliii porumbari.

Știam că avea să fie dificil. Uliii porumbari *sunt* dificili. Ați văzut vreodată un uliu care prinde o pasăre în grădina voastră din spate? Eu nu, dar știu că s-a întâmplat. Am găsit dovezi. Bucățele înșirate pe dalele verandei: un piciorș de pasăre cântătoare, aproape ca de insectă, cu o contractură puternică, urmare a sfâșierii tendoanelor, sau – chiar mai sinistru – un cioc dezarticulat, partea superioară a ciocului unei vrăbii de casă sau partea inferioară, o fărâmă conică de culoare gri-roșiatică, ușor translucidă, cu câteva pene amărâte din zona maxilarului încă prinse de ea. Dar poate că voi ați văzut, poate că v-ați uitat pe fereastră și ați văzut acolo, pe gazon, cum un nenorocit de uliu imens omoară un porumbel, sau o mierlă, sau o coțofană, și cum arată precum cea mai mare și mai impresionantă formă de sălbăticiune pe care ați văzut-o vreodată, de parcă cineva v-ar fi strecurat un leopard de zăpadă în bucătărie și l-ați fi descoperit mâncând pisica. Mi s-a întâmplat să vină oameni grăbiți la mine, în supermarketuri sau la bibliotecă, și să-mi spună, făcând ochii mari: „Am văzut cum un uliu a prins o pasăre în grădina din spatele casei mele în dimineața asta!" Și eu aproape că deschid gura ca să zic: „Uliul păsărar!" Iar ei continuă: „M-am uitat în cartea cu păsări. Era un *uliu porumbar*." Dar nu e niciodată; cărțile nu sunt bune. Când se luptă cu un porumbel pe peluza ta, un uliu devine o forță a naturii, iar cărțile ilustrate cu păsări nu se compară niciodată cu ce ne aducem aminte. Iată-l pe uliul păsărar. E cenușiu, cu pieptul dungat în alb și negru, ochi galbeni și o coadă lungă. Lângă el e uliul porumbar. Și acesta e cenușiu, cu un piept dungat în alb și negru, ochi galbeni și coadă

lungă. *Hmm*, îți spui. Citești descrierea. Uliu păsărar: 30 până la 40 de centimetri lungime. Uliu porumbar: 48 până la 60 de centimetri. Ăsta e. Era uriaș. Sigur era un uliu porumbar. Arată la fel. Uliii porumbari sunt mai mari, asta e tot. Doar mai mari.[1]

Nu. În viața reală, uliii porumbari seamănă cu uliii păsărari tot așa cum leoparzii seamănă cu pisicile domestice. Da, sunt mai mari. Dar sunt mai masivi, mai cruzi, mai periculoși, mai înspăimântători, și mult, mult mai greu de văzut. Sunt păsări de adân curi de pădure, nu de grădină, sunt Graalul întunecat al observatorilor de păsări. Poți petrece o săptămână într-o pădure plină de ulii porumbari și să nu vezi niciodată unul, doar urme ale prezenței lor. Un foșnet neașteptat, urmat de strigăte ale păsărilor de pădure înspăimântate și senzația că ceva se mișcă în afara câmpului tău vizual. Poate că o să găsești un porumbel pe jumătate mâncat, prăbușit într-o explozie de pene albe pe covorul pădurii. Sau poate că ai noroc: plimbându-te prin ceața zorilor o să întorci capul și vei vedea, pentru o fracțiune de secundă, o pasăre trecând în zbor pe lângă tine și îndepărtându-se, cu picioare cu gheare mari, ușor strânse, și cu privirea fixată pe o țintă îndepărtată. O fracțiune de secundă care îți întipărește ineluctabil imaginea în creier și te face să tânjești după mai mult. Să cauți ulii porumbari e ca și cum ai căuta grația divină: vine, dar rareori, și nu poți să alegi când și cum o să apară. Dar ai o șansă nițel mai mare în diminețile limpezi de primăvară timpurie pentru că atunci își abandonează porumbarii lumea de sub copaci, pentru a se curta în văzduh. Asta speram eu să văd.

Am trântit portiera ruginită și am pornit-o cu binoclul printr-o pădure plumbuită de chiciură. Bucăți din locul ăsta dispăruseră de când fusesem ultima oară aici. Am descoperit zone cu pământ răvășit; metri pătrați vandalizați, clar delimitați, cu rădăcini rupte și ace de brad uscate, presărate pe nisip. Defrișări. De parcă de asta aveam

nevoie! Treptat, mintea mea a început să-și limpezească spații neutilizate de luni de zile. De atâta vreme trăisem prin biblioteci și camere de cămin, încruntându-mă la ecrane, punând note pe eseuri, căutând referințe academice. Ăsta era un alt gen de vânătoare. Aici eram un altfel de animal. Ați urmărit vreodată o căprioară ieșind la iveală din ascunzătoare? Fac un pas, se opresc și rămân nemișcate, cu botul în vânt, privind și mirosind. E posibil ca un tremur nervos să le înfioare crupa. Și apoi, conștiente că totul e sigur, pășesc afară din tufiș ca să pască. În dimineața aceea m-am simțit ca o căprioară. Nu pentru că aș fi adulmecat aerul sau pentru că aș fi stat nemișcată de frică – ci pentru că, precum căprioara, eram pradă unor feluri foarte vechi și intuitive de a mă mișca printr-un peisaj, experimentând forme de atenție și de deplasare dincolo de controlul conștient. Ceva din mine îmi poruncea cum și unde să pășesc, fără ca eu să știu mare lucru despre asta. Ar fi putut să fie vorba de un milion de ani de evoluție sau de intuiție, dar, în căutarea uliului porumbar, mă simt încordată când merg sau stau direct în bătaia soarelui, mă surprind migrând inconștient către petele de lumină sau alunecând în umbrele înguste și reci, de-a lungul făgașelor dintre pâlcurile de brazi. Tresar dacă aud chemarea unei gaițe sau croncănitul unei ciori, ca o alarmă supărată. Ambele ar putea însemna *Atenție, om!* sau *Atenție, uliu porumbar!* Iar în acea dimineață încercam să-l găsesc pe unul în timp ce-l ascundeam pe celălalt. Aceste intuiții fantomatice care au legat de milenii corpul de suflet preluaseră controlul, își vedeau de treaba lor, făcându-mă să mă simt prost în lumina puternică a soarelui, nesigură pe partea greșită a unei creste, cumva obligată să merg înapoi peste o culme de iarbă pârjolită, pentru a ajunge de cealaltă parte unde s-a dovedit a fi un heleșteu. Păsări mici s-au ridicat în stoluri de pe malul

heleșteului: cinteze, cinteze de iarnă, un stol de pițigoi codați, și s-au prins de ramurile salciei ca niște ghemotoace vii de bumbac.

Heleșteul era format în craterul lăsat de o bombă, una din șirul celor aruncate de un bombardier german peste Lakenheath în timpul războiului. Era o anomalie lichidă, un heleșteu printre dune, înconjurat de mănunchiuri groase de rogoz de nisip la mulți, mulți kilometri distanță de mare. Am scuturat din cap. Era ciudat. Pe de altă parte, chiar e foarte ciudat aici și, plimbându-te prin pădure, dai de tot soiul de lucruri la care nu te aștepți. De exemplu, suprafețe întinse cu lichenul-renilor: steluțe și înflorituri și urme ale unei flore străvechi care crește pe terenul obosit. Casante sub picior vara, plantele astea sunt asemenea unor fragmente arctice căzute pe lume în locul greșit. Peste tot sunt ridicături osoase și fâșii de cremene. În diminețile reci, poți culege cioburi scoase din miezuri de cremene de meșteșugari neolitici, fulgi minusculi de piatră care strălucesc în straie umede de apă rece. Regiunea asta a fost centrul industriei pietrei de cremene în perioada neolitică. Iar mai târziu a devenit celebră pentru iepurii crescuți pentru carne și fetru. Crescătorii imense, mărginite de garduri ghimpate se întindeau odinioară peste tărâmul nisipos, dând numele lor unor locuri de aici – Wangford Warren, Lakenheath Warren – și, până la urmă, iepurii au provocat dezastrul. Modul lor de a se hrăni, rozând aproape de rădăcină, laolaltă cu pășcutul oilor a redus iarba scurtă la o crustă subțire de rădăcini peste nisip. Acolo unde au păscut cel mai mult, nisipul a fost împins de vânt în derivă și s-a plimbat pe suprafața terenului. În 1688, vânturile puternice dinspre sud- est au ridicat în aer pământul fărâmițat. Un nor galben de mari dimensiuni a acoperit soarele. Tone de pământ s-au deplasat, s-au mutat din loc și s-au prăbușit. Brandon a fost înconjurat de nisip; Santon Downham a fost îndiguit, râul fiindu-i complet blocat. Când s-au oprit vânturile, dunele se întindeau cale de ki lometri întregi între Brandon și Barton Mills. Zona a

devenit cunoscută pentru condițiile ei sinistre de călătorie, arzătoare vara și împânzită de bandiți în timpul nopții. Propria noastră *Arabia deserta*. John Evelyn le-a descris drept „nisipuri mișcătoare" care „au afectat atât de tare regiunea, rostogolindu-se din loc în loc, precum nisipurile din deșerturile Libiei, acoperind chiar moșii întregi ale unor gentlemeni."[1]

Iată-mă în nisipurile mișcătoare ale lui Evelyn: majoritatea dunelor sunt ascunse de pini – pădurea a fost plantată aici în anii 1920, ca să avem cherestea pentru războaie viitoare –, iar bandiții au dispărut de mult. Dar tot pare un loc periculos, pe jumătate îngropat, deformat. Îl iubesc pentru că, dintre toate locurile pe care le știu din Anglia, mi se pare cel mai sălbatic. Nu e o sălbăticie neatinsă, ca cea din vârful muntelui, ci o sălbăticie dărăpănată, în care oamenii și terenul au conspirat pentru a crea senzația de ciudățenie. Lasă din plin senzația unei istorii rurale alternative; nu doar a viselor de măreție și relaxare ale moșiilor întinse, ci și o istorie a industriei, a exploatării forestiere, dezastrului, comerțului și muncii. Nu mă puteam gândi la un loc mai potrivit pentru a găsi ulii porumbari. Se potrivesc perfect cu tărâmul ciudat din Breckland, pentru că povestea lor e la fel de umană.

Este o poveste fascinantă. Uliii porumbari creșteau odinioară în Insulele Britanice. „Există Tipuri și Dimensiuni variate de *Ulii porumbari*", scria Richard Blome în 1618, „care diferă din punctul de vedere al calității, forței și durității, în funcție de diversele *Provincii* unde sunt Crescuți; dar niciun loc nu are ulii la fel de valoroși ca cei din *Moscova*, *Norvegia* și din nordul *Irlandei*, mai ales în Ținutul *Tyrone*."[2] Dar calitățile uliilor au fost date uitării odată cu apariția practicii împrejmuirilor de teren, care au limitat abilitatea oamenilor de rând de a dresa ulii, precum și odată cu apariția armelor de foc, care au făcut ca vânătoarea, mai degrabă decât șoimăritul, să fie la mare modă. Uliii porumbari au devenit dăunători, nu parteneri

de vânătoare. Prigonirea lor de către crescătorii de păsări a fost ultima picătură pentru o populație de ulii porumbari care avea deja probleme din cauza pierderii habitatului. La finalul secolului al XIX-lea, uliii porumbari britanici deja nu mai existau. Am o fotografie cu rămășițele împăiate ale uneia dintre ultimele păsări împușcate; un instantaneu alb-negru cu o pasăre de pe o moșie scoțiană, o pasăre ponosită, împăiată și cu ochi sticloși. Uliii porumbari dispăruseră.

Dar, în anii 1960 și 1970, șoimarii au inițiat o schemă tăcută, neoficială, de aducere a lor înapoi. Clubul Șoimarilor Britanici[2] a calculat că, la prețul plătit pentru importul de pe continent al unui uliu porumbar pentru dresaj, îți puteai permite să aduci o a doua pasăre și să o eliberezi. Cumperi una, eliberezi una. Nu era ceva greu de făcut cu o pasăre atât de independentă și de brutală ca un uliu porumbar. Doar găseai o pădure și deschideai cutia. Șoimarii care împărtășeau genul ăsta de gândire au început să facă asta peste tot în Marea Britanie. Uliii au venit din Suedia, Germania și Finlanda: majoritatea erau ulii uriași, palizi, din pădurile de taiga. Unora li s-a dat intenționat drumul. Alții s-au pierdut pur și simplu. Au supraviețuit, s-au găsit unii pe alții și s-au înmulțit, în secret și cu succes. În zilele noastre, descendenții lor numără aproximativ patru sute cincizeci de perechi. Evazivi, spectaculoși, complet adaptați locului, realitatea concretă a acestor ulii porumbari britanici mă face fericită. Existența lor face de rușine gândul că sălbăticia este întotdeauna ceva neatins de inimile și mâinile oamenilor. Sălbăticia poate fi produsul muncii umane.

Era fix opt și jumătate. Mă uitam la o crenguță de mahonia care creștea dintr-o brazdă de iarbă, cu frunzele ei cărămizii precum pielea de porc lustruită. Am privit în sus. Și atunci mi-am văzut uliii porumbari. Iată-i. O pereche, planând deasupra coroanei copacilor în aerul care se încălzea rapid. Pe ceafă mă mângâia o rază de soare, dar

simțeam în nări miros de gheață văzând zborul înalt al acestor ulii. Simțeam miros de gheață și de tulpini de ferigă și de rășină de pin. Cocktail de uliu porumbar. Erau în plină ascensiune. În aer, uliii porumbari sunt de un gri complex. Nici cenușiu ardezie, nici cenușiu porumbel, ci un fel de cenușiu ca norii de ploaie, și, în pofida distanței, puteam să văd pămătuful mare al penelor albe de sub coadă, răsfirat, urmat de coada groasă și scurtă și de acea curbură și arcuire superbă a penelor secundare ale unui uliu porumbar în aer, trăsături care-i fac să fie total diferiți de uliii păsărari. Erau luați cu asalt de ciori și pur și simplu nu le păsa; adică *și ce dacă*? O cioară s-a prăbușit pe mascul, iar el și-a ridicat cumva o aripă ca s-o lase să treacă. Cioara nu era proastă și nu a plonjat prea mult timp sub uliu. Uliii ăștia porumbari nu se dădeau chiar în spectacol, nu făceau acrobațiile aeriene despre care citisem în cărți. Dar iubeau spațiul dintre ei și-l brăzdau în tot felul de linii și arcuri concentrice. Câteva bătăi din aripi și masculul ajungea deasupra femelei și apoi plutea la nord de ea și aluneca repede în jos, ca o tăietură de cuțit, o linie caligrafică așternută lin sub ea, iar femela își cobora o aripă și apoi se avântau amândoi din nou în sus. Erau deasupra unui pâlc de pini, chiar acolo. Și apoi au dispărut. Într-o clipă, perechea mea de ulii porumbari desena linii din manualele de fizică pe cer, iar apoi nu mai era nimic. Nu-mi aduc aminte să mă fi uitat în jos sau în altă parte. Poate că am clipit. Poate că a fost chiar atât de simplu. Și, în acea pauză infinitezimală pe care creierul o maschează, dispăruseră în pădure.

M-am așezat, obosită și mulțumită. Uliii porumbari dispăruseră, văzduhul era gol. Timpul trecea. Lungimea de undă a luminii din jurul meu s-a scurtat. Ziua creștea. Un uliu păsărar, ușor precum o jucărie din lemn de balsa și hârtie de orez[3], a trecut rapid în zbor pe lângă mine la nivelul genunchilor, ridicându-se peste un tufiș de mărăcini și îndepărtându-se în zbor printre copaci. L-am privit în

timp ce dispărea, pierdută în amintire. O amintire luminoasă, irezistibilă. Aerul era îmbibat de mirosul rășinii de pin și de mirosul ascuțit, de oțet, al furnicilor de lemn. Mi-am simțit degetele de fetiță prinse de lanțul de plastic și am simțit greutatea binoclului est-german în jurul gâtului. Eram plictisită. Aveam nouă ani. Tata stătea lângă mine. Ne uitam după ulii păsărari. Cuibăreau în apropiere și, în acea după-masă de iulie, speram să avem parte de genul de spectacol pe care ni-l oferiseră câteodată: un fior subtil prin vârfurile pinilor, în timp ce unul zbura prin ei și se îndepărta; o frântură de ochi gălbui; un piept dungat pe deasupra acelor în mișcare sau o siluetă fugară conturată în negru pe cerul din Surrey. O vreme fusese interesant să scrutăm întunericul dintre copaci și petele roșietice și negre unde soarele desena umbre nebunești de-a lungul pinilor. Dar, când ai nouă ani, așteptarea e dificilă. Am lovit baza gardului cu picioarele încălțate în cizme de cauciuc. M-am învârtit și m-am foit. Am oftat. M-am atârnat cu degetele de gard. Și atunci tata s-a uitat la mine, pe jumătate exasperat, pe jumătate amuzat, și mi-a explicat ceva. Mi-a explicat *răbdarea*. Mi-a spus că cel mai important lucru de reținut dintre toate, era că, atunci când vrei din tot sufletul să vezi ceva, câteodată trebuie să stai nemișcat, să stai în același loc, să-ți amintești cât de mult voiai să vezi lucrul acela și să ai răbdare. „Când sunt la muncă și fac fotografii pentru ziar“, mi-a spus el, „câteodată trebuie să stau în mașină ore în șir ca să obțin poza pe care o vreau. Nu pot să mă ridic să îmi iau o cană de ceai și nici măcar să mă duc la toaletă. Trebuie doar să am răbdare. Dacă vrei să vezi uliii, și tu trebuie să ai răbdare.“ Era solemn și serios, nu enervat; ce făcea el era să îmi transmită un Adevăr al adulților, dar eu am dat morocănoasă din cap și m-am uitat în jos. Suna ca o lecție, nu ca un sfat, și nu am înțeles ce rost avea ce încerca el să-mi comunice.

Înveți. *Azi*, m-am gândit eu, când nu mai am nouă ani și nu mai sunt plictisită, *am avut răbdare și uliii au venit*. M-am ridicat încet, cu picioarele puțin amorțite de la atâta nemișcare, și am descoperit că țineam în mână un mănunchi de lichenul-renilor, o bucățică din acel lichen care poate să supraviețuiască aproape oricărei provocări pe care lumea i-o scoate în cale. Este întruchiparea răbdării. Țineți licheniul-renilor la întuneric, congelați-l, uscați-l până devine casant; nu va muri. Intră în hibernare și așteaptă ca lucrurile să se îmbunătățească. E impresionant. Am cântărit în palmă sfera din crenguțe mici. Aproape că nici nu era acolo. Și, dintr-un impuls spontan, am pus la păstrare acest memento mic și tăcut al momentului când am văzut uliii, în buzunarul interior al hainei mele și m-am dus acasă. Am așezat sfera pe un raft, aproape de telefon. Trei săptămâni mai târziu, la lichenul-renilor mă uitam când m-a sunat mama și mi-a spus că tata murise.

1 Uliii sunt păsări răpitoare de zi care vânează predominant alte păsări. Există zeci de specii de ulii, dintre care în România trăiesc numai trei: uliul porumbar, uliul păsărar și uliul cu picioare scurte. Diferențele între specii sunt, uneori, insesizabile pentru necunoscători (de aici și confuzia pe care o remarcă autoarea). Uliul face parte din aceeași categorie a păsărilor de pradă care cuprinde și șoimul, acvila sau vulturul, fiecare cu speciile sale caracteristice. De exemplu, în România avem mai multe specii, precum: șoimul călător, șoimul de iarnă, șoimul rândunelelor, șoimul dunărean. Pe parcursul cărții, autoarea jonglează cu diferite denumiri ale acestor păsări de pradă, vorbind, uneori în același paragraf, când de ulii (*hawk*), când de șoimi (*falcon*). Acest lucru se datorează și faptului că noțiunea de șoim e utilizată în general pentru toate răpitoarele folosite în șoimărit, iar cea de uliu mai cu seamă pentru speciile prezente în Marea Britanie: porumbar și păsărar (n. ed.).

2 În orig., British Falconers' Club.

3 În orig., *a doped tissue-paper*, o hârtie de orez tratată cu un lac special, care se folosește cu predilecție la construirea bărcilor de balsa (n. ed.).

2
PIERDUT

Tocmai ce mă pregăteam să ies din casă când a sunat telefonul. Am ridicat receptorul. Hop-țop cu cheile în mână. „Alo?“ O pauză. Mama. N-a trebuit să spună decât o singură propoziție. Asta: „M-au sunat de la Spitalul St Thomas.“ Atunci mi-am dat seama. Mi-am dat seama că tata murise. Mi-am dat seama că era mort pentru că asta a fost propoziția pe care a spus-o după pauză și, ca să o rostească, a folosit o voce pe care nu o mai auzisem înainte. Mort. M-am prăbușit pe podea. Picioarele mi s-au frânt, au cedat, iar eu stăteam pe covor, cu telefonul lipit de urechea dreaptă, ascultând-o pe mama și fixând cu privirea ghemotocul de lichenul-renilor de pe raft, ireal de ușor, o încrengătură de mlădițe cenușii, tari, plină de viață, cu vârfuri prăfuite și spații tăcute care umpleau aerul dintre ele, iar mami spunea că n-au putut face nimic la spital, de vină fusese inima lui, cred, nu s-a putut face nimic, nu trebuie să te întorci în seara asta, nu veni, e un drum lung și e târziu și e așa de mult de condus și nu trebuie să te întorci – și bineînțeles că asta era o aiureală; niciuna dintre noi nu știa ce s-ar putea face, sau ce ar trebui făcut, sau ce însemna asta, doar că noi două și fratele meu ne agățam cu toții de o lume deja dispărută.

Am pus telefonul jos. Încă mai aveam cheile în mână. În lumea aceea, deja dispărută, mă duceam la cină cu Christina, prietena mea filozoafă din Australia, care fusese tot timpul acolo, așezată pe canapea, când a sunat telefonul. S-a uitat fix la mine cu fața ei palidă. I-am spus ce se întâmplase. Și am insistat să mergem totuși la restaurant, pentru că rezervaserăm o masă, bineînțeles că

trebuia să mergem și chiar am mers, și am comandat, și a venit mâncarea, și eu nu am mâncat-o. Chelnerul era îngrijorat, voia să știe dacă se întâmplase ceva. Păi...

Cred că i-a spus Christina. Nu-mi mai aduc aminte când, dar el a făcut ceva destul de ieșit din comun. A dispărut, apoi a reapărut la masă cu o expresie de neliniște și îngrijorare și cu o prăjitură de ciocolată cu înghețată și cu o crenguță de mentă înfiptă în vârf, pudrată cu cacao și zahăr vanilat, din partea casei. Pe o farfurie neagră. M-am uitat fix la ea. *E ridicol*, m-am gândit. Apoi, *Ce e asta?* Am scos menta din înghețată, am ridicat-o, m-am uitat la cele două frunze și la tulpina ei minusculă mânjită de ciocolată și m-am gândit: *Asta nu o să mai crească*. Emoționată și uimită că un chelner se gândise că o prăjitură gratuită și înghețata m-ar putea alina, m-am uitat la capătul tăiat al crenguței. Îmi aducea aminte de ceva. M-am chinuit să-mi dau seama ce putea fi. Și atunci m-am întors în timp, în urmă cu trei ani, în Hampshire, afară, în grădină, într-un weekend luminos de martie, când m-am strâmbat pentru că am văzut că tati avea o tăietură urâtă pe frunte. „Te-ai lovit!“, am spus. „A, chestia asta“, a spus el, fixând încă un arc pe trambulina pe care o construiam pentru nepoata mea. „Ieri s-a întâmplat. Nu-mi aduc aminte cum. M-am zgâriat în ceva. Dar o să fie bine. O să se vindece repede, se vindecă bine.“ Acela a fost momentul în care lumea veche s-a aplecat asupra mea, mi-a șoptit rămas-bun și a dispărut. Am fugit în noapte. Trebuia să mă duc înapoi în Hampshire. Trebuia să plec *acum*. Pentru că tăietura nu avea să fie bine. Nu avea să se vindece.

Iată un cuvânt. *Doliu*. Sau *îndurerat*. *Îndoliat*. În engleza veche vine din *bereafian*[4] care înseamnă „a lipsi pe cineva de ceva, a-i lua ceva cuiva, a pune stăpânire, a fura.“ Furat. Luat în stăpânire. Ni se întâmplă tuturor. Dar treci singur prin asta. Pierderea șocantă nu poate fi împărtășită, indiferent cât de mult ai încerca. „Imaginați-vă“, le-am spus atunci unor prieteni într-o încercare sinceră de a explica,

„imaginați-vă că toată familia voastră este într-o cameră. Da, toți. Toți oamenii pe care îi iubiți. Și ceea ce se întâmplă apoi este că intră cineva în cameră și vă lovește pe toți în stomac. Pe fiecare în parte. Foarte tare. Așa că vă prăbușiți cu toții. Da? Ideea e că împărtășiți toți aceeași durere, exact aceeași, dar sunteți prea acaparați de trăirea agoniei ca să simțiți orice altceva în afară de faptul că sunteți complet singuri. *Ăsta e sentimentul!*“ Mi-am terminat triumfătoare micul discurs, convinsă că descoperisem modalitatea *perfectă* de a explica cum mă simt. Eram nedumerită de figurile pline de milă, oripilate, pentru că nu-mi dădusem deloc seama că exemplul cu familiile prietenilor mei care erau băgate în camere și bătute ar fi putut să poarte amprenta unei nebunii depline.

Nici măcar acum nu pot să le așez în ordinea corectă. Amintirile sunt precum niște bucăți grele din sticlă. Le pot lăsa jos în diferite locuri, dar nu-i chip să alcătuiască o poveste. Într-o zi, mergeam de la Waterloo spre spital, pe sub pătura de nori. Respirația părea o dovadă de disciplină. Mami s-a întors spre mine, cu fața imobilă, și a spus: „O să vină un moment când toate astea o să pară un vis urât.“ Ochelarii lui, strânși cu grijă, așezați în mâna întinsă a mamei mele. Haina lui. Un plic. Ceasul lui. Pantofii lui. Și, când am plecat, ținând strâns o pungă de plastic cu obiectele lui, norii erau tot acolo, o friză de cumulus nemișcați peste Tamisa, netezi ca un fond mat, pictat pe sticlă. La Podul Waterloo ne-am aplecat peste piatra de Portland și ne-am uitat la apa de dedesubt.

Cred că atunci am zâmbit pentru prima oară după ce primisem telefonul. Pe de o parte, pentru că apa se scurgea către mare și acest fenomen fizic banal încă mai avea sens în comparație cu tot restul. Și, pe de altă parte, pentru că în urmă cu un deceniu, tata inventase un proiect complementar de week end, extraordinar de excentric. Hotărâse să fotografieze absolut toate podurile de pe Tamisa. Am mers cu el câteodată, duminica dimineața, conducând până la Cotswolds. Tata fusese tatăl meu, dar și

prietenul meu și un complice când venea vorba de incursiuni de genul ăsta. De la izvorul care ieșea din iarbă în Cirencester am mers pe jos și am explorat, am urmărit un pârâu unduitor și nămolos, am încălcat proprietăți pentru a fotografia podețe aruncate peste el, am fost apostrofați de fermieri, amenințați de vite, am analizat hărți cu o concentrare intensă. A durat un an. Într-un final, a reușit. Fiecare pod. Pe undeva, în fișierele cu imagini de acasă de la mama, se află un dosar fotografic complet al modalităților de a traversa Tamisa de la izvoare până la mare.

Într-o altă zi, am intrat în panică pentru că nu-i puteam găsi mașina. O parcase undeva în apropiere de Podul Battersea și bineînțeles că nu se dusese înapoi după ea. Am căutat-o ore în șir, din ce în ce mai disperate, intrând în zadar pe străzi lăturalnice, alei și fundături, mărindu-ne aria de căutare pentru a include străzi la kilometri distanță de unde știam că ar fi putut să fie mașina. Pe măsură ce ziua trecea, am înțeles că, și dacă am fi găsit Peugeot-ul albastru al tatei, cu legitimația lui de presă prinsă la lunetă și cu aparatele de fotografiat în portbagaj, căutarea noastră tot inutilă ar fi fost. Bineînțeles că fusese ridicată. Am găsit numărul, am sunat la parcul de mașini și i-am spus celui care a răspuns că proprietarul mașinii nu putea s-o ia, pentru că era mort. Era vorba de tatăl meu. Că nu a vrut să-și lase mașina acolo, dar că a murit. Că sigur nu a vrut s-o lase acolo. Propoziții halucinante, seci, cioplite în piatră. Nu i-am înțeles tăcerea jenată. Mi-a spus: „Scuze, of, Doamne! Îmi pare așa de rău“, dar ar fi putut să spună orice și nu ar fi avut niciun sens. Trebuia să mergem cu certificatul de deces al tatei la parcul auto ca să nu plătim taxa de ridicare. Nici asta nu avea niciun sens.

După înmormântare, m-am întors în Cambridge. Nu am dormit. Am condus mult, la întâmplare. M-am uitat cum apune soarele și cum răsare soarele, și cum e soarele între aceste momente. Am privit porumbeii răsfirându-și cozile

și făcându-și unul altuia curte în pavane[5] elaborate pe peluza din fața casei mele. Avioanele aterizau încă, mașinile mai mergeau încă, oamenii încă mai făceau cumpărături și vorbeau și munceau. Nimic din toate astea nu avea vreun sens. Săptămâni la rând am simțit că sunt făcută din metal mat incandescent. Așa simțeam; senzația asta era atât de puternică, încât eram convinsă că, în pofida tuturor dovezilor contrare, dacă m-ai fi așezat pe un pat sau pe un scaun, le-aș fi ars în întregime.

Cam pe-atunci și-a făcut loc în mine un soi de nebunie. Privind în urmă, cred că nu am fost cu adevărat nebună. Mai degrabă nebună dinspre nord-nord-vest. Întotdeauna am putut deosebi un uliu de un bâtlan[6], dar câteodată eram șocată de cât de asemănători erau. Știam că nu sunt cu adevărat *nebună* pentru că mai văzusem oameni afectați de psihoză, iar acea nebunie era la fel de clară precum gustul sângelui în gură. Genul de nebunie pe care îl aveam eu era diferit. Era tăcută și foarte, foarte periculoasă. Era o nebunie menită să mă țină zdravănă la cap. Mintea mea se chinuia să clădească o punte peste gol, să facă o lume nouă și locuibilă. Problema e că nu avea cu ce să lucreze. Nu aveam niciun partener, nici copii, nici casă. Nici un serviciu de la nouă la cinci. Așa că se agăța de orice putea. Era disperată și interpreta greșit lumea. Am început să observ conexiuni ciudate între lucruri. Lucruri lipsite de importanță au început să capete semnificații extraordinare. Îmi citeam horoscopul și-l credeam. Premoniții. Senzații puternice de *déjà vu*. Coincidențe. Amintiri ale unor lucruri care nu se întâmplaseră încă. Timpul nu mai curgea înainte. Era o chestie solidă, de care te puteai rezema și simțeai cum te împinge înapoi; un fluid dens, pe jumătate aer, pe jumătate sticlă, care curgea în ambele sensuri și care făcea ca amintirile să plutească înainte și evenimentele noi înapoi, astfel încât lucrurile noi de care mă loveam păreau atunci amintiri dintr-un trecut îndepărtat. Câteodată, de câteva

ori, am simțit că tata e așezat lângă mine, în timp ce stăteam în tren sau într- o cafenea. Asta îmi oferea alinare. Totul mă alina. Pentru că asta era nebunia normală a suferinței. Am aflat asta din cărți. Am cumpărat cărți despre suferință, despre pierdere și doliu. Se revărsau pe biroul meu în teancuri instabile. Ca un bun universitar, credeam că în cărți sunt răspunsurile. Oare era reconfortant să mi se spună că toată lumea vede fantome? Că nimeni nu mai mănâncă? Sau că nimeni nu se poate opri din mâncat? Sau că suferința vine în etape care pot fi numărate și fixate precum gândacii în insectar? Am citit că, după negare, vine suferința. Sau furia. Sau vinovăția. Îmi aduc aminte că îmi făceam griji cu privire la etapa la care ajunsesem. Voiam să clasific procesul, să-l ordonez, să-l fac să fie logic. Dar nu avea niciun rost și nu recunoșteam deloc niciuna dintre aceste emoții.

Au trecut săptămâni. S-au schimbat anotimpurile. Au venit frunzele, diminețile s-au umplut de lumină, s-au întors drepnelele, țipând pe lângă casa mea din Cambridge, pe cerul începutului de vară, și am început să mă gândesc că sunt bine. *Suferință normală*, așa o numesc ei. Asta era. O revenire lentă și fără evenimente la viață, după o pierdere. *O să se vindece repede*. Încă mai zâmbesc amar când mă gândesc cu câtă ușurință am crezut asta, pentru că mă înșelam așa de tare. O nevoie nevăzută își croia drum prin mine. Mi-era foame de concret, de dragoste, de orice ar fi putut opri pierderea, iar mintea mea nu avea niciun scrupul în a încerca să recruteze pe oricine, orice, care să mă ajute. În iunie m-am îndrăgostit, previzibil și devastator, de un bărbat care a luat-o la sănătoasa când a realizat cât de defectă eram. Dispariția lui m-a făcut de piatră. Deși acum nici nu-mi mai pot aminti fața lui și, deși știu nu doar de ce a fugit, ci și că, teoretic, ar fi putut fi oricine altcineva, mai am încă o rochie roșie pe care n-o s-o mai port niciodată. Asta e.

Apoi, lumea însăși a început să jelească. Cerurile s-au rupt și a plouat întruna. Știrile erau pline de inundații și de orașe inundate; sate pierdute pe fundul lacurilor; valuri rapide de inundații peste autostrada M4, care au izolat traficul de vacanță; caiace pe străzile din Berkshire, niveluri crescute ale mării; descoperirea potrivit căreia Canalul Mânecii s-a format prin ruperea zăgazurilor unui lac imens în urmă cu milioane de ani. Iar ploaia a continuat, îngropând străzile sub vreo doi centimetri de bulboane de apă, rupând prelatele magazinelor, transformând River Cam într-un șuvoi maroniu, plin de crengi rupte și arbuști îmbibați de apă. Orașul meu era apocaliptic. „Vremea nu mi se pare deloc ciudată", îmi aduc aminte că-i spuneam unui prieten sub o copertină de cafenea, în timp ce ploaia lovea asfaltul din spatele scaunelor noastre cu o asemenea violență, încât ne sorbeam cafelele într-o ceață rece.

În timp ce ploaia cădea și apele se ridicau, și eu mă chinuiam să-mi țin capul deasupra lor, a început ceva nou. Mă trezeam încruntată. Visam ulii, din nou. Am început să visez întruna ulii. Iată un alt cuvânt: *răpitor*, care înseamnă „pasăre de pradă". Din latinescul *raptor*, care înseamnă „hoț", de la *rapere*, care înseamnă „a apuca". Fură. Apucă. Uliii din vis erau ulii porumbari și mai ales unul anume. Cu câțiva ani înainte lucrasem la un centru pentru păsări de pradă chiar la granița unde Anglia trece în Țara Galilor, un tărâm cu pământ roșu, exploatări miniere, păduri umede și ulii porumbari sălbatici. Uliul, o femelă adult, se lovise de un gard în timp ce vâna și își pierduse cunoștința. Cineva o ridicase, inconștientă fiind, o pusese într-o cutie de carton și ne-o adusese. Avea vreo fractură? Era rănită? Ne-am strâns într-o cameră întunecată cu cutia pe masă și șefa și-a băgat mâna stângă înmănușată înăuntru. O încleștare scurtă și apoi, în penumbră, cu creasta ridicată și cu penele de pe pieptul ei dungat umflate ca o bezea în semn de agresivitate și frică, a apărut

o femelă bătrână de uliu porumbar. Bătrână pentru că picioarele îi erau încovrigate și prăfuite, ochii îi erau de un portocaliu aprins și era *frumoasă*. Frumoasă ca o faleză de granit sau un nor de furtună. Umplea complet camera. Avea un spate masiv, cu pene cenușii decolorate de soare, era la fel de musculoasă ca un pitbull și teribil de intimidantă, chiar și pentru angajații care-și petreceau zilele îngrijind acvile. Atât de sălbatică, și de terifiantă, și de reptiliană. Cu grijă, i-am desfăcut aripile mari și late, în timp ce-și rotea gâtul ca să se uite la noi, fără să clipească. Ne-am plimbat degetele de-a lungul oaselor înguste ale aripilor și umerilor ei ca să verificăm dacă era ceva rupt, de-a lungul oaselor ușoare ca fluierele, goale pe dinăuntru, fiecare având formațiuni osoase de susținere crescute în consolă, ca interiorul aripii unui avion. I-am verificat clavicula, picioarele groase, și degetele solzoase, și ghearele negre de doi centimetri și jumătate. Și vederea părea să fie în regulă: am ținut pe rând un deget în fața fiecărui ochi arzător. *Clanț, clanț*, a făcut ciocul ei. Apoi și-a întors capul ca să se holbeze la mine. Am privit-o fix în ochii de pe ciocul ei negru, curbat, în pupilele negre imobile. Atunci, în clipa aceea, mi- am dat seama că acest uliu porumbar era mai mare decât mine și mai important. Și mult, mult mai bătrân: un dinozaur scos din Forest of Dean. Penele ei aveau un miros distinct preistoric; mi-a rămas în nări, piperat, ruginit, ca furtuna cu ploaie.

Nu era nimic în neregulă cu ea. Am dus-o afară și i-am dat drumul. Și-a deschis aripile și într-o secundă a dispărut. A zburat razant, peste un gard viu, în neant. Parcă ar fi găsit o fisură în aerul umed din Gloucestershire și ar fi alunecat direct prin ea. Ăsta era momentul pe care îl tot derulam în cap. Ăsta era visul recurent. De atunci încolo, uliul a devenit inevitabil.

4 În engl., în orig., termenii sunt *bereavement, bereaved, bereft.*

5 Dans vechi, de origine italiană sau spaniolă, cu ritm și mișcări lente, ceremonioase (n. ed.).

6 Referire la o expresie devenită comună în limba engleză, *I could tell a hawk from a handsaw*, devenită populară datorită piesei *Hamlet* de William Shakespeare, unde se pare că, în loc de *handsaw*, ar fi fost folosită inițial forma *heronshaw*, o variantă dialectică a substantivului *heron* („bâtlan"). Expresia a intrat în uz în această formă coruptă, deși, în timp, s-a pierdut înțelesul lui *heronshaw*, însă a ajuns o expresie populară ce desemna perceperea corectă a realității (este folosită de Hamlet ca apărare împotriva acuzațiilor că și-ar fi pierdut mințile). Traducerea cea mai corectă în limba română aparține versiunii lui Leon Levițchi și Dan Duțescu: „Nu sunt nebun decât dinspre nord-nord-vest; când bate vântul dinspre sud știu să deosebesc un uliu de un bâtlan", *Opere complete*, Vol. 5, Ed. Univers, București, 1986 (n. ed).

3
LUMI MICI

Aveam doisprezece ani când am văzut prima oară un uliu dresat. „Vă rog, vă rog, VĂ ROG!“ îmi imploram părinții. M-au lăsat să mă duc. Chiar m-au dus cu mașina până acolo. „O să avem grijă de ea“, au spus bărbații. Purtau ulii pe pumni: ulii porumbari cu ochi portocalii, la fel de distanți și de siguri pe ei, pe cât de impunători erau, cu cozi dungate cenușii și cu penele de pe piept de culoarea zăpezii unduitoare. Nu puteam să vorbesc. Voiam ca părinții mei să plece. Dar când mașina lor s-a îndepărtat, am vrut să alerg după ea. Eram îngrozită. Nu de ulii, ci de șoimari. Nu mai întâlnisem astfel de bărbați. Purtau haine din tweed și mi-au oferit tutun de prizat. Erau ca membrii unui club, cu mașini Range Rover obosite și cu vocale care trădau apartenența la Eton și Oxford, iar eu aveam pentru prima oară senzația stânjenitoare că, deși voiam să fiu șoimar mai mult decât orice altceva, era posibil să nu fiu *în întregime* ca acești bărbați; era posibil ca ei să mă perceapă mai degrabă ca pe o curiozitate, decât ca pe un spirit înrudit. Dar am dat fricile deoparte în favoarea tăcerii, pentru că era pentru prima oară când vedeam dresura de ulii pe câmp. *O să-mi aduc mereu aminte de ziua asta*, m-am gândit. *Într-o zi, așa o să fiu eu.*

Am mers prin lumina tulbure a iernii pe câmpuri învelite în grâu nou. Stoluri mari de cocoșari împânzeau cerul, transformându-l în ceva ciudat, ca o mânecă din secolul al XVI- lea, împodobită cu perle. Era frig. Picioarele mi s-au îngreunat de la humă. Iar la douăzeci de minute după ce am pornit la drum, s-a întâmplat – lucrul pe care-l așteptam, dar pentru care eram complet

nepregătită. Un uliu porumbar a ucis un fazan. A fost un plonjon scurt și brutal, dintr-un stejar într-o încrengătură de arbuști uzi; un trosnet scurt, amortizat, bețe care se rup, aripi care fâlfâie, oameni fugind și o pasăre moartă, vârâtă cu solemnitate într-un sac de șoimărit. Am stat puțin mai departe. Mi-am mușcat buzele. M-au încercat emoții pentru care nu aveam cuvinte. O vreme nu am mai vrut să mă uit la bărbați și la uliii lor, iar privirea mi-a alunecat spre dreptunghiurile albe decupate de lumină în crengile din spatele lor. Apoi am mers până la gardul viu unde uliul își ucisese prada. M-am uitat înăuntru. În întunericul noroios, șase pene arămii de fazan străluceau într-un cuib de spini. Întinzând mâna printre spini, le-am adunat, una câte una, mi-am băgat mâna care le ținea în buzunar și am strâns cu blândețe penele în pumnul închis, de parcă aș fi ținut strâns chiar acea clipă. Văzusem moartea. Nu eram sigură ce mă făcuse să simt.

Dar ziua aia a însemnat mai mult decât prima mea întâlnire cu moartea. Mai era ceva, și lucrul acela m-a pus și el pe gânduri. În timp ce după-amiaza trecea, bărbații au început să dispară din grupul nostru. Unul câte unul, uliii lor hotărâseră că nu mai voiau să aibă de-a face cu ce se întâmpla, nu au găsit niciun motiv suficient de bun ca să revină la dresorii lor și stăteau, în schimb, în copaci, înfoiați și implacabili, privind peste întinderi de pășuni și păduri care se estompau treptat. Spre seară am plecat cu trei oameni mai puțin și cu trei ulii mai puțin, bărbații așteptând încă sub crengile uliilor lor. Știam că uliii porumbari au tendința să stea îmbufnați în copaci: toate cărțile mă informaseră despre asta. „Indiferent cât de dresați și de drăgălași sunt“, citisem în cartea lui Frank Illingworth *Falcons and Falconry*, „există zile când un uliu porumbar manifestă o dispoziție deosebită. Pasărea este nervoasă, capricioasă, neprietenoasă. E posibil să dezvolte

aceste simptome de nebunie trecătoare în timpul unui exercițiu de după- masă și atunci șoimarul are parte de ore întregi de enervare."[1]

Bărbații ăștia nu păreau enervați, poate doar fataliști. Au ridicat din umerii lor căptușiți cu bumbac, și-au umplut și aprins pipe, ne-au făcut nouă, celorlalți, semn cu mâna de la revedere. Am mărșăluit mai departe în amurg. Totul avea cumva un aer de expediție polară blestemată, un soi de vibrație cavalerească edwardiană. „Nu, duceți-vă. Eu doar o să vă încetinesc." Starea de spirit a uliilor lor era ciudată. Dar nu erau neprietenoși. Era ceva mult mai bizar. Parcă uliii nu puteau să ne vadă deloc, parcă se furișaseră complet afară din lumea noastră și se mutaseră într- alta, mai sălbatică, din care oamenii fuseseră complet eliminați. Bărbații aceștia știau că dispăruseră. Nu era nimic altceva de făcut decât să aștepte. Așa că i-am lăsat în urmă: trei siluete solitare privind în sus la copaci, în crepusculul de iarnă, cu ceața din ce în ce mai groasă așternută pe câmpurile din jurul lor, fiecare sperând că mai târziu universul avea să se îndrepte și că uliul lor urma să se întoarcă. Și, precum penele din buzunarul meu, așteptarea lor era ca o înțepătură în inima mea ușor nedumerită.

Nu i-am uitat niciodată pe acei ulii tăcuți, capricioși. Dar, când am devenit șoimar, nu am vrut niciodată să dresez unul. Mă descurajau. Erau creaturi ale morții și ale dificultăților: psihopați terifianți cu ochi palizi, care trăiau și ucideau în desișuri de pădure. Șoimii erau răpitorii pe care îi iubeam: păsări ușoare, cu aripi ascuțite, ochi întunecoși și o ușurință extraordinară în aer. Mă entuziasma verva lor aeriană, atitudinea lor prietenoasă, plonjeurile lor de la trei sute de metri care-mi tăiau respirația, cu vântul șfichiuindu-le aripile în sunet de pânze sfâșiate. Erau la fel de diferiți de ulii cum sunt câinii de pisici. Și, mai mult, păreau *mai buni* decât uliii: toate cărțile mele mă asigurau că șoimul călător era cea mai minunată pasăre de pe Pământ. „Are o fire nobilă" a scris Căpitanul

Gilbert Blaine în 1936. „Dintre toate creaturile Pământului, este cea mai desăvârșită personificare a forței, vitezei și grației."[2] Mi-a luat ani de zile să înțeleg că această glorificare a șoimilor se datora, în parte, celor care ajungeau să-i dreseze. Poți vâna cu ulii porumbari aproape oriunde, pentru că stilul lor de a vâna constă într-un zbor rapid de pe pumn pentru a urmări prada de la distanță mică, dar, ca să vânezi corect cu șoimi, ai nevoie de spațiu: mlaștini cu cocoși sălbatici, conace cu potârnichi, întinderi uriașe de teren arabil, lucruri de care e greu să faci rost dacă nu ești bogat sau nu ai relațiile potrivite. „Printre popoarele educate", a scris Blaine, „folosirea și posesiunea șoimilor nobili erau limitate la aristocrație, ca un drept exclusiv și un privilegiu."[3]

Prin comparație cu acești șoimari aristocrați, *austringer*-ul[7], dresorul solitar de ulii porumbari și ulii păsărari, a avut parte de o reclamă foarte proastă. „Nu-i găzduiți pe austringerii lipsiți de grație în camera șoimarilor", dădea indicații scriitorul normand din secolul al XIV-lea Gace de la Bigne. „Sunt blestemați în cărțile sfinte pentru că urăsc compania oamenilor și își văd singuri de sportul lor. Când vezi un bărbat disproporționat, cu picioare mari și gambe lungi, diforme, clădit precum o schelă, cocârjat și cu spatele strâmb, și vrei să faci haz de el, poți spune: «Ia uite, ce austringer!»"[4] Și, cum e austringer-ul, așa e și uliul, chiar și în cărți scrise șase secole mai târziu. „Nu poți simți pentru un uliu porumbar același respect și aceeași admirație pe care le ai pentru un șoim călător", a explicat Blaine. „Numele pe care le poartă dau de obicei de înțeles ce caracter are această pasăre. Nume precum «Vampir», «Jezebel», «Swastika» sau chiar «Domnișoara Sticlă» i se potrivesc de minune, dar nu s-ar potrivi deloc unui șoim călător."[5] Uliii porumbari erau ticăloși: criminali, greu de îmblânzit, morocănoși, capricioși și străini. „Sângeroși", scria șoimarul din secolul al XIX-lea, maiorul Charles Hawkins Fisher, pe un ton evident dezaprobator. „Cruzi."[6]

Ani de zile, am avut tendința să fiu de acord, pentru că am tot avut discuții care m-au convins pe deplin că nu o să dresez niciodată unul.

– Dresezi șoimi? m-a întrebat odată un șoimar. Eu prefer uliii porumbari. Cu un porumbar știi cum stă treaba.

– Nu sunt o belea? am întrebat eu, aducându-mi aminte de toate siluetele acelea cocoșate, cuibărite sus în copacii hibernali.

– Nu și dacă le știi secretul, a replicat el, aplecându-se spre mine.

Era un soi de energie ciudată, de tip Jack Nicholson, în toată treaba asta. M-am tras înapoi, ușor alarmată.

– E simplu. Dacă vrei un uliu bine-crescut, trebuie să faci un singur lucru. Să le dai ocazia să ucidă chestii. Să ucidă cât mai mult posibil. *Crima* îi liniștește.

Și a rânjit.

– Bine, am spus eu.

A urmat o pauză, de parcă nu era tocmai răspunsul potrivit. Am încercat din nou.

– Mulțumesc.

Iar eu îmi spuneam doar *La naiba! Rămân la șoimi, mulțumesc frumos*. Nu m-am gândit niciodată că o să dresez un uliu porumbar. Niciodată. Nu recunoscusem nicio părticică din mine în privirea lor solitară, ucigătoare. *Nu-i de mine*, mă gândisem de multe ori. *Nu-mi seamănă deloc*. Dar lumea se schimbase și mă schimbasem și eu.

Era sfârșitul lui iulie și mă convinsesem că aproape revenisem la normal. Dar lumea din jurul meu devenea din ce în ce mai ciudată. Lumina care îmi inunda casa era profundă și palidă, jumătate magnolie, jumătate apă de ploaie. Lucrurile se așezau în ea, întunecate și complet nemișcate. Câteodată mi se părea că locuiesc într-o casă de pe fundul mării. Simțeam presiuni imperceptibile. Țevi care pocneau. Îmi auzeam respirația și tresăream din cauza sunetului. Mai era ceva acolo, ceva care se ținea aproape de mine, dar pe care nu-l puteam atinge sau vedea, ceva la o

fracțiune de milimetru distanță de pielea mea, ceva teribil de *greșit*, făcând ca distanța dintre mine și toate obiectele familiare din casă să fie infinită. L-am ignorat. *Sunt bine*, mi-am spus. *Bine*. Și am continuat să merg, și să muncesc, și să fac ceai, și să fac curat în casă, și să gătesc, și să mănânc, și să scriu. Dar noaptea, când ploaia picura puncte de lumină portocalie pe ferestre, visam uliul plutind prin aerul ud către altundeva. Voiam să-l urmez.

Am stat în fața calculatorului în biroul meu luminat de ploaie. Mi-am sunat prietenii. Am scris mailuri. Am găsit un crescător de ulii în Irlanda de Nord, cu un uliu tânăr rămas din puii de anul acela. Pasărea avea zece săptămâni, era pe jumătate cehoaică, un sfert finlandeză, un sfert nemțoaică și era mică pentru un uliu. Am stabilit c-o să conduc până în Scoția s-o iau. M-am gândit că mi-ar plăcea să am un uliu mic. „Mic" era singura decizie pe care am luat-o. Nu mi-a trecut nicio clipă prin cap că aș avea de ales în ceea ce privește uliul în sine. Uliul mă prinsese. Niciodată nu a fost invers.

Când s-a oprit ploaia, a început arșița. Câinii gâfâiau lăfăiți în umbra întunecată a teiului, iar peluzele din fața casei păleau și erau pârjolite până la stadiul de paie. Un vânt umed și fierbinte împingea frunzele de colo-colo, dar nu reușea să răcorească nimic; era un vânt care agrava situația, ca atunci când amesteci într-o cadă fierbinte cu mâna. Mersul prin el era ca și cum ai fi înaintat scufundat până la gât printr-un lichid dens. M-am chinuit să intru în mașina mea ca un cuptor și am condus până la casa unui prieten, chiar în afara orașului. Voiam să vorbesc despre uliii porumbari și nu era nicio persoană mai potrivită decât Stuart cu care să fac asta. El îmi este guru în materie de ulii porumbari. Cu ani în urmă, șoimăream cu el în după-amiezi târzii de iarnă, călcând peste umbre lungi și sfeclă de zahăr, în căutare de fazani sălbatici, prin regiuni mlăștinoase, cu femela mare de porumbar cocoțată pe pumnul lui ca o sculptură, aplecată în vântul care o

înconjura. E un tip extraordinar, tâmplar și fost motociclist, impunător și calm precum un val din mijlocul oceanului, iar partenera lui, Mandy, este minunat de generoasă și de amuzantă, și să-i văd pe amândoi a fost o adevărată revelație. Aproape uitasem cât de bună și de prietenoasă putea fi lumea. Stuart a aprins un grătar și grădina s-a umplut de copii și de adolescenți, și de fum de țigară, și de pointeri care își băgau botul peste tot, și de dihori zdrăngănind în cuștile lor, iar cerul s-a albit pe măsură ce după-masa trecea, iar soarele a devenit străveziu în spatele unui covor din ce în ce mai mare de nori denși. Un avion Spitfire a accelerat pe deasupra. Ne-am curățat fețele. Câinii au gâfâit, dihorii au băut din recipientele lor de apă, iar Stuart a muncit la grătar, întorcându-se pe lângă casă și ștergându-și fruntea cu brațul. „Se răcorește!" a spus el, surprins. „Nu, te-ai îndepărtat de grătar!" am răspuns noi în cor.

M-am trântit cu un burger pe un scaun alb de plastic. Și acolo, pe o stinghie de pe peluză, umbrit de gardul viu și indiferent la zarvă, era un mic șoim călător perfect, care își curăța cu grijă penele dungate și lungi de dedesubt. „Pe jumătate ceh?" spunea Stuart. „Cel mai încăpățânat uliu porumbar pe care l-am dresat era ceh. A fost un *coșmar*. Ești *sigură* că vrei să faci asta?" A arătat cu capul spre pasărea de pe peluză. „Îl poți dresa pe ăla, dacă vrei", a spus el. „Vrei un călător?"

Mi-a stat inima în loc. Șoimul. Iată-l, o creatură imposibil de frumoasă, de culoarea prafului de pușcă și a cretei, cu aripile încrucișate strâns pe spate, cu fața întunecată, acoperită, întoarsă spre cer. Urmărea avionul Spitfire cu o curiozitate profesională. M-am uitat în sus la avion. Zumzetul motorului se schimbase; zbura înapoi, coborând încet prin aerul alburiu, către muzeul de aviație unde locuia. Șoimul călător și-a mișcat capul în sus și-n jos,

urmărindu-l și el. Privirile noastre erau perfect aliniate. Preț de o secundă lungă și apăsătoare, m-am întrebat dacă nu cumva fac o greșeală cumplită.

„Mi-ar plăcea“, am spus eu încordată, pe un ton formal, în timp ce jumătatea de burger din mână a devenit deodată neapetisantă. Apoi am tras aer în piept și mi-au venit cuvintele. „Adică, *în mod normal*, aș vrea, aș profita de ocazie; e o ofertă extraordinară, Stu. Dar chiar vreau uliul ăsta porumbar.“ A dat din cap. Am terminat hotărâtă burgerul. Ketchupul mi se scur gea pe braț ca dintr-o rană.

Avea să fie un uliu porumbar. Și iată ce s-a întâmplat mai departe: ochii mei au început să evite o carte care viețuia pe un raft din biroul meu. La început era doar un punct mort, un tic al pleoapei; apoi ceva ca un grăunte de somn în colțul ochiului. Mă uitam peste zona în care se afla cartea, cu o scurtă licărire de jenă pe care nu o puteam identifica exact. Curând, nu mai puteam să stau la birou fără să conștientizez că e acolo. Al doi lea raft de jos. Coperta din pânză roșie. Cotorul cu litere argintii. *The Goshawk*[8]. *De T.H. White*. Nu voiam cartea acolo și nu voiam să mă gândesc de ce și curând am ajuns în etapa în care blestemata de carte era tot ceea ce vedeam când mă așezam la birou, chiar dacă era singurul lucru din cameră la care nu voiam să mă uit. Într-o dimineață, stând acolo incapabilă să mă concentrez, am cedat: era penibil. M-am aplecat, am scos cartea și am pus- o pe birou, în fața mea. Era doar o carte. Nu era nimic în mod deosebit răuvoitor legat de ea. Era veche și pătată de apă și marginile cotorului erau lovite și zgâriate, de parcă fusese prin multe genți și cutii de-a lungul anilor. *Hmm*, m-am gândit eu. Acum eram interesată de emoțiile mele. M-am gândit cu atenție la carte, mi-am răsfirat sentimentele peste ea, așa cum cauți un dinte dureros cu limba. Neplăcerea era palpabilă, dar înfășurată într-un soi de premoniție care se cerea dezmembrată, pentru că nu eram sigură din ce era făcută. Am deschis cartea și am început să citesc.

„Capitolul Unu", scria. „Marți". Și apoi: „Când l-am văzut pentru prima oară, era o creatură rotundă ca un coș de rufe acoperit cu o pânză de sac."[7] Era o frază dintr-un timp îndepărtat și aducea cu ea senzația unui alt sine. Nu al omului care o scrisese: al meu. Sinele meu, la opt ani.

Am fost o fată slăbănoagă, prea înaltă, cu cerneală pe degete, binoclu atârnat de gât și picioare acoperite de plasturi. Am fost timidă, cu labele picioarelor răsucite spre interior, gambe strâmbe, teribil de neîndemânatică, fără nicio abilitate sportivă și alergică la câini și cai. Dar eram obsedată de ceva. De păsări. Mai ales de păsări de pradă. Eram sigură că sunt cele mai extraordinare făpturi care au existat *vreodată*. Părinții mei au crezut că această obsesie va ajunge și ea acolo unde ajunseseră toate: dinozauri, ponei, vulcani. N-a fost așa. S-a înrăutățit. La șase ani, am încercat să dorm în fiecare noapte cu brațele pliate la spate, ca niște aripi. Mai târziu, când am văzut imagini cu Horus, zeul egiptean cu cap de șoim, tot numai faianță și turcoaz, cu o dungă mustăcioasă perfectă dedesubtul ochilor săi mari, tulburători, m-a lovit o evlavie religioasă ciudată. *Acesta* era zeul meu, nu cel căruia ne rugam la școală: ăla era un bătrân cu barbă albă și falduri. Săptămâni la rând, într-o erezie secretă, am șoptit *Dragă Horus* în loc de *Tatăl nostru* când recitam rugăciunea Tatăl Nostru la adunările școlare. Era o adresare formală adecvată, credeam eu, de vreme ce o învățasem scriind felicitări de mulțumire pentru ziua de naștere. Obiceiurile uliului, specii de uliu, denumiri științifice pentru uliu; le-am învățat pe toate, mi-am lipit imagini cu răpitori pe pereții dormitorului și i-am desenat, de nenumărate ori, pe marginea ziarelor, pe bucăți de hârtie, pe marginea caietelor de exerciții pentru școală, de parcă făcând asta îi puteam aduce la viață. Îmi aduc aminte de un profesor care ne-a arătat fotografii ale picturilor rupestre din peștera Lascaux, explicându-ne că nimeni nu știa de ce oamenii preistorici desenaseră aceste animale.

Am fost indignată. Eu știam *exact* de ce, dar la vârsta aceea nu reușeam să-mi exprim intuiția în cuvinte care să aibă un sens, nici măcar pentru mine.

Când am descoperit că mai există încă ceva asemănător șoimăritului, lucrurile și-au mai pierdut din caracterul lor amorf religios. Le-am spus părinților mei îndelung încercați că urma să mă fac șoimar când voi fi mare și m-am apucat să învăț cât de mult am putut despre această artă miraculoasă. Eu și tata am vânat cărți despre șoimărit în zilele de vacanță cu familia și, una după alta, marile opere au venit acasă cu noi, trofee la mâna a doua în pungi de hârtie, de la librării care nu mai există demult: *Falconry* de Gilbert Blaine, *Falconry* de Freeman și Salvin, *Falcons and Falconry* de Frank Illingworth, cea cu titlul măreț *Harting's Hints on Hawks*. Toate, cărți de băieți. Le-am citit și răscitit, am memorat fragmente mari din proza secolului al XIX-lea. Să mă aflu în compania acestor autori era ca și cum aș fi fost abandonată într-o școală publică de elită, pentru că fuseseră aproape în totalitate scrise cu mult timp în urmă, de atleți aristocrați plini de ei, care se îmbrăcau în tweed, vânau Animale Mari în Africa și aveau Opinii Puternice. Nu doar mă educam cu privire la detaliile dresajului de ulii: mă contaminam conștient cu credințele unei elite imperiale. Trăiam într-o lume în care șoimii călători englezi îi întreceau întotdeauna în zbor pe uliii străini, șoimi ale căror tărâmuri erau mlaștinile cocoșilor sălbatici scoțieni și conacele, locuri unde femeile nu existau. Acești bărbați îmi erau spirite înrudite. Am simțit că sunt una de-a lor, că fac parte dintre cei aleși.

Am devenit cea mai mare pisăloagă pe tema șoimăritului. În după-amiezile umede de după școală, mama scria articole de știri pentru ziarul local – rapoarte de tribunal, sărbători locale, comitete de planificare –, clopoțind cu degetele la mașina de scris în sufragerie. Cu un pachet de Benson & Hedges pe masă, o cană de ceai, un caiet cu stenograme și o fiică ce îi stătea alături turuind întruna propoziții prost memorate din cărți din secolul al

XIX- lea despre șoimărit. Mi se părea esențial să-i explic mamei mele că, „deși pielea de câine era cea mai bună pentru lesele de uliu, era aproape imposibil de găsit în zilele noastre." Că problema cu șoimii de iarnă era că au „tendința să-și care prada; și oare știa ea că nu poți fi sigur că șoimilor dunăreni, care provin din zone deșertice, le va prii traiul în condițiile climei englezești?" În timp ce mai alinia încă o foaie de hârtie galbenă, chinuindu-se ca foile de indigo să nu alunece, dădea din cap aprobator, trăgea din țigară și îmi spunea cât de interesante erau toate informațiile, pe toate tonurile care evitau respingerea, cu o ușurință extraordinară. Curând eram expertă în șoimărit, așa cum vânzătorul de covoare care venea la librăria unde lucram la un moment dat, era specialist în războaiele grecilor cu perșii. Timid, ponosit, de vârstă mijlocie și afișând un aer de înfrângere tăcută, își freca nerăbdător fața când comanda cărți la casă. Cred că nu ar fi rezistat mult pe un câmp de bătălie. Dar știa totul despre războaie, știa fiecare bătălie în detaliu, știa exact unde erau localizate detașamentele de trupe din regiunea Focida pe cărările din vârful munților. Așa știam eu despre șoimărit. Ani mai târziu, când am primit primul meu uliu, am fost uimită de cât de adevărat era acest lucru. Eram vânzătorul de covoare în bătălia de la Termopile.

Este vara lui 1979 și sunt o fetiță de opt ani într-o librărie. Stau sub un luminator, cu o carte în mână și sunt extrem de uimită. *Ce e aia o poveste despre seducție din secolul al XVIII-lea?* N-aveam nici cea mai vagă idee. Am citit din nou cuvintele de pe coperta din spate:

The Goshawk este povestea unui duel dintre domnul White și un uliu mare și frumos, în timpul dresajului acestuia – relatarea unei confruntări intense între două caractere puternice, în care mândria și anduranța răpitorului sălbatic sunt tocite și înfrânte de tăria de caracter aproape nebunească a profesorului șoimar. Este

comică, este tragică, te acaparează complet. Seamănă, în mod ciudat, cu poveștile despre seducție din secolul al XVIII-lea.[8]

Nu, tot nu înțelegeam. Dar, oricum, aveam nevoie de carte, pentru că pe copertă era un uliu porumbar. Se uita pe sub sprâncene, cu o furie aprigă, cu penajul dantelat și solzos, într-o nebunie de nuanțe de șofran și bronz. Ghearele i se prindeau de mănușa pictată atât de strâns, încât degetele mi-au amorțit într- o empatie tăcută. Era o pasăre frumoasă; încordată și ostilă, afișând toate trăirile unui copil supărat și pedepsit. De cum am ajuns acasă, am fugit sus în camera mea, am sărit în pat, m-am întins pe burtă și am deschis cartea. Și îmi aduc aminte cum stăteam întinsă acolo, sprijinită în coate, cu picioarele în aer, citind prima oară rândurile de la începutul cărții *The Goshawk*.

Când l-am văzut pentru prima oară, era o creatură rotundă ca un coș de rufe acoperit cu o pânză de sac. Dar era agitat și înspăimântător, respingător în același fel în care șerpii sunt înspăimântători pentru cei care nu îi cunosc.

Era ceva neobișnuit. Nu suna deloc ca celelalte cărți de șoimărit. Fetița de opt ani care eram a continuat să citească încruntată. Nu era *deloc* ca ele. Asta era o carte despre șoimărit scrisă de un bărbat care nu părea să știe nimic despre treaba asta. Vorbea despre pasăre de parcă ar fi fost un monstru, iar el nu-l antrena cum trebuie. Eram uimită. Adulții erau experți. Scriau cărți ca să-ți spună despre lucruri pe care tu nu le știai; cărți despre cum să faci lucruri. De ce ar scrie un adult despre cum *nu* este în stare să facă ceva? Mai mult, cartea era plină de lucruri care chiar nu aveau nicio legătură cu subiectul. Vorbea, într-un mod dezamăgitor, despre lucruri precum vânătoarea de vulpi și despre război și istorie. Nu am înțeles referințele la Sfântul Imperiu Roman și Strindberg și Mussolini, nu știam ce este un *pickelhaube*[9] și nu știam ce căutau *oricare* dintre chestiile astea într-o carte care se presupunea că este despre un uliu.

Ulterior, am găsit o recenzie a cărții într-o revistă veche a Clubului Britanic al Șoimarilor. Era superb de concisă. „Pentru cei interesați de activitatea plicticoasă și introspectivă de dresare și antrenare a unui uliu, *The Goshawk* va fi un catalog bine scris al majorității lucrurilor care nu trebuie făcute"[9], spunea recenzia. Bărbații în tweed își dăduseră verdictul. Mă aflam de partea bună, aveam voie să nu-mi placă de adultul ăsta și să-l consider un prost. E dureros să-mi aduc aminte de ușurarea pe care am simțit-o citind asta, având în vedere că se baza pe o înțelegere teribil de greșită a dimensiunii lumii. M-am consolat cu superioritatea senină care este refugiul celor mărunți. Dar, în pofida tuturor acestor lucruri, sinele meu de opt ani l-a venerat pe uliul din carte. Gos[10]. Gos era real pentru mine. Gos avea aripi oțelite și ochi galbeni nebuni, și sărea, și zbura, și acoperea cu aripile lui ca o mantie pumnul cu ficat crud. Ciripea ca o pasăre cântătoare și era îngrozit de mașini. Îmi plăcea de Gos. Pe Gos puteam să-l înțeleg, chiar dacă scriitorul era dincolo de orice putere de înțelegere.

Acum câțiva ani am cunoscut un pilot de U-2 pensionat. Era înalt, viguros și arătos, și avea exact acel gen de nemișcare înverșunată, la care te aștepți din partea unui bărbat care și-a petrecut ani de zile zburând la frontierele spațiului, într-un avion american, negru-cenușiu, de spionaj. Aspectele geopolitice ale rolului său erau teribil de dezarmante. Dar, ca serviciu zilnic, era incredibil de mișto. La 24 000 de metri, lumea se curbează undeva jos de tot sub tine și cerul întunecat de deasupra are culoarea cernelii proaspete. Porți un costum de astronaut, ești izolat într-o carlingă de dimensiunea unei căzi, pilotând o mașinărie care a zburat pentru prima oară în anul în care a murit James Dean. Nu poți atinge lumea, o poți doar înregistra. Nu ai arme; singura ta apărare este înălțimea. Dar, în timp ce vorbeam cu acest bărbat, ce m-a impresionat cel mai tare nu au fost poveștile lui impasibile despre aventuri la

înălțime, „incidentele“ avute cu MiG-uri rusești și așa mai departe, ci lupta lui cu plictiseala. Misiunile solo de nouă ore. Misiunile solo de douăsprezece ore. „Nu era groaznic?“, am întrebat. „Poți ajunge să te simți nițel cam singur acolo sus“, mi-a răspuns el. Dar era ceva legat de modul în care a spus asta care a făcut-o să sune ca o stare după care tânjea încă. Și apoi a mai spus ceva. „Citeam“, a spus, pe neașteptate, și cu asta i s-a schimbat și expresia feței: rânjetul lui de Yeager[11] impasibil a dispărut și a fost înlocuit de un entuziasm timid, copilăresc. „Seria *Regele Arthur*. De T.H. White“[12], a spus el. „Ai auzit de el? E un scriitor englez. E o carte minunată. Luam cu mine cartea, o citeam la plecare și la întoarcere.“

„Uau“, am spus. „Da.“ Pentru că povestea mi s-a părut extraordinară și încă mi se mai pare. Odată ca niciodată a fost un bărbat în costum de astronaut, într-un avion de recunoaștere secretă, care citea *Regele Arthur*, acea saga istorică minunată, acea repovestire comică, tragică și romantică a legendei arthuriene care dezbate dileme legate de război, și agresiune, și forță, și drepturi, și idei despre ce este sau ce ar putea fi o națiune.

White nu este un scriitor la modă. Când studiam literatură engleză la universitate, numele lui nu era deloc menționat. Dar, odată ca niciodată, White chiar a fost celebru. În 1938 a publicat o carte pentru copii despre copilăria Regelui Arthur, intitulată *Sabia din stâncă*, și asta l-a făcut celebru și bogat. Disney a înșfăcat drepturile și a transformat-o într-un desen animat. White a scris în continuare seria *Regele Arthur*, care relata restul poveștii arthuriene, și aceea, la rândul ei, a inspirat musicalul și filmul *Camelot*. Repovestirea de către White a poveștii arthuriene a avut o influență enormă: când auzi cum Casa Albă a lui Kennedy este descrisă drept regatul Camelot, asta vine de la White – Jackie Kennedy cita replici din musical după asasinarea soțului ei. Când te gândești la vrăjitorul Merlin care poartă o pălărie înaltă, brodată cu

stele, și asta tot de la White vine. Și când mă gândesc la pilotul de U-2 care citea acolo sus o carte despre Regele Arthur, o carte care a fost transformată în mod ciudat într-un basm despre viața politică americană, nu pot să nu mă gândesc la un vers al poetei Marianne Moore: „Remediul pentru singurătate este solitudinea." Iar solitudinea pilotului din avionul de spionaj care vede tot, dar nu atinge nimic, cel care citește seria *Regele Arthur* la 15 000 de metri deasupra norilor – asta mă dă gata, măcar puțin, din cauza singurătății cumplite pe care o evocă și a anumitor lucruri care mi s-au întâmplat, dar și pentru că T.H. White era unul dintre cei mai mari singuratici din lume.

The Goshawk este cartea unui tânăr. A fost scrisă înaintea operelor mai cunoscute ale lui White. „Ar fi despre eforturile unui filozof de mâna a doua", a explicat el trist, „care trăia singur într-o pădure, fiind oricum sătul de majoritatea oamenilor, pentru a dresa o ființă care nu era om, ci pasăre." Când am citit-o din nou, ani de zile după acea primă întâlnire din copilărie, am văzut în ea mai mult decât șoimărit de proastă calitate. Am înțeles de ce oamenii o considerau o capodoperă. Pentru că White transformase șoimăritul într-o luptă metafizică. Precum *Moby Dick* sau *Bătrânul și marea*, *The Goshawk*[10] a fost o întâlnire literară dintre animal și om, o întâlnire care se hrănea din tradițiile puritane ale cuceririlor spirituale: izbăvirea este miza care trebuie cucerită în concursul arbitrat de Dumnezeu. Acel sine al meu, mai matur și mai înțelept, a hotărât că recunoașterea de către White a ignoranței sale a fost mai degrabă un act de curaj decât de prostie. Dar tot eram supărată pe el. În primul rând, pentru că uliul suferise groaznic în timp ce el încerca să-l dreseze. Și, în al doilea rând, pentru că descrierea șoimăritului ca o bătălie aprigă între om și pasăre a avut o influență enormă asupra ideilor noastre despre ce sunt uliii și ce înseamnă șoimăritul. Sinceră să fiu, am urât în ce le-a

transformat. Nu credeam că șoimăritul este un război și știam că uliii nu sunt monștri. Fetița care stătea încruntată pe patul ei încă mai era necăjită.

La asta m-am gândit în timp ce stăteam acolo, privind fix la cartea deschisă pe biroul meu, la patru luni după moartea tatei. Am continuat să citesc și, în timp ce făceam asta, m-a trecut un fior mărunt, care era conștientizarea motivului pentru care ochii mei evitaseră cartea timp de săptămâni întregi. Știam parțial eram supărată pentru că simțisem pentru prima oară că nevoia mea de a dresa un uliu avea motivații care nu-mi aparțineau în totalitate. O parte erau ale lui.

7 Cei care dresează păsări de pradă sunt numiți fie *falconer* (șoimarii, cei care dresează șoimi), termen de origine britanică, fie *austringer* (cei care dresează ulii sau vulturi), termen de origine franceză. În limba română, atât dresura de șoimi, cât și cea de uliii, sunt desemnate printr-un singur termen, *șoimărit*.

8 „Uliul porumbar".

9 Coif german purtat și de trupele de grăniceri din Armata Română în Primul Război Mondial, în semn de omagiu adus regelui Carol I, care avea origini germane.

10 În engleză termenul pentru uliu porumbar este *goshawk*, de unde și prescurtarea pe care T.H. White o transformă în nume propriu, păstrat ca atare în traducerea de față.

11 Charles Elwood Yeager (1923–2020) a fost pilot în Forțele Aeriene americane. În 1947 a devenit primul pilot din istorie care a depășit viteza sunetului în zbor.

12 În orig., *Once and Future King*, serie celebră de romane publicată integral pentru prima oară în 1958. Traducerile în limba română au fost făcute de Alina Popescu și au apărut la Editura Arthur: *The Sword in the Stone* (1938, trad. rom. *Sabia din stâncă*, 2017), *The Queen of Air and Darkness* (1939, trad. rom. *Regina văzduhului și a întunericului*, 2018), *The Ill-Made Knight* (1940, trad. rom. *Cavalerul Strâmb Croit*, 2019), *The Candle in the Wind* (trad. rom. *O lumânare în bătaia vântului*, 2019). Seria mai conține și un al cincilea volum, *The Book of Merlyn*, scris în 1941, dar publicat abia în 1977, după moartea autorului (în curs de apariție în limba română) (n. ed.).

4
DOMNUL WHITE

Este 16 martie 1936. Pe latura estică a marelui palat în stil palladian care este Școala Stowe, stăncuțele se agită în castanii comestibili, apa picură de pe acoperișul clădirii cu camere de locuit, în care pe vremuri era grajdul, și în ele domnul White, profesor titular de engleză, cu picioarele înfofolite în pături, ține un carnet în echilibru pe genunchi și scrie repede cu litere mărunte și sigure. Se întreabă dacă asta este cea mai importantă carte pe care a scris-o. Nu pentru că o să-l îmbogățească, ci pentru că o să-l salveze.

Crede că o să plece. Viața în școală este ireală. Toate astea sunt ireale. I-a ajuns. Nu-și poate suporta colegii. Nici pe băieți nu-i mai poate suporta; luați la grămadă, se gândește el, sunt îngrozitori, ca egrefinii. Trebuie să scape. O să trăiască din scris. Ultima sa carte a avut succes. O să mai scrie. O să-și ia o căsuță în Scoția și o să-și petreacă zilele pescuind somon. Poate că o s-o ia pe barmanița cu el ca nevastă, frumusețea cu ochi negri pe care o curtează de luni de zile, deși până una-alta, e îndrăgostit de ea doar la nivel *emoțional*, și chiar nu a făcut niciun progres, iar orele alea lungi de stat la bar îl reduc de prea multe ori la o stare de beție dezarmantă. Bea prea mult. A băut prea mult și a fost nefericit prea mult timp. Dar lucrurile trebuie să se schimbe.

Carnetul în care scrie este gri. A lipit o fotografie cu unul dintre șerpii lui de casă pe copertă și a scris ETC deasupra ei cu cerneală. Șarpele este potrivit pentru că acesta este jurnalul lui de vise, deși mai sunt și alte lucruri

în el: foi cu notițe, planuri de lecții, desene cu sfincși și dragoni cu gheare, ridicați pe picioarele din spate și impulsurile lui ocazionale de auto-analiză:

1) Nevoia de a excela pentru a fi iubit.

2) Incapacitatea de a excela.

3) De ce nu am putut excela? (Atitudinea greșită față de ceea ce făceam?)[1]

Dar carnetul îi consemnează în principal visele. Sunt vise despre femei cu penisuri, despre cutii cu himene ca resturile de unghii, despre cobre cu glugă care se ridică amenințătoare, dar se dovedesc a fi inofensive. Sunt vise în care și-a uitat pușca, dar nu o poate împrumuta pe a prietenului său, pentru că prietenul i-o dă nevestei; vise în care îi spionează pe hitleriști, ascunzându- se într-o gaură, doar cu vârful țigării la vedere; vise în care trebuie să-și ascundă pușca în portbagajul mașinii mamei sale, ca să nu mai fie lovită de fulger. Și un vis în care psihanalistul lui îl felicită pentru cât de bune sunt visele lui.

„Îl cheamă Bennet, inițialele sunt E.A.“, i-a scris White lui Leonard Potts, vechiul lui profesor de la Cambridge, care era un fel de figură paternă pentru el. „E un om extraordinar – trebuie să fie, pentru că sunt convins că acele cazuri vindecate, cum este al meu, sunt foarte rare, dacă nu unice.“ Și apoi urmează o asigurare care este, fără îndoială, proiecția lui idealizată a unui sine viitor: „Am avut un prieten care era un homosexual sadic și care acum are o căsnicie fericită și copii.“ Tot anul anterior, nevoia disperată a lui White de analiză fusese la turație maximă: era convins că Bennet l-ar vindeca de toate: de homosexualitate, de nefericire, de senzația că nu e real, de sadism, de toate; de toate confuziile și fricile. Totul mergea bine. Era *aproape* sigur că era îndrăgostit de barmaniță. „Sunt așa de fericit, că sar de colo-colo ca o codobatură pe străzi“[2], i-a spus lui Potts, cu o mândrie care ascunde, cuibărită ca o pasăre mică în palmă, spaima lui cumplită de eșec.

Băieții l-au tratat cu un soi de venerație religioasă. Bătând coridoarele în pulovere cenușii, helancă și pelerină, domnul White semăna puțin cu Byron. Era înalt, cu buze cărnoase și cu ochi de un albastru foarte deschis, o mustață roșcată scurtă și păr brunet, ciufulit. Făcea tot ce trebuia: pilota avioane, trăgea cu pușca, pescuia somon, vâna și, mai mult, făcea tot ce *nu trebuia*: ținea șerpi de casă în cameră, venea cu calul până la treptele școlii în zilele de meci și, partea cea mai tare, publica romane indecente sub pseudonimul James Aston. Când a aflat directorul, s-a enervat: domnul White a trebuit să-i trimită o scrisoare în care promitea că nu o să mai scrie astfel de mizerii niciodată, spuneau băieții, care-și pasau exemplarele romanelor fremătând de plăcerea trișatului. Era un personaj uimitor, aerian și sarcastic. Dar un profesor neplăcut. Nu-i bătea niciodată pe băieți, în nicio situație, dar erau îngroziți de disprețul lui. Cerea sinceritate emoțională. Dacă nu venea de la sine, își umilea elevii, sfredelindu-le scutul nou-crescut de pretențiozitate, cu o satisfacție la limita cruzimii. Chiar și așa, domnul White avea ceva care-l făcea să fie un soi de aliat; băieții i se confesau în situații de criză și îl venerau pentru insubordonarea și strălucirea lui. Știau că nu prea se potrivea cu restul profesorilor de la Stowe. „Ați auzit când s-a izbit cu Bentley-ul într-o fermă și aproape a murit?" șopteau ei. Și vorbeau voioși despre celebra dimineață de luni, în care domnul White a ajuns târziu și mahmur, a pus clasa să scrie un eseu despre pericolele demonului băuturii, și-a pus picioarele pe catedră și a adormit buștean.

Dar, în ciuda tuturor demonstrațiilor lui de bravadă și a abilităților domnului White, domnului Terence Hanbury White, cunoscut tuturor ca Tim după lanțul de farmacii Timothy Whites, îi era cumplit de frică. Avea douăzeci și nouă de ani, fusese profesor la Stowe timp de cinci ani și scriitor de șapte, dar îi fusese frică de când se știa. „Pentru că mi-e frică de lucruri, de răni, de moarte, trebuie să le încerc"[3], explicase el într-o carte de eseuri sportive, *England*

Have My Bones, publicată în anul anterior. Trebuia să fie curajos. Din sala de clasă fugea cu viteză maximă la aerodrom, cu inima cât un purice, cu teamă să nu tragă de timp, teamă de disprețul instructorului, teamă să nu intre într-o acrobație din care să nu-și mai poată reveni, să nu se îngroape într-o epavă de aripi boțite, și bare de metal, și pământ. Călărea cu Grafton-ul pe câmpurile mocirloase din Buckinghamshire într-o spaimă permanentă că nu o să reușească să fie curajos, nu o să călărească bine, nu o să reușească să se comporte ca un gentleman, va atrage asupra lui furia stăpânului câinilor de vânătoare. Și pe vremuri, în India, chiar la început, de unde își aducea aminte de șopârle și artificii, și de întunericul luminat de lumânări, și de adulți în haine de seară, își aducea aminte și de spaima bătăilor și certurilor, și de ura mamei lui față de tatăl lui, și de ura tatălui față de ea, și de băutul acestuia, și de conflictul fără sfârșit și violent dintre ei, în care el era pionul. Mama lui îi copleșea cu atenție pe câini și soțul ei a pus să fie împușcați. Îl copleșea cu atenție pe băiat și băiatul era convins că el urmează. „Mi s-a spus“, a scris el, „că mama și tata au fost descoperiți luptându-se pentru un pistol, fiecare de câte o parte a pătuțului meu, fiecare afirmând că o să-l împuște pe celălalt și pe sine însuși sau însăși, dar că oricum vor începe cu mine.“ Și apoi: „Nu era genul de copilărie sigură.“[4]

Își lipește capătul stiloului de buze și se gândește la ce a scris.

Dau peste o pasăre cu gheare dure și un cioc disperat. E posibil să mă fi lovit puțin, dar m-ar fi durut mult mai tare dacă i-aș fi dat drumul. Am ținut-o strâns și am împiedicat-o să-mi facă rău, chemând pe altcineva să mă ajute și să-i țină picioarele. Era o pasăre englezească.[5]

Când White a murit în urma unui stop cardiac în ianuarie 1964, departe de casă, într-o cabină de pe *SS Exeter*, în Grecia, prietenii lui și-au făcut griji pentru reputația lui. Erau lucruri în jurnalele lui pe care nu le voiau scoase la lumină, aspecte legate de sexualitatea sa,

despre care, dacă s-ar fi vorbit, ar fi necesitat o delicatețe aparte. Aveau nevoie să găsească un biograf potrivit. Au ales-o pe Sylvia Townsend Warner căci corespondase cu White și lui îi plăcuseră cărțile ei. Și dintr-un alt motiv: era lesbiană. „Vei fi înțelegătoare cu caracterul lui", a informat-o Michael Howard. „Dacă e un caracter suficient de rău, sigur că voi fi înțelegătoare cu el", i-a răspuns ea.[6] S-a dus în Alderney și acolo, plimbându-se în apropierea casei lui White, și-a descoperit subiectul. El era acolo, în obiectele lui. I-a scris prietenului ei, William Maxwell:

> Coșul lui cu lucru de mână, cu o glugă de uliu neterminată, grămada lui de momeli, cărțile lui, decorațiunile îngrozitoare pe care le primise de la oamenii de rând care-i fuseseră prieteni, jucăriile lui vulgare, cumpărate de la târguri din Cherbourg, rândurile lui ordonate, cu cărți despre flagelare – erau toate acolo, neputincioase ca un cadavru. Și acolo era și el, bănuitor, morocănos și hotărât să fie disperat. Nu m-am mai simțit niciodată atât de *iminent* bântuită.[7]

Iminent bântuită. Expresia ei m-a pus pe gânduri. Pentru că asta făcea White în timp ce îmi dresam uliul; era acolo, chiar și când visam la uliul dispărut. Mă bântuia. Nu prin ciocănituri în fereastră, cearceafuri albe și fantome pe coridor, dar oricum mă bântuia. De când citisem *The Goshawk* mă întrebasem ce gen de om a fost White și de ce se legase de un uliu pe care părea să îl urască. Iar când mi-am dresat propriul uliu, s-a deschis un spațiu mic, ca o fereastră printre frunze, către această viață diferită, în care se afla un bărbat suferind și un uliu căruia i se provoca suferință și i-am văzut pe amândoi mai clar. Asemenea lui White, am vrut să mă rup de lume și mai împărțeam cu el și dorința de a fugi în sălbăticie, o dorință care poate sfâșia orice fel de blândețe omenească și te poate abandona într-un univers de o disperare sălbatică și nobilă.

Cartea pe care o citești este povestea mea. Nu este o biografie a lui Terence Hanbury White. Dar White face oricum parte din povestea mea. Trebuie să scriu despre el pentru că a fost acolo. Când mi-am dresat uliul, aveam

într-un fel o discuție tăcută cu faptele și cu operele unui bărbat decedat de mult timp, un bărbat bănuitor, morocănos, hotărât să fie disperat. Un bărbat a cărui viață mă destabiliza. Dar și un bărbat care iubea natura, care o considera surprinzătoare, magică și mereu nouă. „O coțofană zboară ca o tigaie!"[8] putea el să scrie, cu bucuria de a descoperi ceva nou pe lume. Și acea bucurie, acea încântare copilărească în fața vieților creaturilor diferite de om este ceea ce iubesc cel mai mult la White. A fost un bărbat complicat și nefericit. Dar mai știa și că lumea e plină de miracole simple. „E o senzație de putere în asta", a scris el, uimit, după ce a ajutat un fermier a cărui iapă stătea să fete. „Erau mai mulți cai pe câmp când am plecat decât atunci când venisem."[9]

În *England Have My Bones*, White a scris una dintre cele mai triste fraze pe care le-am citit vreodată: „Să te îndrăgostești este o experiență dezolantă, dar nu atunci când te îndrăgostești de o zonă rurală."[10] Nu-și putea imagina o iubire umană împărtășită. A trebuit să-și transfere dorințele asupra peisajului, asupra întinsului câmp verde monoton care nu-ți poate împărtăși iubirea, dar nici nu te poate răni. Când, la ultima lor întâlnire, i-a mărturisit scriitorului David Garnett că era sadic, Garnett a dat vina pe modul cum fuseseră tratate emoțiile timpurii ale lui White și pe anii de bătăi la școală. „Era un bărbat extrem de blând și de sensibil", a scris Garnett, un bărbat care „mereu s-a confruntat cu dilema de a fi sincer și nemilos sau fals și nefiresc. Indiferent în ce direcție o lua, obiectul dragostei sale era revoltat și el era scârbit."[11]

Când White și-a preluat postul la Stowe în 1932, era deja expert în a-și ascunde identitatea. Ani de zile trăise conform maximei pe care Henry Green o exprimase atât de frumos în cartea sa publică de amintiri despre școală *Pack My Bag*: „Cea mai sigură cale de a evita problemele în cazul în care nu-ți găsești locul este să te implici cât mai mult în ce se întâmplă."[12] Ca să fie acceptat, ca să evite problemele, a trebuit să imite ce era în jurul lui: așa încercase să câștige

dragostea mamei sale când era copil. Era o viață trăită în permanentă disimulare. După ce plecase de la Cambridge cu o diplomă în Engleză, White hotărâse să devină un prețios – ăsta era termenul pe care l-a folosit. Snobismul „este unul dintre cele mai bune jocuri de societate“[13], i-a explicat el lui Potts, cu o nepăsare relaxată, dar era un joc cu una dintre cele mai mari mize. Trebuia să se dea drept un gentleman. S-a apucat de activitățile corecte: trasul cu pușca, pescuitul, pilotatul și vânătoarea de vulpi. Ultima dintre acestea era o provocare perfectă: existau o mie de reguli și de protocoale, necesita curaj, bani, abilități sociale, competențe de călăreț și spectacole rafinate de disimulare. „Poți purta joben, sacou negru și tunică fără bluză?“ l-a întrebat neliniștit pe unul dintre prietenii săi de la Cambridge, Ronald McNair Scott. Nu era sigur de bretele. „Ale mele au nuanța potrivită, cred (un soi de kaki [sic]), dar poate că textura (sau împletitura, sau cum îi zici tu) e prea aspră sau nu e suficient de aspră?“[14] Prea aspră. Insuficient de aspră.

A ținut jurnale detaliate de vânătoare pentru a-și înregistra evoluția: numărul de kilometri parcurși și de tufișuri verificate, oameni întâlniți, garduri vii și șanțuri depășite cu succes, gânduri despre comportamentul calului său și evaluări dureros de evazive ale comportamentului său: „Cred că nu m-am purtat greșit și, în mod clar, nu am fost niciodată mustrat“[15], a scris el. Defensiv, condiționat negativ, acestea sunt cuvintele unui bărbat disperat să-și găsească locul. În *England Have My Bones*, descrie Buckinghamshire într-un mod asemănător – prin ceea ce nu este. Provinciei sale îi lipsesc calitățile deosebite, frumusețea și importanța istorică și, în felul acesta, evită atenția lumii. E sigură. Când White se apucă să explice cum „și-a ascuns Buckinghamshire individualitatea ca să o păstreze“, dar este „pe ascuns exuberantă în felul ei particular“[16], îți dai seama că scrie despre propria lui fire. Și mai multă disimulare. Oglinda funcționează în ambele

sensuri. Granițele dintre om și peisaj se estompează. Când White scrie despre dragostea lui pentru zona rurală, în esență scrie despre speranța că ar putea să se iubească pe sine însuși.

Dar zona rurală nu era doar ceva ce White putea iubi în siguranță: era și o iubire despre care putea scrie în siguranță. Mi-a luat mult timp să îmi dau seama cum multe dintre cărțile noastre clasice despre animale erau ale unor scriitori homosexuali care au scris despre relațiile lor cu animalele, în locul iubirilor umane despre care nu puteau să vorbească. De exemplu, *Ring of Bright Water* a lui Gavin Maxwell: povestea unui om singur pe coasta scoțiană, cu o vidră irakiană pe canapea. Sau cărțile naturalistului de la BBC Maxwell Knight, fost spion MI5 și homosexual neasumat. Cum avea o interdicție dublă de a vorbi deschis despre atașamentele sale, Knight a scris o carte despre creșterea unui cuc pe nume Goo. Obsesia lui față de această pasăre mică, lacomă, parazitară, este teribil de emoționantă; era o specie alcătuită din toate elementele ascunse ale vieții lui Knight: subterfugiu, înșelătorie, pretenția că ești altceva decât în realitate.

White face parte din această tradiție literară vie. A rămas singur toată viața. A trăit câteva povești descurajante de dragoste cu femei, aproape că s-a căsătorit cu una, aproape că a cerut-o pe alta în căsătorie; toate erau foarte tinere. Îi era teamă de femei mature. A mărturisit că silueta lor i se părea neplăcută și că abia dacă reușea să se convingă să o deseneze. Mult mai târziu în viață s-a îndrăgostit de fiul adolescent al unui prieten; a fost ultima lui iubire, fără speranță și neîmpărtășită. Dar mereu au existat animale. I-au populat lui White viața și cărțile. Câini, bufnițe, ulii, șerpi, bursuci, arici, chiar și furnici. Și în afară de setterul lui mult iubit, Brownie, pe care îl adora, a insistat că animalele nu erau niciodată animale de companie: căci „animalele erau aproape întotdeauna letale, pentru om în sine sau pentru ele." Sunt distruse de

proprietarii lor în același fel în care „mamele își distrug copiii, îi sufocă precum vița de vie."[17] Animalele de companie însemnau dependență și el era terorizat de asta. Unul dintre capitolele din *England Have My Bones* este prefațat cu un fragment din Stella Benson care clarifică motivele pentru care White visa un uliu:

> Independența – starea de a-ți fi autosuficient – este singurul act de generozitate, m-am gândit eu, singura faptă bună pe care o putem cere de la o ființă vie. Nu trebuie să avem nimic de-a face cu oasele altcuiva; acesta este singurul nostru drept – să nu avem nimic de-a face cu ele. Osul trebuie să fie axa unui glob de sticlă impenetrabilă. Nu am putea spune, privind un uliu: „Poate că ar trebui să fac asta pentru el." Așadar, nu doar că eu nu sunt periculos pentru el, nici el nu este periculos pentru mine.[18]

Pe vremea când mai era încă profesor, a cumpărat două pisici siameze – o rasă recunoscută pentru independența ei – și a încercat „să le dreseze să nu se bazeze pe afecțiune din partea nimănui, cu excepția lor însele." Era ce încercase să facă el însuși ani de zile. „Inutil", a concluzionat el, dezgustat, „în loc să se plimbe libere și independente... dorm toată ziua în sufragerie, între perioadele când mă miaună să le mai dau mâncare."[19] Pisicile au fost un eșec. Șerpii de casă pe care îi ținea în camera lui nu erau așa. Îi păstra pentru că „era imposibil să le impună ceva sau să obțină afecțiune din partea lor."[20] Îi iubea pentru că erau neînțeleși, vorbiți de rău și „inevitabil, ei înșiși": erau versiuni ale eului la care aspira, ca personajele pe care le aducea la viață în cărțile lui: Merlyn, profesorul perfect; Wart, orfanul care era născut să fie rege, și Sir Lancelot, cavalerul strâmb croit, căruia White i-a dat personalitatea sa.

Lancelot era un sadic ce evita să-i rănească pe oameni în virtutea onoarei sale – cuvântul său. Cuvântul său era promisiunea lui de a fi blând și era unul dintre lucrurile care l-au făcut cel mai bun cavaler din lume. „Flăcăul credea că era ceva în neregulă cu el", a scris White despre Lancelot. „Un gol pe care avea să-l simtă întreaga viață,

chiar când a ajuns om de seamă, cu toată lumea la picioare. Era ceva în străfundurile sufletului, de care era conștient și se rușina, dar pe care nu-l înțelegea."[21] White se străduia întotdeauna din răsputeri să fie blând, tocmai pentru că voia să fie crud. Acesta era motivul pentru care nu-și bătea niciodată elevii la Stowe.

Și, deși refuzul cruzimii era cuvântul de ordine al lui White, animalele jucau un rol ciudat în respectarea lui. Mergând la vânătoare cu Old Surrey și Burstow Hunt[13], White a scris cu o fascinație distantă, despre prima dată când a văzut cum se ucide. Vulpea a fost dezgropată dintr-un canal unde se ascunsese și aruncată în gura copoilor. Au rupt-o în bucăți, în timp ce un cerc de martori umani „îi întărâta să o facă." Oamenii, și-a spus White, erau dezgustători, strigătele lor erau „încordate, infatuate și animalic de isterice." Dar copoii nu erau așa. „Sălbăticiunea copoilor", scria el, „era adânc înrădăcinată și teribilă, dar părea adevărată, așa că nu era oribilă, ca cea a oamenilor."[22]

În această scenă sângeroasă, doar un bărbat a fost scutit de scârba lui White: vânătorul, o siluetă roșie la față, cu o mină serioasă și o atitudine de gentleman, care stătea în preajma copoilor și sufla *mort*-ul[14] din cornul lui de vânătoare, actul formal de despărțire, pentru a comemora moartea vulpii. Printr-un soi de alchimie ciudată – apropierea lui de haită, modul profesionist în care o controla – vânătorul nu era sinistru. Pentru White, era vorba de un truc moral magic, o cale de ieșire din încurcătură. Prin dresajul profesionist al unui animal de vânătoare, printr-o asociere strânsă cu el, prin identificarea cu el, e posibil să ți se permită să experimentezi toate dorințele vitale și sincere, chiar și pe cele mai sângeroase, într-o stare de inocență totală. Ai putea fi autentic.

Când White visa uliul, sinele său fals ceda sub presiune. Se simțea „clocotind de o neliniște ciudată"[23], avea din ce în ce mai mult tendința să șocheze și să îngrozească. Colegii își aduc aminte cum venea la petreceri, anunțând beat:

„Această petrecere nu are niciun viitor rasial. Petrecerile ar trebui să fie ca sanctuarele pentru păsări, oamenii ar trebui să vină la ele să se împerecheze."[24] Hotărâse că ura oamenii. Prefera animalele. Continua să bea prea mult. Deja se răzvrătise împotriva pasiunilor sale anterioare pentru vânătoarea de vulpi și pilotat. Erau contaminate de moarte, de snobism, de dorința de a excela și se bazau pe motive șubrede: frica de cădere și frica de eșec. Noblețea fusese un joc pe care îl jucase, dar motivele pentru care îl jucase fuseseră greșite. Renunța la ea. „Eram ca omul acela amărât din Thurber care voia o valiză în care să se ascundă", scria el, „iar soluția părea să se găsească într-o splendidă izolare."[25] Se ducea singur la pescuit în Belmullet, pe coasta de vest a Irlandei, în vacanța de primăvară. Îl făcea să fie mai sigur decât oricând de drumul său. Din Belmullet și-a dat demisia din postul lui de la Stowe. „A fost nevoie de curaj", i-a spus lui Potts, „pentru că psihanalistul m-a dus doar un sfert din drum. Nu știu cum o să-mi fie viitorul, dacă am un viitor." Și apoi: „Barmanița e complet insignifiantă."[26]

Și mai avea o spaimă nouă. Războiul. Toată lumea îl simțea apropiindu-se; ceva aproape tangibil, acru ca sudoarea după stres. „Cu toții stăm în umbra unei spaime mari", scrisese istoricul de la Oxford Denis Brogan cu două luni înainte. „Iar dacă îngerul morții nu se află încă în țară, îi putem auzi bătaia aripilor – și le putem și vedea, invadând vechiul nostru văzduh familiar."[27] White l-a văzut și el și a scris că războiul este din vina „conducătorilor de oameni de peste tot, care îi aruncă inconștient pe alții în suferință pentru a-și mări propriile puteri."[28]

Frica lui de război s-a grefat sinistru pe toate celelalte frici ale sale. Avusese de mult timp coșmaruri cu bombe și gaz otrăvitor, cu tunele, fugi și rute submarine de evadare. În anul anterior publicase *Gone to Ground*, un soi de *Decameron* al mijlocului de secol, în care vânătorii de vulpi ascunși într-un buncăr subteran își spuneau unii altora

povești, în timp ce bombe cu gaz și material incendiar cădeau din cer pentru a distruge creatura încordată și stricată care era civilizația. Civilizația era terminată. Era inutilă. Modernitatea era o aiureală, și primejdie, și politică, și imagine și avea să ducă la sfârșitul tuturor lucrurilor. Trebuia să fugă. Poate reușea să evadeze în trecut. Acolo ar fi fost în siguranță. A început să citească o carte despre șoimărit scrisă de căpitanul Gilbert Blaine.

În ea a descoperit White o poveste despre un uliu pierdut. „De la cum era în ziua în care se pierduse, domesticită ca un papagal de casă“, relata Blaine, „revenise într-o săptămână la o stare de sălbăticie și devenise apoi un mit și o legendă în comunitate.“[29] Pentru White, fraza a fost o epifanie. Uliul era un mit. O legendă. „Era o propoziție care mi-a pus deodată mintea în mișcare“, a scris el.

> Propoziția era: „Revenise la o stare de sălbăticie.“ Apoi mi s-a năzărit un dor în minte, să fiu în stare să fac și eu asta. Cuvântul „sălbăticie“ avea un soi de forță maiestuoasă, care se alia cu alte două cuvinte, „feroce“ și „liber“[15]. „*Fairy*“[16], „*Fey*“[17], „*aeriel*“[18] și alte alianțe compromițătoare vibrau în spatele corzii de „ferocitate“. Să revină la o stare de sălbăticie! Am închiriat căsuța unui fermier cu cinci șilingi pe săptămână și am scris în Germania în căutarea unui uliu.[30]

Sălbatic. Voia să fie liber. Voia să fie feroce. Voia să fie din altă lume, magic, feroce, sălbatic. Toate acele părți din sine pe care le îndepărtase, sexualitatea, dorința de cruzime, de meșteșug: toate erau dintr-odată acolo, în imaginea unui uliu. White se regăsise în uliul pierdut de Blaine. L-a ținut strâns. Ar fi putut să-l rănească, dar tot nu avea să-i dea drumul. Da, avea să-l dreseze. Avea să-l dreseze pe uliu și avea să se dreseze pe sine însuși și urma să scrie o carte despre asta și să-i învețe pe cititori această veche artă blestemată. Parcă ar fi ținut ridicat drapelul unei țări de mult învinse și căreia îi jura supunere. Avea să-și dreseze uliul pe ruinele fostei sale vieți. Și apoi, când va

veni războiul, așa cum sigur se va întâmpla, și totul în jurul său se va prăbuși în ruină și anarhie, White urma să vâneze cu uliul, să mănânce fazanii pe care îi prindea, ca un supraviețuitor, un iobag trăind din roadele pământului, departe de chinuitoarea confuzie sexuală a metropolei sau de războaiele mărunte ale sălii de clasă.

13 Old Surrey Burstow și West Kent Hunt, cuplu bine-cunoscut de câini de vânătoare britanici.

14 O notă scoasă cu un corn de vânătoare când este ucis un animal (n. ed.).

15 În engl., în orig., *ferocious* și *free*.

16 „Zână", joc de cuvinte intraductibil.

17 „De pe altă lume, supranatural", joc de cuvinte intraductibil.

18 „Cuibul mare și inaccesibil al unui vultur sau păsări de pradă", joc de cuvinte intraductibil.

5
STRÂNSOARE

Când ești distrus, fugi. Dar nu întotdeauna departe de toate. Câteodată, neputincios, fugi către ceva. Motivele mele nu erau aceleași cu ale lui White, dar tot fugeam. Era o dimineață de început de august, și eu eram la 600 de kilometri de casă. Părea că fac o afacere cu droguri. Cu siguranță așa arăta. Minute în șir tropăisem în sus și în jos pe un chei scoțian, cu o doză de băutură cofeinizată într-o mână, o țigară în cealaltă și un plic plin cu 800 de lire în hârtii de 20 în buzunarul din spate. Ceva mai încolo era Christina în mașină, spectaculos de impasibilă, cu o pereche de ochelari de aviator. Venise cu mine ca să-mi țină companie și speram că nu e plictisită. Probabil că era plictisită. Poate adormise. M-am dus înapoi la mașină. Era mașina tatălui meu. Acum o conduceam eu, dar portbagajul era plin de lucruri pe care nu reușeam să mă conving să le arunc: role de film de 35 de milimetri, un pachet zdrobit de aspirină, un ziar cu un rebus pe jumătate terminat, cu scrisul de mână al tatălui meu, o pereche de mănuși de iarnă. M-am aplecat peste capotă, m-am frecat la ochi și m-am uitat spre port, în speranța că aveam să văd feribotul. O întindere limpede de turcoaz se așternea peste Marea Irlandei, traversată de siluetele mici, în cruce, ale pescărușilor. Părea ciudat că până la urmă chiar se făcuse zi; amândouă eram terminate din cauza drumului lung de ieri cu mașina și ușor isterizate de hotelul unde stătuserăm în noaptea dinainte. *21st Century Hotel!* scria pe un indicator din hârtie laminată de lângă ușă. Când am deschis-o, primul lucru pe care l-am văzut a fost un buldog

din plastic așezat pe un birou, rânjind spre noi cu atitudinea războinică și malefică a unei făpturi dintr-un coșmar.

În camera de hotel am găsit un computer stricat, o chiuvetă care nu era racordată la nicio țeavă și un cuptor complet funcțional, pe care fusesem instruite să nu-l folosim în nicio situație. „Măsuri de protecție“, ne explicase hotelierul, dându-și ochii peste cap. În mod neașteptat, existau două televizoare, metri pătrați de imitație de piele întoarsă capsați de pereți și o baie cu o cadă în podea, adâncă de aproape doi metri, în care Christina s-a scufundat, mirându-se de culoarea de turbă a apei, asemănătoare ceaiului. Eu m-am prăbușit într-un scaun, călătoria derulându-mi-se în cap ca o filmare mobilă regizată de un autor confuz din cauza drogurilor. Camioane uriașe Irn- Bru dând pe-afară de portocale, apă minerală carbogazoasă scoțiană cu aromă de gumă de mestecat. Un corb într-o baltă de pe marginea drumului, ud pe picioare și cu ciocul ca o daltă. Benzinăria A de pe autostradă. Benzinăria B de pe autostradă. Un sandviș. Un pahar mare de cafea de nebăut. Kilometri nesfârșiți. Ceruri și mai nesfârșite. Cât pe ce să facem un accident din neatenție, undeva, pe un deal. Benzinăriile C și D de pe autostradă. Mi-am masat gamba dreaptă dureroasă, am clipit din ochi ca să gonesc imaginile rămase pe retină și m-am apucat să fac curelușe.

Ar fi trebuit să le fac dinainte, dar n-am putut. Doar acum uliul părea suficient de real ca să le facă necesare. Curelușele *(jess)* sunt fâșiile din piele fină care se introduc prin brățările de picior de la picioarele unui uliu dresat. Singularul, curelușă (*jesses*). Este un cuvânt franțuzesc din secolul al XIV-lea, de când șoimăritul era sportul preferat al elitei la putere. O fărâmă de istorie socială în denumirea unei fâșii de piele. Când eram mică, mi-am croit drum cu dificultate prin vocabularul dezarmant de complex al șoimăritului. În cărțile mele vechi era denumită fiecare

parte a unui uliu: aripile erau *vele* (*sails*), ghearele erau *salturi* (*pounces*), coada o *trenă* (*train*). Uliii masculi sunt cu o treime mai mici decât femela, așa că sunt numiți *tiercels*, din latinescul *tertius*, pentru *o treime*. În funcție de perioada în care au fost capturate, există păsări luate din cuib (*eyasses*), păsări prinse în timpul migrației (*passagers*) sau păsări prinse la maturitate (*haggards*). Uliii doar pe jumătate dresați zboară prinși de un fir lung denumit *coardă* (*creance*). Uliii nu-și șterg ciocurile, ei se *freacă* (*feak*). Când își fac nevoile, se *găinățează* (*mute*). Când se scutură, se *zburlesc* (*rouse*). Și tot așa, într-un șir amețitor de termeni exacți. Exista un motiv pentru exactitatea termenilor.[19] Cunoașterea terminologiei șoimăritului făcea dovada locului tău în societate. Așa cum, în anii 1930, T.H. White își făcea griji dacă o cravașă de vânătoare trebuie denumită corect bici de vânătoare, sau cravașă de călărie, sau bici de călărie, sau doar cravașă, sau doar bici, tot așa, în secolul al XVI-lea, spionul iezuit Robert Southwell era îngrozit că va fi demascat pentru că uita întruna termenii șoimărești. Dar atunci când eram mică cuvintele nu- mi vorbeau despre frica socială. Erau cuvinte magice, demodate și rătăcite. Voiam să controlez această lume pe care nimeni nu o cunoștea, să fiu expertă în limbajul ei perfect și secret.

Acum le poți cumpăra pe toate pe internet: curelușe, cagule, clopoței, mănuși, absolut totul. Dar când m-am apucat eu de șoimărit, cei mai mulți dintre noi ne făceam singuri echipamentul. Cumpăram cleme pivotante de la magazine cu echipament de pescuit la mare adâncime, lese de la comercianți de echipamente pentru vase, ne rugam de tăbăcării și fabrici de pantofi să ne dea resturile de piele ca să ne facem propriile curelușe și cagule. Ne adaptam, de obicei adoptam lucruri, nu le îmbunătățeam. Eu sigur nu le îmbunătățeam. Mi-am petrecut nenumărate ore ceruind sfoară de bumbac, găurindu-mi din greșeală mâinile, în loc să găuresc pielea, încruntându-mă, ștergând sângele,

încercând iar și iar să tai, și să fac, și să cos lucruri care să semene cu fotografiile din cărți, așteptând ziua victorioasă în care voi fi avut un uliu al meu.

Am senzația că toate orele astea de făcut curelușe și lese nu erau doar jocuri de antrenament. Într-un album cu desenele mele din copilărie există o schiță micuță și perfectă cu un vânturel roșu așezat pe o mănușă. Mănușa are doar conturul schițat și nici acela prea bine - aveam șase ani când am desenat-o. Uliul are un ochi întunecat, o coadă lungă și un pămătuf mic de pene sub ciocul curbat. E un vânturel fericit, deși puțin fantomatic; asemenea mănușii, e ciudat de transparent. Dar o parte din el a fost schițată cu grijă: picioarele și degetele cu gheare, care sunt mai mari decât ar trebui, plutesc deasupra mănușii pentru că nu știam cum să desenez degete care se prindeau de ceva. Toți solzii de pe piele și toate ghearele de la fiecare deget sunt delimitate cu o grijă imensă, la fel ca și curelușele din jurul picioarelor șoimului. O bandă lată și neagră care este lesa se întinde de la ele până la un punct mare și negru de pe mănușă, un punct asupra căruia am insistat de nenumărate ori cu creionul, până când hârtia a devenit lucioasă și s-a curbat. E un punct de prindere. *Aici*, spune imaginea, *este un vânturel pe mâna mea. Nu pleacă nicăieri. Nu poate pleca.*

E o imagine tristă. Îmi aduce aminte de lucrarea psihanalistului D.W. Winnicott, cea despre un copil obsedat de sfoară; un băiat care lega scaunele de mese, lega pernele de șemineu, lega, îngrijorător, sfoară chiar și de gâtul surorii sale. Winnicott a considerat acest comportament o modalitate de gestionare a fricilor de a nu fi abandonat de mamă, care suferea din cauza crizelor de depresie. Pentru băiat, sfoara era un soi de comunicare fără cuvinte, o modalitate simbolică de aducere împreună. Era o negare a separării. *Strânsoare*. Poate că aceste curelușe erau încercări nerostite de a mă agăța de ceva care deja zburase departe. Mi-am petrecut primele săptămâni din viață într-un incubator, plină de tuburi, sub o lumină electrică, cu pielea

peticită și crudă, cu ochii strâns închiși. Eu am fost cea norocoasă. Eram minusculă, dar am supraviețuit. Am avut un frate geamăn. El nu a supraviețuit. A murit la puțin timp după naștere. Nu știu aproape nimic despre ce s-a întâmplat, doar atât: a fost o tragedie despre care nu avea să se mai vorbească vreodată. Pe-atunci asta le spuneau spitalele să facă părinților îndoliați. Mergeți mai departe. Uitați de asta. Uite, aveți un copil! Vedeți-vă de viețile voastre. Când am aflat despre geamănul meu, mulți ani mai târziu, vestea m-a surprins. Dar nu *așa* de mult. Mereu am simțit că o parte din mine lipsește; o absență veche, elementară. Oare obsesia mea față de păsări, față de șoimărit, mai exact, să se fi născut din acea pierdere primordială? Să fi fost acel vânturel fantomatic o presimțire a geamănului meu de care mă agățam, curelușele sale atent desenate fiind o modalitate de a mă ține strâns de ceva ce nu știam că pierdusem, dar știam că dispăruse? Bănuiesc că e posibil.

Dar acum tatăl meu murise. *Fii tare*. Niciodată nu-mi imaginasem că fabricarea curelușelor ar putea fi un act simbolic. Dar, cum stăteam acolo, tăind pielea în fâșii lungi, înmuindu- le în apă călduță, întinzându-le, ungându-le cu ulei pentru piele, întorcându-le pe toate părțile în acea încăpere stranie cu obiecte defecte, mi-am dat seama că ele sunt mai mult decât niște bucăți de piele. Erau corzi care aveau să mă țină legată de uliu, așa cum îl vor ține pe uliu legat de mine. Am luat briceagul și am subțiat capătul unei curelușe cu o tăietură lungă și netedă. *Iată*. Făcând asta, evocam prezențe. Deodată, uliul era cât se poate de real. Și la fel era, într-o explozie de amintire atât de amară, de parcă s-ar fi aflat acolo, în acea încăpere, tatăl meu. Păr încărunțit, ochelari, cămașă albastră din bumbac, o cravată ușor strâmbă, o cană de cafea în mână și o expresie amuzată pe față. Avea obiceiul să mă necăjească dând denumiri greșite echipamentului de șoimărit. Cagulelor le

spunea *pălării*. Corzilor, *bucăți de sfoară*. O făcea intenționat. Eu mă supăram și îl corectam, gândindu-mă că mă tachinează.

Iar acum, mi-am dat seama că tata știa exact cum se numeau lucrurile astea, dar în lumea fotojurnalismului cu cât erai mai expert în ceva, cu atât era mai puțin probabil să folosești denumirea corectă pentru orice. Pentru el, fotografiile erau *instantanee*. Aparatele de fotografiat erau doar *echipament*. Nu mă tachina întotdeauna. Îmi făcea un compliment. Al naibii vocabular francez din secolul al XIV-lea. La naiba. La naiba, la naiba, *la naiba*. El nu era așa. Mă durea în gât. Mă dureau și ochii, și inima. Am tăiat capătul celeilalte curelușe. Cu degete tremurânde. Apoi am așezat cele două curelușe una lângă alta pe masa de sticlă. Se potriveau. *Mâine*, m-am gândit, *mă văd cu un bărbat pe care nu îl cunosc, care vine cu feribotul de la Belfast, și o să-i dau plicul ăsta plin de hârtii în schimbul unei cutii cu un uliu în ea*. Părea lucrul cel mai puțin probabil.

Uliul porumbar pe care urma să-l iau fusese crescut într-o crescătorie de păsări din apropiere de Belfast. Creșterea uliilor nu e pentru cei slabi de înger. Am avut prieteni care au încercat și care-au lăsat-o moartă după doar un sezon, scărpinându-și părul proaspăt albit cu un soi de stupoare post-traumatică. „Nu mai fac asta niciodată“, spun ei. „Niciodată. E cel mai stresant lucru pe care l-am făcut vreodată.“ Încearcă doar și o să descoperi că e o linie de demarcație foarte fină între excitarea sexuală a uliului și violența teribilă, mortală. Trebuie să-ți păzești întruna uliii, să le monitorizezi comportamentul, să fii pregătit să intervii. Nu folosește la nimic doar să pui doi ulii într-o crescătorie și să-i lași de capul lor. De cele mai multe ori, femela își va ucide masculul. Așa că, în schimb, îi pui în îngrădituri solide, separate, dar alăturate, cu o deschidere protejată cu bare între ei, prin care cei doi se pot zări. În timp ce iarna se transformă în primăvară, ei se curtează, asemenea lui Piram și Tisbe, prin gaura din perete, chemându-se, defilând, năpârlind de penele albastre

fumurii și înfoindu-și smocurile albe de sub coadă care, pentru restul lumii, arată ca o pereche de pantaloni bufanți încăpători, și, doar când femela pare pregătită – o probă de judecată fină care nu permite marjă de eroare –, îl lași pe mascul în camera de împerechere. Dacă totul decurge bine, se împerechează, depun ouă și o nouă generație de ulii de casă, pui acoperiți cu puf alb, cu ochi încețoșați și gheruțe, vine pe lume. Nu-l mai văzusem niciodată pe crescătorul noului meu uliu, dar știam deja că era un om cu nervi de oțel și cu o răbdare supraomenească.

Uliul lui White a fost luat din sălbăticie. Nimeni nu înmulțea ulii porumbari în captivitate în anii 1930: nu era nevoie să încerce. Erau sute de mii de porumbari în libertate prin pădurile europene și niciun fel de restricții propriu-zise în privința importurilor. Aproape ca toți ceilalți ulii ai șoimarilor de atunci, cel al lui White provenea dintr-un cuib din Germania. „Un mănunchi de bețe ascuțite și niște găinaț alb", așa își imagina locul de naștere al uliului său; nu văzuse niciodată un cuib de uliu porumbar. Dar tu poți să vezi unul, și nu e nevoie să intri în pădure pentru asta. Acum există pe internet transmisiuni live cu cuiburi de ulii porumbari. Cu doar un click obții o imagine focalizată și personală a vieții de familie a celui mai secretos dintre ulii. Acolo, într-o cutie de zece centimetri, în imagini cu rezoluție scăzută, e un pătrat dintr-o pădure englezească. Sâsâitul pe care îl auzi din boxele computerului tău este un amalgam digitalizat de frunze, vânt și tril de cinteze. Vezi efectiv cuibul, o construcție masivă din bețe, ancorată de scoarța coniferelor bine de tot sus, și căptușită cu crenguțe cu frunze verzi. Pe camera web, masculul de uliu porumbar apare stând pe cuib. Totul e așa de neașteptat, și el e de un alb și un gri-argintiu așa de strălucitor încât parcă te uiți la un somon care sare. E ceva în combinația de rapiditate și lentoare a imaginii comprimate care îi joacă feste percepției tale: ai în minte o imagine a păsării în timp ce o

urmărești, iar mișcările păsării vii glisează ca un palimpsest peste impresia pe care ți-a lăsat-o pasărea, până când devine luminos de concretă. Esență de uliu. Și își apleacă capul și strigă. *Cheu-cheu-cheu-cheu-cheu-cheu*. O gură neagră, un abur ușor în dimineața rece de aprilie. Și apoi sosește femela. E imensă. Aterizează pe marginea cuibului și acesta se zdruncină. Picioarele ei noduroase le fac pe ale masculului să pară minuscule. E ca un transatlantic. Un uliu porumbar Cunard. Iar când se întoarce, poți vedea pe fiecare picior brățările de piele pe care le poartă. Pasărea a fost crescută undeva în captivitate, într-o crescătorie chiar ca cea din Irlanda de Nord unde a crescut a mea. A fost dresată de un șoimar fără nume, s-a pierdut și acum iat-o aici, clocind patru ouă palide, privită pe ecrane de calculator ca însăși esența sălbăticiei.

Timpul trecea pe cheiul scoțian și lumina se apropia dinspre mare. Apoi, un bărbat a venit spre noi ținând două cutii enorme de carton, ca niște valize supradimensionate. Valize ciudat de nefirești, care nu păreau să respecte legile fizicii pentru că, pe măsură ce mergea, se mișcau imprevizibil, nici în ritmul pașilor lui și nici din cauza forței gravitaționale. *Orice ar fi în ele, se mișcă*, m-am gândit și inima mi-a bătut mai repede. „Mă întâlnesc cu un alt șoimar aici în puțin timp. El ia pasărea mai tânără. A ta e cea mai bătrână. Și mai mare“, a spus el. „Așa.“ Și-a dat din nou cu mâna prin păr, dezvelind o zgârietură lungă de gheară pe încheietura mâinii, aspră la margini și mânjită cu sânge uscat. „O să verificăm numerele de pe inele cu cele din Articolul 10“, mi-a explicat el, în timp ce scotea o foaie de hârtie galbenă din rucsac și desfăcea două dintre formularele oficiale care le însoțesc pe păsările captive rare pe toată durata vieții lor. „N-aș vrea să te duci acasă cu pasărea greșită.“

Am verificat numerele. Ne-am uitat în jos la cutii, la mânerele lor din bandă adezivă, la ușile din placaj subțire și la balamalele din sfoară atent legată. Apoi a

îngenuncheat pe ciment, a desfăcut o balama de pe cutia mai mică și s-a uitat, mijind ochii, în interiorul întunecat. Un *zdronc* neașteptat al umerilor înaripați și cutia s-a cutremurat de parcă cineva o lovise, cu forță, din interior. „Și-a scos cagula", a spus și s-a încruntat. Acea cagulă ușoară din piele îl împiedica pe uliu să vadă lucruri care l-ar fi putut speria. Ca, de exemplu, pe noi.

Încă o balama desfăcută. Concentrare. Grijă maximă. Lumina zilei invadând cutia. Gheare care zgârie, un alt zdronc. Și încă unul. *Zdronc*. Aerul a devenit dens, lent, nins cu praf. Ultimele câteva secunde ale unei lupte. Și, după ce ultima legătură a fost desfăcută, a băgat mâna înăuntru și, în mijlocul unui zbârnâit, al unui fâlfâit haotic de aripi, și picioare, și gheare, și al unui ciripit agitat, toate întâmplându-se deodată, bărbatul scoate un uliu *enorm*, absolut enorm, din cutie și, coincidență stranie de lume și fapte, un val imens de lumină solară ne acoperă și totul e strălucire și furie. Aripile uliului, dungate și fâlfâitoare, vârfurile negre ascuțite ale penelor ei primare brăzdând aerul, penele ei ridicate ca spinii răvășiți ai unui arici iritat. Doi ochi enormi. Inima mi-a luat- o razna. E o ființă magică. O reptilă. Un înger căzut. Un grifon din paginile unui bestiar enluminat. Ceva luminos și distant, ca aurul căzând prin apă. O marionetă defectă cu aripi, picioare și pene pictate cu tușe de lumină. Poartă curelușe și bărbatul le ține. Preț de o clipă lungă și cumplită, atârnă cu capul în jos, cu aripile desfăcute, ca un curcan în magazinul unui măcelar, doar că are capul rotit direct în sus și vede mai mult decât a văzut vreodată în toată viața ei scurtă. Lumea ei era o crescătorie nu mai mare decât o sufragerie. Apoi o cutie. Dar acum este asta; și poate să vadă *totul:* sursa punctelor strălucitoare de pe valuri, un cormoran în picaj la o distanță de 90 de metri; bule de pigment sub ceara mașinilor parcate în șiruri; dealurile îndepărtate, și buruienile de pe ele, și kilometri întregi de cer în care soarele luminează întinderi de praf, și apa, și lucruri

indistincte care se mișcă în ea și care sunt frânturi albe de pescăruși. Totul uimitor și nou – încrustat în creierul ei complet uluit.

În tot acest timp, bărbatul a fost foarte calm. A apucat uliul cu o mișcare exersată, împăturindu-i aripile, ancorându-i penajul spatelui lat de piept, apucându-i picioarele cu solzi galbeni într-o mână. „Hai să-ți punem înapoi cagula", a spus el încordat. I se citea îngrijorarea pe chip. Era izvorâtă din grijă. Uliul acesta ieșise din ou într-un incubator, dintr-o coajă albăstruie delicată, într-o cutie umedă din plexiglas și, în primele câteva zile din viața sa, acest bărbat o hrănise cu bucățele de carne ținute într-un clește, așteptând răbdător ca puiul dolofan și pufos să observe hrana și să mănânce, gâtul ei fraged tremurând de la efortul de a-și ține capul ridicat. Deodată l-am iubit pe omul ăsta, l-am iubit cu pasiune. Am luat cagula din cutie și m-am întors spre uliu. Avea ciocul deschis, creasta înfoiată; ochii ei sălbatici erau de culoarea soarelui pe hârtia albă și erau larg deschiși, pentru că lumea întreagă se prăbușise deodată în ei. *Unu, doi, trei.* I-am tras cagula pe cap. O fracțiune de secundă am simțit un craniu subțire, ascuțit pe sub pene, craniul unui creier străin debordând de spaimă, apoi am tras de șnur ca să strâng cagula. Am comparat numerele de pe inel cu cele de pe formular.

Nu era pasărea bună. Asta era cea tânără. Cea mai mică. Ăsta nu era uliul meu.

Ah.

Așa că am pus-o la loc și am deschis cealaltă cutie, în care se presupunea că se află pasărea mai mare, mai bătrână. Și, Doamne Dumnezeule, așa era. Totul era diferit la acest al doilea uliu. A ieșit ca o melodramă victoriană: un fel de nebună în defensivă. Era mai cenușie și mai întunecată și mult, mult mai mare și în loc să ciripească, se tânguia: sunete lungi, groaznice, ca de ființă în suferință, iar sunetul era insuportabil. *Ăsta e uliul meu*, îmi spuneam și era tot ce puteam face ca să respir. Și ea avea capul dezgolit și am apucat cagula din cutie cum făcusem înainte.

Dar, în timp ce mă apropiam cu ea de fața ei, m-am uitat în ochii ei și am văzut ceva gol și nebun în privirea fixă. Un soi de nebunie dintr-o țară îndepărtată. Nu am recunoscut-o. *Ăsta nu e uliul meu.* Cagula pusă, numerele de pe inel verificate, pasărea înapoi în cutie, formularul galben împăturit, schimbul de bani făcut și nu mă puteam gândi decât *Dar ăsta nu e uliul meu.* Ușoară panică. Știam ce trebuia să spun și era o încălcare monstruoasă a etichetei. „E foarte ciudat", am început eu, „Dar chiar mi-a plăcut de primul. Crezi că am vreo șansă să-l iau pe acela în loc...?" Am tăcut. A ridicat din sprâncene. Am început din nou, spunând prostii și mai mari: „Sunt sigură că celălalt șoimar ar vrea pasărea mai mare. E mai frumoasă decât prima, nu-i așa? Știu că nu se face așa, dar eu... Oare aș putea? Oare ar fi în regulă, ce crezi?" Și tot așa, un baraj disperat, nebunesc, de rugăminți incoerente.

Sunt sigură că nimic din ce am spus nu l-a convins mai mult decât privirea de pe fața mea în timp ce spuneam asta. O femeie înaltă, palidă, cu părul răvășit de vânt și cu privirea epuizată, se ruga de el pe un chei, cu mâinile întinse în față, de parcă juca în producția la malul mării a *Medeei*. În timp ce mă privea, trebuie să fi simțit că rugămintea mea bâlbâită nu era una banală. Era ceva foarte important în spatele ei. A urmat un moment de tăcere absolută.

„Bine", a spus. Și apoi, pentru că și-a dat seama că nu-l cred, „Da. Da, sigur o să fie în regulă așa."

19. Întrucât autoarea se referă la „exactitatea termenilor" folosiți în șoimărit, am optat în acest pasaj pentru redarea lor în original, în paranteză (n. ed.).

6
CUTIA CU STELE

„N-ai nicio șansă!“ spusese vechiul meu prieten Martin Jones și-și ridicase ambele mâini în aer, într-un gest pe jumătate implorator, pe jumătate exasperat. „E ca și cum te-ai da cu capul de un zid. Nu face asta. O să te înnebunească.“ Mă tot gândeam la ce spusese în timp ce conduceam. Ambreiaj, viteza a patra. Sens giratoriu. Viteză inferioară. Accelerare puternică. Resentiment ușor. Nu voiam să mă gândesc la toate lucrurile pe care mi le spuseseră bărbații. „O să te înnebunească. Lasă uliii porumbari în seama băieților porumbari. Apucă-te de ceva mai rezonabil.“

Știam că dresajul acestui uliu avea să fie dificil. Dificultatea dresării uliilor porumbari este bine-cunoscută. *Să îmblânzești*[20], în jargonul șoimăritului. Poți îmblânzi un șoim de iarnă în câteva zile. Odată, am lăsat un uliu Harris să zboare liber după patru zile. Dar porumbarii sunt păsări agitate, foarte sensibile, și durează mult să-i convingi că nu ești dușmanul. Evident că agitație nu e chiar cuvântul potrivit: doar că au sisteme nervoase supra-stimulate, în care traseele neuronale de la ochi și urechi la neuronii motori care le controlează mușchii au doar legături minore cu neuronii asociați din creier. Uliii porumbari sunt agitați pentru că trăiesc de zece ori mai repede decât noi și reacționează direct la stimuli, fără să gândească. „Dintre toți uliii“, a scris șoimarul din secolul al XVII-lea Richard Blome, „ea este, fără îndoială, cea mai timidă și mai rușinoasă, atât față de oameni, cât și față de câini, având mai degrabă nevoie să fie curtată precum o iubită, decât să-i fie impusă autoritatea unui stăpân, fiind capabilă să-și

aducă aminte orice comportament nemilos sau dur; dar, dacă este tratată cu grijă, va deveni foarte maleabilă și blândă cu crescătorul său."[1] Ei bine, blândețe va fi și blândețe vom spera să primim.

Blândețe și iubire. Îmi aduc aminte cum, în timp ce conduceam, mi-au zburat gândurile la acea răbufnire sălbatică de iubire pe care o simțisem pe chei față de un bărbat care ținea o pasăre terorizată de o lume pe care nu o putea înțelege. Au trecut kilometri întregi de gânduri liniștite până când să-mi dau seama că iubirea era despre tatăl meu și despre mine. Săptămâni întregi după ce a murit stătusem în fața televizorului, urmărind iar și iar serialul britanic de televiziune *Tinker Tailor Soldier Spy*; ore întregi de film cinematografic de 16 milimetri din anii 1970, delicat și întunecat, pe o casetă video veche. Mă cuibăream mental în interioarele sale întunecoase, birourile lui din Whitehall și cluburile de gentlemeni. Era o poveste de spionaj și trădare care mergeau împreună perfect și era glacial de lentă și de frumoasă. Dar mai era și o poveste despre un băiat pe nume Jumbo, din internatul unei școli gimnaziale de mâna a doua din Quantock Hills. Jumbo era unul dintre ratații vieții. Grăsun, miop, astmatic, suferea din cauza unui sentiment profund de inutilitate și a vinovăției unui cămin destrămat. Când a sosit un profesor nou de franceză – un tip cocoșat, fioros, pe nume Prideaux – Jumbo și l-a făcut aliat. Cineva care înțelegea. „Ești un bun observator", i-a spus Prideaux. „Ți-o spun eu, bătrâne. Așa suntem noi, ăștia singuratici."[2] Dar ceea ce Jumbo nu știa, nu avea de unde să știe, era că Prideaux fusese spion și că spatele îi era paradit din cauza unui glonț rusesc și că mai avea și alte răni, pentru că Prideaux fusese trădat de prietenul său și de fosta lui iubită. Lumea lui Jumbo era prea mică pentru a cuprinde astfel de lucruri, dar, oricum, a simțit că profesorul lui pierduse un prieten important și și-a asumat să-i țină locul acelui prieten, până când acesta avea să se întoarcă. Își

găsise un rost. În timp ce mă uitam la caseta video pe care o iubeam, Prideaux și peisajul școlii-internat – cu dealuri acoperite de ceață și ciori de câmp certărețe în ulmi, meciuri de rugby și aburul alb al răsuflării ieșind din gurile băieților pe câmpuri în dimineți de iarnă – au devenit cadrul unei serii complet noi de vise izvorâte din durere în acea primăvară.

Ce se întâmplă cu mintea după doliu nu are nicio logică până mai târziu. Chiar în timp ce mă uitam la serial, îmi dădusem parțial seama că Prideaux era un personaj pe care îl alesesem ca tată. Dar pe acele drumuri nordice ar fi trebui să îmi dau seama și că ceea ce face mintea după ce pierde un tată nu e doar să-și aleagă tați noi din lume, ci și să-și aleagă identități noi cu care să-i iubească. Atunci, în acele prime săptămâni mărunte și disperate, alesesem să fiu Jumbo. Iar pe acel chei scoțian, preț de doar o clipă, fără să știu de ce, alesesem să fiu uliul. Și am tot condus și drumurile alunecau pe lângă mine și cerul se desfăcea și se refăcea din fâșii de un alb și albastru intens.

Am început să-mi fac griji. Cutia era mult prea liniștită. Am oprit îngrijorată la următorul spațiu de servicii de pe autostradă. Christina s-a dus repede să ia înghețată și eu m-am uitat printr-una dintre găurile de aerisire făcute în părțile laterale ale cutiei de carton. După ore în șir de asfalt reflectorizant, vederea mea era distrusă. Nu vedeam nimic și nici nu voiam, de fapt, să văd pentru că, bineînțeles, uliul era mort. Și atunci, deodată, *Doamne Dumnezeule*, cutia s-a umplut de stele.

Cu mult timp în urmă văzusem o valiză într-o galerie de artă, o valiză mică și maro așezată într-o parte, pe o masă albă. Era cel mai banal obiect imaginabil și ușor trist, de parcă cineva o lăsase acolo pe drum spre undeva și uitase să o mai ia. Artistul făcuse o gaură mică, rotundă, în piele. „Uită-te înăuntru“, scria pe o etichetă lipită pe ea și, ușor jenată pentru că mi se cerea să particip la o operă de artă, m-am aplecat și m-am uitat prin gaură. Am tresărit

surprinsă. M-am uitat din nou. Și iată-mă, rege peste un spațiu infinit, amețită și extaziată, privind un câmp adânc de stele, care se întindea la infinit. Era inteligent făcută: artistul fixase două oglinzi pătate de vreme de capacul și fundul valizei și le luminase cu un șir de becuri minuscule. Reflexiile punctelor și găurilor din sticlă și ale punctelor strălucitoare de lumină transformau interiorul acelei valize într-un univers luminos și rece, care se întindea la nesfârșit.

Chircită peste bancheta din spate a mașinii și pierdută în amintirea valizei, mă uitam la câmpul de stele din întuneric. Treptat, s-a concretizat în pete de praf de pene, bucățele de cheratină zdrobită care protejează penele în creștere, căzute din penajul tânăr al uliului și luminate de o rază rătăcită de soare printr-o crăpătură din partea superioară a cutiei. Ochii și creierul și-au reluat funcțiile și acum puteam să văd, în lumina difuză, luciul mat al unui picior galben-lămâie cu gheare. Pene în penumbră, tremurând de spaimă. Uliul știa că este privit. Și eu tremuram. „E ok?" a întrebat Christina când s-a întors, în timp ce mușca dintr-un Solero. „E bine", am spus eu. „Foarte bine." Am pornit motorul. Am demarat. De secole întregi se face comerț cu ulii, m-am mustrat singură. *Bineînțeles* că era în viață. Șapte ore e nimic. Gândește-te la comercianții de ulii din secolul al XVII-lea, care aduceau ulii sălbatici la curtea franceză tocmai din India. Gândește-te la al cincilea conte de Bedford care importa șoimi din Nova Scotia și New England; șiruri întregi de ulii, cocoțați pe stinghii în corăbii de lemn, cu cagule și nemișcați, și mugetul vitelor încărcate pe aceste vase pentru a-i hrăni. Și, în timp ce am condus mai departe, m-am gândit la uliul porumbar al lui White, la călătoria lui mult mai dificilă decât asta: prima oară din cuibul său la un șoimar german; apoi cu avionul spre Anglia, apoi cu trenul de la Croydon, la un șoimar pe nume Nesbitt din Shropshire; apoi la un alt șoimar din Scoția, ca parte a unui schimb care nu a părut să funcționeze, pentru că uliul i-a fost returnat lui

Nesbitt. Câteva zile de răgaz într- un pod aerisit și apoi din nou cu trenul, de data asta la Buckingham, un orășel de cărămidă roșie, la opt kilometri de Stowe. Și de acolo l-a luat White. Câți kilometri? Bănuiesc că aproximativ vreo 24 000, în decurs de multe zile. Nu mi-e foarte clar cum de a supraviețuit uliul.

Suflete mici, trimise departe de siguranță. În paginile din deschiderea cărții *The Goshawk*, White descrie călătoria cumplită a uliului său proaspăt ieșit din ou: răpit din cuibul său, îndesat într-un coș și trimis într-o țară străină ca să fie educat. Ne cere să ne imaginăm cum s-a simțit, să ne punem în locul minții copilărești și uimite a uliului; să experimentăm căldura și zgomotul, confuzia și spaima care i-au fost tovarăși de drum până la ușa lui: „Trebuie să fi fost ca moartea", a scris el, „lucrul pe care nu-l putem cunoaște înainte de a-l trăi."[3]

Ceea ce vedem în viețile animalelor sunt lecții pe care le-am învățat din lume. Acum ceva timp, într-un cufăr din tablă îngălbenită din biblioteca unui colegiu, am găsit câteva fotografii cu White pe când era copil. Sunt fotografii argintii ale unui peisaj prăfuit din Karachi; un salcâm, umbre prelungi, un cer senin. În prima, băiatul stă pe un măgar și se uită la aparatul de fotografiat. Poartă o tunică largă, șalvari și o pălărie de soare pentru copii, iar fețișoara lui rotundă nu e deloc interesată de măgar, în afara faptului că stă așezat pe el. Mama sa stă în spatele lui, în veșminte edwardiene de un alb impecabil, frumoasă și plictisită. În a doua fotografie, băiatul fuge spre aparatul de fotografiat, peste pământul pârjolit. Aleargă cât poate de repede: brațele lui grăsune sunt încețoșate de la mișcare, iar expresia de pe față, pe jumătate spaimă, pe jumătate plăcere, e ceva ce n-am mai văzut la niciun alt copil. E senzația de triumf pentru că a călărit pe măgar, dar și

ușurarea că s-a terminat. E o figură cu o nevoie cumplită de siguranță, care conștientizează, într-o anumită măsură, faptul că așa ceva nu există.

Așa ceva nu exista. Mariajul părinților săi pornise sub o zodie blestemată de la început. Constance Aston avusese aproape treizeci de ani când sarcasmele mamei sale referitoare la costul întreținerii ei au devenit insuportabile. „O să mă căsătoresc cu următorul bărbat care mă cere“, a răbufnit ea. Bărbatul acela a fost Garrick White, un comisar districtual de poliție din Bombay. Tinerii însurăței au plecat în India și, imediat ce s-a născut Terence, Constance a refuzat să se mai culce cu soțul ei. El s-a apucat de băut și căsnicia a decăzut în violență. Cinci ani mai târziu, familia a revenit în Anglia, pentru a locui o vreme cu părinții lui Constance în stațiunea de pe coasta de sud denumită St Leonards-on-Sea. Când s-au întors în India, nu au luat băiatul cu ei. A fost un abandon, dar a fost și o amânare a fricii. „Toată perioada aceea a fost prea frumoasă pentru a fi redată în aceste cuvinte“, așa a descris White viața lui din St Leonards într-un fragment autobiografic ușor ficționalizat care, pe alocuri, vorbește cu propria lui voce de copil, vocea unui băiețel disperat după atenție și deja dornic de transformare în alte euri mai sigure: *Uită-te la mine, Ruth, sunt un comandant de pirați! Uite, sunt un avion! Uite, sunt un urs polar! Uite! Uite! Uite!* Avea larve de molii, o țestoasă de uscat, o cămară cu ciocolată și zahăr în borcane și jocuri nesfârșite cu verișorii.

Dar asta nu putea continua la nesfârșit. „Ne-au luat din acea viață“, a scris el, scurt, „și ne-au trimis la școli.“[4] Idila s-a isprăvit, copilul a fost aruncat înapoi într-o viață de spaimă și violență. Directorul lui de la Cheltenham era un „burlac sadic de vârstă mijlocie, cu o față permanent posomorâtă“, iar băieții responsabili cu disciplina erau acoliții lui. Îi băteau pe băieții mai mici după rugăciunea de seară. În fiecare zi, băiatul se ruga: „Te rog, Doamne, fă

să nu iau bătaie în seara asta.“ De obicei lua bătaie. „Știam, într-un fel cam prostesc, că era un atac sexual“, s-a gândit el ulterior, „deși nu aș fi putut exprima acea acuzație în cuvinte.“[5] Nu-i de mirare că empatiza atât de mult cu uliul. Băiatul fusese smuls din singurul loc în care se simțise acasă și trimis departe, pentru a fi educat într-o lume de o cruzime birocratică severă. A fost o trădare care l-a marcat definitiv pe White. Și care avea să-l marcheze și pe uliul său.

Feroce. Magic. Liber. Tim White stă așezat la masa lui din bucătărie și-și umple stiloul dintr-o sticluță cu cerneală verde, așezată pe fața de masă din mușama. Cerneala e o făptură vicleană, un spirit mărunt și feroce. Scrie despre noua lui viață într-o culoare care este – cum o numește Havelock Ellis? – cerneala preferată a homosexualilor. Uliul ajunge mâine. Curând, vor fi trei suflete în casă: el însuși, câinele lui și uliul său. Gândul îi dă fiori. Iubește casa asta. O numește coliba lui de meșteșugar, vizuina lui de bursuc, refugiul său. Afară, lumina și umbrele frunzelor se mișcă pe acoperișurile cenușii, înalte. Nu e o casă impunătoare – apa vine de la o fântână și în grădină este un closet în pământ –, dar el o consideră frumoasă. Și da, este închiriată, îl costă cinci șilingi pe săptămână, dar e pentru prima oară când a locuit într- un loc al lui. O face să fie a lui. A dat tavanele cu ceară, a vopsit totul în culori luminoase. Vopsea roșie lucioasă. Albastru Robiallac. Pe șemineu, aripi de păsări. Un vas pentru brichete. Tapet cu model. O oglindă. Cărți peste tot. A cheltuit 66 de lire pe covoare pufoase, a cumpărat un fotoliu cu brațe, tapițat cu brocart, și și-a făcut o rezervă de vin de Madeira. La etaj, a transformat dormitorul de oaspeți într-o cameră din povești, de o exuberanță secretă și romantică: oglinzi și poleială, așternuturi albastre de pat și cuvertură aurie, înconjurată de lumânări. Totuși, nu se poate convinge să doarmă în ea.

Patul de campanie din cealaltă cameră cu perdele maro îi va fi suficient. Iar uliul va locui în hambarul de afară și amândoi vor numi locul acesta acasă.

Terasa victoriană se profila tulbure în amurgul de vară. Am mers spre ușă ținând cutia în brațe. Nu-mi aduc aminte să fi deschis cutia în acea noapte. Îmi aduc aminte de picioarele mele desculțe pe covor și de greutatea uliului pe pumnul meu. Silueta ei, lungă și fantomatică, și tresăritul umerilor ei agitați, în timp ce se retrăgea în umbra stinghiei arcuite de pe podeaua sufrageriei mele. Îmi aduc aminte că mă gândeam la fragmentul din *Sabia din stâncă* în care un șoimar a luat un uliu porumbar înapoi pe pumnul său, „așezându-l așa cum un invalid își pune piciorul de lemn cu care era obișnuit, după ce acesta fusese pierdut." Da, așa am simțit când am ținut prima oară uliul. Exact așa. Tăcută, m-am târât *în sus* pe scări și m-am prăbușit pe pat. Uliul era aici, călătoria se sfârșise.

În noaptea aceea l-am visat pe tatăl meu. Nu era visul obișnuit cu familia reunită. În vis caut ceva într-o casă, o casă goală, cu pătrate decolorate pe pereți acolo unde ar trebui să fie tablouri. Nu găsesc ce caut. Deschid ușa unei camere de la etaj, care nu seamănă cu celelalte. Pe trei pereți albi se scurge apa și peretele cel mai îndepărtat nu mai există. Niciun fel de perete: doar aer, dizolvându-se în violetul-palid al unei seri de oraș. Sub mine a căzut o bombă. Tone de cărămizi și mortar, trandafiri și sălcii înflorind în crăpăturile dintre grinzi și lonjeroane care se dovedesc a fi scaune distruse, iar umbrele suprapuse ale tuturor acestor lucruri adâncesc întunericul nopții. Dar nu la ele mă uit. Pentru că în vârful celei mai înalte grămezi de cărămizi este un băiețel cu păr auriu ca nisipul. Are fața întoarsă, dar îl recunosc imediat, și nu doar pentru că poartă același șort și aceeași haină gri prea mare dintr-o fotografie din albumul familiei noastre. E tatăl meu.

De cum îl văd, îmi dau seama unde sunt. Aici e Shepherd's Bush, unde alerga după pofta inimii când era

copil, cățărându-se cu prietenii săi pe ruinele rămase în urma bombelor, colecționând lucruri, salvându-le, ascunzându-le, privindu-le. „Bombardam cărămizi cu proiectile făcute din cărămizi“, mi-a spus el odată. „Nu prea aveam altceva cu ce să ne jucăm.“ Și apoi băiatul se întoarce, se uită la mine cum stau în casa distrusă și știu că o să spună ceva. Dar cuvintele nu vin. În schimb, îmi arată ceva cu un braț. Îmi arată *în sus*. Mă uit. Acolo sus e un avion, la mii de kilometri deasupra noastră, atât de sus, încât fuzelajul și aripile îi sunt încă poleite de soarele care apune. Nu se aude niciun zgomot de motor, niciun sunet, nimic nu se mișcă nicăieri în altă parte. Doar punctul acesta mic care traversează cerul până ce iese din câmpul vizual și se pierde în umbra Pământului. Și mă uit din nou în jos, iar băiatul care era tatăl meu a dispărut.

20 În orig., *to man* (n. ed.).

7
INVIZIBILITATE

Zit. Zit. Zit. O notă întrebătoare, repetată iar și iar, ca un apel telefonic de la o pasăre ascunsă adânc în frunze. Asta m-a trezit din somn. Zgomotul era făcut de o cinteză din lămâiul din fața ferestrei mele și am rămas întinsă, privind cum se luminează de ziuă, ascultând cum sunetul se mișcă prin copacul de dincolo de fereastră. Era o *chemare de ploaie*, o denumire superbă pentru un sunet ca o întrebare fără răspuns. Nimeni nu știe de ce fac cintezele așa, dar denumirea vine dintr-o tradiție veche, care spune că vestește vreme rea.

În anii 1950, într-o stațiune mică de cercetare din Madingley, la câțiva kilometri spre nord de unde zăceam eu, un savant pe nume Thorpe a făcut experimente pe cinteze, ca să încerce să înțeleagă cum învățau să cânte. A crescut cinteze tinere complet separate de celelalte, în cuști izolate fonic și a ascultat, fascinat, cântecele rudimentare pe care le-au produs păsările lui defecte. Exista o perioadă foarte scurtă, a descoperit el, în care puii izolați aveau nevoie să audă trilurile elaborate ale cântecelor adulților, iar dacă acea perioadă era ratată, nu prea reușeau niciodată să le reproducă și ei. A încercat să-și expună puii izolați benzilor cu trilurile înregistrate ale altor specii: oare puteau fi convinși să cânte ca fâsele? A fost o cercetare inovatoare a procesului de învățare din timpul dezvoltării, dar a mai fost și un exemplu de știință profund afectată de spaimele Războiului Rece. Întrebările pe care le punea Thorpe erau ale celor obsedați, după război, de ideea de identitate și speriați de spălarea pe creier. Cum afli cine ești? Îți poate fi schimbată apartenența? Se poate avea

încredere în tine? Ce te face să fii cinteză? De unde vii? Thorpe a descoperit că cintezele sălbatice din locuri diferite aveau dialecte diferite. Am ascultat cu atenție pasărea de afară. Da, cântecul acesta era diferit de cântecul cintezelor din Surrey, pe care îl descoperisem când eram copil. Era mai pițigăiat, mai puțin complicat; părea să se întrerupă înainte să se fi terminat complet. M-am gândit că mi-ar plăcea să aud din nou cintezele din Surrey. M-am gândit la păsări triste, în cuști izolate fonic și la modul în care experiențele timpurii te învață cine ești. M-am gândit la casa din visul meu. M-am gândit la casa mea. Și apoi, cu un fior lung și complex, mi-am dat seama că totul se schimbase în casa în care mă aflam. Uliul era de vină. Am închis ochii. Uliul umpluse casa de sălbăticie, așa cum o vază cu liliac umple o casă cu parfum. Era pe cale să înceapă.

În penumbra perdelelor trase, stă relaxată pe stinghia arcuită, cu cagula pe cap, extraordinară. Gheare uimitoare, cioc feroce, curbat, piept elegant de culoarea cafelei cu lapte brăzdat des cu pete ca lacrimile cafenii, arătând în fața lumii întregi ca un fel de samurai cappuccino. „Bună, uliule", șoptesc și sunetul o face să-și strângă alarmată aripile. „Șșș", îmi spun mie și uliului. *Șșș*. Apoi îmi pun mănușa de șoimar, fac un pas înainte și o iau pe pumn, dezlegând nodul șoimăresc ce îi ține zgarda legată de stinghie.

Fâlfâie din aripi. *Fâlfâitul aripilor*. O „fâlfâire din aripi cu capul în față, plină de furie și spaimă, prin care un uliu legat face un salt de pe pumn într-o încercare sălbatică de a se elibera."[1] Așa a descris White săritura în *The Goshawk*. Sarcina șoimarului, a explicat el, „este să ridice uliul înapoi pe pumn cu cealaltă mână, cu delicatețe și răbdare." O ridic înapoi pe pumn cu delicatețe și răbdare. Picioarele ei se prind convulsiv de mânușă. *Stinghia asta se mișcă*. Simt cum mintea ei încearcă să facă față noutății. *Dar, oricum, e*

singurul lucru pe care îl înțeleg. O să mă țin bine. O conving să treacă pe o stinghie de pe un cântar modificat. Uliii au o greutate de zbor, așa cum și boxerii au o greutate de luptă. Un uliu care e prea gras sau prea înalt nu prea e interesat să zboare și nu se va întoarce la chemarea șoimarului. Uliii cu greutatea prea mică sunt niște ființe groaznice: uscățivi, nefericiți, le lipsește energia de a zbura cu aplomb și stil. În timp ce iau uliul înapoi pe pumn, pipăi după osul pieptului, cu degetele dezgolite de la cealaltă mână. E dolofană, are pielea fierbinte pe sub aripi și, cu vârful degetelor, îi simt bătăile inimii agitate. Mă trec fiorii. Îmi retrag mâna. Superstiție. Nu suport să simt acel semn pâlpâitor de viață, nu pot să nu mă gândesc că atenția mea ar putea cumva să-i pună capăt.

Stau în camera din față, bag o bucată de carne macră în mănușa de sub picioarele ei solzoase și aștept. Un minut, două. Trei. Și îi scot cagula de pe cap.

Doi ochi mari și sălbatici se uită la mine o fracțiune de secundă, apoi dispar. Înainte ca uliul să reușească să-și dea seama ce naiba se întâmplă, încearcă se fugă departe, cât de repede poate. Oprită scurt din zbor de curelușe, ciripește pe un ton ascuțit de spaimă, în timp ce are revelația împrejurărilor cumplite în care se află. Nu poate fugi. O ridic din nou pe mănușă. Sub pene sunt mușchii, și oasele, și acea inimă care bate amarnic. Fâlfâie din nou din aripi. Și încă o dată. *Urăsc* chestia asta. În aceste câteva minute de la început, nu poți face nimic decât să accepți că terorizezi uliul, când, de fapt, e exact opusul a tot ceea ce îți dorești. După alte trei fâlfâiri din aripi, inima mi se zbate ca o fiară încătușată, dar pasărea e înapoi pe mănușă, cu ciocul deschis și cu ochii în flăcări. Și apoi urmează un moment lung de o intensitate extraordinară.

Uliul porumbar se holbează la mine cu o groază absolută și simt cum pauzele dintre bătăile inimilor noastre coincid. Are ochii luminoși, argintii în penumbră. Are ciocul deschis. Îmi suflă respirație fierbinte de uliu în față.

Miroase a piper și mosc și a piatră arsă. Are penele pe jumătate ridicate și aripile pe jumătate deschise, iar degetele ei galbene solzoase și ghearele negre curbate se prind bine de mănușă. Mă simt de parcă aș ține o torță aprinsă. Îi simt arsura fricii pe față. Se holbează. Și se holbează întruna. Secundele încetinesc și se scurg. Are aripile lăsate în jos, se ghemuiește, gata de zbor. Nu mă uit la ea. Nu trebuie să mă uit. Ce fac e să mă concentrez din greu asupra procesului de *a nu fi aici*.

Iată un lucru pe care îl știu din anii de dresaj de ulii: unul dintre lucrurile pe care trebuie să înveți să le faci este să devii invizibil. Asta faci când un uliu nou stă pe pumnul tău stâng, cu hrană sub picioare, într-o stare de spaimă sălbatică, defensivă. Uliii nu sunt animale sociale precum câinii sau caii; nu înțeleg nici forța și nici pedeapsa. Singura modalitate de a-i îmblânzi este prin condiționare pozitivă, dăruindu-le hrană. Vrei ca uliul să mănânce mâncarea pe care o ții – e primul pas prin care ți-l apropii și care se va sfârși cu voi doi fiind parteneri de vânătoare. Dar spațiul dintre frică și hrană este unul vast, un abis imens, și trebuie să-l traversați împreună. M-am gândit odată că reușești să faci asta cu răbdare până în pânzele albe. Dar nu: e mai mult de atât. Trebuie să devii invizibil. Imaginează-ți: te afli într-o cameră întunecată. Ții un uliu pe pumn. Ea e la fel de imobilă, de tensionată și de arcuită ca o catapultă în punctul de maximă întindere. Sub picioarele ei imense și noduroase este o bucată de carne crudă. Încerci să o faci să se uite la carne, nu la tine, pentru că știi – deși nu te-ai uitat – că privirea ei este fixată cu groază pe profilul tău. Tot ce auzi este *clic, clic clic-ul* umed al clipitului ei.

Pentru a traversa spațiul acesta dintre spaimă și hrană și pentru a face cumva posibilă o eventuală înțelegere între mințile voastre acum paralizate și imobile, ai nevoie – de urgență – să nu te afli acolo. Îți golești mintea și stai foarte nemișcat. Nu te gândești la absolut nimic. Uliul devine un concept ciudat și vid, plat ca un instantaneu sau un desen

schematic, dar, în același timp, la fel de important pentru viitorul tău, ca un judecător nervos de la o curte supremă de justiție. Pumnul tău înmănușat strânge ușor carnea, simți dezechilibrul fin al greutății și vezi, chiar la limita vederii periferice, că s-a uitat în jos la ea. Și așa, rămânând invizibil, faci ca hrana să fie singurul lucru din încăpere în afară de uliu; nu te afli deloc acolo. Și ceea ce speri este că o să înceapă să mănânce și că o să poți, foarte, foarte încet, să devii vizibil. Chiar dacă nu-ți miști nici măcar un mușchi și doar te relaxezi cu gânduri mai normale, uliul știe. E extraordinar. Durează mult să fii tu însuți în prezența unui uliu nou.

Dar eu n-am fost nevoită să învăț cum se face asta. Eram deja expertă. Era un truc pe care-l învățasem timpuriu în viața mea; o fetiță ușor temătoare, obsedată de păsări, căreia îi plăcea să dispară. Precum Jumbo din *Tinker Tailor Soldier Spy*, eram o observatoare. Mereu fusesem o observatoare. Când eram copil, mă urcam pe dealul din spatele casei și mă strecuram în văgăuna mea preferată sub un arbust de rododendron, târându-mă pe burtă sub frunzele care atârnau, ca un lunetist micuț. Și, din vizuina asta secretă de vulpe, cu nasul la doi centimetri de pământ, respirând ferigi zdrobite și pământ reavăn, mă uitam la lumea întinsă dincolo de mine, jubilând în liniștea intensă care vine din faptul că ești invizibil, dar vezi totul. A privi, fără să acționezi. A căuta siguranța care vine din a nu fi văzut. E un obicei pe care- l poți deprinde, îți poți impune să fii invizibil. Și nu-ți folosește în viață. Credeți-mă că nu e util. Nu printre oameni, și iubiri, și inimi, și case, și muncă. Dar, în primele câteva zile cu un uliu nou, capacitatea de a dispărea este cea mai importantă din lume.

Încrederea cu care am stat acolo cu uliul era absolută. *Știu cum să fac asta*, m-am gândit. *Măcar la asta mă pricep. Știu toți pașii dansului ăstuia*. Prima dată uliul se va hrăni din pumnul meu înmănușat. Apoi, pe măsură ce zilele vor trece, se va mai domestici, printre altele datorită faptului

că o țin în interior și în permanență în prezența mea, așa cum făcuseră șoimarii din secolul al XV-lea. Curând, va ajunge să pășească pe pumnul meu pentru hrană și, mai târziu, va sări după hrană. Vom face plimbări lungi ca să o obișnuiesc cu mașinile, cu câinii și cu oamenii. Și apoi va zbura la mine când o chem, la început legată cu coarda și apoi liberă. Și apoi.

Și apoi. Le spusesem prietenilor mei să mă lase singură. Îmi umplusem congelatorul cu hrană pentru uliu și scosesem telefonul din priză. Acum eram un pustnic cu un uliu într-o încăpere întunecată, cu cărți pe trei pereți, un covor afgan decolorat și o canapea pătată din catifea galbenă. Deasupra șemineului acoperit atârna o oglindă, iar un poster Shell din anii 1930 de pe peretele din spatele meu se reflecta invers și tulbure în oglinda veche. POȚI CONTA PE SHELL, scria pe el, pe un fond mat de nori de furtună, lângă o frântură din coasta Dorsetului. Mai erau un televizor vechi, o mușama verde ca menta pe podea, pe care era pusă stinghia uliului, și o pereche de perdele verde-închis cu imprimeu floral, care izolau camera de lumea exterioară. Scopul era să stau nemișcată, cu mintea golită și inima plină de speranță. Dar, pe măsură ce minutele s-au lungit, a trebuit să mă mișc, doar puțin: să schimb unghiul în care țineam piciorul ca să nu- mi amorțească; să-mi scarpin nasul dacă mă mânca, iar de fiecare dată când am făcut asta, am simțit pasărea tremurând de frică. Dar am mai văzut cu colțul ochiului și că se ridica treptat din acea ghemuire gata de zbor. Avea acum o poziție mai dreaptă. Nu mai era la fel de multă frică în încăpere.

Vechii șoimari denumeau această îmblânzire a uliului *observarea*. Era o stare de spirit liniștitor de familiară, meditativă, grijulie și solemnă. Pentru prima dată în luni de zile, viața mea avea un scop. Așteptam momentul din care purced toate celelalte: uliul care își lasă capul în jos și începe să mănânce. Asta era tot ceea ce voiam. Doar asta

conta. Așteptarea. Observarea. Să stau cu uliul era ca și cum mi-aș fi ținut respirația ore în șir fără niciun efort. Nicio inspirație, nicio expirație, doar bătăile inimii mele, și puteam să simt, în vârful degetelor, acea zvâcnire precisă a sângelui care – fiind singurul lucru pe care-l simțeam mișcându-se – nu părea deloc să facă parte din mine. De parcă ar fi fost inima unei alte persoane sau altceva care viețuia în mine. Ceva cu un cap plat, reptilian, două aripi grele, lăsate. Cu penele de pe margini umbrite, pictate în alb. Lumina din cameră a căpătat o nuanță verzuie, întunecată, răcoroasă și cu un iz ușor submarin. Afară, viața își urma cursul, fierbinte și distantă. Umbre treceau prin spatele perdelelor, umbre ale cumpărătorilor, și studenților, și bicicletelor, și câinilor. Contururi vagi, în formă de oameni, scoțând sunete ca transmițătoarele din cutii de tablă, bruiate și neinteligibile. Zgomotul picioarelor în mers. Bâzâitul fluierat al altei biciclete. Au trecut minute lungi. O pană desprinsă din penajul de dedesubt a căzut lent pe covorul de sub picioarele mele. O stea minusculă, aproape fără puf, doar un ghemotoc de fulgi albi și pufoși. M-am uitat mult timp la ea. Nu mă mai uitasem așa la un obiect, cu o astfel de atenție cercetătoare și cu mintea în altă parte, de când cu lichenul-renilor, din ziua în care am primit acel telefon.

Treburi care-ți fac părul măciucă, le spunea tata: era o expresie de argou de Fleet Street pentru sarcinile periculoase. Să te apleci dintr-un elicopter, cu un aparat de fotografiat într-o mână și cu cealaltă apucând strâns tocul ușii, pentru că hamul de siguranță se rupsese. Sau să te uiți printr-o lentilă panoramică din vârful Catedralei Salisbury, în timp ce stai pe o bară șubredă de fier, înfiptă în piatră, la 120 de metri în aer. „Treburi care-ți fac părul măciucă? Trec prin ele privind prin aparatul de fotografiat", spunea el. „Îl ridic așa" – și mima cum îl ține la ochi. „Privește prin vizor. Așa nu mai ești implicat. Așa nu mai ești speriat." Nu

mai ai un corp care poate cădea sau te poate trăda: tot ceea ce există este un pătrat de sticlă fin procesată și lumea văzută prin el, și o întreagă serie de decizii tehnice în mintea ta cu privire la expunere și adâncimea câmpului vizual, și obținerea fotografiei la care speri.

Stând acolo cu uliul în camera întunecată, m-am simțit mai în siguranță decât mă simțisem de luni de zile. În parte pentru că aveam un scop. Dar și pentru că închisesem ușa spre lumea de- afară. Acum mă puteam gândi la tatăl meu. Am început să mă gândesc la cum făcuse el față dificultăților. Așezarea unei lentile între el și lume era mai mult decât un scut împotriva pericolelor fizice; îl apăra de alte lucruri pe care trebuia să le fotografieze: lucruri groaznice, tragice – accidente, deraieri de trenuri, urmele bombardamentelor din orașe. Își făcuse griji că această strategie de supraviețuire devenise un obicei. „Văd lumea printr-o lentilă“, a spus el odată, cu o ușoară tristețe, de parcă aparatul de fotografiat ar fi fost mereu acolo, împiedicându-l să se implice, ceva ce exista între el și viața pe care o aveau alți oameni.

Cinteza cânta din nou. *Cum înveți ce ești.* Oare învățasem de la tatăl meu să fiu o observatoare? Să fi fost un soi de mimetism copilăresc al strategiei sale profesionale de gestionare a dificultăților? O vreme am întors gândul pe toate părțile și apoi am renunțat la el. *Nu*, m-am gândit eu. *Nu*. Era mai degrabă *Nu pot gândi așa* decât *Nu e adevărat*. Toate sutele de mii de fotografii pe care le făcuse tatăl meu. Gândește-te la ele în schimb. Fiecare dintre ele – o notiță, un testament, un bastion împotriva uitării, împotriva nimicului, împotriva morții. Uite, *asta s-a întâmplat*. Ceva s-a făcut și acum niciodată nu mai poate fi desfăcut. Iată-l, în fotografie: un bebeluș care își pune mâna minusculă în palma brăzdată a unui octogenar. O vulpe care trece în fugă pe o cărare din pădure și un bărbat care-și ridică arma ca s-o împuște. Un accident de mașină. Un accident de avion. O cometă întinsă pe cerul dimineții. Un

prim-ministru care-și șterge fruntea. Beatleșii așezați la o masă de cafenea pe Champs-Elysées într-o dimineață friguroasă de ianuarie din 1964, fața palidă a lui John Lennon sub cozorocul șepcii lui de pescar. Toate astea s-au întâmplat și tata le fixase într-o memorie care nu era doar a lui, ci a lumii întregi. Viața tatălui meu nu era despre dispariții. Viața lui a fost una care s-a opus dispariției.

Într-o seară de iarnă venise acasă de la muncă ciudat de deznădăjduit. L-am întrebat ce s-a întâmplat. „Ați văzut azi cerul?“ a întrebat el. Mersese printr-un parc londonez pe drumul de întoarcere de la o conferință de presă. Era pustiu, cu excepția unui băiețel care se juca pe malul înghețat al unui lac de canotaj. „Am spus: «Privește în sus, uită-te la asta. Adu-ți aminte că ai văzut asta. N-o să mai vezi asta niciodată.»“ Deasupra lor era o broderie vastă de halouri de gheață și sori-fantomă pe cerul cețos al iernii. Un halou de 22 de grade, un arc circumzenital și un arc tangent superior, lumina soarelui refractându-se și despicând văzduhurile într-o geometrie complicată de gheață, aer și foc. Dar băiatul nu a părut deloc interesat. Tata a fost uimit. „Poate că a crezut că ești unul dintre bărbații ăia ciudați“, am chicotit noi, dându-ne ochii peste cap, iar el a părut jenat și puțin necăjit. Dar era așa de trist din cauza băiatului care nu s-a uitat.

Acum, că tata nu mai era, începeam să înțeleg cum mortalitatea era întrețesută în lucruri precum acel cer rece, iluminat de un arc. Cum lumea e plină de semne și de minuni care apar și dispar și cum, dacă ești norocos, ai putea să le vezi. O dată, de două ori. Poate niciodată din nou. Albumele de pe rafturile mamei mele sunt pline de fotografii de familie. Dar și de fotografii cu alte lucruri. Un graur cu ciocul strâmb. O zi cu brumă și fum. Un cireș încărcat de flori. Nori de furtună, fulgere, comete și eclipse: evenimente celeste înfricoșătoare în distanțarea lor întunecată, dar care te și consolează că lumea e veșnică, deși tu ești doar o clipire din drumul ei.

Henri Cartier-Bresson numea realizarea unei fotografii bune un *moment decisiv*. „Ochiul tău trebuie să vadă o compoziție sau o expresie pe care ți-o oferă chiar viața și trebuie să intuiești când să declanșezi aparatul de fotografiat“, spunea el. „Momentul! Dacă l-ai ratat, e definitiv ratat.“[2] M-am gândit la unul dintre aceste momente în timp ce stăteam acolo, așteptând ca uliul să-mi mănânce din palmă. Era o fotografie alb-negru, pe care tatăl meu o făcuse în urmă cu mulți ani, a unui măturător bătrân de străzi, cu cioc, șosete uzate și pantofi scâlciați. Pantaloni mototoliți de muncă, mănuși de muncă, o șapcă de lână. Aparatul de fotografiat e poziționat jos, pe asfalt: probabil că tata s-a ghemuit pe stradă ca să facă poza. Bărbatul se apleacă, cu mătura din nuiele sprijinită de el. Și-a scos una dintre mănuși și, între degetul mare și arătătorul mâinii goale, îi oferă o firimitură de pâine unei vrăbii de pe bordură. Vrabia e surprinsă în timp ce țopăie, exact în clipa în care ia firimitura dintre degete. Iar expresia de pe fața bărbatului este una care debordează de bucurie. E fața unui înger.

***

A trecut timpul. Uliii se îndoapă în sălbăticie și pot sta zile în șir fără hrană. Știam că uliul nu avea să-mi mănânce din palmă azi. Pasărea era speriată, nu-i era foame; lumea era o insultă. Amândouă aveam nevoie de o pauză. I-am pus cagula înapoi pe cap. *Gata*. Panică trecătoare, instincte aprinse și apoi s-a relaxat, pentru că ziua se făcuse noapte și eu dispărusem. Teroarea trecuse. *Legată la ochi*.[21] Era un mic truc vechi și unul scuzabil: întunericul avea să-i acorde spațiul necesar pentru a-și liniști nervii încordați. Cum avea să facă și cu ai mei. A dormit pe stinghia ei. Am dormit și eu, învelită într-o cuvertură trasă peste canapea. Mai târziu, când am luat-o din nou, atmosfera camerei se schimbase. Mai făcuse asta înainte; nu mai era complet sigură că sunt un monstru. A fâlfâit o dată din aripi, plonjând spre podea, dar era un plonjon spre podea, nu ca

să fugă de mine, orbită de spaimă. Am ridicat-o la loc pe mănușă. Am mai stat o vreme împreună. Apoi, în loc să-și fixeze privirea îngrozită asupra mea, a început să analizeze împrejurimile. Lucruri noi. Rafturi, pereți, podea: le-a inspectat pe toate, atentă, cu mici mișcări laterale ale capului. Paralaxa uliului[22], evaluarea perfectă a distanțelor. S-a uitat cu atenție la tot tavanul, până în capăt, la liniile bibliotecilor cu cărți de sub el, și-a înclinat capul pentru a analiza fâșia de ciucuri dezordonați de la marginea preșului. Apoi a venit un moment decisiv. Nu era cel la care sperasem, dar oricum a fost emoționant. În timp ce se uita prin cameră din pură curiozitate, și-a întors capul și m-a văzut. Și a tresărit. A tresărit exact ca un om surprins. I-am simțit zgârietura ghearelor și șocul, rece și electric. Acela a fost momentul. Până acum un minut eram atât de înspăimântătoare încât doar eu existam. Dar apoi uitase de mine. Doar o fracțiune de secundă, dar a fost suficient. Uitarea era încântătoare pentru că era un semn că uliul începe să mă accepte. Dar mai era o emoție, una mai profundă și mai sumbră. Aceea că fusesem uitată.

21 Joc de cuvinte intraductibil. Sensul expresiei din engleză, *hood-winked* (*hood* fiind „cagula"), este „a lega la ochi, a îmbrobodi, a înșela pe cineva".

22 Paralaxa este unghiul dintre dreptele care unesc un punct foarte îndepărtat cu extremitățile bazei de observare, dar și termenul care descrie schimbarea aparentă a poziției unui punct îndepărtat din cauza deplasării în timp real a ochiului observatorului. Ca termen din fotografie este efectul optic prin care poziția sau direcția în care se află un obiect pare diferită când obiectul este privit prin vizorul aparatului sau prin lentilă. Aici, joc de cuvinte intraductibil: *Hawke*, un producător celebru de echipamente optice, versus *hawk*, „uliu".

8
INTERIORUL ÎN STIL REMBRANDT

White și-a lăsat tânărul uliu porumbar liber în hambar în acea primă noapte și, la primele ore ale dimineții, la trei și cinci minute, uliul a pășit pe pumnul lui și a mâncat. Îi era foame, era obișnuit cu oamenii, era deja dispus să vină la șoimar pentru hrană. Era o etapă în care uliul meu nu ajunsese încă și în care nu avea să ajungă pentru multe zile de-acum înainte. Măcar dacă White ar fi știut ce face, Gos ar fi putut să zboare liber într-o săptămână. Dar nu știa ce face. Nu înțelegea că un uliu în curs de a fi dresat trebuie înfometat puțin, căci doar prin daruri alimentare va începe o pasăre sălbatică să te perceapă ca pe o ființă binefăcătoare și nu ca pe un afront la adresa întregii existențe.

White a fost îngrozit. Pe coada uliului său erau dungi ciudate, decolorate și transversale, de parcă cineva ar fi tras cu o lamă de ras peste penele din coadă. Știa ce sunt: semne de foame cauzate de lipsa hranei în perioada în care creșteau penele; slăbiciuni care le făceau predispuse la rupere. Vină și reproș. S-a temut că din cauza lui avea uliul probleme. Voia să oprească aceste urme de înfometare, să compenseze orice absență timpurie care îi marcase uliul și îi slăbise penele. Așa că l-a hrănit. L-a hrănit cât de mult a putut. Nu știa că, din cauză că aceste pene erau deja complet formate, nu exista niciun pericol de agravare a urmelor. I-a dat așa de multă mâncare uliului, încât uliul nu a putut-o mânca, nu mai suporta s-o vadă, și iată-l pe White, șoimarul înspăimântat, țesălând penele de pe pieptul uliului cu un craniu spart de iepure, cu toți creierii iepurelui la vedere, în încercări disperate de a-l convinge

să-l mănânce, iar uliul nu vrea să mănânce pentru că este sătul. „Iubește-mă“, îi spune el. „Te rog. Pot să mă revanșez față de tine, pot îndrepta lucrurile. Te pot repara. Te rog, mănâncă.“ Dar un uliu gras, îndopat, nu vrea nimic altceva decât să fie lăsat singur, să dispară în jumătatea-de-lume a non-umanilor, sătul și mulțumit, cu ochii pe jumătate închiși, un picior strâns în penele moi, să-și digere hrana și să doarmă. În zilele și săptămânile care au urmat, White încearcă alimente diferite, alimente mai bune, încercând să-l tenteze pe uliu să mănânce mai mult decât poate. E șiret, disperat, convins că răbdarea lui va triumfa. Și bineînțeles că, la un moment dat, uliului i se face suficient de foame ca să mănânce și White îl îndoapă cu mâncare, sigur că de acum înainte totul va fi bine. Și apoi uliul îl urăște și ciclul straniu este reluat. „Zile de atac și contraatac“, așa a descris White situația; „un soi de pendulare de colo-colo pe câmpuri de bătălie controversate.“[1] Există o logică de coșmar în timpul petrecut de White cu uliul: logica unui sadic care-și urăște uliul, în parte, pentru că se urăște pe sine, care vrea să-i facă rău pentru că-l iubește, dar nu va face asta și insistă ca el să mănânce ca să-l iubească. Iar aceste raționamente sucite s-au lovit de logica simplă a unui uliu porumbar sălbatic și gras, care-l consideră pe acest om cel mai mare dușman din lume.

„Eu abia ce scăpasem de umanitate“, a scris White, „iar bietul porumbar abia ce fusese prins de ea.“[2] Dar nu scăpase, nu chiar. Când citești *The Goshawk*, ți se dă de înțeles că locuința lui era la kilometri distanță de oricare alt loc, un avanpost îndepărtat în inima pădurii, la un kilometru de cel mai apropiat drum. Dar căsuța se afla pe moșia Stowe; fusese construită pe unul dintre vechile drumuri trasate pentru trăsurile care mergeau la casa mare cu secole în urmă. Erau denumite Ridings, iar unul traversa un râu mișcător de iarbă, direct pe lângă căsuța lui White,

peste coama unui deal păscut de oi și la vale, până la ușile școlii. Casa era, într-adevăr, rustică: avea un closet în pământ și o fântână, iar când White stătea cu uliul în hambar putea să vadă locul unde un paznic de vânătoare victorian scrisese cu creionul pe spatele ușii despre saci cu vânat care dispăruseră. *Fezan*, scria. *Iepur*. Dar izolată nu era. Iat-o, casa lui, nu chiar în pădure, așezată pe drumul vechi și deschis spre Stowe, ca o promisiune nu prea respectată, și cu White în ea, ca un câine care stă chiar la capătul lanțului său, sau ca partenerul trist care a divorțat și pleacă din casa celuilalt ca să locuiască la capătul străzii. Cu toată fericirea pe care i-o aducea libertatea, dascălul nu scăpase de limitările școlii și nici de profesorat nu scăpase.

În cartea lui Blaine, White a citit că șoimăritul era arta controlului celor mai sălbatice și mai mândre creaturi vii și că, pentru a le dresa, șoimarul trebuie să ducă un război cu aroganța și atitudinea lor rebelă. Dresajul unui uliu semăna cu educarea unui elev dintr-o școală publică. În ambele, un subiect sălbatic și nestăpânit primea o formă și era modelat, civilizat; era învățat bunele maniere și supunerea. Dar metodele erau diferite, iar asta îi plăcea mult lui White. „Sunt dascăl de atâta timp", scria el, „o profesiune în care modalitatea standard de a face față unei situații dificile era pedeapsa. A fost frumos ca, după asta, să descopăr o profesie de dascăl în care pedeapsa era considerată ridicolă."[3]

Era genul perfect de educație, a hotărât el, pentru el și pentru uliu. Urma să-și intituleze cartea *The Austringer*, iar în paginile ei, el și cititorii săi vor face o „incursiune răbdătoare pe câmpuri și înapoi în trecut."[4] Acea incursiune nu avea loc doar într-un trecut englezesc imaginat; mai era și o călătorie înapoi în propriul său trecut. White „ieșise din ciudățenia de competiție heterosexuală a adulților", devenise din nou „un ucenic călugăr."[5] În acele ore lungi de psihanaliză cu Bennet,

White aflase că a călători înapoi în timp era o modalitate de a rezolva lucruri: dezvăluirea traumelor trecute, revizitarea lor și dezamorsarea forței lor. Acum mergea înapoi în timp împreună cu uliul. Empatizase deja cu puiul din coș, se văzuse pe sine în uliu. Acum își punea inconștient în scenă copilăria – cu uliul reprezentându-l pe el copil și cu adultul White jucând rolul unui profesor destupat, care nu ar putea să-l bată, nu ar face asta și nici nu trebuie să-l bată pe copilul aflat în grija lui.

White consideră șoimăritul cel mai măreț dintre toate misterele. Dacă nu punem la socoteală descrierea din *Enciclopædia Britannica*, pe care o știe aproape pe dinafară, are doar două cărți din care să învețe și pe nimeni care să-l ghideze. Există *Falconry* a lui Blaine, publicată în anul anterior, și *Coursing and Falconry* de Gerald Lascelles, din 1892. Dar cartea de care se agață White este mult mai veche; a fost publicată în 1619. Intitulată *An Approved Treatise of Hawkes and Hawking*, e toată doar despre uliii porumbari și a fost scrisă de Edmund Bert, Gentleman. White nu avea încă un exemplar personal, pentru că era un volum rar, dar o citise. Poate că citise același exemplar pe care îl savurasem și eu când eram studentă. Așa cum White fusese cucerit de cartea lui Bert, la fel pățisem și eu. E al naibii de minunată. Bert este corespondentul din secolul al XVII-lea al unora dintre șoimarii cei mai din topor din Yorkshire pe care îi cunosc, asupra cărora s-a transferat ceva din personalitatea uliului. Desăvârșit, arțăgos, cu o inteligență ascuțită, nu ratează nicio ocazie să se laude, să spună cât de bine se comportă uliii săi; întinzându-se pe vârfuri ca să ciugulească măduvă de pe degetele lui, sunt fericiți să călătorească cu el oriunde se duce. Când pleca de acasă, se laudă Bert, își punea uliul pe „un taburet din catifea, în sufrageria sau salonul din locul unde mergeam, căci vreau să-mi pot supraveghea cât mai mult uliul. Probabil că urma s-o văd pe doamna sau stăpâna casei privind cu nemulțumire spre el“, spune el impasibil, „dar

atât de mult m-am obișnuit cu temperamentul bun al uliului meu, încât i-am promis că, dacă uliul meu va face un găinaț în cameră, îl voi linge cu limba."[6]

Edmund Bert l-a bântuit pe White când acesta își dresa uliul, așa cum White m-a bântuit pe mine. Dar era un alt fel de bântuire. „Am simțit un soi de «îndrăgosteală» de școlăriță pentru acel bătrân serios care a trăit acum trei sute de ani", a mărturisit el în particular.[7] Voia să-l impresioneze pe Bert. Era îndrăgostit de el. Amețit de fantezii medievale, îndrăgostit de un șoimar mort de trei sute de ani, hotărâse să ignore în mare parte lecțiile lui Blaine și să-și dreseze uliul în stilul tradițional.

Vechii maeștrii șoimari inventaseră o modalitate de a-i îmblânzi care nu presupunea niciun fel de cruzime vizibilă și a cărei cruzime ascunsă trebuia să fie suportată [*sic!*] atât de dresor, cât și de pasăre. Țineau pasărea trează. Fără să o sâcâie sau prin alte mijloace mecanice, ci plimbându-se cu elevul pe pumn și rămânând ei înșiși treji. Uliul era „observat", era privat de somn de către un bărbat nedormit, într-un interval de două, trei sau chiar de până la nouă nopți petrecute împreună.[8]

White a înțeles intenționat greșit metodele lui Bert. Șoimarul din secolul al XVII-lea ar fi folosit oricât de mulți prieteni sau ajutoare era nevoie care să-i preia locul în timp ce dormea. Dar White își dorea un ritual de trecere. O veghe demnă de un cavaler. Și trebuia să o facă singur, mascul contra mascul, ca atare. Observarea uliului său avea să fie o privare, o încercare, o testare a cuvântului său. Nu avea să fie crud. Dar îl va cuceri nu doar pe uliu, ci și pe sine însuși dintr-o singură lovitură. „Om contra pasăre", a scris el, „cu Dumnezeu ca arbitru, s-au vegheat unul pe altul vreme de trei mii de ani."[9] În această veghe îndelungată - White a dormit șase ore în șase zile - efectele oboselii extreme și-au spus cuvântul. De nenumărate ori, delirând din cauza lipsei somnului, așezat în bucătărie sau stând în hambarul luminat de o lampă, l-a ridicat pe uliul gras și înfricoșat pe pumnul său, recitându-i fragmente din

Hamlet, Macbeth, Richard al II-lea, Othello – „dar tragedia trebuia ținută departe de glas“[10] – și toate sonetele pe care și le amintea, fluierându-i imnuri, cântându-i melodii de Gilbert, și Sullivan, și operă italiană și ajungând la concluzia, după ce se gândise la asta, că uliilor le place cel mai mult Shakespeare.

Când eram studentă m-am înscris la un seminar despre tragedie, pentru diploma mea în literatură engleză. Asta nu a fost ceva lipsit de ironie, căci eu eram în totalitate o persoană tragică. Purtam negru, fumam țigări Camel fără filtru, mă furișam de colo-colo cu ochii fardați cu negru și nu am reușit să scriu nici măcar un eseu despre tragedia greacă, tragedia iacobină, tragedia shakespeareană, și nici să fac mare brânză în rest. „Aș vrea să scriu o evaluare laudativă pentru domnișoara Macdonald“, a scris sec unul dintre supraveghetorii mei, „dar, cum n-am văzut- o niciodată și nu am nici cea mai vagă idee cum arată, nu pot face asta.“ Dar oricum citeam. Citeam mult. Și am descoperit că existau miliarde de definiții ale acestei chestii denumite tragedie, care s-a târât prin istoria literaturii; iar cea mai simplă dintre toate era asta: că este povestea unui personaj care, din cauza vreunui defect moral sau eșec personal, ajunge să fie damnat prin forța circumstanțelor.

Seminarul despre tragedie e cel care m-a făcut să citesc Freud, pentru că încă mai era la modă atunci și pentru că psihanaliștii încercaseră și ei să explice tragedia. Și, după ce l-am citit, am început să văd tot soiul de transferuri psihologice în cărțile mele de șoimărit. Am văzut cum șoimarii aceia din secolul al XIX-lea proiectau asupra uliilor toate calitățile masculine pe care le credeau amenințate de viața modernă: sălbăticia, puterea, virilitatea, independența și forța. Identificându-se cu uliii lor în timp ce îi dresau, puteau face *introiecție* sau recupera aceste calități. În același timp, își puteau exercita puterea prin „civilizarea“ unei creaturi sălbatice și primitive.

Masculinitate și competiție: două mituri imperiale la preț de unul. Șoimarul victorian prelua puterea și forța uliului. Uliul prelua manierele bărbatului.

Și pentru White șoimăritul a presupus proiecții ciudate, dar ale unor calități foarte diferite. Tânărul său uliu porumbar german era expresia vie a tuturor dorințelor întunecate, rușinoase, din el, pe care încercase vreme de ani de zile să le reprime: era o ființă stranie, magică, sălbatică, feroce și crudă. Încercase atât de mult timp să fie un gentleman. Încercase să se conformeze, să adere la toate regulile societății civilizate, să fie normal, să fie ca toți ceilalți. Dar anii săi la Stowe, psihanaliza și teama de război aproape că-l făcuseră să cedeze nervos. Refuzase umanitatea în favoarea uliilor, dar nu putea scăpa de el însuși. Din nou, White era implicat într-o luptă de civilizare a perversității și indisciplinei din el. Doar că acum transferase aceste lucruri asupra uliului și căuta să le civilizeze acolo. S-a trezit într-o luptă ciudată, închisă, cu o pasăre care întrupa toate lucrurile pe care și le dorise, dar și toate lucrurile cu care se luptase. Era un paradox cumplit. O adevărată tragedie. Nu-i de mirare că traiul cu Gos l-a adus în pragul nebuniei.

E pierdut. Hambarul e o temniță. Plutește, amețit de oboseală. Un vânt răcoros de vară trece prin ziduri. Bufnițe albe vânează afară: țipete fine, ascuțite, sub o lună portocalie joasă. Este un călău, se gândește el, și ar trebui să poarte o mască. Una neagră, care să-i ascundă fața. A măsurat timpul în fâlfâirile din aripi ale uliului, în sutele de momente în care l-a ridicat pe captivul gălăgios înapoi pe mănușă. Hambarul este Bastilia. Uliul este un prizonier. Șoimarul este un om în salopetă de călărie și o haină cadrilată. Stă într-un interior în stil Rembrandt. O grămadă de bețe și borcane goale pe podeaua din cărămizi; pânze de păianjen pe pereți. Un grilaj spart. Un butoi de bere Flowers. O oază de lumină de la opaițul cu ulei și

uliul. Uliul, uliul, uliul. E pe pumnul lui, întreg modelul în formă de săgeți sepia de pe pieptul său deschis la culoare, ponosit și răvășit de mâinile lui. Bărbatul se clatină în față și în spate, ca un om pe vapor, de parcă pământul de sub el se ridica și se prăvălea precum marea. Încearcă să stea treaz. Încearcă să-l țină treaz pe uliu. Uliul încearcă să-și închidă ochii și să doarmă, dar legănatul îl trezește. Sunt liber, își spune bărbatul. *Liber*. Se uită la pânzele de păianjen din spatele uliului epuizat. Sunt izolat, se gândește el fericit. Nu trebuie să privesc uliul în ochi. Nu trebuie să pedepsesc uliul, deși fâlfâie din aripi și lovește și mâna mi-e carne vie de la ciuguleli și fața mă înțeapă de la loviturile aripilor sale. Uliii nu pot fi pedepsiți. Mai degrabă mor decât să se supună. Răbdarea e singura mea armă. Pacienţa. Derivată din *patior*. Adică din *a suferi*. E un calvar. Voi învinge. Se clatină pe picioare și suferă, iar uliul suferă și el. Bufnițele au amuțit acum. Survolează Ridings pe deasupra arbuștilor udați de rouă.

9
RITUALUL DE TRECERE

Penele de pe pieptul ei sunt de culoarea ziarului decolorat de soare, a hârtiei pătate de ceai, și fiecare are un model închis la culoare spre capăt, în forma unui vârf de lance, ca o frunză. Așadar, de la gât până-n picioare pare acoperită de un șuvoi de picături de ploaie. Aripile au culoarea stejarului vechi pătat, penele de dedesubt au conturul de culoarea tecului palid, cele de deasupra sunt încrucișate și strânse frumos pe spate. Și are o aură gri ciudată, pe care mai degrabă o simți decât o vezi, un soi de lumină argintie, cum e cea a cerului ploios reflectat în suprafața unui râu. Arată ca nouă. Arată de parcă lumea nu o poate atinge. De parcă tot ce există și se vede s-ar rostogoli ca picăturile de apă de pe penajul ei lucios și des. Și, cu cât petrec mai mult timp cu ea, cu atât mă minunez mai mult cât de reptiliană este. Luciul ochilor ei palizi și rotunzi. Pielea galbenă, cerată, din jurul ciocului ei negru ca bachelita. Felul în care își șerpuiește capul mic dintr-o parte în alta ca să se concentreze asupra obiectelor îndepărtate. Jumătate din timp pare stranie ca un șarpe, un obiect meșterit din metal, solzi și sticlă. Dar apoi îi surprind inefabilele caracteristici aviare, trăsături familiare care o transformă în ceva apropiat și demn de iubire. Își scarpină bărbia pufoasă cu un picior ciudat, cu gheare; strănută când resturi de puf rătăcite îi intră în nas. Iar când mă uit din nou, nu mai pare nici pasăre, nici reptilă, ci o creatură rezultată din milioane de ani de evoluție, gata de o viață pe care încă nu a trăit-o. Aceste pene lungi și încrucișate din coadă și aripile scurte și largi au forma perfectă pentru viraje scurte și accelerare bruscă printr-un

univers de obstacole forestiere; modelele din penajul ei o vor ascunde perfect în zborurile de camuflaj între lumină și umbră. Aceste pene mici precum firele de păr dintre cioc și ochi – *vibrize* – sunt ca să prindă picăturile de sânge, ca acestea să se usuce și să se transforme în fulgi și să cadă, iar sprâncenele încruntate, care îi dau o expresie a feței de o intensitate rapace, sunt prelungiri osoase care să-i protejeze ochii atunci când se aruncă în desișuri după pradă.

Totul la uliu este racordat la și îndreptat spre vânare și ucidere. Ieri am descoperit că atunci când trag aer printre dinți și fac un zgomot chițăit, ca un iepure rănit, toate tendoanele din degete i se contractă instantaneu, împingându-i ghearele în mănușă cu o forță cumplită, zdrobitoare. Această strânsoare criminală este un impuls vechi și profund din creierul ei, un răspuns înnăscut, care nu a găsit încă stimulul necesar pentru a se manifesta. Pentru că e provocat de alte sunete: balamalele ușii, scârțâitul frânelor, biciclete cu roți neunse – iar în a doua după-masă, Joan Sutherland cântând o arie la radio. *Au.* Am râs cu poftă la asta. Stimul: *opera*. Reacție: *ucide*. Dar, ulterior, aceste instincte greșit direcționate încetează să mai fie amuzante. Imediat după ora șase, un vaiet scurt și nefericit s-a auzit de la un cărucior din fața ferestrei. Instantaneu, uliul și-a înfipt ghearele în mănușa mea, descărcând tensiunea în spasme sălbatice, ascuțite. *Ucide.* Copilul plânge. *Ucide ucide ucide.*

Trec două zile. Stau și merg, și stau și dorm, cu uliul aproape în permanență pe pumnul meu. Mă doare brațul și o oboseală surdă îmi strânge inima. O emisiune despre agricultură la radio. Grâu, furaje, rapiță. Sere și cireșe. Uliul e pe rând o broască cocoșată, un copil agitat sau un dragon. Casa este un tomberon. Bucăți de carne macră decorează coșul de gunoi. Nu mai am cafea. Am uitat să vorbesc. Gura mea articulează asigurări scurte, murmurate, adresate uliului, cum că totul e în regulă. Le primește cu tăcere, cu șiruri de ciripeli scurte, scoase pe nas. Când

merg, îmi urmărește picioarele cu ochii, de parcă ar fi două animale mici care se mișcă prin casă împreună cu noi. O interesează muștele, particulele de praf plutitor, felul în care cade lumina pe anumite suprafețe. La ce se uită? Ce gândește? Aud clicul membranei nictitante care îi traversează ochii în timp ce clipește și, acum, când îi văd de aproape, ochii ei încep să mă îngrijoreze. Arată ca discurile de hârtie gălbuie lipite de lateralele capului ei, fiecare cu o pupilă neagră ca o gaură dintr-o cartelă, acoperită de un dom transparent ca o picătură de apă. Uliul e mai ciudat decât credeam. Și mai calm decât mi-aș fi imaginat că e posibil.

Încep să-mi fac griji. Oare e ceva în neregulă cu ea? E ciudat de blândă. Unde e nebuna la care mă așteptam? Două zile am stat cu ea și nici măcar o dată, *spre deosebire* de White, nu mi-am dorit s-o ciopârțesc și s-o omor în bătaie. Mă așteptasem la o tornadă zăpăcită de spaimă și sălbăticie, o încleștare masivă și cumplită a sufletelor, dar, în schimb, pe măsură ce lumina e mai intensă și drepnelele întârziate de afară urcă pe aripi strălucitoare pentru a se îngropa în văzduh, eu stau pe canapea privind cum adoarme un uliu obosit. Marginile aripilor se lasă în jos și se odihnesc pe mănușă. O pleoapă gri, umedă, alunecă să acopere un ochi, apoi pe celălalt. Umerii îi cad; capul îi tremură. Vârful ciocului ei lucios se scufundă în penele de pe piept. În timp ce o privesc cum moțăie în ceasul acesta al amurgului, mi se închid și mie ochii, dar, când vine somnul, mă aflu în scheletul unei case incendiate, în aerul alb și gol care strălucește anemic a piatră de mică sau ger. În jurul meu sunt grinzi sau traverse înnegrite. Întind o mână. Ating o bucată de lemn carbonizat. Rece, acoperit cu cenușă, nepotrivit. Val de panică. Refuz.
O senzație de dezolare absolută. Apoi de răsturnare, casa prăbușindu-se în ea însăși și peste mine. Și ne trezim împreună, eu și uliul, ea cu o tresărire de teamă, o încordare a picioarelor și penelor, iar eu cu o senzație

lentă, bolnăvicioasă de dezorientare, care mă face să mă prind cu disperare de imaginea uliului ca să mă târăsc înapoi într-o lume fără cenușă. Aceleași gânduri iar și iar. De ce doarme așa de mult? Uliii dorm când sunt bolnavi. Probabil că e bolnavă. Eu de ce dorm? Și eu sunt bolnavă? Ce problemă are? Ce problemă avem?

Uliul nu avea nicio problemă. Nu era bolnavă. Era pui. A adormit pentru că asta fac puii. Nici eu nu eram bolnavă. Dar eram orfană și cumplit de impresionabilă și nu știam ce se întâmpla cu mine. Ani de zile am râs de ideea lui White de a transforma dresajul uliului într-un ritual de trecere. *Exagerat*, mă gândisem. *Nebunesc*. Pentru că nu era așa. Știam că nu era așa. Mă ocupasem de o mulțime de ulii și fiecare pas al dresajului lor îmi era familiar. Dar, în vreme ce pașii îmi erau cunoscuți, persoana care îi făcea nu. Eram distrusă. O parte profundă din mine se străduia să se reconstruiască, iar modelul era chiar aici, pe pumnul meu. Pasărea era tot ceea ce îmi doream să fiu: solitară, sigură pe sine, eliberată de suferință și surdă la durerile vieții umane.

Mă transformam într-un uliu.

Nu m-am micșorat și nici nu mi-au crescut pene ca lui Wart în *Sabia din stâncă*, care a fost transformat de Merlyn într-un șoim de iarnă, ca parte a inițierii lui în magie. Iubisem scena aceea când eram copil. O recitisem iar și iar, fascinată de transformarea degetelor de la picioarele lui Wart în gheare și de cum zgâriau podeaua, de penajul primar, înflorind în puf albăstrui și moale, din capătul degetelor. Dar, oricum, mă transformam într-un uliu.

Schimbarea a venit prin suferința, prin veghea mea, prin mine, care nu eram eu. Primele câteva zile cu un uliu sălbatic nou sunt un dans delicat și reflexiv al manierelor. Ca să-ți dai seama când să te scarpini la nas fără să deranjezi, când să mergi și când să te așezi, când să te retragi și când să te apropii, trebuie să citești gândurile păsării. Faci asta observându-i poziția și penele, sinuozitățile acestora transformând conturul păsării

într-un barometru fin controlat al dispoziției sale. Cele mai simple emoții ale unui uliu sunt ușor de perceput. Penele lipite strâns de corp înseamnă *mi-e frică*. Ținute relaxat înseamnă *sunt liniștită*. Dar, cu cât te uiți mai mult la un uliu, cu atât surprinzi mai multe subtilități; și, curând, în starea mea de hiper-vigilență, reacționam la cele mai mici indicii. O încruntare prin contractarea penelor mici din jurul ciocului și o îngustare aproape imperceptibilă a ochilor însemnau ceva de genul *fericită*; o anumită expresie trecătoare de pe fața ei, ciudat de distantă și rezervată, însemna *adormită*.

Pentru a dresa un uliu, trebuie să privești ca un uliu și astfel ajungi să-i înțelegi stările. Apoi capeți abilitatea de a prezice ce urmează să facă. Acesta este al șaselea simț al dresorului experimentat de animale. În cele din urmă, nu mai percepi deloc limbajul corpului uliului. Pari să simți ce simte el. Să observi ce observă el. Spaimele uliului devin ale tale. Te folosești de ceea ce poetul Keats numea abilitatea ta cameleonică, capacitatea de „a tolera pierderea sinelui și o pierdere a rațiunii prin încrederea în capacitatea de recreare a sinelui într-un alt personaj sau un alt mediu."[1] O astfel de probă de recreare imaginativă mi-a fost mereu la îndemână. Prea la îndemână. Face parte din postura de observator, din uitarea a ceea ce ești și translatarea ta în lucrul pe care îl privești. Acesta este motivul pentru care fetița care fusesem când eram mică iubea să privească păsările. Se făcea să dispară și apoi își lua zborul în păsările pe care le privea. Asta se întâmpla acum. Mă translatasem în mintea sălbatică a uliului ca să o domesticesc și, pe măsură ce zilele treceau în camera întunecată, umanitatea mea se spulbera în vânt.

Trei bătăi timide în ușa principală. „Imediat", strig eu. Un glăscior iritat și sălbatic din mintea mea sâsâie: *Pleacă*. E Christina, cu două cafele la pachet și cu ziarele de duminică. „Deci", spune ea, așezându-se pe un scaun de lângă șemineu, „cum merge? Uliul e OK?" Aprob din cap. Ridic sprâncenele. Sunt oarecum conștientă că asta nu e

suficient ca să purtăm o conversație. „Mmm“, spun. Vocea nu e în totalitate a mea. Își strânge genunchii la piept și se uită întrebătoare la mine. *Trebuie să mă străduiesc mai mult*, mă gândesc. Așa că vorbesc o vreme despre uliu și apoi nu mai pot să vorbesc. Mă uit fix la paharul de cafea.

Mă bucur s-o văd. *N-ar trebui să fie aici*. Cafeaua asta e bună. *Ar trebui să fim singuri*. Aceste resentimente mă iau prin surprindere. Toată îmblânzirea uliului presupune să-i arăți lucruri noi. Christina e un lucru nou. „O să încerc ceva“, îi spun. „Nu băga în seamă uliul. Continuă să citești ziarele.“ Aduc o bucată proaspătă de carne din bucătărie, stau cu uliul pe canapea, întind mâna și îi scot cagula. Urmează un minut de fâlfâire nedumerită, iar aerul din cameră îngheață. Cu penele încordate, cu o șovăială sălbatică, ochii ca farfurioarele de porțelan, uliul se holbează. Mi se înmoaie picioarele. O să fluture din aripi. Dar momentul se prelungește și nu face asta. După o lungă perioadă de observare atentă, hotărăște că un om care dă paginile unui ziar este cât se poate de fascinant.

După o oră, atmosfera e calmă și prietenoasă. Ne uităm la televizor. Pasărea stă în echilibru perfect pe vârfurile picioarelor, vrăjită de ecranul care pâlpâie. Scame alburii mărunte de puf, încă prinse de vârfurile penelor scapulare, se unduiesc în curentul de pe hol. Apoi, fără nicio avertizare, sare de pe pumnul meu într-un vârtej de fâlfâiri. Ziarele zboară prin aer. Christina tresare. *La naiba*, mă gândesc. *Ar trebui să-i pun cagula, s-o las să se odihnească. E prea mult pentru ea*. Dar mă înșel. Nu frica a alimentat această fâlfâire, ci frustrarea. Trage de curele cu o furie prost direcționată, apoi sfâșie carnea de sub degete. Îi e foame. Mâncarea e o descoperire extraordinară. E un gastronom delicat și hotărât. Ciugulește, și mușcă, și înghite, și chiuie de fericire, și mușcă, și înghite iar. Sunt încântată. Dar și indignată. Momentul acesta ar fi trebuit să apară în singurătate și penumbră contemplativă. Nu așa. Nu la lumina zilei, cu o altă persoană în cameră și cu *„Allo!*

Allo!"[23] la televizor. Nu în prezența unor naziști dintr-o comedie și a unei coloane sonore despre cârnați uriași și ocupația Franței. Mijește ochii de plăcere, puful din jurul nasului i se încrețește, iar penele i se relaxează în unduiri de ocru și bej. „A mai făcut așa până acum?" întreabă Christina. „Nu", spun eu. „Acum e prima oară." Râsete de la audiența din platou, în timp ce un ofițer SS îmbrăcat în femeie intră în prim-plan, iar uliul termină de mâncat, se strânge într-un pămătuf mare, înspumat, de pene, le ține acolo o frântură de secundă și apoi se scutură, așezându-le pe toate la loc. O înfoiere. E semn de mulțumire. Până acum nu s-a mai înfoiat.

Uliul meu e acum suficient de domesticit ca să stea cu capul dezvelit. De pe stinghia ei de lângă fereastră, se uită cum se mișcă perdelele peste un covor îmbibat de praf. Tot nu acceptă, încă, să fie ridicată fără o fâlfâire. Dar lucrez la asta. Stând pe canapea, arunc spre ea o bucățică minusculă de carne. Aterizează cu un *pleosc* lipicios pe mușamaua de sub stinghia ei. Se uită în jos la ea. Se încruntă. Își întoarce capul într-o parte s-o inspecteze cu mai multă atenție. Apoi țopăie jos cu un scrâșnet de gheare și un fâlfâit de pene, ia cu delicatețe carnea de pe podea și o înghite. Gata. O vreme rămâne acolo, de parcă încearcă să-și aducă aminte ceva ce a uitat, apoi sare cu aplomb la loc pe stinghie, cu penele de la picioare zburlite și coada în vânt. Aștept puțin, apoi arunc spre ea o altă fâșie de carne. *Pleosc. Țop. Înghițire. Țop.* Mă las în jos pe podea și rămân acolo o vreme. În timp ce mă mișc ușor în lateral pe fund, mă uit la uliu cu coada ochiului. Se încordează. Mă opresc. Se relaxează. Mă mișc. Se încordează. Iar mă opresc. Traversez milimetru cu milimetru covorul, până când ajung la granița fină de unde orice apropiere suplimentară o va face să fâlfâie din aripi, zburând de pe stinghie. Respirând cu grijă, de parcă m-aș pregăti să execut o

tragere cu pușca la mare depărtare, îmi întind încet – cât se poate de încet – pumnul învelit spre ea. Aproape că simt gustul nehotărârii uliului; aerul vibrează din cauza asta. Dar – bucurie! – se uită la mâncarea din fața ei. Se apleacă de parcă ar vrea s-o culeagă de pe mănușă, dar apoi ceva o ia razna în ea. Cu un sunet neplăcut – inelul stinghiei s-a lovit de baza ei metalică –, fâlfâie din aripi îndepărtându-se de mine. *La naiba*. O iau pe mănușă ca să-i dau câteva bucăți mari de carne.

Odată așezată înapoi pe stinghia ei, luăm jocul de la capăt. *Pleosc. Țop. Pleosc.* A rezolvat misterul sursei de hrană și o parte din ea reanalizează locul pe care îl ocup în lumea ei. Se uită cu atenție la mine, pe măsură ce mă apropii milimetric de ea și întind din nou mănușa garnisită cu mâncare. Se apleacă de-a curmezișul și smulge carnea oferită în dar. Inima îmi tresare de bucurie. Mai ia o bucată și apoi încă una, plescăind din ciocul ei negru lucios.

În timp ce stau acolo hrănind fericită uliul cu bucățele de carne, îmi vine în minte numele ei. *Mabel*. De la *amabilis*, care înseamnă plăcut sau drag. Un nume ciudat și ușor prostesc, un nume demodat. Are ceva de bunică în el: fără rimel și cu ceaiuri după-masa. Printre șoimari circulă o superstiție potrivit căreia abilitatea unui uliu este invers proporțională cu agresivitatea numelui său. Dacă-i spui unui uliu *Tiddles*, va fi un vânător formidabil; dacă-i spui *Spitfire* sau *Slayer*, probabil că va refuza complet să zboare. White și-a botezat uliul Gos ca să fie scurt, dar i-a mai dat și alte nume întunecat de grandioase, care m-au făcut ani de zile să-mi dau ochii peste cap de disperare. Hamlet. Macbeth. Strindberg. Van Gogh. Astur. Baal. Medici. Roderick Dhu. Lordul George Gordon. Byron. Odin. Nero. Moarte. Tarquin. Edgar Allan Poe. *Imaginează-ți*, mă gândeam eu, amuzată și ușor disprețuitoare. Imaginează-ți cum ar fi să-i dai uliului unul dintre aceste nume! Dar acum lista asta nu făcea decât să mă întristeze. Uliului meu îi trebuia un nume cât de departe posibil de litania aceea

cumplită, cât de departe posibil de Moarte. „Mabel.“ Îi spun cuvântul cu voce tare și o privesc în timp ce mă privește rostindu-l. Gura mea articulează cuvântul. „Mabel.“ Și, în timp ce-l rostesc, am revelația faptului că toți oamenii de dincolo de fereastră, care fac cumpărături, și se plimbă, și merg cu bicicleta, și se duc acasă, și mănâncă, și iubesc, și dorm, și visează – toți au nume. Și eu am un nume. „Helen“, spun eu. Cât de ciudat sună. Cât de teribil de ciudat. Pun încă o bucată de carne pe mănușă și uliul se apleacă și mănâncă.

23 Serial britanic de comedie, filmat între 1982 și 1992, a cărui acțiune se desfășoară în Franța, în timpul celui de-al Doilea Război Mondial.

10
ÎNTUNERIC

Își mai toarnă un whisky în paharul golit și cugetă la întâmplările zilei. E liber, dar s-a legat de un nebun. Un dement. În cel mai bun caz, un suferind de tulburare delirantă intermitentă. Scade intensitatea luminii la lampa lui cu parafină și se scufundă înapoi în scaun, recitind încruntat raportul pe care l-a scris despre progresele făcute în educația uliului său.

6.15 – 6.45 m-am plimbat de colo până colo + în jurul lui Gos, întinzându-i un picior, în timp ce el a fâlfâit din aripi de fiecare dată când mă apropiam. M-am depărtat fără să-l hrănesc. Asta nu e în carte. Am făcut același lucru, cu aceleași rezultate, timp de cincisprezece minute în fiecare oră care a trecut de atunci (până la ora șase seara).[1]

I-a displăcut profund piciorul ăla de iepure. I-au displăcut blana de pe el, ghearele, calota de carne rozalie care s-a uscat și a căpătat o consistență ca de ceară odată cu trecerea orelor. I-a displăcut pentru că uliul nu a vrut-o. Uliul nu l-a vrut nici pe el. Fluierase la uliu toată ziua și buzele i se uscaseră, fluieratul se stinsese, iar răbdarea lui se disipase în frustrare și, în cele din urmă, în disperare. Noaptea trecută, frustrarea devenise într-atât de intensă, încât nu-i permisese lui Gos să-și reia locul pe pumn după o fâlfâire din aripi – mai rău, a savurat gloria momentului în care uliul a atârnat acolo, învârtindu-se lent, cât îi permiteau cureluşele. Era un păcat cumplit. Găinațul lui Gos e verde. Oare asta să însemne că uliul lui e bolnav? Poate de asta nu a vrut iepurele. Ce ar trebui să facă? *Înfometare*, își spune. Așa se va vindeca indigestia, dacă

există așa ceva. Poate că mâine ar trebui să-i dea uliului niște ou? Dar lucrul cel mai important dintre toate este acesta: *o să mănânce când o să sară după mâncare, nu înainte.*

Planul lui White ar fi funcționat dacă s-ar fi ținut de el. Dar nu l-a respectat. În zori, Gos primise deja aproape un iepure întreg de mâncare și nu sărise la pumn. O altă hotărâre încălcată. Pe toate le-a încălcat. Chiar și planul lui de a ține uliul treaz trei zile și trei nopți eșuase: îi fusese așa de milă de Gos, încât îl tot punea înapoi pe stinghie pentru reprize scurte de somn. Scăpat de prezența lui White, Gos și-a adus aminte cât de semnificativ mai bună e viața când nu ești legat de un om care te tot mângâie, și îți tot vorbește, și te tot deranjează cu ficați alunecoși de iepure, și care cântă, și fluieră, și mută pahare cu lichid de colo-colo. Când venea să-l ridice din nou pe pumn, uliul era la fel de sălbatic.

Bietul Gos. Bietul Gos cel zdrențuros, sperios și cu penajul rupt. M-am gândit de multe ori la el în timp ce stăteam cu uliul meu. Îl vedeam în alb-negru și foarte departe, de parcă îl priveam prin capătul greșit al unui telescop: un uliu miniatural, deprimat, care fâlfâie din aripi și ciripește a neliniște pe câmpurile cenușii ale unei locuințe îndepărtate. Pentru mine, Gos era foarte real. Dar nu și White. Îmi era greu să mi-l imaginez cu uliul său. În timp ce stăteam cu al meu, îmi era pur și simplu greu să mi-l imaginez. M-am uitat la fotografii, dar toate erau ale unor persoane diferite: unul era un bărbat cu ochi deschiși la culoare, cu o barbă shakespeareană, care scrisese cărți sub pseudonimul literar James Aston, iar altul era un tânăr slăbuț, cu o căutătură agitată și o expresie frugală, hăituită, care era domnul White, profesorul. Erau fotografii cu White în ipostaza de om de la țară, cu o cămașă descheiată la gât și o jachetă din tweed, arătând depravat și amuzat. Și fotografii cu White mult mai târziu în viață: un Hemingway englez corpolent și cu barba albă, un Falstaff cu pulover de lână. Nu puteam reconcilia aceste fețe. Am citit din nou *The Goshawk* în timp ce stăteam cu Mabel, am

citit-o de multe ori și, de fiecare dată, părea o altă carte; câteodată era o poveste de dragoste caustic amuzantă, altădată jurnalul unui bărbat care făcea haz de necaz sau un pamflet sfâșietor despre disperarea unui alt om.

Dar pe un anumit White l-am înțeles clar în timp ce dresam uliul. Nu pe White șoimarul. Ci pe bărbatul care descoperise bucuria traiului domestic pentru prima dată în viața sa. Un bărbat care vopsea lemnul în cele mai vii nuanțe de albastru și roșu, care aranja penele în borcane pe șemineu și care făcea curry din creveți, și ouă, și linguri rase de marmeladă. L-am văzut fierbându-și lenjeria în cazanul de aramă de pe soba din bucătărie și stând într-un fotoliu, citind *Midnight Folk* de Masefield, cu setterul lui, Brownie, adormit la picioarele lui.

Și l-am văzut cum bea. White avea mereu o sticlă lângă el și lupta lui cu Gos l-a făcut să bea și mai mult. „Nu beam îndeajuns ca să devin incapabil sau să mă tâmpesc", scria el, „dar alcoolul părea acum singura modalitate de a prelungi viața."[2] În timp ce stăteam cu uliul meu și mă gândeam la White, m-am întrebat dacă alcoolul îl făcuse de neînțeles, dacă îi încețoșase imaginea. Știam că ideea era fantezistă, dar, chiar și așa, părea să existe o legătură profundă între alcoolismul lui White și natura lui evazivă. Și eram sigură că alcoolul era cel care îi alimenta lui White auto-sabotarea permanentă, pentru că alcoolicii au, în general, tendința de a face planuri și promisiuni în fața lor, a altora, cu ardoare și sinceritate, și în speranța de a fi salvați. Promisiuni care sunt încălcate de nenumărate ori, din cauza fricii, din cauza lipsei de curaj, din nenumărate cauze care ascund dorința profundă și sinceră de a-și anula sinele păcătos.

A doua zi de dimineață am dat la o parte perdelele. Strălucirea camerei mi-a limpezit gândurile, care o vreme au fost acaparate de ea. Dar când o rază generoasă de soare i-a luminat spatele, și-a zburlit penele ca s-o întâmpine. Acum, stând într-o vană îngustă de lângă stinghia ei, își ciugulește degetele de la picioare, ia înghițituri precise și

mici din apă. Sare la loc pe stinghie și începe să se curețe, contorsionându-și corpul în forme stilizate ca cele ale uliilor porumbari de curte din picturile japoneze. Își ia pe rând în cioc fiecare pană într-o succesiune rapidă: sunetul e ca de hârtie pe care se scrie sau de pachet de cărți amestecat. Apoi își întinde o aripă mare în spate, o trage încet înapoi peste coada poleită de soare și se înfoaie, ciripind fericită pe nas. Mă uit la toate astea cu o senzație de bucurie lacomă, ca atunci când dau pe gât șampanie. *Uite ce fericită e*, mă gândesc. Încăperea asta nu e o temniță și eu nu sunt un torționar. Sunt o binefăcătoare, una care stă aplecată și se lasă pe vine și rămâne nemișcată într-o genuflexiune îngrijorată, oferind în mână bucăți delicioase de friptură.

E *hybris*. În mai puțin de o jumătate de oră sunt sigură că uliul mă urăște și că sunt cel mai prost șoimar din istoria omenirii. Nu contează că Mabel e mai blândă decât mi-au spus oricare dintre băieți sau cărți că o să fie. *Am eșuat în totalitate. Uliul este distrus*. Știu asta pentru că nu vrea să i se pună cagula. Până acum a acceptat cu indiferență cagula. Mai devreme, azi, am simțit o mică tresărire de neliniște în sufletul ei, care acum a înflorit într- o adevărată răscoală. Aduc cagula aproape de capul ei și ea se ferește. Scutură capul. Își contractă gâtul. Se ferește și fuge.

Știu de ce se întâmplă asta. La început, cagula a fost un refugiu bine-venit, dar acum, de vreme ce a hotărât că sunt inofensivă, e doar ceva care o împiedică să vadă, iar ea vrea să vadă. Acum, nefericită, deranjată, ridicându-și pe rând picioarele, pasărea se uită prin cameră după un loc unde se poate duce. Dispoziția ei e molipsitoare; inima mi se zbate tensionată și grea în piept. Mi-am pierdut abilitatea de a dispărea. Încerc să devin absentă ascultând meciul de cricket de la radio, dar nu înțeleg ce spune comentatorul. Pot să nu mai fiu atentă la uliul meu nefericit doar concentrându-mă asupra cagulei pe care o țin în mână. Și ea tot doar la asta se gândește.

Îmi aduc aminte cum am tras cagula asta din geantă când căutam un stilou înaintea unui seminar de la facultate, în urmă cu câteva luni.

– Ce-i aia? m-a întrebat o colegă.

– O cagulă de șoim, am răspuns, fără să-mi ridic privirea.

– Ai adus-o ca să le-o arăți oamenilor?

– Nu, doar o aveam în geantă.

– Dar pot să mă uit la ea?

– Sigur, poftim.

A luat-o fascinată.

– Ce chestie uimitoare, a spus ea, încruntându-se sub bretonul tuns drept. Se pune pe capul uliului ca să-l liniștească, nu?

Și s-a uitat înăuntru, unde pielea decupată era cusută cu ață subțire, iar apoi a întors-o în mână, analizând deschiderea teșită pentru ciocul uliului și nodul marinăresc împletit, care o ține legată și cele două șnururi din spate, care lărgesc sau strâng cagula. A pus-o cu grijă la loc pe masă.

– E așa de frumos făcută, a spus ea. Seamănă cu un pantof de la Prada.

Într-adevăr. Cagula aceasta este printre cele mai bune de acest fel. A fost concepută de un șoimar american pe nume Doug Pineo și nu cântărește aproape nimic. Câteva grame. Atât. Ceva din modul în care lipsa ei perfectă de greutate contrastează cu greutatea de pe sufletul meu îmi dă fiori. Închid ochii și mintea mi se umple de cagule. Cagule americane moderne ca aceasta. Cagule Bahraini din piele moale de capră, legate larg, pentru șoimii dunăreni și șoimii călători. Cagule siriene. Cagule turkmene. Cagule afgane. Cagule indiene minuscule, din piele de șarpe, pentru ulii șicra și ulii păsărari. Cagule uriașe de acvilă din Asia centrală. Cagule franțuzești din secolul al XVI-lea, croite din piele de ied, brodate cu fir de aur și pictate cu blazoane. Nu sunt o invenție europeană. Cavalerii franci învățau cum să folosească cagulele de la șoimarii arabi în

timpul cruciadelor și o pasiune împărtășită pentru șoimărit i-a transformat pe ulii în pioni politici în aceste războaie. Când un șoim de tundră alb, aflat în posesia regelui Filip I al Spaniei, și-a rupt lesa în timpul asediului Acrei și a zburat pe zidurile orașului, regele a trimis o solie în oraș pentru a cere pasărea înapoi. Saladin a refuzat, iar Filip a trimis o altă solie, acompaniată de gorniști, stegari și heralzi, oferind o mie de monezi de aur pentru șoim. I-a fost înapoiat? Nu-mi aduc aminte. A contat? *Nu*, mă gândesc eu înverșunată. *Au murit toți. Au murit demult.* Mă gândesc cum a luat Saladin șoimul regelui pe mâna lui și cum i-a acoperit ochii cu piele. *E proprietatea mea. E al meu.* Mă gândesc la cagule fetiș. Mă gândesc la războaie îndepărtate. Mă gândesc la Abu Ghraib. La nisip în gură. La constrângere. La istorie, și ulii, și cagule, și la consecințele blocării vederii cuiva pentru a-l calma. *E spre binele tău.* Senzație de greață din ce în ce mai puternică. E senzația că-mi fuge pământul de sub picioare, senzația de nisip umed care-mi alunecă sub tălpi. Nu vreau să mă gândesc la fotografiile cu bărbatul torturat cu cagula pe cap și cu firele prinse de mâini și dușmanul invizibil care ține aparatul de fotografiat, dar doar asta văd, iar cuvântul *cagulă* mi-e ca o piatră fierbinte în gură. *Burqa*, cuvântul din arabă. Cagulă.

Încep să vorbesc cu uliul – să gândesc spre uliu – pe un ton cât de calm și de împăciuitor pot. „Mabel, când o să mergi cu mașina“, spun eu, „vor fi o mulțime de chestii înspăimântătoare acolo și nu te putem lăsa să te lovești încolo și încoace în timp ce conduc. E doar ca să te simți în siguranță.“ Și apoi „Este necesar.“ Mă aud spunând asta. *Este necesar.* Asta îmi spun. Dar nu-mi place. Nici ei nu-i place. Îi ofer din nou cagula, răbdătoare. „Uite“, spun cu grijă. „E doar o cagulă.“ O mișc încet spre penajul ei de pe bărbie. Fâlfâie din aripi. Aștept până se liniștește și o mișc din nou spre bărbia ei. *Fâlfâire.* Și din nou. *Fâlfâire. Fâlfâire. Fâlfâire.* Vreau să fiu blândă. Chiar sunt blândă, dar blândețea mea

e doar o spoială peste disperarea acută. Nu vreau să-i pun cagula. Ea știe asta. La radio, comentatorul de cricket explică cu lux de amănunte de ce a eșuat defensiva celui care lovește. „Taci din gură, Aggers", răbufnesc, și mai încerc o dată. „Haide, Mabel", spun pe un ton rugător, și, în mai puțin de un minut, are cagula pusă, e înapoi pe stinghie și eu zac prăbușită pe canapea. Lumea e în flăcări și eu nu vreau s-o ating. *E un dezastru. Un dezastru. Nu pot să fac asta. Nimic din asta. Sunt un șoimar groaznic.* Mă apucă plânsul. Uliul se dizolvă. Mă fac covrig, îmi îngrop fața într-o pernă și plâng până adorm.

***

Patruzeci de minute mai târziu, Stuart analizează uliul cu o privire concentrată și antrenată.

– E mică, nu-i așa? spune el, mângâindu-și gânditor, cu patru degete, bărbia nerasă. Dar e un uliu arătos. Corpul lung. Coada lungă. Un uliu de păsări.

Cu asta vrea să spună că uliul meu porumbar ar fi mai potrivit să zboare după fazani și potârnichi, decât după iepuri domestici sau de câmp.

– Da.

– Cum te descurci cu ea? mă întreabă Mandy.

Stă așezată la mine pe canapea, arătând extraordinar, ca o prințesă punk de la țară dintr-un roman improbabil de Thomas Hardy. Îi spun că uliul e surprinzător de blând și că totul merge bine. Dar e o minciună gogonată. Atunci când bătuseră la ușă și mă treziseră din somn, am știut că trebuia să păstrez cu disperare o aparență de competență. Și, până acum, reușisem asta, deși fusese un moment neplăcut când Mandy și-a îndreptat spre mine ochii îngrijorați și mi-am dat seama că ai mei erau roșii și sălbatici. *E OK*, mi-am spus. *O să creadă că am plâns cu gândul la tata*. Ridic uliul și stau acolo ca cineva care a adus un cadou la o petrecere și nu știe prea bine cui trebuie să-l dea. „Culcat, Jess", spune Stuart. Pointerul englezesc cu pete albe și negre pe care l-au adus cu ei se întinde pe preș

cu un oftat. Îi scot cagula lui Mabel. Stă pe vârfuri, cu vârful ciocului îngropat în pieptul ei argintiu brăzdat cu picățele, uitându-se în jos la fenomenul acesta nou care este câinele. Câinele se uită la ea. Ne uităm și noi. Se lasă o tăcere ciudată. O confund cu furia. Cu dezamăgirea. Cu orice, numai cu ce este nu: uimire. Fascinația pune trecător stăpânire pe fața lui Stuart:

– Ei bine, spune el, la un moment dat, ai dat de aur aici. Am crezut că o să se sperie groaznic. E foarte bine-crescută.

– Pe bune?

– E așa de calmă, Helen! spune Mandy.

Durează ceva până să-i cred măcar pe jumătate, dar mă ajută faptul că pot să-i pun lui Mabel cagula fără mare dificultate, iar după două cești de ceai și o oră în compania lor, lumea e din nou un loc luminos. „Nu tândăli", spune Stuart în timp ce pleacă. „Scoate-o din casă. Du-o afară. Îmblânzește-o pe stradă." Știu că are dreptate. E momentul pentru etapa următoare a dresajului.

Purtare[24], așa denumesc șoimarii plimbarea cu un uliu pentru a-l îmblânzi și toate cărțile mele insistau că este esențială pentru un porumbar bine dresat. „Cheia controlului asupra ei este purtarea, purtarea, purtarea", scria Gilbert Blaine.[3] Pentru Edward Mitchell era „marele secret al disciplinei."[4] În secolul al XVII-lea, Edward Bert explicase că, atunci când te plimbi cu un uliu, „ochii săi încă percep cum se schimbă obiectele", acesta fiind motivul pentru care purtarea dă rezultate – și pentru care nu poți îmblânzi un uliu ținându-l în casă. O astfel de pasăre „nu va suporta nimic, pentru că nu a fost familiarizată cu nimic", spune el.[5] *Ah, Edmund Bert,* îmi spun. *Aș vrea să mai fim în secolul al XVII-lea. Ar fi fost mai puține lucruri în lumea largă care să-mi sperie uliul.*

Dar știam că asta nu e adevărat. Existaseră căruțe, și cai, și mulțimi, și câini, și vor fi fost la fel de înspăimântătoare pentru un uliu porumbar pe jumătate dresat, ca și

autobuzele, și motoretele, și studenții pe biciclete. Diferența era că, în 1615, nimeni nu mi-ar fi acordat niciun fel de atenție. Pe străzile din Cambridge, uliii ar fi fost o imagine la fel de banală cum sunt câinii azi. Plimbarea mea cu uliul va fi o invitație pentru oricine să vină și să se uite atent și să pună întrebări și să mă descoasă cu privire la uliu, și la ce este, și la cine sunt eu, și de ce. Iar în spatele reticenței mele de a intra în discuție se află o spaimă mult mai elementară: cea de oameni. Pur și simplu de oameni. Nu vreau deloc să văd oameni. După ce se închide ușa, stau mult timp și mă uit la ea, frecându-mi obrazul pe care perna a lăsat o urmă adâncă, dantelată.

Mai târziu, în după-amiaza aceea, o scot pe Mabel în grădina împrejmuită cu ziduri a locuinței mele de la facultate. Deasupra noastră e un câmp vast de nori cumulus în mișcare rapidă. Crengile se ridică în curentul de aer; frunzele se rotesc cu un foșnet de hârtie în cădere. Aerul e dens de soare, de praf și de semințe de păpădie. E prea multă lumină, contrastele sunt prea puternice. Prea mult zgomot și prea multă mișcare. Mă cutremur din cauza grabei cu care se mișcă toate cele din jur. Dar uliul? Uliul e netulburat. Își lasă capul într-o parte ca să se uite la norii în mișcare – la lumina zilei, irisul ei este plat, lucios și ușor încețoșat, cu pupile care se dilată și contractă precum o lentilă de aparat de fotografiat în timp ce focalizează – *zip* – *zip* – *zip* – sus, ca să urmărească un avion Cessna care zboară pe deasupra – și apoi își întoarce capul invers, ca să privească o muscă, apoi urmărește o altă muscă și trage absentă de carnea pe care o țin în mănușă și privește la alte și alte lucruri care depășesc amărâta mea de vedere umană.

Lumea în care trăiește nu-mi aparține. Viața e mai rapidă pentru ea; timpul se scurge mai lent. Ochii ei pot urmări bătăile aripilor unei albine, la fel de ușor cum ai noștri urmăresc bătăile aripilor unei păsări. *Ce vede?* mă întreb și mintea mea se dă peste cap încercând să-și imagineze ce

anume, pentru că nu pot face asta. Am trei senzori receptori diferiți în ochi: roșu, verde și albastru. Asemenea altor păsări, uliii au patru. Uliul acesta poate vedea culori pe care eu nu pot să le văd, direct din spectrul ultraviolet. Poate să vadă și lumina polarizată, poate privi turbine de aer cald ridicându-se,

rotindu-se și spărgându- se în nori și mai poate urmări și liniile magnetice de forță care se întind de-a curmezișul Pământului. Lumina care intră în pupilele ei adânci și întunecate este înregistrată cu o precizie atât de înspăimântătoare, încât poate vedea cu o claritate maximă lucruri pe care eu nu am cum să le discern în lumina estompată. Ghearele de la degetele rândunicilor de casă care zboară pe deasupra. Venele de pe aripile fluturelui alb, în timp ce-i spionează zborul unduit peste arbuștii de muștar din capătul grădinii. Eu stau acolo, cu ochii mei umani amărâți copleșiți de lumină și detaliu, în vreme ce uliul privește totul cu intensitatea lacomă a unui copil care umple o carte de colorat, mâzgălind fericit, colorând totul, punând stăpânire pe fiecare pagină. Iar eu nu mă pot gândi decât că *vreau să intru înapoi în casă*.

24 În orig., *carriage* (n. ed.).

11
PLECAREA DE ACASĂ

Cheile în buzunar, uliul pe pumn și-am pornit. E înfricoșătoare plecarea de acasă în acea seară. Pe undeva prin mintea mea se descolăcesc și plesnesc corzi. Pare o ridicare de ancoră, ca și cum aș fi o navă care se lansează în prima ei călătorie în întuneric. Intru în parc pășind peste balustrada joasă și mă îndrept spre culoarul des și întunecat de lămâi verzi și către frunzișul luminat de dincolo de ei. Totul pare fierbinte, curat și periculos, iar simțurile îmi sunt încordate la maximum, de parcă cineva mi-ar fi spus că parcul roiește de lei înfometați. Aerul nopții se mișcă în spațiile dintre copaci. Moliile fac cercuri prăfuite în jurul felinarelor. Privesc în jos și văd cum fiecare fir palid de iarbă are două umbre diferite, de la două dintre cele mai apropiate felinare, așa cum am și eu, iar în depărtare se sparge ecoul unui tren în mișcare, și undeva mai aproape un câine latră de două ori, și pe marginea potecii sunt cioburi, iar lângă ele o pană de pe pieptul unui porumbel gulerat, judecând după dimensiunea și arcuirea ei. Stă pe iarbă de parcă e ținută exact deasupra ei și strălucește ușor în întuneric.

„Fir-ar să fie, Mabel“, șoptesc. „Cine mi-a pus LSD în ceai?“ Noaptea nu a arătat niciodată așa până acum. Pătrund mai adânc în acest univers luminat de felinare, mirându-mă de percepțiile mele exacerbate și liniștită de cât de indiferentă este pasărea. Nu se uită în sus. Nu o interesează deloc împrejurimile. Stă aplecată, preocupată de piciorul de iepure din mănușa mea. Este un *oscior* – o bucată de os cu carne și mușchi care să o țină ocupată în timp ce ne plimbăm, pentru ca atenția să nu-i fie

îndreptată asupra lucrurilor din jurul ei. Trage și ciugulește bucăți din ea cu concentrarea absolută a unui mesean care desface un homar. Încep să mă relaxez privind-o. Și, deodată, lumea pustiită se umple de oameni.

Dar nu sunt oameni. Sunt lucruri de care să mă sfiesc, de care să-mi fie frică, de care să fug, protejându-mi uliul. Vin spre noi ca pietrele care se prăvălesc într-un joc video, amenințând să ne distrugă cu o simplă aruncătură de ochi. Îmi bate inima tare. Evadare și evaziune. Sunt aici ca să-i arăt uliului oameni, dar doar de la o distanță sigură, iar acești trei bărbați cu cămăși în culori pastelate se îndreaptă direct spre noi. Mă ascund în spatele unui trunchi de copac și-i las să treacă. Când spatele lor intră în câmpul vizual al lui Mabel, își strânge penele atât de tare, încât pare împachetată în plastic vidat. Odată ce au dispărut, își scutură agitată capul, ciripește o dată pe nas și începe din nou să mănânce.

Un minut mai târziu, o femeie cu pungi de supermarket se apropie de noi. Nu avem unde să ne ducem. *De unde naiba au apărut toți oamenii ăștia?* Mă uit disperată de jur-împrejur. Mabel s-a transformat acum într-o pereche de ochi imenși și tulburi, o fantomă din oase și mușchi, pregătită să fâlfâie din aripi în orice secundă. O țin strâns la piept și mă întorc ușor ca s-o ascund pe femeie de privirea ei. Femeia nu vede uliul. Vede o ciudată într- o haină ponosită și reiați largi, care se învârte în loc fără să aibă un motiv anume. Trece în viteză, grăbită, pe lângă noi. În aer plutește un deznodământ lamentabil. *E în regulă*, îmi spun. *Merge bine*, dar îmi bubuie sângele în urechi. O bicicletă trece razant pe lângă noi. Uliul fâlfâie din aripi. Eu înjur. Încă o bicicletă. Fâlfâie din nou. Cedez nervos. O pornesc înapoi spre casă. Suntem aproape la ușă când trece un alergător – a apărut în tăcere din spatele nostru, în pantalonii lui scumpi de alergare – și uliul fâlfâie din nou. Îl urăsc pentru că mi-a deranjat uliul – chiar îl urăsc, sunt ultragiată de existența lui. Toată furia din mine, furia care

nici nu știam că e acolo, furia pe care cărțile o numesc una dintre cele cinci etape ale doliului se adună ca un val uriaș, instantaneu, de mânie arzătoare. Mă uit la spatele lui care se îndepărtează și îmi doresc să moară.

Dar apoi își întrerupe alergarea, se întoarce și se oprește la trei metri de noi.

– Scuze, spun zâmbind și înăbușindu-mi furia. E prima oară când iese din casă și îi e încă teamă de oameni.

– Doamne, stai liniștită. Îmi pare rău, spune el. Nu am văzut-o.

Îmi dau seama că e o persoană. O persoană adevărată, slăbănoagă, cu barbă și cu un tricou albastru, cu o sticlă de apă în mână, și e prietenos, și precaut, și puțin fascinat de uliu. Cred că e posibil să fie un om de treabă.

– Sper că nu te-am speriat, încep eu să mă scuz.

Zâmbește și dă din cap.

– Am fost surprins! Nu vezi așa ceva în fiecare zi!

Mă întorc o secundă spre uliu, în timp ce ea se apleacă să tragă din nou de piciorul de iepure. Deschid gura ca să vorbesc. Dar când ridic capul, alergătorul a dispărut.

E lumină, după ploaia abundentă, iar puzderia de zile petrecute în interior a trecut. La această a doua plecare de acasă, Mabel se ține mai strâns decât oricând de mănușă. E încordată. Pare mai mică și atârnă mai greu când e în starea asta, de parcă frica ar cântări și ea ceva, de parcă cineva i-a turnat plumb în oasele lungi și goale. Urmele lăsate de picăturile de ploaie pe penajul des al pieptului ei se unesc în linii lungi, ca ridurile în jurul unei guri cu colțurile în jos. Ciugulește mâncarea cu furie, dar, în cea mai mare parte a timpului, se holbează în jurul ei, încordată și reținută. Urmărește cu privirea biciclete. Se ghemuiește, gata să sară,

când oamenii se apropie prea mult. Copiii o stresează. Nu prea știe cum să reacționeze la câini. Mai ales la câinii mari. Câinii mici o fascinează din alte motive.

După zece minute în care e bântuită de neliniște, pasărea își dă seama că nu va fi mâncată sau omorâtă în bătaie de niciunul dintre aceste lucruri. Bate din aripi și începe să mănânce. Mașini și autobuze zdrăngăne în viteză pe lângă noi, iar când se termină mâncarea, stă și se uită cu atenție la lumea din jurul ei. Ca și mine. Am stat de atât de mult timp cu uliul, doar ea și cu mine, încât acum văd orașul prin ochii ei. Se uită la o femeie care-i aruncă o minge în iarbă câinelui și mă uit și eu, la fel de uimită de ceea ce face ca și uliul. Mă mir de semafoare, până îmi aduc aminte ce sunt. Bicicletele sunt mistere rotitoare de metal strălucitor. Autobuzele care ne depășesc sunt ziduri pe roți. Într-un oraș, ce e frapant pentru uliu, nu e frapant pentru om. Lucrurile pe care le vede nu sunt interesante pentru ea. Sunt irelevante. Până la zbuciumul unor aripi. Ridicăm amândouă privirea. E un porumbel, un porumbel gulerat, care plutește în jos ca să se așeze într-un lămâi de deasupra noastră. Timpul încetinește. Aerul devine dens și uliul se transformă. De parcă toate sistemele ei de atac au fost pornite deodată. Vizorul activat. Stă pe vârfuri și-și sucește gâtul. *Asta. Acest culoar de zbor. Acest lucru*, se gândește ea. *E ceva fascinant.* O anumită parte din creierul neexperimentat al uliului tocmai a descoperit ceva și descoperirea are în totalitate de-a face cu moartea.

„Pentru uliul porumbar", scria White, „era necesară o plimbare lungă pe pumn; așa a fost întotdeauna."[1] Dar el mergea de parcă mersul în sine era secretul, nu atenția pe care o acorda sentimentelor uliului. Chiar și după moartea tatălui meu, inima mea zdruncinată știa că secretul îmblânzirii uliilor era s-o iei încet. Să treci de la întuneric la lumină, de la camere întunecate la aer liber, să păstrezi la început o anumită distanță și apoi să te apropii mai mult, în decursul multor zile, de această lume străină de voci răgușite și de brațe care pendulează, de cărucioare din plastic viu colorat și de motorete gălăgioase. Zi de zi, pas

cu pas, înghițitură cu înghițitură, uliul meu ar ajunge să înțeleagă că aceste lucruri nu sunt o amenințare și le-ar privi cu indiferență.

Dar pentru Gos era o moarte perpetuă. White se plimba pentru că asta îi spuneau cărțile că trebuia să facă, așa că asta făcea, scoțându-l pe Gos afară chiar și în ziua când abia sosise. Patruzeci și opt de ore mai târziu, l-a plimbat până la ferma familiei Wheeler ca să facă cunoștință cu „toată familia, inclusiv cu cățeii lătrători", iar a doua zi erau pe drum, întâlnindu-se cu mașini și bicicliști. „Fâlfâie din aripi de nenumărate ori în plimbările astea", și-a notat White în jurnalul său.[2] Și a continuat. L-a luat pe Gos cu el la cârciumă, l-a luat la pescuit de crap, l-a dus la Banbury într-un vehicul motorizat. „A trebuit să învețe să suporte agitația", a scris White, „ca noi toți, oricât de rar am avea parte de ea."[3] Și asta a făcut. Așa cum sufletul chinuit ajunge să-și recunoască în cele din urmă neputința în fața spaimei permanente și s-o suporte pentru că nu există alternativă, la fel a pățit și Gos. Nu avea altă variantă. Nu a existat niciun fel de blândețe în domesticirea lui. A trebuit să învețe să rabde diverse lucruri fiindu-i în permanență teamă, așa precum White descoperise că nu există nicio scăpare în propriul său proces de educare.

Pe poteci înguste și pline de iarbă și peste câmpuri jilave, pline de căpițe de fân, White s-a pierdut în peisaj. Zile întregi treceau în plimbări, șoimarul novice scufundându-se recunoscător în ritmurile și anotimpurile Pământului. Serile, când mergea spre casă de-a lungul potecilor mărginite de arbuști înalți din Buckinghamshire, privea cum „se ridică vizibil luna roșie", pe care o „văzuse scufundându-se galbenă în zorii zilei".[4] Noaptea, lumea devenea magică datorită pustietății sale, iar Ridings devenea un regat al cețurilor, stelelor și singurătății. Aceasta era incursiunea lui răbdătoare pe câmpuri și înapoi în trecut.

În ciuda prezenței excentrice a uliului pe pumnul său, White făcea ceva foarte obișnuit pentru vremurile lui. Plimbările lungi prin peisajul englezesc, adesea pe timp de noapte, erau uimitor de populare în anii 1930. Cluburi de plimbare publicau calendare cu luni pline, companii feroviare organizau călătorii misterioase cu trenul spre destinații rurale, iar când, în 1932, Southern Railway a oferit excursii spre un traseu la lumina lunii de-a lungul South Downs, așteptându-se să vândă aproximativ 40 de bilete, au apărut 1 500 de oameni interesați să participe. Cei care plecau în aceste plimbări nu voiau să cucerească vârfuri muntoase sau să-și testeze abilitățile de utilizare a hărților și de parcurgere de kilometri. Erau în căutarea unei comuniuni mistice cu pământul; mergeau înapoi în timp, într-un trecut imaginar debordând de frumusețe magică, nativă: în Anglia cea Veselă sau în Anglia preistorică, peisaje pre-industriale care ofereau alinare și dădeau senzația de siguranță minților profund tulburate. Căci, deși căile ferate, drumurile și o piață înfloritoare de cărți despre viața la țară contribuiseră la această mișcare, în esență, ea luase naștere din trauma Marelui Război și înflorea în teama de următorul. Criticul Jed Esty a descris această nebunie pastorală[5] ca pe un element dintr-o mișcare mai vastă de conservare a valorilor culturale naționale din acei ani; era o reacție la de-zastrul economic, la micșorarea Imperiului și la amenințările totalitare de peste hotare. Era o mișcare ce sărbătorea siturile antice și tradițiile populare. Se desfăta cu Shakespeare și Chaucer, cu druizi, cu legendele Mesei Rotunde. Considera că se pierduse ceva esențial din ființa națiunii și că nu putea fi recuperat altfel decât prin imaginație. Captivat de această dispoziție conservatoare, de anticar, White se plimba cu uliul și scria despre fantome, despre strălucitorul Orion întins în toată splendoarea lui pe cerul englezesc, despre

toate liniile imaginare trasate de oameni și timp în peisaj. Stând la gura focului cu uliul alături, cugeta la soarta națiunilor.

Azi, pătura de nori e joasă. Nu contează. Uliul nu zboară azi. White se plimbă. Se plimbă cu uliul său, iar el și Gos au traversat cinci câmpuri ca să ajungă acolo. Acum s-a oprit lângă ruinele capelei St Thomas Martirul. Pe vremuri a fost o capelă, apoi a fost o casă, iar acum este o ruină, o carcasă imensă din piatră și fier, gata să se prăbușească. Acoperișul este ca un schelet prăbușit de cutie toracică, acoperit cu paie putrezite. Buiandrugii stau să cadă peste ferestre și uși blocate cu stinghii și moloz din pietre de var. Porțiuni mari sunt împânzite de urzici dese și verzi. Frasinii se ridică în încrengături tensionate, iar câmpurile se întind în ambele părți. E foarte multă liniște. Aude undeva clipocitul unei prigorii, ca o apă curgătoare. Locul ăsta poartă un blestem puternic împotriva omului, se gândește el. Duhoarea oii moarte pe care a descoperit-o aruncată într-un șanț i-a rămas încă în nas, o epavă amărâtă de blană mustind de viermi. Nu-l deranjează mirosul. E o duhoare stenică. E mirosul trecerii în neființă. Se uită în jos la brazdele cu iarbă pitică, mâncată de iepuri. Dedesubtul ei, oamenii care au trăit, și au murit, și au fost îngropați aici sunt încă aici, se gândește el; bătrânele lor oase ar fi recunoscătoare să mai vadă un uliu p rumbar. Se plimbă prin capelă, imaginându-și pământul de sub picioarele lui răscolindu-se și murmurând când simte deasupra uliul bine-cunoscut, așa cum murmură oasele muncitorilor de la fermă când mașinăriile agricole trec peste mormintele lor uitate.

M-am gândit la cursa scurtă care are loc acum pe sub pământ, străini dintr-o specie dispărută, dincolo de înțelegere, aproape dincolo de imaginație: călugări, măicuțe și eternul răufăcător. Eram la fel de aproape de ei ca oricine altcineva,

aproape chiar și de Chaucer, „cu un uliu porumbar cenușiu în mână“. Ei mi- ar înțelege uliul din priviri, așa cum un fermier înțelegea un elevator. Ne iubeam unii pe alții.[6]

În tinerețe, vizita lui White la Capela Green era partea mea preferată din *The Goshawk*. Era o comuniune cu ceva rătăcit și uitat și, cumva, un uliu se afla în miezul ei. Mereu îmi dădea o senzație de înrudire cu White, deși nu-mi puteam imagina de ce fermierii ar trebui să aibă cunoștințe speciale despre elevatoare. Chestia asta nu avea niciun sens. *Poate că a vrut să scrie „tractor“*, m-am gândit, pentru că nu știam atunci ce este un elevator de baloturi, nici că în ultima vreme White se uitase la familia Wheeler, care lucra pământul din jurul lui folosind un astfel de elevator. Dar, când eram mică, îmi puteam imagina destul de clar capela, iar acum era mai limpede decât oricând. Dacă închideam ochii, îl vedeam pe White ridicându-l pe Gos pe pumn și ținându-și ochii strâns închiși, de parcă întreaga debandadă a secolului XX ar fi putut aluneca deoparte, iar lumea secolelor anterioare ar fi putut fi înviată, o comunitate pierdută, cu el în mijlocul ei. Ar fi fost iubit. Ar fi fost înțeles.

Privind în urmă, și doar din iubire. Pe biblioteca din capătul îndepărtat al camerei mele era un telescop. Un telescop de observare într-o husă din catifea verde. Îl împrumutasem de la tatăl meu ca să mă duc să observ păsările și nu i-l mai dădusem înapoi. Uitasem să îl aduc cu mine în acea ultimă vizită. „Data viitoare“, a spus el, dând din cap în semn de exasperare sinceră. Nu a existat o dată viitoare. Nu am putut să-l dau înapoi. Nici nu am putut să-mi cer scuze. A existat un moment, poate a doua sau a treia zi după moartea lui, când eram într-un tren cu mama și cu fratele meu. Urma să-i căutăm mașina. A fost o călătorie exasperantă. Mă apucasem cu mâinile de tapiseria aspră a scaunului de mi se albiseră încheieturile degetelor. Îmi aduc aminte de liliacul de vară, de zgura de pe marginea șinelor și de o pompă verde de benzină și de benzinăria

Battersea, în timp ce trenul încetinea. Și abia când am ajuns la stația Queenstown Road, pe un peron necunoscut de sub un acoperiș alb din lemn, abia când ne-am îndreptat spre ieșire, mi-am dat seama pentru prima oară că nu aveam să-mi mai văd tatăl niciodată.

Niciodată. Am încremenit. Și am urlat. L-am strigat foarte tare. *Tată*. Și apoi cuvântul *Nu* a izbucnit într-un urlet prelung, deznădăjduit. Fratele și mama mea m-au strâns în brațe și eu pe ei. Realitatea crudă. Nu voi mai vorbi niciodată cu el. Nu-l voi mai vedea niciodată. Ne-am agățat unii de alții, plângând după tata, omul pe care îl iubeam, bărbatul tăcut, îmbrăcat în costum, cu un aparat de fotografiat pe umăr, care pornise în fiecare zi în căutare de lucruri noi, care surprinsese evoluția stelelor, și a furtunilor, și a străzilor, și a politicienilor, care oprise timpul în loc fotografiind mișcările lumii. Tatăl meu, care plecase să fotografieze clădiri afectate de furtună în Battersea, în noaptea aceea când lumea îi adusese distrugere și inima îi cedase.

Fotografiile pe care le făcuse erau încă în aparatul pe care i-l dăduseră mamei mele la spital. Ultima fotografie am văzut-o doar o dată. Nu mai vreau s-o văd niciodată. Dar nu mă pot opri s-o văd întruna. Încețoșată, făcută dintr-un unghi jos, mult prea jos; o stradă pustie din Londra. Lămpi cu sodiu, amurg, un zid aplecat în față și pierzându-se în depărtare; un punct de fugă în văzduhul pământiu de furtună.

12
PROSCRIȘI

„Haide, Mabel!“ îngenunchez pe covor și îi întind un cocoșel tânăr de-o zi, mort. Congelatorul meu e plin de corpurile lor triste și pufoase, produse secundare ale unui proces industrial de producere a ouălor. Mabel e disperată după ei. Se uită cu jind la cel din mănușa mea. Îl țin la mică depărtare și fluier. „Poți să faci asta!“ îi spun. „Sari!“ Dar face tot ceea ce poate ca să evite să sară. E amuzant. Se apleacă. Se apleacă și mai mult. Își întinde gâtul cât de mult poate și deschide ciocul plină de speranță. Hrana e chiar acolo. Nu poate ajunge la ea. Se dezechilibrează, se chinuie să se îndrepte. E nevoie de o schimbare de tactică. Se întinde să apuce carnea precum o cobră, cu un picior mare pregătit să înșface. Detenta ei e uimitoare, picioarele sunt aproape la fel de lungi ca și corpul. O tibie cu pene se mișcă rapid, cărămizie ca a unui leu, iar ghearele aproape se prind de mănușă. Dar nu chiar.

Acum e supărată. Se plimbă de colo-colo. Dă din picioare și se agață de stinghie. Mustățile ei din pene negre se prelungesc ca niște riduri în josul maxilarului și simt cum se zburlește. Își unduiește gâtul dintr-o parte în alta, evaluând distanțele. Ceva se schimbă în ea. Mă trec fiori când simt asta. De parcă încăperea se întunecă, se contractă, devenind doar un punct. Atunci se întâmplă ceva. Mâna mea primește o lovitură puternică, atât de neașteptată, încât șocul se transmite prin șira spinării până în vârfurile degetelor. Ai obține același efect dacă ai lovi mâna cuiva cu o bâtă de baseball. E pe mănușă, acoperind-o cu mantia aripilor ei mari și încrucișate, ținându-se cu furie de ea și rupând din carne. Bucăți dezarticulate de pui

dispar repede în gura ei. Sunt încântată. A trecut o prăpastie psihologică importantă, una mult mai lată decât cei 25 de centimetri de aer dintre stinghia ei și mănușa pe care a aterizat. Nu doar a aterizat pe ea: a ucis-o. Nu e pic de milă în acea strânsoare metalică ce amorțește tot. Mabel poate să mențină această presiune fără niciun efort. Face eforturi să-mi dea drumul.

Îmi aleg momentul. Când are capul ridicat ca să înghită o bucată mare de pui, îndes ce a rămas în palmă și fac carnea să dispară. Se uită în jos, apoi în spate, apoi la podea. *Unde a dispărut?* O conving să se ducă înapoi pe stinghie. Apoi scot bucata de pui încă o dată și mult mai departe de ea. Imediat simt acea lovitură cumplită. Este o izbitură criminală, dar ceva din forța ei îmi aduce aminte că sunt în viață.

Eram, într-adevăr, în viață, dar epuizată. Mă simțeam de parcă eram făcută din lână. O lână cenușie, cu firul gros, pusă pe un sac dureros de oase. Plimbările mele cu uliul erau stresante, necesitând o stare permanentă de vigilență, și mă epuizau. Pe măsură ce uliul se îmblânzea, eu deveneam mai sălbatică. Frica era molipsitoare: îmi înflorea de la sine în inimă, de fiecare dată când se apropiau oameni de noi. Nu mai eram sigură dacă pasărea fâlfâia din aripi din cauză că era speriată de ceea ce vedea sau dacă groaza pe care o simțea era a mea. Și se mai întâmplase ceva în plimbările noastre. Deveniserăm invizibile. Oamenii care treceau pe lângă noi nu se opreau, nu se uitau la noi, nici măcar nu aruncau o privire cu colțul ochiului în direcția noastră. Ceva din mine a început să creadă că nu ne vedeau deloc, că pășeam într- o altă dimensiune, de parcă noi sau ei eram fantome. Din lumea în care locuiam acum, m-am gândit la acei ulii porumbari pe care-i văzusem în copilărie holbându-mă la o după-amiază de iarnă. Iar noaptea, acasă, am stat la fereastră

privind luminile de afară, lipindu-mi fruntea de geam ca să simt ticăitul slab al ploii de vară trecând prin sticlă și ajungând în oase.

Toți ne vedeau. Bineînțeles că ne vedeau. E puțin probabil să treacă neobservată o femeie care bântuie prin parc cu un uliu mare, sălbatic pe pumn și o expresie malefică pe față. Toți ne vedeau; doar se prefăceau că nu ne văzuseră. Dar unii oameni erau suficient de curajoși ca să ne privească. De exemplu, a doua zi de dimineață, stând în ploaia ușoară și privind flotele de umbrele traversând parcul, observ un bărbat. Stă lângă un gard, la o distanță de șase metri, odihnindu-și ambele mâini pe stinghia de lemn și privindu-ne fără niciun fel de emoție, de parcă s-ar fi uitat la cai pe un câmp. Mă duc spre el și-l salut. E din Kazahstan, spune el, și vorbim despre uliul meu și despre șoimarii kazahi, *berkutchi*, care dresează acvile de munte din șa, așa cum au făcut de mii de ani. Nu a văzut niciodată acvilele, spune el, pentru că locuiește într-un oraș. În Alma Ata. Mă întreabă dacă uliul are cagulă. I-o dau. O întoarce pe toate părțile, dă din cap în semn de apreciere față de meșteșugul cu care e făcută, mi-o dă înapoi. Abia atunci facem cunoștință așa cum trebuie. Îl cheamă Kanat. Mă întreabă unde o să vânez cu uliul. „Pe un teren agricol la câțiva kilometri de aici", îi răspund eu. Dă din cap, se uită curios la Mabel și nu mai spune nimic mult timp. Apoi își întinde degetele pe balustrada de lemn și își analizează dosul palmelor și butonii de la geaca din piele maro. „Mi-e dor de țara mea", spune el.

Curând după ce pleacă el, un ciclist frânează și mă întreabă politicos dacă poate să se uite la pasăre. E absurd de frumos. Stă acolo cu părul lui de Antonio Banderas, cu geaca lui scumpă de antrenament și cu bicicleta din titan plină de picături de ploaie și o admiră fascinat. „E *frumoasă*", spune el. Încearcă să găsească un alt cuvânt, dar nu-i vine nicio idee. „Frumoasă" va trebui să fie suficient. O spune din nou. Apoi îmi mulțumește iar și iar pentru uliu.

„Așa de aproape!“ spune el. „N-am mai văzut nici odată un uliu așa de aproape.“ În Mexic a văzut doar sălbatici și doar la mare depărtare. „Îmi place să mă uit la ei pentru că sunt...“ Și face o mișcare cu o mână de parcă ar ridica ceva în aer. „Liberi“, spun eu. Aprobă din cap și aprob și eu cu un soi de mirare, pentru că încep să înțeleg că un uliu pe mâna unui străin îi face pe unii oameni să mărturisească lucruri, secrete, te face să spui cuvinte despre speranță, și casă, și inimă. Și îmi mai dau seama și că, în toate zilele când m-am plimbat cu Mabel, singurele persoane care s-au apropiat de noi și ne-au vorbit au fost străinii: copii, adolescenți rockeri supărați, oameni fără adăpost, studenți străini, turiști, bețivi, oameni în vacanță. „Acum suntem străine, Mabel“, spun eu, iar gândul nu e deloc neplăcut. Dar mi-e rușine de reticența conaționalilor mei. De dorința lor de a continua să meargă, de a trece mai departe, de a nu comenta, de a nu pune întrebări, de a nu se interesa deloc de ceva ciudat, neobișnuit, de orice nu este întru totul normal.

Sunt într-o dispoziție exuberantă, de sărbătoare. Azi, Mabel a zburat pe pumnul meu de la un metru distanță, de pe spătarul unui scaun din camera din față. „Te descurci extraordinar de bine“, îi spun. „E momentul să facem o plimbare. Hai să mergem să ne întâlnim cu copiii prietenilor mei. O să le placă mult de tine.“ După câteva minute, bat la o ușă și o deschide soțul prietenei mele. Uliul meu tresare. Tresar și eu: bărbatul acesta s-a purtat odată incredibil de urât cu mine. Dar asta e. Nu mai contează. Poate că avea o zi proastă. Iartă, uită. Prietena mea nu e acasă. Stau în fața ușii și îi povestesc despre uliu. Ce vârstă are, sexul, specia, cum o cheamă. Îi spun că crezusem că îmblânzirea ei va fi ca lupta pe viață și pe moarte despre care citisem în *The Goshawk*.

– Dar m-a surprins complet, îi spun. Nu a fost niciun fel de luptă. Și asta nu mi se datorează, sunt convinsă. E un uliu fantastic de calm.

Iar bărbatul își lasă capul într-o parte și zâmbește.

– Păi, spune el, trebuie să fie ceva legat de sex.

– Sex?

– Ești femeie și ea e femelă. *Bineînțeles* că vă înțelegeți, spune el.

Pare teribil de serios. Mă holbez la mâna lui de pe tocul ușii și mi se ridică sângele la cap. *Își bate joc de mine*. Pentru prima dată în ultimele săptămâni, nu mă mai gândesc la uliu în timp ce o parte din mine se concentrează pe o propoziție directă și nerostită: *Ce măgar*.

Vrea să spună că, pentru că antrenez un uliu femelă, suntem legate printr-un soi de sororitate? *Ce naiba?* Suntem *specii* diferite, pentru numele lui Dumnezeu. „Nu cred că asta influențează comportamentul uliului meu", spun eu zâmbind. E o frântură de zâmbet. E zâmbetul pacificatorului. E zâmbetul care acoperă o crimă. Plec furioasă spre casă, cu inima fâlfâind disperată în piept. În casă, cu uliul pe stinghie, mă liniștesc. Furia s-a dus: acum sunt fascinată. Scot toate cărțile de șoimărit din rafturi și le fac teanc pe podea. Apoi mă așez turcește lângă uliu. „Bine, Mabel", îi spun, „uliii păsărari sunt păsări de băieți, nu-i așa? Hai să vedem ce au spus băieții despre tine." Iau *Falconry for You*, de Humphrey ap Evans, și citesc. „Toarce și ciripește pentru stăpânul ei, frecându-și capul de el. Dar e mândră, și sălbatică, și frumoasă: furia îi este teribilă la vedere. Poate fi prost dispusă și morocănoasă."[1]

Hmm.

Deschid acum cartea lui Gilbert Blaine și acolo citesc despre „temperamentul ei ciudat și ușor morocănos."[2] „Se va încăpățâna să fie cât de neplăcută posibil", explica el; „vă va aduce la o asemenea disperare, încât vă veți dori s-o strângeți de gât." Trec apoi la *Falcons and Falconry*, de Frank Illingworth: „Niciodată nu a existat o pasăre mai încăpățânată decât uliul porumbar! Singurul ei scop în viață pare să fie acela de a-și enerva proprietarul."[3] „Mabel, chestia asta e tare ciudată", spun eu. Apoi mă apuc de șoimarii victorieni. Lui Charles Hawkins Fisher „nu-i

plăcea de ea sau de specia ei"[4], iar Freeman și Salvin erau de părere că e „mare păcat că temperamentul acestei păsări e atât de departe de a fi amabil; fiind, de fapt, unul morocănos."[5]

„Morocănos. Vai, Doamne, Mabel. Știi ce ești? Ești o femeie. Ești o femeie plină de hormoni!" Totul era atât de îngrozitor de clar. Din cauza asta, toți șoimarii aceștia nu și-au pus niciodată problema dacă nu cumva comportamentul lor avea vreo legătură cu motivele pentru care uliii lor porumbari se așezau în copaci sau aveau crize de nervi, sau de furie, sau le atacau câinii, sau hotărau să zboare departe. Nu era vina lor. Asemenea femeilor, uliii porumbari aveau un comportament inexplicabil. Morocănoși. Nărăvași și isterici. Dispozițiile lor erau patologice. Depășeau orice putere de înțelegere.

Dar, citind cărți mai vechi, descopăr că, în secolul al XVII- lea, uliii porumbari nu erau deloc malefici. Erau „sociabili și prietenoși", deși, prin natura lor, erau „foarte timizi și fricoși", scria Simon Latham în 1615. Nu „le place comportamentul aspru și dur din partea bărbatului", dar, dacă sunt tratați cu blândețe și atenție, sunt „la fel de iubitori și de apropiați de proprietarul lor ca oricare alt uliu." Și despre acești ulii se vorbea ca și cum ar fi fost femei. Erau făpturi pe care trebuia să le cucerești, să le curtezi, să le iubești. Dar nu erau monștri isterici. Erau ființe pline de viață, contradictorii, cu o voință proprie, „elegante și curajoase", dar și „timide și sperioase."[6] Atunci când aveau un comportament care îl enerva pe șoimar, o făceau din cauză că nu se purtase frumos cu ele, nu demonstrase „afecțiune permanentă și un comportament elegant față de ele." Edmund Bert scria că rolul șoimarului era acela de a satisface toate nevoile uliului său, pentru ca pasărea să se poată „bucura de sine". „Îi sunt prieten", scria despre uliul său porumbar, „iar ea îmi este partener de joacă."[7]

Un ochi mai cinic ar fi putut considera că acești bărbați elisabetani și iacobini se laudă cu abilitățile lor de dresare de ulii; Don Juani de școală veche, stând de vorbă într-un bar despre rețetele lor de seducție. Dar eu nu eram cinică. Mă cuceriseră de partea lor, acești bărbați morți demult, care-și iubeau uliii. Erau împăcați cu cât de diferiți erau, încercau să le facă pe plac și să se împrietenească cu ei. Nu mă amăgeam deloc cu ideea că femeile o duceau mai bine în Anglia începutului epocii moderne și am presupus că frica de emanciparea femeilor îi făcuse pe uliii porumbari atât de înspăimântători pentru șoimarii mai recenți – dar, chiar și așa, știam ce fel de relație îmi doresc.

Mă uit la Mabel. Se uită la mine. Atât de mult din ceea ce reprezintă ea e legat de oameni. Timp de mii de ani, uliii ca ea au fost prinși, și închiși, și aduși în casele oamenilor. Dar, spre deosebire de alte animale care au trăit atât de aproape de om, nu au fost niciodată domesticiți. Asta i-a transformat într-un simbol puternic al sălbăticiei în nenumărate culturi, precum și într- un simbol al lucrurilor care trebuie controlate și domesticite.

Închid brusc exemplarul meu din *Treatise of Hawks and Hawking* de Bert, iar atunci când cade coperta, uliul meu face o mișcare ciudată, fascinantă. Își întoarce capul într-o parte, apoi îl răsucește invers și continuă să se uite la mine cu vârful ciocului îndreptat spre tavan. Sunt uimită. Am mai văzut mișcarea asta de răsucire a capului. Puii de șoim fac așa când se joacă. Dar uliii porumbari? *Pe bune?* Trag o foaie de hârtie spre mine, rup o fâșie lungă dintr-o parte, o fac ghem și i-o ofer uliului ținând-o între degete. O apucă cu ciocul. Foșnește. Îi place sunetul. O strânge din nou ca să foșnească și apoi îi dă drumul, întorcându-și capul invers, în timp ce ghemotocul lovește podeaua. Îl iau și i-l ofer din nou. Îl apucă și mușcă ușor din el de mai multe ori: *pleosc, pleosc, pleosc*. Arată ca o marionetă, un crocodil din Punch și Judy[25]. Mijește ochii într-o expresie de râs păsăresc. Râd și eu. Fac un sul dintr-un ziar și mă uit la ea

prin el, ca printr-un telescop. Își lasă capul în jos ca să se uite la mine prin gaură. Își bagă ciocul în sul cât de adânc poate, mușcând aerul dinăuntru. Îmi pun gura la capătul dinspre mine al telescopului de hârtie și bubui în el: „Bună, Mabel!“ Își eliberează ciocul. I s-au zburlit toate penele de pe frunte. Dă repede din coadă dintr-o parte în alta și tremură de bucurie.

O senzație ciudată de rușine pune stăpânire pe mine. Aveam o idee fixă despre cum sunt uliii, ca șoimarii ăștia victorieni, și nu era suficient de generoasă pentru a cuprinde tot ce sunt uliii porumbari. Nimeni nu îmi spusese că uliii se joacă. Oare pentru că nimeni nu se jucase vreodată cu ei? Gândul m-a întristat teribil.

Într-o scrisoare adresată lui White, Gilbert Blaine i-a explicat că nu-i plăceau uliii, din cauză că „temperamentul lor dement și bănuitor îl făcuse să se îndepărteze de ei, ca pe majoritatea șoimarilor.“[8] „Probabil că din această cauză“, a scris White ani mai târziu, „îl iubisem pe Gos. Mereu i-am iubit pe cei care nu pot fi disciplinați, pe cei distanți, pe cei neapreciați.“ Gos era o ființă ciudată, opusul temperamentului britanic civilizat și, cu ajutorul lui, White își putea asuma mai multe identități: părintele binevoitor, copilul nevinovat, profesorul amabil, elevul răbdător. Și alte identități, mai ciudate: prin intermediul uliului, White putea deveni o mamă, un „bărbat care, timp de două luni, făurise pasărea aceea, aproape ca o mamă care-și hrănește bebelușul pe care-l poartă în ea, căci subconștientul păsării și al bărbatului chiar au devenit strâns legate la nivel mental pentru bărbatul care crease ceva dintr-o parte a vieții sale.“[9] Iar în caietele sale, cele scrise cu cerneală verde, White începe să scrie lucruri noaptea târziu într-o stare de beție expansivă, lucruri care nu ajung niciodată în cartea sa, pentru că dezvăluie prea mult.

Cel mai mult urăște să fie mângâiat pe cap, cel mai mult îi place să-i fie trase, mângâiate, descâlcite și aranjate penele din coadă. De fapt, Gos manifestă un interes deosebit față de părțile

posterioare ale corpului său. E coprofil, dacă nu chiar homo. Poate să-și întindă găinațul pe o distanță mai lungă de 2 metri și mereu se întoarce să se uite cu mândrie la el. Dar eu, care pot să mă piș întruna timp de câteva minute (și el presupune că asta e un fel de găinaț), îi trezesc interesul și invidia."[10]

The Goshawk poate fi citit în multe feluri, iar unul dintre ele este drept o operă despre dorința homosexuală înăbușită – nu o dorință carnală, ci una de sânge, de fraternitate. Îți dai seama că este cartea unui bărbat singur, care a simțit că e diferit, care îi căuta pe alții asemenea lui. Șoimăritul nu era neapărat un sport homo, deși unii dintre șoimarii cu care corespunda White, precum Jack Mavrogordato și Ronald Stevens, erau homosexuali. Probabil că și Blaine era: nu s-a căsătorit niciodată. Dar șoimarii erau o frăție a bărbaților, o „elită călugărească", o „sectă mică și tenace"[11], cum i-a descris lordul Tweedsmuir, care simțea pentru ei o iubire pe care alți oameni nu o înțelegeau. Era o iubire care nu era considerată normală, dar nu se puteau stăpâni. Gilbert Blaine a explicat că „în profunzimea firii anumitor persoane există o anumită abilitate care le induce o afecțiune firească față de ulii."[12] „Șoimarul adevărat", scria el, „e născut, nu făcut." Iar în anii care au urmat, White avea să scrie despre cum șoimăritul i-a dat o senzație liniștitoare de camaraderie tăcută cu bărbați asemenea lui:

Abia după ce am îmblânzit singur câțiva ulii m-am întâlnit cu un șoimar experimentat și i-am văzut păsările și am stat de vorbă cu el. Atunci a fost prima oară când mi-a tresărit inima în piept de bucurie, văzând spectacolul șoimilor la primul penaj: și am descoperit că niciunul din noi nu avea nevoie de sintaxa unei întrebări sau a unui răspuns.[13]

A fost o revelație: și-a dat atunci seama că și în preistorie existaseră bărbați ca el. „Am considerat că acum ar trebui să fiu fericit să continui o descendență lungă", scria el, admirând o gravură în care apărea un șoimar asirian de acum trei mii de ani. A închis ochii și și-a imaginat că

întinde mâna peste secole ca să „apuce mâna osoasă a acelui strămoș, în care toate încheieturile erau la fel de bine definite ca și gamba dură a piciorului său în relief."[14]

Pentru bărbații educați în școli publice, crescuți cu povești despre cavaleri și cavalerism, senzația de călătorie în timp pe care le-o provoca șoimăritul putea fi copleșitoare. Când scriitorul tradiționalist J. Wentworth Day s-a dus la șoimărit cu Clubul Șoimarilor Britanici la sfârșitul anilor 1920, a scris că, stând cu mlaștinile la picioare, „bătut de vânt, cu uliul pe pumn, poți să ai certitudinea că ești, preț de o clipă, moștenitorul veacurilor. O pagină măruntă a istoriei s-a întors în urmă cu o mie de ani."[15]

Uliii dresați au o abilitate ciudată de a invoca istoria pentru că sunt, dintr-un anumit punct de vedere, nemuritori. În timp ce exemplare de ulii din diverse specii mor, speciile rămân în esență neschimbate. Nu există rase sau varietăți, pentru că uliii nu au fost niciodată domesticiți. Păsările pe care le dresăm acum sunt identice celor de acum cinci mii de ani. Civilizații înfloresc și decad, dar uliii rămân la fel. Asta face ca păsările cu care se face șoimărit să pară relicve dintr-un trecut îndepărtat. Iei un uliu pe pumn. Îți imaginezi că șoimarul din trecut face același lucru. E greu să nu ai senzația că e același uliu.

I-am întrebat odată pe prietenii mei dacă țინuseră vreodată în mâini lucruri care le dăduseră un sentiment ușor înfiorător al istoriei. „Vase antice cu amprente de trei mii de ani în lut", mi-a spus unul. „Chei antice", a răspuns altul. „Fluiere de lut." „Pantofi de dans din al Doilea Război Mondial." „Monede romane găsite pe un câmp." „Bilete vechi de autobuz, în cărți luate de la anticariat." Toți au fost de acord că aceste lucruri mărunte făceau ceva extrem de intim; atunci când le ridicau și le întorceau de pe o parte pe alta cu degetele lor, lăsau senzația unei alte persoane, unui necunoscut care trăise cu mult timp în urmă și care ținuse obiectul acela în mâna sa. „Nu știi

nimic despre el, dar simți că cealaltă persoană e acolo", mi-a spus un prieten. „De parcă dispar toți anii care vă despart. De parcă devii, cumva, persoana respectivă."

Istoria este anulată când privești un uliu, așa cum se întâmplă cu prietenii mei și cu obiectele lor mici și prețioase. Diferențele enorme dintre tine și persoana moartă demult sunt date uitării. Nu ai cum să nu bănuiești că au văzut lumea așa cum o vezi și tu. Iar asta are niște ramificații tulburătoare. E un pas mic de la a-ți imagina că ești la fel ca acel șoimar mort demult, până la presupoziția că pe pământul pe care calci au pășit oameni ca tine încă din negura timpului. Iar strămoșii șoimari pe care ai ales să ți-i imaginezi sunt, în general, superiori norodului de rând. „Șoimăritul e sigur de viță nobilă", a scris șoimarul Gage Earl Freeman în 1859. „Privește mândria – mândria sinceră și nobilă – a descendenței antice!" Când un prieten l-a contrazis, spunându-i că propria sa pasiune pentru șoimărit „nu avea nicio legătură cu vreo senzație de descendență antică sau cu Evul Mediu, de care nu era deloc interesat", răspunsul lui Freeman a fost unul categoric. „Cred că se înșela."[16] Dar uliii nu-ți mijlocesc întotdeauna o relație cu lorzi, conți și regi. La Chapel Green, un uliu l-a făcut pe White să simtă că face parte din comunitatea unui sătuc englezesc de dinainte de Reformă. L-a făcut să se simtă acasă.

Când eram mică, iubeam poleiala istorică a șoimăritului. Țineam la ea, așa cum copiii țin la speranța că ar putea fi precum copiii din cărți: cu puteri magice secrete, parte dintr-o lume mai profundă și mai misterioasă, care-i face să fie ieșiți din comun. Dar asta a fost demult. Nu mai simțeam la fel. Nu dresam un uliu pentru că voiam să mă simt specială. Nu voiam ca uliul să mă facă să simt că am dreptul să pășesc pe pământurile strămoșilor mei dispăruți demult. Istoria nu-mi folosea la nimic, timpul nu- mi folosea la nimic. Dresam uliul pentru a face totul să dispară.

În seara asta merg cu Mabel mai departe pe câmp. Ajungem la Midsummer Common pe la opt și îl traversăm, trecem de vacile cu pielea cafenie care pasc afundate în ciulini, ne oprim lângă traseul de bicicletă de pe malul sudic al râului și ne așezăm pe o bancă de lemn sub un arin. Am picioarele ude, reci și mă furnică de la zgârieturile făcute de ciulini. Îmi chircesc degetele de la picioare în sandale și privesc curgerea râului. Malul ăsta e plin de bărci înguste și de cicliști, dar malul îndepărtat e înțesat de pontoane de beton și de hangarele pentru bărci ale universităților. Iar pe pontonul de vizavi de noi, un bărbat în trening curăță fundul unei bărci de curse răsturnate. Trec oameni care se plimbă, cicliștii ne depășesc în viteză, iar noi părem să fim singurele ființe de aici. Cicliștii și oamenii plecați la cumpărături nu mă văd, nu văd uliul și nu-l văd pe bărbatul cu barca. Îl privesc cum muncește cu cârpele și sticlele și cu găleata lui galbenă. Atât eu, cât și el, ne concentrăm atenția la ceva important; amândoi avem o treabă de făcut. El trebuie să curețe și să dea cu ceară carena bărcii, iar eu trebuie să îmblânzesc uliul. Nimic altceva nu are sens. Șterge și dă cu ceară și lustruiește, iar când e mulțumit de cum au fost făcute toate astea, ia barca pe umăr și o duce înapoi în hangar. Strânge lucrurile de pe ponton și pleacă. Lui Mabel nu-i pasă. Are ceva mult mai interesant la care să se uite: patru rațe sălbatice care se bălăcesc în apa cenușie la o distanță de aproximativ douăzeci metri. Rațele se îndepărtează plutind și noi ne ducem spre casă.

Acum lumina se stinge într-un amurg dens și începe să plouă. Iar odată cu ploaia și cu amurgul vine mirosul de toamnă. Mă face să tremur de fericire. Dar n-am nici cea mai vagă idee ce minunăție urmează. Pentru că eu și Mabel vom fi în curând martorele unui fenomen extraordinar, un ritual de seară despre existența căruia nu știam până azi. Alergători! Se înmulțesc progresiv, ca liliecii care-și părăsesc adăposturile. La început sunt unul sau doi, apoi

urmează o pauză, apoi un altul, și apoi trei împreună. Până ce eu și Mabel ajungem la jumătatea drumului spre casă, parcă suntem în mijlocul unui documentar despre fenomenele naturale din Serengeti. Sunt peste tot. Cârduri întregi. Totuși, aleargă pe alei, ceea ce e bine, pentru că pot să mă așez cu uliul într-un triunghi de iarbă aspră și buruieni, chiar după ce poteca se desparte în două. Stăm acolo în beznă și ne uităm cum se apropie alergătorii, cum se despart și apoi ne depășesc pe o parte și alta. Bineînțeles că nu ne văd. Stăm nemișcate. „Poate că alergătorii sunt ca dinozaurii din *Jurassic Park*", îi spun eu. „Nu pot să vadă lucrurile care nu se mișcă."

Acum plouă destul de tare, iar capul plat al uliului este poleit cu mici picături de ploaie care strălucesc în lumina felinarelor cu sodiu. Se balansează pe vârful picioarelor, așa cum face când e calmă. Are pupilele dilatate ca mâțele în întuneric. *La naiba*, mă gândesc. *A sărit pe pumn în interiorul casei. Oare o să facă asta aici, afară?* Chiar lângă noi e o îngrăditură de lemn care protejează niște puieți de lămâi. O pun pe vârful țărușului și ea sare cu zgomot, pur și simplu, de pe țărușul aflat la o lungime de lesă, direct pe pumnul meu, pentru hrană. În timp ce vântul bate din direcția greșită, ploaia îi intră în ochi, iar alergătorii tropăie pe lângă noi, sare de trei ori și se înfoaie de trei ori, aruncând picături de ploaie în jeturi portocalii metalice în jurul nostru. Briliant.

25 *Punch și Judy* este un spectacol britanic clasic de marionete, alcătuit dintr-o serie de scene scurte, interacțiuni comice dintre două personaje, în care umorul este împletit cu sarcasmul, în tradiția personajelor din teatrul de marionete italian din secolul al XVI-lea. Conform istoricilor, Punch a apărut prima oară în Anglia în 1662.

13
ALICE, ÎN CĂDERE

Lumina poleiește uniform iarba, vacile s-au întors pe câmpuri după ce au fost mulse, iar văzduhul îndepărtat, înspre Buckingham, se întunecă într-un amurg cu fâșii de nori plumburii. Gos stă pe o stinghie la aproape douăzeci de metri distanță, pe balustrada fântânii, iar White se simte mulțumit. A rezolvat misterul vast și elementar al șoimăritului: acum știe că uliul va zbura la el dacă îi este foame. O să se poarte urât dacă nu-i e foame. Iar acum a meșterit o coardă dintr-o bucată lungă de sfoară gudronată – pusă în două ca să țină mai bine, pentru că are tendința să plesnească – și a legat-o de clema pivotantă de la lesa lui Gos. Iar acum e aici, iar uliul e acolo, și fluieră o melodie prin care îl cheamă pe uliu la el.

„Domnul este Păstorul meu.
Nu voi duce lipsă de nimic.
El..."[26]

Se freacă la ochi. Au început să-l doară. Deja fluieră melodia de zece minute, vechea melodie scoțiană pentru Psalmul 23, și e greu să cânți notele corect când ai buzele uscate și încep să te înțepe țânțarii.

„Domnul este Păstorul meu; Nu voi duce lipsă de nimic."

Dar îi lipsește ceva. Îi lipsește foarte tare ceva.

Flutură din nou mănușa. Piciorul de iepure se balansează din articulație. *Haide, Gos! Haide!* Mai fluieră încă o dată notele triste ale imnului în aerul serii. „Tu îmi întinzi o masă înaintea vrăjmașilor mei."[27] Uliul se uită la el? Sigur că da. De ce nu vine? Trebuie să aibă răbdare. Uliul o să vină.

„El îmi dă odihnă în pășuni verzi.“[28] Stă acolo o oră întreagă, câteodată renunță și se întinde pe pășune printre vaci, apoi se ridică din nou și așteaptă ca uliul să zboare la el. Uliul nu zboară la el. Merge la cinci metri în spatele fântânii, își întinde pumnul și fluieră din nou. Gos se holbează la el. Nu știe ce ar trebui să facă. Bărbatul nu știe cum să-l învețe. Minutele devin ore. Acum nu mai are răbdare să aștepte. Apucă funia, o smucește. Apoi trage de ea, târându-l pe Gos cu forța jos de pe stinghie. Uliul se izbește de pământ, stă acolo câteva secunde și zboară înapoi pe balustradă. White îl trage din nou jos. Iar. Și iar. A patra oară, uliul învins începe să meargă printre ciulini spre el. White se retrage. Confuz și nesigur, uliul îl urmează. White se retrage mai repede, fluturând piciorul de iepure, iar Gos începe să fugă. „Țopăind și sărind, înfoiat tot, alerga în salturi ca o broască râioasă hidoasă, în ritm cu mine“, scria White, iar pe ultimii doi metri din cei peste douăzeci a zburat spre pumn.“[1] Mai târziu în acea seară l-a răsplătit pe uliu cu o bucată de iepure. I s-a părut că ziua fusese, într-un fel, un succes. Începe să înțeleagă cum să-și facă uliul să fie în formă.

Forma potrivită a uliului, scria White, „era în mod clar concluzia unei analize detaliate, care nu poate fi făcută decât de șoimarul care își cunoștea uliul, al cărui subconștient era în contact fin cu subconștientul păsării.“[2] Era o revelație câștigată cu eforturi mari și era adevărată. Mă uit la Mabel și îmi dau seama că a ajuns la greutatea de zbor: lucrul acesta mi-e la fel de clar ca o schimbare de vreme. Agitația, nervozitatea, o tendință de a fâlfâi din aripi pentru a coborî de pe stinghie când era plictisită: toate astea au dispărut la greutatea de un kilogram și jumătate; sunt înlocuite de un calm statuar, de un flux perfect al atenției, de parcă tot ce e în ea e perfect aliniat.

Nu veți citi expresia „greutatea de zbor“ în cărțile vechi de șoimărit pentru că șoimarii din alte vremuri nu foloseau cântare. Evaluau starea în care se aflau uliii lor pipăindu-le

mușchii și oasele pieptului și observându-le comportamentul cu ochi ageri și experimentați. Asta nu e ceva ușor de făcut și îi este aproape imposibil unui șoimar novice să surprindă subtilitățile pe care le presupune aducerea unui uliu în forma potrivită pentru zbor. White nu avea niciun dispozitiv de cântărit și niciun mentor de la care să învețe: a trebuit să deprindă metodele vechi în cel mai dificil mod posibil. Știu că, dintr-un anumit punct de vedere, cântărirea unui uliu este o trădare, un indicator grosolan prin comparație cu înțelegerea intuitivă care vine din cunoașterea uliului tău în profunzime. Totuși, nu aș dresa un uliu fără cântar. Când dresam șoimi de iarnă, șoimi mici cu gheare subțiri și corpuri atât de lacome și delicate încât semănau cu porțelanul de Meissen încins, îi cântăream de trei ori pe zi. Îmi băteam întruna capul cu valoarea calorică a prepeliței, a puiului și a șoarecelui; puteam să spun cât va pierde în greutate uliul meu în decurs de o oră, două, trei. Chiar și o optime de gram influența modul în care zburau șoimii mei de iarnă. În cazul uliilor porumbari, calculul este mai grosier, pentru că Mabel e uriașă în comparație cu un șoim de iarnă. Dar tot nu e ușor să evaluezi de câtă mâncare și de care fel e nevoie pentru a o aduce în forma perfectă de zbor. Masa de bucătărie e plină de bucățele de hârtie pe care sunt trecute greutăți și semne de întrebare. Sunt sigură că am ținut minte pe dinafară aceste calcule și am de gând să o dovedesc. La ora patru o pornim spre terenul de cricket al facultății mele pentru prima ei lecție de chemare.

„O să fie bine, Mabel. E vacanța mare. Locul o să fie gol. Fără câini, fără vaci, fără oameni. N-o să ne deranjeze nimeni acolo."

Șovăim sub acoperișul din paie al pavilionului. În spatele nostru se întind o dumbravă de castani și lămâi verzi și un șanț plin de frunze și apă de ploaie. Aerul din jurul nostru e liniștit, nemișcat, brăzdat de musculițe mici, cerul e mohorât și anost ca arama nelustruită. În aer plutește un miros neplăcut. Nu știu dacă vreau să fiu aici. De cealaltă

parte a terenului este o clădire cunoscută, din cărămidă roșie victoriană, în stilul Camelot, cu ziduri crenelate, ferestre cu intarsii și un turn gotic. Biroul meu e sus, la ultimul etaj. Cărți, hârtii, o masă, un scaun, un covor din lână gri cu nuanțe roșiatice; aerul care miroase întotdeauna a praf încălzit la soare, chiar și iarna, când gerul poleiește fereastra și creează flori de gheață pe ochiurile de geam. Mă uit la fațada pustie și mă gândesc la scrisoarea pe care am trimis-o în acea dimineață unei universități nemțești, în care le spuneam că nu pot accepta postul pe care mi-l oferiseră în acea iarnă. Le-am spus că îmi pare rău, că tatăl meu murise și că trebuia să rămân aici. Dar nu-mi părea rău și nu din cauza lor refuzasem. *Nu pot să mă duc la Berlin în decembrie*, m-am gândit îngrozită. *Am de dresat un uliu.* Ambiții, planuri de viață: toate astea erau pentru alți oameni. Nu-mi mai puteam imagina viitorul, așa cum niciun uliu nu putea să facă asta. Nu aveam nevoie de o carieră. Nu voiam o carieră.

Porumbei albi zboară de pe acoperiș. Le privesc aripile fâlfâind în văzduh. O amețeală neașteptată. Ceva se schimbă în mintea mea. Ceva uriaș. Apoi tot ceea ce văd se transformă în altceva. Clipesc. Arată la fel. Dar nu e la fel. Asta nu e facultatea mea. Nimic nu pare familiar la ea. Nici măcar nu pare să fie o facultate. Doar câțiva metri de clădiri, precum cutiile uriașe ale unui colecționar, din cărămidă și piatră, ticsite de praful secolelor. În capelă sunt îngeri pictați, toți cu fețe identice, îngeri stranii cu săbii și cu penaj strălucitor prerafaelit. În sala de mese e un cocoșel din Benin de bronz, iar în vestiarul profesorilor e un schelet într-un dulap, un schelet adevărat, îngălbenit, prins cu bolțuri și fire de sârmă. Dincolo de clădirea în care am biroul, este un pâlc de arbori de tisă tunși aberant, ca să semene cu bolovanii tociți de vânt. Un cal de bronz pe o peluză și un iepure sălbatic pe alta, și o carte din metal, fixată de sol cu o minge sculptată și un lanț. Tot ceea ce e aici este construit din lucruri extrase din vise. În urmă cu

câteva săptămâni, o grămadă de dafini în ghivece au fost așezați peste tot pe terenul facultății pentru un bal cu tema *Alice în Țara Minunilor*; m-am uitat la studenți cum prind cu sârmă flori de crengile lor: trandafiri din fetru, albi și de un roșu aprins.

Cred că în două luni mi se termină slujba de la facultate. În două luni nu o să mai am birou, nici facultate, nici salariu, nici casă. Totul va fi diferit. *Dar*, îmi spun, *cred că totul e deja diferit*. Când Alice a alunecat prin vizuina iepurelui în Țara Minunilor, cădea așa de încet, încât putea să ia lucruri din dulapurile și rafturile de pe pereți, să se uite cu atenție la hărțile și tablourile pe lângă care trecea. În cei trei ani cât am fost profesoară la Cambridge am avut parte de cursuri și biblioteci și ședințe de catedră, supervizări, admiteri, interviuri, nopți lungi de scriere a unor lucrări și de notare a eseurilor și de alte lucruri pline de strălucirea tipică pentru Cambridge: cine cu fazan la lumina lumânărilor la Masa Mare, în timp ce zăpada se izbea în fuioare de ferestrele cu intarsii și se cântau colinde și se dădea din mână în mână vinul de Porto, și argintăria strălucea pe mesele întunecate și lustruite din refectoriu. Acum, în timp ce stăteam pe un teren de cricket cu un uliu pe mână, îmi dădeam seama că fusesem mereu în cădere atunci când treceam pe lângă lucrurile acestea. Puteam întinde mâna ca să le ating, să le iau de pe rafturi și să le înlocuiesc, dar nu erau ale mele. Nu au fost niciodată cu adevărat ale mele. Alice, în cădere, s-a uitat în jos să vadă spre ce se îndrepta, dar sub ea se întindea doar întunericul.

Concentrează-te asupra motivelor pentru care ești aici, îmi spun. *Ai un uliu de dresat*. De la moartea tatălui meu am tot avut aceste crize de ieșire din realitate, episoade ciudate, în care lumea devenea de nerecunoscut. Îmi tremură degetele în timp ce introduc capătul corzii prin clema pivotantă de la capătul curelușelor ei și o leg acolo în două noduri minuscule de șoimar. Trag de ele și ele țin. Noduri și linii. Confirmări materiale. Mai derulez un metru și jumătate de

coardă și îndes restul într-un buzunar cu fermoar de la haina mea de șoimar, ca să n-o pierd. Apoi îi eliberez lesa din clema pivotantă și o îndes în alt buzunar. Asemănătoare cu cele ale pescarilor și fotografilor, jachetele de șoimărit nu prea pot fi numite haine, doar buzunare atârnate pe rânduri. Cel de la șoldul meu drept este căptușit cu vinil și în interiorul lui sunt trei pui tineri de-o zi, morți, jupuiți și tăiați neîndemânatic pe jumătate.

„Stai acolo. Hai, du-te." Uliul sare pe balustrada verandei de lemn și se întoarce cu fața spre mine, cu o fandare joasă de boxer. Mă dau doi metri în spate, pun jumătate de pui în mănușă, îmi întind brațul și fluier. Nu ezită deloc. Se aud ghearele care zgârie lemnul, penele se înfoaie, o bătaie puternică de aripi în jos, o balansare scurtă și rigidă a ghearelor ridicate în aer și angajate în zbor și zgomotul surd pe care îl face în timp ce ajunge pe mănușa mea. După ce a terminat de mâncat, o luăm de la capăt, iar de data asta stau puțin mai departe. Doi metri și jumătate: trei bătăi din aripi, o altă răsplată. Pentru o creatură cu inteligența tactică a uliului porumbar, e o joacă de copii. A treia oară când o pun pe balustradă, e deja în aer când eu mă întorc cu spatele: inima îmi stă în loc, întind în grabă mănușa și e lângă mine, înfulecând restul mâncării, cu creasta înfoiată, aripile lăsate în jos, ochii în flăcări, o creatură victorioasă. Introduc lesa în clema pivotantă și dezleg coarda. E suficient pentru azi. A zburat perfect. Și sunt așa de mulțumită de cum a decurs lecția, încât încep să cânt pe drumul spre casă. Îi cânt uliului „My Favorite Things"[29], cu mustăți și pui de pisică și lucruri ambalate în hârtie maro și legate cu funde. Îmi dau deodată seama că așa trebuie să arate fericirea, că mi-am adus aminte cum este și cum se poate ajunge la ea. Dar, mai târziu în acea seară, în timp ce mă uit la televizor stând pe canapea, îmi dau seama că- mi curg lacrimi din ochi și că-mi cad în cana de ceai. *Ciudat*, îmi spun. O pun pe seama oboselii. *Poate că mă ia o răceală. Poate că sunt alergică la ceva*. Îmi șterg

lacrimile și mă duc să-mi mai fac un ceai în bucătărie, unde se dezgheață un iepure alb și mort, ca o jucărie de pluș într-o pungă precum cele folosite de poliție pentru dovezi, iar banda led clipește premonitoriu, nehotărâtă dacă să lumineze camera sau să nu mai funcționeze deloc.

***

Aceste lecții de chemare îl învață pe uliu să zboare imediat pe o mănușă ridicată, când aude un fluierat. Reacția rapidă este cheia succesului. Dacă uliul nu vine imediat, nu are niciun rost să aștepți minute în șir, fluierând și chemându-l; cel mai bine e să pui capăt sesiunii de dresaj și să încerci din nou mai târziu. White nu știa asta și ăsta e unul dintre motivele pentru care descrierea primei lui încercări de a-l chema pe Gos e greu de citit. Dar ceea ce m-a deranjat cel mai tare la acel episod nefericit nu a fost așteptarea care nu l-a învățat nimic pe uliu, nici smucirea sadică a corzii care l-a pus pe sărmanul Gos la pământ. Nici faptul că îi luase prea mult ca să răsplătească uliul, pentru ca acesta să înțeleagă măcar că mâncarea îi era oferită ca răsplată. Ceea ce m-a deranjat a fost că, în clipa în care uliul s-a hotărât să pornească spre el, White a luat-o la fugă.

Dar se întoarce și încearcă din nou. Peste două zile, Gos e înapoi pe balustradă și White e la mai mult de treizeci de metri distanță, fluierând și fluturând în mâini o bucățică de carne de la măcelărie. Se roagă de el. Îl cheamă. Încearcă toate vocile pe care le știe: are un ton poruncitor, indulgent, agitat, enervat, blând, disperat, supărat. „Haide odată", îl mustră el. „Nu fi prost, hai odată, fii un Gos bun, Gos – Gosișor."[3] După zece minute, Gos se hotărăște să zboare. Dar bucuria șoimarului se transformă repede în groază, căci ceea ce vine spre el nu e deloc un uliu. „Este un Richard al III-lea cocoșat și înaripat"[4], o broască râioasă aeriană înspăimântătoare, iar ochii care-i strălucesc în cap nu se concentrează asupra pumnului lui întins, *vai, Doamne*, ci asupra feței lui expuse și neprotejate. Intră în

panică. Gos îl rănise cu câteva minute înainte, îi sărise pe umăr și-i înfipsese un picior în gât. Îi dăduse sângele. Îl duruse tare. Își aduce aminte de forța acelei lovituri, de agonia durerii, de rezervele de răbdare de care a avut nevoie ca să nu dea cu uliul de pământ și să nu-l ucidă, ca să aștepte, doar ca să aștepte, ca uliul să-i dea drumul. *Mai aproape.* Acum e la câțiva pași. Aproape a ajuns la el. Ochii ăia mari se uită fix în ai lui. *Chiar dacă aș umbla prin valea umbrei morții, nu mă tem de niciun rău.*[39] Nu mai suportă. Îl lasă nervii. Închide ochii și se ferește. Gos, teribil de încurcat, virează spre ramurile unui copac, se dezechilibrează, cade stângaci într-un tufiș.

White își revine, recuperează uliul, se duce înapoi la balustradă și ia de la capăt toată lecția. De data asta o să fie curajos. *De data asta.* În timp ce uliul zboară spre el, își ține respirația și se străduiește să stea pe loc:

> Mi-am încordat mușchii pieptului ca să nu mă clintesc. A fost prea mult. La doi metri, umanitatea a revenit la starea naturală de lașitate și m-am aplecat spre dreapta, ferindu-mi ochii din fața măcelului, cocoșându-mi umerii, incapabil să rămân drept. Dar Gos s-a prins de umăr cu o apucătură hotărâtă, a pășit repede în jos pe braț și se hrănea cu bucata de vită.[5]

Încercase din răsputeri să nu fie laș. Din acest motiv vânase cu Grafton și învățase să piloteze avioane, pentru asta înotase în jurul debarcaderului St Leonard când era mic și sărise de pe cea mai înaltă trambulină de la Hastings Baths când era elev. Îl încearcă acea senzație veche, bolnăvicioasă. *Incapabil să rămână drept. Trebuie* să fie curajos. Când era mic, mama lui se rugase de el să „devină un bărbat curajos și onorabil“ și asta l-a făcut să-i fie frică de situația opusă. „Mă simțeam incapabil să fiu oricare dintre lucrurile astea nobile“, scrisese el.[6] Asta era un test de bărbăție. Făcându-și din nou curaj, îl mai cheamă o dată pe Gos, de data asta de la patruzeci și cinci de metri distanță, iar acum nu se ferește, chiar dacă i se scurge groaza prin toate venele.

E mândru de uliu, pentru că a zburat patruzeci și cinci de metri, mândru de el însuși pentru că s-a ținut tare pe poziții. E o victorie care merită să fie sărbătorită și în noaptea aceea bea până când își pierde cunoștința. „Strig tare *noroc* și de mai multe ori", a scris, „dau pe gât triumfător lichide arzătoare, beau ca să- mi blestem dușmanii și dau cu paharele de pământ."[7]

Au trecut cincisprezece zile de când a sosit uliul. M-am spălat pe cap, m-am fardat puțin, am găsit niște haine mai de Doamne-ajută – adică unele care nu sunt presărate cu găinaț uscat de uliu – și m-am dus cu Mabel la facultate pentru un prânz festiv de vară la Casa Decanului. La două și zece minute stau așezată la o masă lungă, pe o peluză englezească izolată, și țin o prelegere improvizată despre șoimărit, în timp ce Mabel trage de un picior de iepure din mâna mea. Decanul facultății, un bărbat perspicace și inteligent, îmbrăcat într-un costum cu o croială impecabilă, îmi ascultă atent discursul. Lângă el e mama lui, care pare în mod vizibil amuzată. Nepoții stau așezați lângă ea. Iar lângă ei e soția decanului, o avocată elegantă cu păr brunet lung, care ține un pahar cu vin. Mă privește în ochi și zâmbește. Acum două zile, în drum spre supermarket, o auzisem strigându-mi numele și mă întorsesem la timp ca s-o văd cum coboară de pe bicicletă cu o grație ecvestră îndelung exersată. Stătusem puțin de vorbă la umbra copacilor și, în scurt timp, mă aflam în bucătăria Casei Decanului bând ceai. „Așa, Helen", mi-a spus ea, „sâmbătă organizăm o petrecere la prânz. Doar familia. În grădină, dacă e vremea bună. Ar fi *extraordinar*", a spus ea cu capul înclinat într-o parte, „dacă ai putea veni după aceea și dacă ai aduce uliul cu tine. Am auzit că o duci să zboare pe terenurile facultății și am *vrea foarte mult* să o cunoaștem." A scos capacul unui marker negru, a scris HELEN ULIU PORUMBAR pe o tablă albă, apoi a șovăit și s-a întors spre mine. „Ora două după-masă?"

„Două după-masă."

A scris ora cu caligrafia ei elegantă și a zâmbit.

Așa că acum uliul mănâncă, conversația continuă, soarele strălucește palid pe zidurile vechi, ciripitul lăstunilor de casă coboară sonor din văzduh, ca niște ciocănituri rare în ferestre, și eu mă bucur de toate astea. *Ce frumos e aici*, îmi spun, și cât de extraordinar de puțin probabil era să ajung vreodată aici, eu, un copil educat la stat, născut din părinți care nu au făcut facultate, pentru care Cambridge era tărâmul misterios al filfizonilor și-al spionilor.

– Probabil că ești spioancă, îmi spunea tata. Sigur ești o spioancă.

Mă urmărise când eram copil și mă strecuram cu binoclul, stând ore în șir ascunsă în tufișuri și copaci. Eram fata invizibilă; o persoană croită să ai aibă o viață secretă.

– Nu, chiar nu sunt, îi spuneam a suta mia oară. Nu sunt!

– Dar bineînțeles că trebuie să spui asta.

Și râdea amuzat, pentru că nu aveam cum să-l conving că nu e așa.

– E un loc de muncă, tată, spuneam eu, dându-mi ochii peste cap. Predau engleza și istoria științei. Stau în bibliotecă, citesc cărți, îmi văd de cercetare. Doar asta fac. Nu sunt vreun personaj din romanele lui John le Carré.

– Dar ai putea fi, spunea el, punând accentul pe *putea*, în timp ce o parte din el nu glumea deloc.

Tata fusese fascinat de ideea că aș putea fi spion, pentru că era genul de viață pe care o înțelegea, fiind foarte înrudită cu a lui. Într-o zi îmi dăduse un aparat de fotografiat miniatural din argint. „Are nevoie de un film special“, mi-a spus el voios, deschizând clapeta din spate și arătându-mi unde se potrivea rola miniaturală în caseta de mărimea unei cutii de chibrituri. De-a lungul anilor montase lumini cu infraroșii, ca să poată fotografia viața nocturnă, îi pândise pe miniștri în cuibușoarele lor de nebunii, urmărise și fotografiase traseele deșeurilor nucleare în trenuri secrete din miez de noapte, sărise garduri, băgase aparate de fotografiat în locuri în care ele și

el nu ar fi trebuit să se afle. Răbdare, spirit de detectiv, subterfugiu și înregistrare. Ce făceau istoricii pentru a-și câștiga existența era ceva mult mai misterios pentru el decât munca de spion.

Mi se pune o ceață pe ochi. Purtăm cu noi viețile pe care ni le-am imaginat, așa cum purtăm cu noi viețile pe care le avem, și, uneori, ni se arată toate viețile pe care le-am pierdut. Prânzul de vară se îndepărtează în fundal. Nu-l pot aduce în prim-plan. Dinspre terenul de rugby unde se plimba Prideaux se strecoară ceața. Ca o respirație lentă, alburie. În mintea mea e un ecou; și devine mai puternic. „Nu sunt spion", îi spusesem tatălui meu. „Sunt istoric." Dar, în timp ce îi privesc pe toți cei adunați în jurul mesei zgâindu-se fascinați la uliul meu, nici măcar asta nu mai par să fiu. *Eu sunt Nebunul*, îmi spun, cuminte. *Eram cercetător cu bursă, un adevărat cadru didactic. Acum sunt un amestec. Nu mai sunt Helen. Sunt femeia-uliu.* Uliul trage de piciorul de iepure. Viespile se învârt în jurul ei ca electronii. Aterizează pe picioarele ei, pe cioc, căutând fâșii de carne de iepure pe care să le ducă înapoi în cuibul lor de hârtie, într-o mansardă din apropiere de Cambridge. Le gonește cu ciocul și mă uit cum abdomenele lor dungate în galben și negru se rotesc prin aer, înainte să se întoarcă și să zboare înapoi la uliu. Prânzul ăsta de vară pare teribil de ireal. Umbre de damasc și de argint, o fotogravură într-un album, ceva din Agatha Christie, din Evelyn Waugh, din altă epocă. Dar viespile sunt reale. Sunt aici și sunt foarte prezente. Ca și uliul, soarele din centrul lumii lor. Iar eu? Nu știu. Mă simt pustiită și nelocuită, un cuib de viespi imponderabil și gol, o ființă făcută din hârtie mestecată, după ce gerurile au ucis viața dinăuntru.

Câteodată ni se arată toate viețile pe care le-am pierdut și uneori ne asumăm responsabilitatea de a le transforma în cenușă. Serile, la lumina lămpii lui Aladdin, în lumina blândă a abajurului ei fluorescent, White își ucide fosta lui viață. Comite crima într-un roman pe care a început să-l scrie la Stowe și care acum e aproape terminat. Cartea este

intitulată *You Can't Keep a Good Man Down* și este povestea declinului și prăbușirii unui director de școală publică pe nume Dr. Prisonface. Acesta este îngrozit de viață, e ca un cameleon, o oglindă, există doar în reflexia sa din ochii celorlalți. Își pierde locul de muncă de la școală.

O curtează pe o barmaniță brunetă băiețoasă și este respins, fuge înspăimântat de avansurile pe care i le face mama acesteia. Zboară cu piloți beți, înrudiți cu poeți romantici. Încearcă să-i învețe pe mogulii hollywoodieni cum să fie gentlemeni și este umilit atunci când aceștia seceră cocoșii sălbatici cu pistoale-mitralieră. Cartea este o satiră crudă la adresa sistemului educațional și a cultului gentlemanului englez, dar este și o formă de exorcism psihologic, o narațiune sarcastică, scrisă pentru a-și pune pe foc fosta viață. White l-a adus pe Prisonface la viață ca să sufere, ca să fie pedepsit, luat peste picior, redus la niște zdrențe și ca să moară. De la director de școală la meditator privat, de la muncitor la fermă la cerșetor, eșuează în tot ceea ce-și propune. Toți cei cu care se întâlnește pe parcurs îi țin discursuri despre cum este el inutil și ireal, iar naratorul cărții îl zdrobește și el de fiecare dată când are ocazia.

Spre sfârșitul cărții, șchiopătând și rămas pe drumuri, Prisonhead se întâlnește pe un drum de țară cu un bărbat misterios. Bărbatul are un chip saturnian, cu trăsături parcă cioplite, și merge prin întuneric împreună cu un câine negru. Este un personaj ireal de blând: Prisonface este atras de el, atras de puterea lui, recunoscând în ea „înțelepciunea siguranței, fericirea realității, controlul adevărului."[8] Străinul fusese și el director de școală la un moment dat, într-un loc denumit Golden Gates, dar plecase pentru că nu-i suporta pe cei care predau acolo. Acum e căsătorit, locuiește într-o căsuță în pădure și e mulțumit. Bărbatul este proiecția lui White în viitor: un White eliberat, un White triumfător, un bărbat care-i vorbește lui Prisonface, preț de mai multe pagini, despre erorile sistemului de învățământ: „Oricine și-a petrecut

două luni dresând un uliu porumbar, știind că i-ar fi fatal să-i arunce creaturii chiar și nu mai o privire încruntată“, spune bărbatul, „consideră absolut extraordinar faptul că psihologia complexă a unei ființe umane poate fi educată cu un băț.“[9]

Așezat la lumina lămpii, White termină de scris discursul probabil cel mai puțin crud, cel mai uman din toată cartea. Vorbește cu sinele său din trecut cu milă și compasiune.

– Te-ai dus de bunăvoie înapoi la școală de la facultate, pentru că încă mai aveai nevoie să mergi la școală, pentru că încă mai aveai ceva de descoperit. Te-ai dus înapoi sub aripa cloștii pentru siguranță, pentru că erai încă un pui prea mic, dar și pentru că erai în căutare de ceva: ai nevoie de talismanul care te va face să fii gata de plecare.

– Ce caut?

– Asta o să știi doar când o să-l găsești.

– Să fie vorba de înțelepciune sau de bărbăție?

– Poate că e vorba de dragoste.[10]

Poate că e vorba de dragoste. Poate că da. Mi-l imaginez scriind aceste rânduri în bucătărioara lui, cu lumina poleind fața de masă de mușama și cu noaptea lipită de ferestre. În curând, va mai ațâța puțin focul. Întâi o să mai scrie puțin. Uliul său doarme. Toate frunzele din copacii din Ridings sunt nemișcate în noaptea asta, toate stau înlemnite în Three Parks Woods, în Stowe Woods și Sawpit Woods, peste heleșteiele Black Pits, unde crapul doarme adânc în ape. E liniște aici. El e un bărbat hain. Un bărbat liber. Un paria, bărbatul care a decăzut. *Sălbatic. Feroce. Magic.* Un bărbat mulțumit cu ce are. Așază stiloul jos ca să-și mai toarne o băutură, apoi ia stiloul și mai scrie ceva. Scrie despre cum Dr. Prisonface îl întreabă pe bărbatul misterios cum îl cheamă și despre cum bărbatul îi spune că este Lucifer. Lucifer este cel care aduce lumina, îngerul căzut, încarnarea diavolului.

26 Psalmul 23, trad. rom. Dumitru Cornilescu, Biblia sau Sfânta Scriptură, București, 2001.

27 *Ibid.*

28 *Ibid.*

29 Este vorba despre cântecul „My Favorite Things", interpretat de Julie Andrews în filmul *Sunetul muzicii* (1965).

30 Psalmul 23, ed. cit.

14
LINIA

Christina are o expresie neobișnuită. Nici fericită, dar nici nefericită. Cu siguranță încordată. E aprigă, ambivalentă și curajoasă. Azi venise să vadă cum zboară uliul și, într-un moment de inspirație, am decis să mi-o fac șoimar adjunct. Suportase cu multă răbdare ciudățeniile mele provocate de suferința din ultimele luni, dar nimic n-ar fi putut s-o pregătească pentru asta.

– Problema e că nu pot să mă depărtez destul de repede, îi spun. Zboară după mine imediat ce fac primul pas. Dar trebuie să vină la mine de la distanțe mai mari înainte să-i dau voie să zboare liberă. Poți tu s-o ții la marginea terenului, ca să pot s-o chem de pe pumnul tău?

– O să trebuiască să-mi arăți cum să fac asta, spune ea, albindu-se la față.

– E ușor, pe bune.

Îi dau mănușa mea de rezervă, pun uliul pe ea și îi îndoi degetele în poziția potrivită ca să țină curelele.

– Întoarce-te cu spatele la mine – așa, da. Perfect. Acum nu poate să mă vadă. Așa că o să mă duc acolo. Când strig OK,

întoarce-te spre dreapta, întinde brațul și deschide palma ca ea să poată zbura.

Își mușcă buzele, aprobă din cap.

– Să fii atentă să te întorci în direcția corectă, nu vrei să ți se înfășoare coarda în jurul picioarelor.

Ține uliul grijulie și concentrată, de parcă ar fi un butoi cu o substanță inflamabilă. Stă dreaptă, liniștită și echilibrată, o siluetă mică la aproape cinsprezece metri distanță, în blugi mulați, tricou și teniși de un roșu aprins.

– OK!

Se întoarce și Mabel țâșnește spre mine, trăgând coarda după ea, zburând atât de jos, încât vârfurile aripilor ei aproape că ating tufișurile. Cu fiecare bătaie amplă din aripi, corpul i se arcuiește și se balansează, dar ochii și capul îi sunt nemișcate, perfect fixe, ca un giroscop, și concentrate la mănușa mea. Penele argintii inferioare de pe aripi sclipesc când și le întinde larg, coada sclipește, își strânge picioarele ca să lovească și ajunge pe mănușă cu picioarele înainte, ca un boxer.

– A fost OK? strigă Christina.

Ridic degetul mare și ea îmi răspunde la fel: pentru o clipă suntem doi controlori de trafic pe puntea de comandă a unei aeronave.

O facem din nou. Și din nou. A doua zi vine cu ploaie torențială, așa că-i dăm drumul să zboare liberă între noi două în camera din față a casei mele, înainte și înapoi de la un pumn la altul, pe deasupra covorului, pe lângă oglindă, pe sub lustră, aripile ei creând curente de aer care fac abajurul să se clatine exagerat de tare. În a patra zi, deja uliul zboară la mine de la o distanță de peste douăzeci de metri, vine pe pumn de la sol fără să ezite, de pe pumnul Christinei, de pe crengile copacilor, de pe acoperișul pavilionului. „Îți mulțumesc tare mult pentru ajutor", îi spun în timp ce ne depărtăm de câmp. „Știi ceva? Cred că suntem aproape gata. După ce zboară toată distanța de patruzeci și cinci de metri, o s-o las liberă." Gândul ăsta mă face să scâncesc de bucurie. *Nu trebuie să mă grăbesc. De-abia aștept.*

Mai chemasem atâția ulii înainte, dar s-o chem pe Mabel a fost ceva diferit. Am stat acolo, mi-am ridicat brațul și am scos fluieratul care însemna: *Vino, te rog. Aici vrei să fii. Zboară la mine. Nu băga în seamă norii amenințători, vântul care îndoaie copacii în spatele tău. Concentrează-te la mine și zboară între locul unde te afli și cel în care sunt eu.* Și îmi auzeam bătăile inimii. Și vedeam cum uliul se ghemuiește și zboară. O vedeam coborând de pe stinghie, grăbindu-se

spre mine, iar inima îmi stătea în gât. Deși era încă prinsă cu coarda, mi-era teamă de un moment de șovăială. Mi-era teamă de o schimbare a direcției zborului, de o spaimă neașteptată, de fuga uliului. Dar bătaia aripilor o aducea direct la mine, iar zgomotul făcut de ghearele ei în timp ce se prindeau de mănușă era un miracol. Era mereu un miracol. *Aleg să fiu aici*, asta însemna. *Mă feresc de aer, de păduri, de câmpuri*. Nimic nu-mi alina mai mult inima în suferință decât uliul care revenea la mine. Dar acum era deja greu să fac diferența dintre inima meu și uliu. Când stătea la aproape douăzeci de metri distanță de mine pe teren, o parte din mine era acolo cu ea, de parcă cineva îmi luase inima și o mutase la acea distanță mică. Îmi aducea aminte de seria de cărți fantasy pentru copii scrise de Philip Pullman, *Materiile întunecate*, în care fiecare personaj are un *demon*, un animal care este manifestarea vizibilă a sufletului său și care-l însoțește peste tot. Oamenii suferă când sunt despărțiți de demonii lor. Acest univers îmi era foarte familiar. Nu mă simțeam întreagă dacă uliul nu-mi stătea pe mână: făceam parte una din cealaltă. Aveam încredere c-o să zboare la mine, așa cum aveam încredere că forța gravitațională va face lucrurile să cadă. Și această senzație era așa de puternică, încât uliul care zbura la mine făcea parte din mecanismele lumii, încât, atunci când lucrurile nu funcționau bine, nici lumea nu funcționa bine.

Plecase de pe pumnul Christinei cu toată bucuria și siguranța din lume. Am privit-o cum se apropie și am așteptat fericită zgomotul puternic pe care-l făcea când ateriza pe mănușa mea. Dar nu s-a auzit. În schimb, mi-a smuls mâncarea din pumn cu ghearele unui picior lăsate în jos și a continuat să zboare repede, dincolo și departe de mine. Simțeam senzația de eșec pe care o trăia, sentimentul că nu obținuse ceea ce dorea și mai simțeam și că ceea ce tocmai se întâmplase o speriase și că acum zbura departe de asta, de mine, cât de repede putea. Am prins coarda și am alergat în ritm cu ea, strângând coarda până când a ajuns la sol, cu creasta ridicată, aripile întinse larg, cu

picioarele înfipte în tufiș și ciocul deschis, gâfâind de furie. Mi-am întins pumnul și a zburat imediat pe el, de parcă nu se întâmplase nimic.

– Probabil că a speriat-o ceva, am spus eu. Hai să mai încercăm o dată.

Și din nou a venit uliul, un zbor jos și rapid, și din nou a tras de mănușă și a continuat să zboare. Din nou am adus-o la sol.

– De ce face asta?

– Nu știu. Nu știu.

Asta nu se mai întâmplase înainte. De-a lungul anilor, avusesem ulii care mă ignoraseră. Ulii care se întorseseră cu spatele la mine. Ulii care zburau cu reticență, zburau prost sau nu zburau deloc. Nu mă îngrijorasem niciodată. Uliii aceștia nu aveau încă greutatea de zbor, asta era explicația, și asta s-a rezolvat ușor. Dar aici era ceva diferit. Aici era un uliu disperat să zboare la mine, dar care experimenta o secundă de groază chiar înainte să aterizeze pe mănușa mea. Era de neînțeles. L-am sunat pe Stuart.

– Nu știu care e problema. Mai are nevoie de antrenament? E prea grea?

Eram dezorientată ca un copil.

– Ce-ar trebui să fac?

A urmat o pauză lungă, apoi un oftat și mai lung.

– Îi dai să mănânce pui? a întrebat el.

– Da.

– Nu-i mai da să mănânce pui! Sunt prea sățioși pentru ea în etapa asta. O să fie bine, aproape a reușit. Dă-i doar iepure. N-o să-i facă rău, dar problema asta n-o să mai apară.

Toată încrederea pe care o mai aveam în lume se baza pe ideea că uliul voia să zboare la mine. Acum îi era teamă să aterizeze pe pumnul meu – *nu avea încredere în mine* – și nu-i puteam explica lui Stuart cât de rău mă simțeam din cauza asta. I-am mulțumit. Cerusem un sfat și el mi-l

dăduse, simplu și la obiect. *Asta e problema. Așa o rezolvi.* Dar nu l-am crezut. *Nu poate fi doar mâncarea de vină. Am făcut eu ceva greșit*, mi-am spus, deprimată. *Ceva îngrozitor.*

A doua zi, un stol de găinușe de baltă ieșiseră din dumbrava răvășită din spatele pavilionului și alergau de colo-colo pe teren, ca un cârd de șoareci cu pene negre. Găinușe de baltă! Păsări care nici să zboare bine, nici să alerge repede nu pot, sunt o pradă într-atât de ușoară pentru ulii încât șoimarii evită să le dea drumul păsărilor, din spirit de *fair play* sportiv. Mabel nu le mai văzuse înainte, dar acum se uita la ele de parcă fuseseră create de o zeitate binevoitoare pentru plăcerea ei personală. Nu am fost surprinsă; descoperisem deja că în creierul unui pui de uliu porumbar se ascund tot soiul de taxonomii de prădător. În urmă cu câteva zile o surprinsesem uitându-se la un desen mic cu potârnichi dintr-o carte pe care o lăsasem deschisă pe podea. Intrigată, am ridicat cartea și i-am ținut-o în față. Și-a păstrat privirea fixată pe imagine, chiar și când am mișcat cartea prin aer. *În niciun caz!* m-am gândit eu. Desenul era făcut în cerneală; era stilizat și simplificat: reda ideea și forma potârnichilor, dar nu era colorat și nici nu avea vreun alt detaliu. Am răsfoit cartea, i-am arătat alte desene: cinteze, păsări de mare, sturzi. Le-a ignorat pe toate. Apoi i-am arătat un desen cu un fazan. Pupilele negre i s-au dilatat; s-a aplecat în față și s-a uitat la el cu ciocul în jos, la fel de fascinată cum fusese și de potârnichi. Eram uimită. Uimită că poate să înțeleagă imagini bidimensionale și chiar mai uimită că ceva în profunzimea creierului ei percepea aceste tușe minimaliste de cerneală ca făcând parte din categoria de *vânat* și le identificase ca fiind demne de interes.

Chiar la momentul oportun aud un cotcodăcit ușor și un ciripit subțire, iar capul lui Mabel se rotește, la fel ca al meu, și vedem – chiar acolo, doar la trei metri distanță – o femelă de fazan și un șir de pui ciripitori, acoperiți pe jumătate cu pene, care se strecoară pe sub un gard ca să ajungă la iarbă. Pasărea o vede pe Mabel și rămâne blocată.

Nu a mai văzut un uliu porumbar înainte, dar simte imediat că se află în pericol. Se ghemuiește ca să zboare, își dă seama că asta ar însemna să-și abandoneze puii, apoi ia în calcul varianta de a se așeza și a se preface că e un bolovan, iar când își dă seama cât de inutilă este această manevră – spatele ei bej dantelat nu se potrivește cu iarba poleită de soare și uliul a văzut-o deja – o ia razna. Își întinde gâtul, își înfoaie penele de pe obraji, deschide panicată ciocul și o ia la fugă, la derută, peste teren. Puii o urmează disperați, șase dinozauri imaturi întorși cu cheia. Sunt șocată – nu e deloc în siguranță acolo, nu are unde să se ascundă, doar dacă, nu cumva, crede că dacă își împrăștie puii printre găinușele de baltă le-ar crește statistic, deși improbabil, șansele de a scăpa.

Mabel. Of, Doamne, Mabel. Mabel fâlfâie spre ei, fâlfâie atât de tare, aripile i se zbat cu o asemenea furie, încât stă atârnată orizontal în aer. Vântul îmi bate rece în față, pumnul mi-e tras spre fazanii care fug. Sare înapoi pe mâna mea, cu ciocul deschis de epuizare, se uită fix la mine cu un ochi alb fierbinte și furios, apoi fâlfâie din nou spre ei. *Nu aici, nu acum, Mabel! Nu pot. Nu pot să te las să prinzi unul. E împotriva legilor lui Dumnezeu, ale omului și ale... facultății.*

Încerc s-o țin pe pumn – ceea ce seamănă cu încercarea de a echilibra un turn foarte înalt și instabil din farfurii de porțelan –, execut din scurt o întoarcere la 180 de grade pentru a-i bloca accesul la fazani și, pe un ton exagerat de politicos, care îmi iese doar în momente de stres maxim, o întreb pe Christina dacă „ar putea să gonească fazanii înapoi în tufișuri? Și poate și găinușele de baltă?" Rânjește la mine și-i mână pe fazani înapoi în grădina de dincolo de gard. Apoi o ia la fugă peste teren spre găinușele de baltă. Între timp, Mabel stă pe vârfuri, sare în sus și în jos, sucindu-și gâtul ca să se uite peste umărul meu să vadă dacă au dispărut, și eu încerc s-o împiedic să vadă, și în mare parte nu reușesc, și întorc capul și o văd pe Christina fugind peste câmp, dând din brațe ca o moară de vânt și, în fața ei, pâlcuri de găinușe de baltă care fug înapoi în

pădurice, cu aripile desfăcute în fugă, ca băieţeii care se joacă de-a avioanele şi încep să chicotească necontrolat. Treaba asta e *caraghioasă*. Eu ţin strâns cel mai mortal uliu britanic, în timp ce cineva goneşte tot vânatul. *Doamne-Dumnezeule*, mă gândesc. *Dacă vreunul dintre prietenii mei şoimari află de chestia asta, n-o să mai vorbească niciodată cu mine*.

După ce terenul este golit de tentaţii, o chem ca de obicei pe Mabel. Zboară perfect pe pumnul meu, pe toată distanţa de aproape treizeci de metri. Dar, la al doilea şi al treilea zbor, izbeşte tare mănuşa cu ambele picioare, zboară în sus, încearcă să se rotească în mijlocul zborului, se clatină, rămâne nemişcată, apoi cade la sol câţiva metri mai încolo, gâfâind, cu aripile lăsate, arătând de parcă mai are puţin şi explodează. Nu mai râd deloc. Acum ştiu de ce şoimarii sunt celebri de secole pentru cum înjură. Înjur. Din cauza mea se întâmplă asta. Ştiu sigur. Mă urăsc. Încerc să-mi păstrez calmul. Nu reuşesc. *La naiba, la naiba, la naiba.* Ard toată, sunt incredibil de răvăşită, îmi dau părul la o parte din ochi cu degete mânjite de carne de iepure, înjurând de toţi dumnezeii şi, colac peste pupăză, văd un bărbat în cămaşă albă şi sacou negru mergând spre Christina, umbra întunecată întinzându-i-se în faţă. E unul dintre portarii facultăţii şi nu e deloc fericit. Încordarea umerilor săi e evidentă. Încep să vorbească. De la distanţa asta nu pot să aud ce se spune, dar ea arată cu o mână spre mine şi bănuiesc că-i explică că nu sunt vreo persoană oarecare care încalcă o proprietate privată, ci un profesor de bună credinţă din facultate şi că ceea ce fac nu contravine regulilor.

Judecând după expresia lui, nu mi se pare că o crede.

Se opresc din vorbit în timp ce mă apropii. Mă recunoaşte. Îl recunosc.

– Bună! spun eu senină şi explic ce fac cu uliul pe acest teren viran.

– Hmmm, spune el, uitându-se bănuitor la Mabel. O să prinzi studenți cu asta?

– Doar dacă fac probleme. Apoi șoptesc pe un ton conspirativ: *Dă-mi numele lor.*

E răspunsul corect. Un hohot de râs. E fascinat de uliu și vrea să știe mai mult despre pasăre, dar e de serviciu și trebuie să se ducă la muncă.

– Mă scuzați, spune el, și ridică din nou din umeri, își îngustează ochii în bătaia soarelui și se duce spre niște amărâți de turiști care hotărâseră să facă un picnic în colțul terenului de rugby al facultății.

Am pus-o să zboare la o oră mai târzie. Am pus-o să zboare la o oră mai devreme. I-am dat să mănânce iepure cu blană și fără blană. I-am dat pui cărora le scosesem măruntaiele și pe care îi jupuisem și clătisem cu apă. I-am redus greutatea. I-am crescut- o. I-am redus-o din nou. Am purtat alte haine. Am încercat tot ceea ce se putea ca să rezolv problema, convinsă fiind că problema nu putea fi rezolvată, pentru că eu eram problema. Câteodată zbura direct pe pumnul meu, câteodată direct peste el, și nu aveam de unde să știu ce o să facă. Fiecare zbor era un joc îngrozitor de noroc, o aruncare de monedă, iar miza părea să semene teribil de mult cu sufletul meu. Am început să cred că ceea ce o făcea să se sperie de mine era același lucru care îl gonise pe bărbatul de care mă îndrăgostisem după moartea tatălui meu, că e ceva teribil de greșit la mine, ceva dezgustător pe care doar el și uliul îl puteau vedea. Și în fiecare seară scriam în jurnalul pe care îl ținusem de la sosirea uliului. Îmi luam notițe stenografice concise și impersonale, scriind detalii despre vreme, despre comportamentul lui Mabel, măsurători ale greutății, vântului și mâncării. Puteau fi citite ca rapoartele aviatice, lucruri care puteau fi transmise răstit de pe acoperișul Ministerului Aerului:

1 kg 40 g vânt slab, însorit, 4 p.m. 32 m patru zboruri reacție rapidă, sărit peste pumn la ultimele două. Spălat puii.

Dar se schimbau:

1 kg 40 g senin, briză ușoară, 4.30 p.m. trei zboruri de 32 m, sărit peste pumn de fiecare dată. Groaznic. Iepure???!!

Nu mai erau doar despre uliu.

Plictis. Durere de cap. Greu să ies azi. Oare sunt bolnavă? 2 kg 35 g iepure trei zboruri de la 23 de metri sărit peste mănușă la ultimul de ce? Trebuie să repar asta. Unde greșesc?

Soare, briză puternică, 4 p.m. Iepure, dar la fel ca ieri 18 m OK – la 23 m a sărit de două ori: 2 kg 35 g restul zilei oribil pentru că a trebuit să mă văd cu oameni, să mă prefac că totul e în regulă. Iar și iar. Mi-aș dori SĂ SE DUCĂ DRACULUI ȘI SĂ MĂ LASE SINGURĂ.

Furia era imensă și a venit din senin. Era furia cauzată de ceva ce nu se potrivea; frustrarea de a încerca să pui ceva într-o cutie care e doar o idee prea mică. Încerci să rotești forma, sperând că dintr-un anumit unghi se va potrivi în cutie. Treptat își face loc neliniștea că, de fapt, chestia asta e imposibil de făcut. Și, în cele din urmă, știi că nu se va potrivi, că nu are cum să se potrivească, dar asta nu te oprește să te folosești de forța brută ca să încerci s-o zdrobești, pedepsind nenorocitul de lucru care nu vrea să intre. Asta era senzația: dar eu eram cutia, eu eram chestia care nu se potrivea, și eu eram și persoana care dădea cu ea de pământ, iar și iar, cu mâinile însângerate și pline de vânătăi. Mânia s-a cuibărit în mine și se putea isca din orice. Într-o dimineață din timpul săptămânii m-am dus în oraș sub un cer de culoarea cimentului ud, ca să mă întâlnesc cu un student uzbec, cu care colaborasem iarna trecută într-o călătorie de cercetare din Asia Centrală. Un bărbat liniștit, la locul lui, un bărbat amabil. Îmi așezasem cortul cu el în deșerturile înghețate, mâncasem gutui umplute cu carne de miel la bodegi de pe marginea Drumului Mătăsii, stătusem cu el pe malurile râului Syr Darya. Ajunsese de curând la Cambridge și voia să mă vadă. Ne-am așezat la o masă de cafenea. Îmi plăcea de el. Știam că trebuia să vorbesc cu el, dar nu-mi aduceam

aminte cum. Am încercat să spun câteva cuvinte. Nu au sunat bine. Am afișat un zâmbet alunecos pe față și am întors capul spre fereastră, încercând cu disperare să-mi aduc aminte cum se poartă o conversație. Iar acolo, în spatele vitrinei unei bănci de vizavi, o femeie într-o uniformă gri se urcase cu picioarele ei în dresuri pe un scaun și se întindea ca să dezlipească de pe geam un abțibild imens din vinil, cu o ciocârlie cântând. Fusese un anunț publicitar, vreo ofertă financiară. Acum gata cu oferta, și gata și cu ciocârlia. Trăgea cu unghiile de ciocul ei deschis, apoi a început să-i dezlipească capul de pe geam. Pasărea dispărea centimetru cu centimetru; la început atârna acolo, decapitată, cu aripile tipărite întinse larg, apoi fiecare aripă a fost desprinsă de geam, râcâită cu degetele și cu o racletă de plastic, până la dispariția ultimei pene din coadă. A făcut ciocârlia ghemotoc și a aruncat-o pe jos.

O furie oarbă, rece, tremurătoare. Am simțit-o cum crește în mine. O uram pe femeia aia. Voiam să dau buzna în bancă, să urlu la ea, să apuc ghemul încâlcit care era ciocârlia și să-l duc acasă. Să-l netezesc, s-o salvez de la distrugere. Stând vizavi de mine la masă, prietenul meu student se uita la mine cu aceeași expresie de grijă și uimire pe care o avusese chelnerul în noaptea în care murise tata. Mă enerva și asta. Eram furioasă pe femeie pentru că rupsese ciocârlia de pe geam și furioasă pe bărbatul ăsta amabil și nevinovat, care nu-mi dădea niciun motiv să fiu furioasă. Am mormăit o scuză nesatisfăcătoare, i-am spus că „mi-a fost greu de când a murit tata" și „nu e vina ta" și „îmi pare rău, iar chestia asta e complet aiurea, dar chiar trebuie să plec." Am trecut pe lângă vitrină în timp ce traversam strada. Femeia se urcase înapoi pe scaunul ei, lipea un abțibild nou pe geam: o săgeată imensă îndreptată spre nimic. N-am putut să mă uit în ochii ei.

Apoi am început să fac accidente cu mașina tatălui meu. Nu voiam să fac asta: pur și simplu se întâmpla. Dădeam cu

spatele în stâlpișori, râcâiam portierele de pereți, auzeam metalul scrâșnind agonizant de nenumărate ori și mă dădeam jos și frecam aiurea zgârieturile proaspete cu degetele, de parcă așa le puteam repara cumva, deși pătrundeau prin vopsea până la metalul de dedesubt. „Nu cumva pedepsești mașina tatălui tău pentru că el te-a părăsit?“, m-a întrebat un prieten cu tendințe psihanalitice și foarte puțin tact. M-am gândit la asta. „Nu“, am spus eu, jenată pentru că răspunsul meu era mult mai puțin interesant. „Doar că nu mai știu ce formă are mașina mea.“ Era adevărat. Nu reușeam să rețin dimensiunile mașinii. Nici pe ale mele, căci și eu aveam întruna accidente. Spărgeam cești. Scăpam farfurii. Mă împiedicam. Mi-am rupt un deget de la picior într-un toc de ușă. Eram stângace cum fusesem în copilărie. Dar când eram ocupată cu Mabel nu eram niciodată stângace. Lumea cu un uliu în ea era impermeabilă la rău, iar în acea lume eram perfect conștientă de toate limitele corpului meu. În fiecare noapte dormeam și visam corzi, linii și noduri, fuioare de lână, fuioare de gâște care zburau spre sud. Iar în fiecare după-masă mă duceam pe teren cu un sentiment de ușurare, pentru că, atunci când uliul era pe pumnul meu, știam cine sunt și nu eram niciodată furioasă pe ea, chiar dacă-mi venea să cad în genunchi și să plâng de fiecare dată când încerca să zboare departe.

15
PENTRU CINE CLOPOTELE...[31]

„La naiba, e liniștită, Helen", spune Stuart. „Îi aud bătăile inimii. Nu o deranjează deloc." Și-a aplecat capul peste masă și și-a întins degetele peste aripile strânse ale uliului meu cu cagulă. O ține strâns și cu blândețe pe o pernă de bucătărie, de parcă ar fi făcută din sticlă. „Bine", spun eu în timp ce-i dau la o parte penele de dedesubt, ca să scot la iveală baza cozii. Aici, chiar înainte să înceapă să crească penele lungi, puful e rar și transparent, iar eu mă pregătesc să lipesc și să leg un clopoțel de mărimea și forma unei ghinde de perechea cea mai de sus de pene. Nu durează mult. Trag ușor de el ca să văd dacă stă bine și apoi pun la loc uliul pe pumn. Ea se înfoaie și sunetul clopoțelului se aude puternic în încăperea luminoasă. Nu pare s-o intereseze deloc.

Clopoțeii sunt una dintre cele mai vechi tehnici de șoimărit. Ani de zile am cumpărat clopoței din Pakistan, făcuți manual din alamă, în baza unui model din vremuri imemoriale, dar cel pe care îl poartă Mabel este american, modern, mic și ușor, făcut manual din oțel argintat. Când va zbura liberă, o să-mi dea de veste unde se află. În mod obișnuit, clopoțeii erau prinși de picioarele uliilor cu ajutorul unor fâșii din piele denumite *curelușe*[32], dar un clopoțel prins la coadă este mult mai bun pentru un uliu porumbar, pentru că au obiceiul invariabil de a da din coadă când aterizează. Poți să stai cu spatele la un copac cu un uliu porumbar în el și să-i urmărești mișcările din creangă în creangă doar prin intermediul sunetului.

Dar clopoțeii nu sunt infailibili: sunetul lor este diminuat de vânt și distanțe, iar un uliu nemișcat este

tăcut, așa că atunci când Mabel va zbura liberă o să poarte și un radio-transmițător, iar eu voi ține receptorul care preia semnalul la spate, într-o husă din pânză neagră. Chiar și cu aceste măsuri duble de prevedere, ideea de a-i da drumul din coardă mă îngrozește. Nu pierdusem niciodată un uliu. Nici nu mă așteptasem vreodată să pierd vreunul. Dar sunt sigură că, atunci când va fi liberă, Mabel o să zboare ca o rachetă de lângă mine și o să dispară definitiv. Sunt și mai sigură de asta când o duc să zboare câteva ore mai târziu. De data asta nici nu mai trage de mâncarea din mănușa mea, doar mă depășește în zbor până când o aduc la sol.

Dezolată, o car înapoi la marginea terenurilor de sport ale localității. Stuart mă privește în timp ce mă apropii și-i aruncă uliului o privire critică. Își freacă ceafa cu mâna. Fața lui bronzată și brăzdată de anii petrecuți în soare și vânt e îngrijorată și serioasă.

– Să fie de vină clopoțelul, ce crezi? spun eu. S-o fi speriat nițel?

Se încruntă.

– E și un loc nou. Dar nu e încă pregătită, Helen. Nu încă. Îi pipăie bănuitor osul pieptului. Trebuie să mai slăbească. Tot e prea grea. Îi dai să mănânce iepure? Doar iepure?

Aprob nefericită.

Se uită la mine în timp ce se gândește.

– Uite cum facem, Helen. Vino cu mine pe deal mâine, spune el. Mă duc acolo ca să-i dau drumul șoimului mascul să zboare. O s-o ducem pe câmpuri, departe de străzi și case. Are nevoie de spațiu.

– Ar fi extraordinar, Stuart.

– Vin să te iau la cinci.

– Mulțumesc, mulțumesc mult de tot.

– Trebuie să mai slăbească nițel, Helen.

Se oferea să mă ajute și nu eram pregătită pentru cum mă făcea asta să mă simt. Dresasem o mulțime de ulii.

Predasem șoimăritul începătorilor. Scrisesem articole despre asta, ținusem prelegeri despre istoria lui remarcabilă. Dar acum mă înclinam în fața lui Stuart. Știa ce e de făcut. Știa care e treaba cu uliii porumbari, iar eu nu. M-a cuprins slăbiciunea la gândul că nu mai trebuia să fiu expertul. Iată-l, învârtindu-și o țigară, de un calm și o bunătate liniștitoare, un prieten adevărat și generos; și acolo, stând la marginea unui teren de sport, am pășit cu recunoștință înapoi în noviciat, de parcă nu mai văzusem un uliu în toată viața mea.

„Trebuie să excelez pentru a fi iubit", scrisese White în jurnalul lui de vise. Dar există o concluzie nerostită a acestei afirmații. Ce se întâmplă dacă excelezi în ceva și descoperi că tot nu ești iubit? White era victorios: Gos zburase toată distanța de nouăzeci de metri legat de coardă, era pregătit să zboare liber: acum putea să spună cu toată sinceritatea că dresase un uliu. Dar ceva îngrozitor a intervenit în victoria lui. Pentru prima oară de la venirea uliului, White s-a simțit expus. Când ești novice, te simți în siguranță. Când înveți cum să faci ceva, nu trebuie să-ți faci griji dacă ești sau nu priceput la ceea ce faci. Dar când ai făcut ceva, când ai învățat cum să faci lucrul respectiv, nu mai ești în siguranță. Odată devenit expert, ești ținta criticilor. În cartea lui de șoimărit cu notații zilnice, White a început să scrie despre critici și despre „cum ar putea evita atacurile care mă sperie." A simțit că era necesar să explice faptul că mulțumirea de sine nu venea din egoism, ci „de fapt, din oribila și surprinzătoarea descoperire a faptului că era bun la ceva, după ce se descurcase atât de prost cu trăitul vreme de 30 de ani." Și toate figurile de autoritate din viața lui, sub influența cărora trăise în frică, convergeau în imaginația lui în cea a unui șoimar bătrân cu o mustață ceruită, care avea să-i citească cartea și să-l considere un prost. Știa că trebuia să-i explice acelui bărbat

că ceea ce scrisese era doar cartea unui învățăcel. Cuvintele din cartea lui de notații zilnice semănau teribil de mult cu o rugăciune.

> Aș vrea să sper că această carte va fi uitată de acei șoimari, pe de o parte, și de acei critici, pe de alta, care-și dau seama că indiferența și o prezumție de non-existență sunt, câteodată, cele mai letale arme. Aș vrea să sper ca măcar câțiva să-și dea seama că sunt doar un om simplu.[1]

E un om simplu. Succesul e o presiune. Nu prea o poate suporta. Fierbe și dă în clocot. Și, fără să știe, în liniște și cu cruzime, începe să-și saboteze succesul, pentru că succesul nu e ceva de suportat. E așa de ușor să facă asta.

Stuart iese cu mașina de pe șosea, pe un drum de țară la vest de oraș. E o seară călduță, dar soarele se conturează pe un cer alb ca o hârtie zdrențuită, care vestește gerul ce urmează să vină. Îi scot uliului cagula. Ochii ei deschiși la culoare privesc în zare, dincolo de un deal cu petice de miriște și de argilă alburie, la văi brăzdate de garduri vii, cu o pojghiță ca taftaua catifelată. Vede crenguțe scheletice de varga-ciobanului și garduri din sârmă ghimpată. Ciocârliile chemându-se pe deasupra. Un cartuș de pușcă uzat, de 12 milimetri, la picioarele mele. *Roșu.* Se uită în jos la el, apoi sus, fixându-și privirea pe ceva aflat la trei câmpuri distanță, încântată de această expansiune a universului ei. Când Stuart o ia pe pumnul lui, se lasă pe spate și se uită în sus la el cu o groază aproape comică, cu capul îndesat bine între umeri. Dar curând se liniștește; în ciuda aerului său ciudat, are o anumită blândețe, o ușurință și o eficiență a mișcărilor care o potolesc rapid. Desfacem coarda și o chemăm să zboare peste câmpul gol. Zboară prost, bineînțeles. Văd ezitarea în momentul când se apropie, acel moment în care toată convingerea și încrederea dispar și în care mă percepe ca pe un monstru. Din nou trag de coardă și o aduc la sol. Picioarele i se scufundă într-un lut fărâmicios, se uită uimită în jos la degetele ei pe jumătate îngropate în pământ.

Stuart îmi vorbește hotărât. Îmi spune că trebuie să fie mai agilă. Nu suport așa ceva. Îl pun să jure că n-o să-mi moară uliul la noapte.

– Bineînțeles că n-o să moară, spune el, mijindu-și ochii albaștri – ceva între un zâmbet și o încruntătură.

– Ești *sigur*? întreb eu dramatic. Sunt cumplit de speriată să nu cumva s-o ucid prin înfometare.

Întinde o mână și-i pipăie lui Mabel osul pieptului, cutia toracică, mușchii de sub aripi.

– E *bine*, Helen.

– Sincer?

– *Da*.

Mă târăsc înapoi la mașină, cu privirea în pământ.

Apoi Stuart înlemnește în loc.

– Stuart?

– Uite! spune el. Uită-te la asta!

– La ce? spun eu, întorcându-mă și făcându-mi mâna vizor la ochi. Nu văd nimic.

– Uită-te spre soare.

– Asta fac.

– Uită-te *în jos*.

Atunci le văd. Câmpul gol unde i-am dat drumul uliului să zboare este acoperit de fire de păianjen, milioane de fire lucioase culcate de vânt peste fiecare centimetru pătrat de sol. În lumina soarelui care apune, mătasea tremurătoare curge, ca lumina așternută pe ape, până la picioarele mele. E un lucru de o frumusețe nepământeană, munca a milioane de păianjeni minusculi în căutare de case noi. Fiecare a tors în aer un fir tensionat de mătase ca să se desprindă de cuibul de unde ieșise din ou, urcând precum un balon curajos cu aer cald, pentru ca apoi să fie purtat în derivă, să se disperseze și să cadă. Privesc câmpul mult timp. Îmi aduce aminte de o seară din toamna trecută, în acea excursie în Uzbekistan. Stăteam pe pământ, în afara cortului meu, întrebându-mă dacă mirosul îngrozitor venea de la o vacă în descompunere sau de la ceva mult mai nasol.

În fața mea se întindeau kilometri întregi de mlaștini și deșert, iar în depărtare Munții Fergana se pierdeau în ceață. Apoi am văzut cele mai ciudate lucruri atârnând în aer și n-am reușit să-mi dau seama ce erau. Arătau ca niște semne albe de întrebare și, uimitor, nu ascultau deloc de legile fizicii. Nu bătea deloc vântul, și totuși ele pluteau și se scufundau și se ridicau cu o lentoare supranaturală. Ce naiba? Am fugit după una. Am mers spre ea cât să-mi ajungă la cinsprezece centimetri de nas și tot nu înțelegeam ce este. Era lungă cât mâna mea de la încheietură la vârful degetelor, era albă și întortocheată ca mâzgăliturile pe care le faci cu un stilou care nu mai are cerneală, și alcătuită dintr-un material pe care nu-l puteam identifica. M-am gândit la mană, la sodă, la cenușă și la fire din plastic[33]. Și atunci m-am uitat de foarte, foarte aproape în timp ce se ridica foarte, foarte încet, și acolo, la baza acestei forme alburii spumoase era o linie aproape invizibilă. Și chiar la capătul liniei era un păianjen exact de dimensiunea asta, de dimensiunea cuvântului *Ah*.

A doua zi am lăsat-o pe Mabel acasă și am luat trenul spre Londra. Nu voiam să o las și nu voiam să plec. Îmi aduceam aminte de oraș după moartea tatălui meu ca de un loc cumplit, șters și coroziv, sub nori amenințători. Dar acum, dând colțul pe Fleet Street, am descoperit că orașul nu mai era pustiu. Era o îngrăditură întunecată și amorfă de gunoi și sticlă, bancheri și agenți de bursă prelingându-se pe aleile sale scufundate. Borduri, baricade, alei. Canale înfundate, țepi anti-porumbei, trotuare punctate de urme de gumă de mestecat călcată în picioare. Și apoi, deodată, biserica St Bride, încercuită de garduri, pe o platformă de piatră verde pătată. Editorul fotografic al ziarului la care lucra tatăl meu era acolo, așteptând cu mama și cu fratele meu la ușă. Nu-l cunoscusem înainte. Ochi albaștri pe o față tristă de boxer, o strângere de mână fermă, un costum în dungi. El stabilise întâlnirea asta: ziarul organiza o slujbă de pomenire a tatălui meu și venisem aici să discutăm

despre asta cu parohul bisericii. Și așa, în biroul din sacristie, am vorbit despre imnuri, despre invitații, despre lecturi și vorbitori și cântece. Am spus că voi ține un discurs. Am mai vorbit puțin. Mama stătea foarte dreaptă, îmbrăcată într-un pulover gri și o jachetă roz, cu părul pieptănat cu grijă, cu o figură dârză și palidă. *Of, mamă*. James era și mai palid. Mi-a aruncat un zâmbet încordat. Mă înțepau și usturau ochii. S-a întors spre preot. „Eu sunt designer", i-a spus. „Aș putea face designul invitațiilor la serviciul religios?" Preotul a încuviințat din cap și a împins spre noi un mănunchi de broșuri tipărite de pe birou. „Acestea sunt de la slujbe anterioare", ne-a spus, aplecându-și capul cu un gest de o tandrețe inconștientă și delicată. „Poate te vor ajuta cu cea pentru tatăl tău?" Am luat-o pe cea mai apropiată. Pe copertă era un străin de vârstă medie, cu o cravată cu model de clape de pian. M-am uitat mult timp la fața lui, apăsând cu un deget în colțul rigid al coperții tari, pentru a-mi cauza un ușor disconfort dureros care să-mi ascundă durerea din inimă.

Când ne-am ridicat să plecăm, preotul ne-a îndesat în mâini cărți de vizită. Cărți de vizită. *Absurd*. Cravata. Inconsecvența. *Astea. Toate astea.* M-am uitat înapoi spre birou. Benzi de led și panouri de plută, cârlige de haine și faxuri. Agende și programe. Birourile morții. Am simțit cum mă umflă râsul. Am încercat să mă abțin. Mi-a ieșit o tuse seacă. Mai pățisem asta înainte; odată, în dimineața în care eu și mama trebuia să alegem coșciugul tatălui meu, așezată în fotoliile cu spătar generos din biroul antreprenorului de pompe funebre, în fața unei vaze mici cu trandafiri roz. Lumină difuză. O încăpere aglomerată. O liniște sufocantă. Antreprenorul de pompe funebre ne-a dat un dosar laminat și acesta s-a deschis la o pagină cu coșciuge pictate în culori ale cluburilor de fotbal, cu avioane Spitfire, terenuri de golf, saxofoane și trenuri. Râseserăm atunci cum râdeam eu acum. Coșciugele, ca și cravata, făceau ca micile pasiuni ale vieții să pară ridicole

în moarte, cartea de vizită făcea slujba de pomenire să pară banală. Am râs pentru că nu aveai cum să încorporezi aceste manifestări ale vieții în realitatea morții. Am râs pentru că nu puteam să fac nimic altceva.

Pe drumul spre casă m-a copleșit o tristețe simplă și profundă. Mi-era dor de tata. Mi-era foarte dor de el. Trenul lua curbele, iar lumina soarelui poleia fereastra, îmbrăcând câmpurile pe lângă care treceam într-un giulgiu de lumină argintie. Mi-am închis ochii ca să-i feresc de strălucire și mi-am adus aminte de mătasea de păianjen. Pășisem peste ea și n-o văzusem. Nu știusem că e acolo. Atunci am avut revelația că era posibil ca pustietatea și nedreptatea lumii să fie doar o iluzie; că poate lucrurile erau totuși adevărate, și corecte, și frumoase, chiar dacă eu nu le puteam vedea – că, dacă stăteam în locul potrivit și dacă aveam noroc, toate astea mi s-ar revela cumva. Probabil că soarele de pe geam și amintirea câmpului luminos, și râsul teribil și blândețea întâlnirii din acea dimineață mi-au erodat armura de tăcere pe care o purtasem de luni de zile, pentru că acum furia dispăruse aproape complet și, în seara aceea, în timp ce mergeam împreună cu mașina pe deal, am spus pe un ton calm:

– Stuart, nu prea mă descurc bine în clipa de față. Cred că am o ușoară depresie, i-am spus.

– Helen, ți-ai pierdut tatăl, a spus el.

– Dresez un porumbar. Cred că e ceva destul de stresant.

– Ți-ai *pierdut tatăl*. Și te descurci OK cu porumbarul, a adăugat el. E posibil să nu-ți dai seama, dar te descurci OK. O să zboare curând. Aproape c-a reușit, Helen. Nu fi atât de aspră cu tine.

Nu-i spusesem tot. Nu-i vorbisem despre facturile neplătite, despre scrisorile de la bancă, despre nopțile insuportabile, despre diminețile plânse. Dar ceva îi spusesem. M-am uitat la Mabel. Capul îi cădea în față. Părea incredibil de tristă cu cagula pe cap. I-am mângâiat ghearele aspre, acoperite cu piele de șarpe. Dormea. Am

atins foarte încet cagula și i-am simțit toată greutatea capului ei plecat, adormit, pe degetele mele. *Poate că ar trebui să-l rog pe Stuart să ne ducă acasă*, m-am gândit. Eram atât de terminată de oboseală; nu avea niciun sens să o mai pun să zboare. Dar când i-am scos cagula sus pe deal, Stuart, observându-i postura ciudat de verticală, penele alburii înfoiate peste gheare, penele înfoiate de pe cap, strânsoarea posesivă, ca de cătușe, a picioarelor ei pe mănușă a ridicat din sprâncene și m-a întrebat:

– Ce greutate are?

– 878 de grame.

– Uită-te la ea, a spus el. E alt uliu azi.

Așa era. Am chemat-o. Îmi pierdusem speranța că va veni, dar am chemat-o oricum. Și a zburat la mine. A zburat ca o promisiune respectată, în cele din urmă. S-a grăbit spre mine, cu aripile fluturând de la o distanță de aproape cincizeci de metri, peste pământul brăzdat de pietre de cremene, a aterizat pe mănușă și a rămas acolo. I-am dat-o înapoi lui Stuart

și am chemat-o din nou. De trei ori a aterizat pe pumnul meu, zburând pe toată lungimea corzii cu o convingere absolută. Fără ezitare, fără șovăială. Uliul a zburat la mine de parcă aș fi fost căminul ei.

– Ai ajuns la greutatea ei de zbor, a spus Stuart aprobator. Încă vreo două zile așa și îi dăm drumul să zboare liber.

Bineînțeles că avea dreptate. De săptămâni în șir îi calculasem greșit greutatea de zbor. Dar narcisismul celor îndurerați este mare. Credeam că uliul zburase spre mine pentru că recunoscusem cât de rău mergeau lucrurile. Asta mă făcuse să mă simt mai bine – și datorită acestui lucru nu-i mai părusem așa de respingătoare uliului. *Trebuie să încerc să fiu mai fericită*, mi- am spus. *De dragul uliului trebuie să fac asta.*

31 În orig., „For Whom the Bell", trimitere la romanul lui Ernest Hemingway, *For Whom the Bell Tolls*, trad. rom. *Pentru cine bat clopotele* (n. ed.).

32 În orig., *bewits*.

33 În orig., *silly string*, este vorba despre un fel de plastic, introdus în pistoale de jucărie pentru copii, care produce, prin declanșarea pistolului, un fir lung și lipicios.

16
PLOAIE

White face o capcană. Nu e ușor. E o treabă practică, una care-l pune la încercare, iar asta îi face plăcere. A curățat de coajă o crenguță de frasin și a îndoit-o în formă de U. I-a atașat balamale din piele, a acoperit-o cu doi metri de plasă de protecție și i-a dat o formă arcuită, precum a capcanelor folosite de vechii șoimari. O să pună în ea, ca momeală, o mierlă legată și va prinde unul dintre uliii din pădurea Three Parks. Sau măcar va încerca să-l prindă. Îi văzuse pentru prima oară cu o lună în urmă și nu prea și-i mai scosese din cap. Nu semănau deloc cu Gos; erau mici, iuți, cu aripi ascuțite. Aerodinamici. Făceau curse în aer de la vârful unui copac la altul pe un traseu complet vertical, exact ca avioanele în jurul pilonilor din cursa aviatică Hatfield. Visul oricărui aviator; un vis despre viitor. Se întinde ca să ridice mosorul firului care va trage plasa peste uliul pe care îl va momi la sol. Și își aduce aminte de un coșmar vechi. Fugind terorizat de o bandă de asasini, se aruncase într-un avion și-l pilotase până într-o zonă sigură. Existau pericole în visul lui, o plasă de fire de telegraf întinse deasupra, care îi bloca ascensiunea spre libertate. Nu știe sigur ce fel de ulii sunt. Știe că nu sunt vânturei roșii. Ar fi prea mult să spere că sunt șoimi călători. Poate că sunt ulii păsărari.

Uliii văzuți de White în pădure nu erau ulii păsărari. Erau șoimii rândunelelor: șoimi migratori mici, cu capul negru, penaj roșu pe picioare și cu sprâncene albe, subțiri. Incredibil de rari în anii 1930, acum sunt mult mai des întâlniți. Prind păsări mici și insecte în zbor: ar fi fost imposibil să captureze vreunul cu o mierlă legată la sol.

Dar White credea că sunt ulii păsărari și construise în adâncul pădurii o ascunzătoare din pari și crengi și montase capcana la o distanță de patru metri și jumătate, acoperind-o cu praf și frunze ca s-o ascundă. Îl neglija pe Gos și știa asta. Uliii păsărari erau o obsesie nouă, un „El Dorado nesăbuit“[1] al său. Își spunea că prindea unul pentru Peter Low, un băiat care-i fusese elev și care pierduse un uliu păsărar pe care-l avusese ca animal de companie. Își spunea că-i prindea pentru că era mult prea ușor să-l antreneze pe Gos și pentru că trebuia să se pună la încercare cu ceva mai dificil.

Acum mi se pare că White pornise în căutarea uliilor ca un test final pentru Gos: se comporta ca un om anxios care câștigase, în sfârșit, afecțiunea cuiva și, nefiind sigur că se poate baza pe acea afecțiune, hotărăște că e mai sigur să fie obsedat de altcineva. Dar, când eram mică, acțiunile sale erau de neînțeles. „DE CE?“ urlam eu. „De ce și-a abandonat uliul? N-aș fi făcut *ni cio dată* asta!“ Mama ștergea oglinda din baie. Îi vedeam reflexia feței în ea și, în spatele ei, o vedeam pe a mea, palidă și înfuriată. Era pentru prima oară când citeam cartea. Ajunsesem la fragmentul despre uliii păsărari și eram prea supărată ca să citesc mai departe. Sărisem din pat în căutarea consolării.

– Asta e cartea despre uliul porumbar, de care mi-ai tot spus?

– Da! Și-a pregătit uliul să zboare, dar apoi se apucă să facă capcane ca să încerce să prindă niște ulii păsărari și pleacă și-și abandonează uliul și e *o prostie.*

O pauză lungă.

– Poate că se săturase de uliul lui, a spus ea, apăsând acum pe chiuvetă cu mâna în care ținea cârpa.

Toate astea n-aveau niciun sens.

– *Dar cum e posibil să se fi săturat de un uliu?*

Iar acum, pentru că văzuse că m-am necăjit, a lăsat cârpa din mână și m-a tras să mă îmbrățișeze.

– Nu știu, Helen. Poate că era un prostănac.

Capul mic și sălbatic al lui Gos, cu picățele, dungi și pete ca ale unei pisici, se rotește, privind uimit de jur-împrejur. *Asta nu e ceea ce se întâmplă de obicei.* Ciocul lui negru și ascuțit se deschide și se închide. Îi e foame. Țopăie pe balustrada din jurul fântânii, apucând-o strâns cu degetele și cu ghearele. Se scutură fulgi de rugină. *Foame*. Țopăie mai departe, privind de-a lungul corzii, fără să-l descopere nici acum pe bărbat la capătul acesteia, unde se află întotdeauna. Unde era? Gos avea nevoie de un punct mai înalt ca să vadă. Așa că a zburat în diagonală până la cel mai apropiat copac. Era o creangă chiar deasupra lui. A zburat în sus până la ea. Uliilor nu le place deloc să stea pe o creangă joasă atunci când pot alege una înaltă, așa că a țopăit și s-a apucat de cea de deasupra lui, și apoi de alta și alta, și alta, urcând în copac ca pe o scară, trăgând coarda după el. Curând, era așezat chiar în vârful stejarului maiestuos, cu lumea la picioare, văzduhul săgetat de porumbei, câmpurile coborând spre Stowe, acoperișul palatului și lacurile lui strălucitoare și toate obeliscurile și templele și aleile lui clasice, toate punctele de fugă decupate în peisaj de oameni cu două sute de ani în urmă, iar acest uliu mic privindu-le pe toate de sus, de parcă această priveliște, această priveliște perfectă, era motivul pentru care fusese creat.

White îl lăsase pe Gos pe balustradă doar un minut. Auzise mașina fermierului și traversase în fugă câmpul ca să-i spună domnului Wheeler despre noul lui radio. Când s-a întors, Gos nu mai era pe fântână, ci în vârful unui copac, o umbră pe cer, iar crenguțele și crengile de sub el erau amestecate și încâlcite cu sfoară. A fluierat, a fluturat mâncare, dar uliul nu s-a mișcat. S-a speriat și a tras de coardă, iar asta l-a făcut pe Gos să fâlfâie din aripi, ceea ce a încâlcit sfoara și mai și. A început să-i fie teamă c-o să se rupă coarda. „Nu era aproape deloc elastică", a scris el. „Se rupsese deja de două ori."[2] Uliul era ținut strâns; neputincios, White a chemat pe cineva ca să-l ajute. Dar

sosirea fiului fermierului într-o cămașă albă, cărând o scară, l-a făcut pe uliu să fâlfâie și mai tare din aripi. Curând, Gos atârna cu capul în jos într-un cocon de sfoară deșirată, rupându-și penele în încercarea de a se elibera, până când a ajuns să atârne nemișcat, epuizat, imobilizat, o făptură înaripată prinsă într-o plasă din noduri de sfoară smolită. A durat o oră și jumătate până când White i-a descurcat curelușele cu un cârlig pivotant prins în capătul unei undițe de somon, l-a tras jos la pământ și l-a pus din nou pe pumn. *Bălălău mic*, a șuierat White spre Gos. Uliul, a scris el, s-a uitat supărat la el, „de parcă ar fi fost vina mea."[3]

Încă vreo două zile și o s-o las să zboare liberă. Încă vreo două zile. Dar, apoi, o succesiune de furtuni de vară aruncă jeturi de apă rece peste asfaltul răvășit și bombardează acoperișul cu crenguțe și frunze. E o vreme cumplită pentru zbor. Așa că, în loc să mă duc departe pe deal, fac exerciții cu Mabel în parc. Leg clema pivotantă de coardă și o așez pe sol – sare într-o parte în iarbă ca un crab și se uită în sus la mine, aplecată și amenințătoare –, apoi pun o bucată de mâncare pe mănușă, o ridic sus de tot în aer și ea zboară vertical s-o mănânce. Apoi facem asta din nou. Și din nou. Acest gen de sărit în înălțime este o modalitate veche a șoimarilor de a dresa un uliu și de a-i dezvolta musculatura în spații relativ înguste; e un exercițiu bun pentru uliu și e amuzant de făcut. De asemenea, e și greu de făcut: Mabel e înspăimântător de rapidă. Nu seamănă deloc cu plimbările mele cu uliul pe străzi, în amurg. Are ceva de reprezentație de circ în ea și atrage mulțimile. În seara asta, oamenii stau așezați într-un semicerc la o distanță de șase metri. O mamă se lasă pe vine lângă copilul ei, arătând spre uliu. „Nu-i așa că e impunător?" îi șoptește ea. Mabel nu e deloc impunătoare; înghite lacomă bucăți de pui tânăr de-o zi, mort, scoțând niște ghiorăieli ciudate, de parcă s-ar sufoca. Lângă mama cu copil sunt un șofer de autobuz pe drumul spre depou, doi adolescenți cu glugi și o fată care face poze

cu telefonul mobil. Dar nu mă deranjează, pentru că sunt concentrată la asta. *Iarbă, mănușă. Iarbă, mănușă. Iarbă, mănușă, iarbă.* Ritmul devine o bătaie de inimă. Mulțimile se retrag.

Apoi fac febră. Boala îmi strică toate planurile, toate progresele făcute cu uliul. Îi dau de mâncare pe canapea, o pun la loc pe stinghie și o privesc cum alunecă într-un univers unde se duc uliii porumbari după ce au mâncat. E foarte departe. Îmi flutur mâna prin fața ei. Nu dă deloc semne că ar observa-o. Ochii ei par la fel de străini de gândire sau de emoție ca o farfurie de metal sau ca o bucată de cer. *Le ce se gândește? Ce vede?* Mă întreb eu. Închid ochii și ghicesc. La sânge, sunt sigură. La fum, crengi, pene ude. La zăpadă. La ace de pin. La și mai mult sânge. Mă trec fiorii. Iar zilele trec și febra continuă. Ploaia continuă. Casa se umezește. Pete mari se întind pe tapetul de pe peretele holului și din camera din față. Casa miroase a apă stătută într-un beci de cărbuni, găinaț de uliu și praf. Nimic nu se mișcă, nimic nu se îmbunătățește, nimic nu se îndreaptă spre altceva. Împachetez cutii ca să plec, deși tot nu știu unde aș locui când nu ar mai exista casa. Într-un acces amar de nefericire, îmi fac în camera goală de sus o cazemată dintr-o cutie mare de carton din debara și mă târăsc în ea. E întuneric. Nimeni nu mă poate vedea. *Nimeni nu știe unde sunt. Sunt în siguranță aici.* Mă fac covrig în cutie ca să mă ascund. Chiar și așa bolnavă cum sunt, îmi dau seama că asta nu e doar puțin ciudat. *Nu înnebunesc*, îmi spun. *Sunt doar bolnavă. Atât.*

17
CANICULĂ

Zilele ploioase sunt urmate de caniculă, și de insomnie, și de nopți albe care durează la nesfârșit. Afară, la trei dimineața, o femeie strigă: „William! William!“, de nenumărate ori, într-o șoaptă răgușită, dramatică. N-am nici cea mai vagă idee de ce șoptește; bătăile ei în ușa lui William trezesc toată strada. Renunț să mai dorm după asta, cobor, merg în vârful picioarelor pe lângă uliul adormit, mă așez afară pe un ghiveci răsturnat și fumez o țigară. Un cer dens și negru, stele clar vizibile, un cer de sfârșit de vară. Mabel zburase perfect în ultimele două zile; venise de la o distanță de 45 de metri direct pe pumnul meu ridicat. Totul se precipita acum spre acel punct culminant. Punct în sensul de moment. Punct în sensul de obiectiv. Punct în sensul de ceva atât de ascuțit, încât doare. Să-i dau voie uliului să zboare liber, fără să fie împiedicat de coardă, cu nimic care să-i oprească zborul departe cu capul înainte, cu excepția legăturilor dintre noi; legături palpabile, dar nu fizice: legăturile create de obiceiuri, de foame, de camaraderie, de familiaritate. Create de ceva ce vechii șoimari ar numi dragoste.

E întotdeauna înspăimântător să-i dai drumul unui uliu să zboare liber. Atunci e momentul când pui la încercare aceste legături. Și nu e ușor să faci asta când ți-ai pierdut încrederea în lume și când ți-e inima țăndări.

La o oră mai rezonabilă, mă duc în oraș să caut cafea. Parcul a fost vandalizat în timpul nopții. Mănunchiuri mari de plante din gazon au fost smulse din pământ de bețivi puși pe scandal; toți puieții de lămâi verzi de-a lungul aleii sunt răsuciți și rupți în două. Mă uit în jos, la o grămadă de crăițe zdrobite și ofilite, și mă întreb dacă le-aș

putea planta din nou. Dar rădăcinile par uscate, frunzele s-au curbat deja, așa că merg mai departe spre cafenea, mă așez la o masă de la fereastră cu un ziar și o cafea.
E un articol despre schimbările climatice. Ghețarii din Antarctica se topesc vara asta într-un ritm nemaivăzut. Pasajul de Nord-Vest este deschis. Permafrostul se topește. Ecosistemele dau rateuri. Vești cumplite și teribil de importante, dar nu mă pot concentra la ziar: ridic întruna ochii, pentru că în fața ferestrei e o coadă de oameni. Nu e o coadă ca la bilete sau la aeroport, sau ca oricare altă coadă pe care am mai văzut-o. O femeie cu părul cărunt tuns scurt și întins într-o tunsoare bob perfectă și cu buzele strânse ține un dosar cu hârtii. Bărbatul de lângă ea ține și el un dosar. Privesc undeva în gol și nimeni nu spune nimic. O vreme nu sesizez panica din spatele tăcerii, dar apoi nu mai văd altceva decât panică. Când trece pe lângă masa mea, o întreb pe Dagmara, barmanița, dacă știe ce se întâmplă. Ridică din umeri. „Tocmai l-am întrebat pe unul dintre ei. E vorba de o bancă. Northern Rock. Își retrag banii pentru că banca dă faliment." Mă încrunt la coada care nu se mișcă. E ceva la ea care îmi aduce aminte de cum își acoperă Mabel mâncarea cu aripile, ca o mantie. *A mea. A mea a mea a mea.* N-am mai văzut până acum o bancă luată cu asalt. Scena are ceva din Vestul Sălbatic sau dintr-un afiș cenușiu, sordid, cu Berlinul din epoca Republicii de la Weimar. Când eram studentă ni s-a spus că istoria se terminase și cu toții am crezut asta. Când a căzut Zidul Berlinului, lucrurile din care era făcută istoria se sfârșiseră. Gata cu Războiul Rece. Gata cu războaiele. Și totuși, iată-le acolo, iată-le aici, și toate se dezmembrează. Finaluri. Lumi care dispar. Sisteme meteorologice, sisteme bancare, planurile atente ale grădinarilor municipali. Familii, inimi, vieți. Războaie îndepărtate și copaci mici rupți în două. Mă uit la coada de oameni, la toate sentimentele lor sălbatice de posesiune și la toată groaza lor ascunsă la gândul că ar fi posibil ca bastioanele ridicate de ei contra

morții să se piardă. Bani. Siguranță. Noduri și linii. Sfârșiturile lucrurilor. Și abia acolo, stând cu o cafea care se răcește, mă gândesc pentru prima oară cu seriozitate la ceea ce fac. La ce o să fac cu uliul. O să omor lucruri. O să aduc moartea.

Mai vânasem cu uliii timp de ani întregi înainte ca moartea să fi însemnat ceva pentru mine. Poate că atunci eram, din toate punctele de vedere, un copil. Niciodată nu mă gândisem că ceea ce făceam era un act de cruzime. Eram un spectator, nu un criminal. Uliii sălbatici vânau; asta făcea și al meu. Nu părea să existe vreo diferență morală utilă. Iar pentru mine șoimăritul însemna să mă bucur de zborul uliului, niciodată de moartea pe care o aducea. Dar când uliul meu prindea ceva eram mulțumită – pe de o parte pentru uliu, pe de altă parte pentru că reușisem, pe când eram copil, să intru în universul imaginar al șoimarilor cu straie victoriene din tweed, unde moartea era viscerală, și omniprezentă, și marcată prin ceremonii oficiale. Acum mulți ani, când îi priveam pe bărbații aceia cu ulii cum pun fazanul mort în geantă, vedeam un soi de ușurință care vorbea despre secole de privilegii sociale și de încredere binevoitoare.

Iar vocabularul pe care îl învățasem din cărți mă ținea departe de moarte. Uliii dresați nu prindeau animale. Prindeau *prada*. Prindeau *vânatul*. Ce termen extraordinar. *Vânat*.[34] Stăteam în tăcere, mă uitam la șirul de oameni și mă gândeam. Voi vâna cu uliul acesta. Bineînțeles că voi vâna. Să dresezi un uliu porumbar și să nu-l lași să vâneze mi se părea că era ca și cum ai crește un copil și nu l-ai lăsa să se joace. Dar nu din cauza asta aveam nevoie de pasăre. Pentru mine, ea era minunată, vitală, sigură pe locul ei în lume. Fiecare frântură minusculă din ea deborda de viață, de parcă de la distanță ai fi putut să vezi un abur de pene în jurul ei, rotindu-se și urcând și făcând ca totul în jurul ei să fie ușor încețoșat, pentru ca ea să iasă în evidență în toate detaliile corpului ei sălbatic. Uliul era un foc care-mi

ardea suferințele. Nu avea cum să existe vreo urmă de regret sau de doliu în ea. Nici vreun trecut sau vreun viitor. Trăia doar în prezent și ăsta era refugiul meu. Puteam scăpa de moarte doar pe aripile ei dungate și fâlfâitoare. Dar uitasem că misterul ăsta care era moartea era întemnițat în uliu și că eu, la rândul meu, eram ferecată în pasăre.

***

„Pentru el încă sunt dușmanul rareori tolerat, iar pentru mine el e prezența morții“[1], a scris White despre Gos în caietul lui. „Moartea va fi ultimul meu eșec.“ Din cauză că-l neglijase, Gos se sălbăticise la loc, iar uliul ajunsese să însemne pentru el moartea, căci nu putea fi înfrânt. Vreme de șase săptămâni se luptase cu el, iar lupta fusese precum cea a lui Iacob cu îngerul. „Am trăit pentru uliul acesta“, a scris el disperat. „Eu însumi am devenit pe jumătate pasăre, mi-am transformat dragostea, interesul și existența în viitorul lui, riscându-mi norocul cu aceeași necugetare ca în problemele de amor sau de familie. Dacă uliul moare, aproape tot prezentul meu moare odată cu el. Azi m-a tratat de parcă aș fi un dușman periculos și brutal pe care nu l-a mai văzut niciodată.“[2]

Poate că această lovitură finală, atunci când a venit, a fost doar o consecință a epuizării. Uliul îl bătuse și White nu mai putea suporta să se lupte cu el. Dar cred că a fost mai mult de atât, mult mai mult. Când mă gândesc la tragedia lui White
și a lui Gos, mă gândesc la un băiețel din India care stă în fața unui castel de jucărie din lemn pe care i-l făcuse tatăl său de ziua lui. E un castel mare, suficient de mare cât să poată intra în el, iar tatăl lui a montat o țeavă adevărată de pistol pe parapet.
Va fi folosită pentru a trage o salvă de salut pentru ziua lui, dar băiețelul se uită îngrozit la ea. Tatăl lui l-a obligat să stea în fața castelului și știe că urmează să fie executat. Nu

poate să facă nimic. E neputincios. Plânge în tăcere, neconsolat, știind că tatăl său îl va împușca, știind că mai are puțin și va muri.

Cum trebuie să fie să trăiești într-o lume în care plângi pentru că ești convins că tatăl tău te va ucide de ziua ta, o lume în care ești bătut zilnic fără niciun motiv? O lume în care îi scrii o scrisoare mamei tale plecate în India în care pui și fotografia de la școală și ea îți răspunde scriind că buzele tale „încep să devină senzuale"[3] și că ar trebui să le ții strânse, chiar cu dinții, dacă e nevoie? Nu-mi pot imagina copilăria lui White, plină de spaimă și de rușine, dar pot să înțeleg cum l-a făcut să perceapă lumea ca fiind controlată de cruzime, de dictatori și nebuni. Îmi dau seama de ce acel copil neputincios aflat în fața castelului de jucărie nu a încetat niciodată să creadă că urma să fie împușcat.

Pentru că nu doar frica lui de succes l-a făcut pe White să saboteze dresajul uliului. Toată povestea îndelungată pornea subliminal dintr-o profundă repetiție compulsivă, termenul folosit de Freud pentru a descrie nevoia de a retrăi experiențe dureroase pentru a căpăta controlul asupra lor. Dar, în cazul uliului, retrăirea era tragică. „A luat-o razna din cauza sperieturii, fiind, asemenea tuturor prădătorilor, fundamental îngrozit", scria el despre Gos. Ce făcuse? Luase ceva sălbatic și liber, ceva inocent și plin de viață, și se luptase cu el. Prețul stăpânirii acestei făpturi era reducerea ei la o umbră obedientă, cu zbor retezat și ochi pustii, o umbră a pasării care ar fi trebuit să fie. Menirea lui Gos fusese să planeze înclinat peste văi întunecate cu pini germani, să ucidă, și să plutească prin defileuri, și să fie sălbatic și liber. White crezuse că poate îmblânzi uliul fără să-i distrugă firea. Dar tot ce a făcut a fost să încerce s-o distrugă, de nenumărate ori. Se gândește la Gos încurcat în copac, atârnând acolo de crengi, prins în capcană, neputincios, complet incapabil să se miște.

Nu a fost ceva conștient. Nimic nu a fost conștient. Dar dezastrul a fost inevitabil. White și-a dat seama că uliul era el însuși, o pasăre care era „un tânăr care fusese înnebunit de fiecare dovadă de stângăcie, privațiune și persecuție."[4] Și a înțeles, în cele din urmă și cu durere, că ceea ce făcuse îl transformase în prigonitor, indiferent de câte ori se convinsese pe sine că nu era așa. Uliul era copilul din fața castelului de jucărie. *El era tatăl lui.* El era tatăl lui. El era dictatorul, nu uliul. Și astfel, tragedia cumplită s-a îndreptat spre deznodământ, iar lovitura finală a venit, bineînțeles, de la o emoție banală.

Nori joși se plimbă peste Ridings. Plouă din abundență. Vacile stau așezate sub copaci în furtună, cu corpurile întunecate și ude, răsuflarea ridicându-se ca aburul în aer. White se duce afară, la hambarul unde Gos este legat de stinghia lui în penumbră. În inimă i se cuibărește sentimentul de vinovăție. Uliul nu poate să facă altceva decât să stea acolo unde i se spune. Nu are niciun fel de libertate. Așa că White pune o stinghie cur bată pe sol chiar lângă ușă, leagă cinci metri de sfoară – sfoara gudronată, cea lipsită de elasticitate, sfoara care deja a plesnit de două ori, acea sfoară periculoasă, de proastă calitate – de clema pivotantă al lui Gos, apoi leagă celălalt capăt de stinghia din hambar. În felul acesta, se gândește el, uliul său poate să zboare afară și înapoi înăuntru când dorește. Mulțumit că i-a dat lui Gos mai multă libertate, se duce înapoi în casă.

Ploaia nu contenește. Nu e o zi bună să încerce să prindă ulii în capcană. E o zi pentru confort. O să se revanșeze față de Gos. Se va plimba de colo-colo prin bucătărie cu el, îi va da bucățele mici de carne să mănânce, îl va face să-l iubească din nou. Lui Gos îi place muzica: o să-i pună melodii la radio. Dar descoperă că radioul s-a stricat. Se duce cu bicicleta până la Tom, îi folosește telefonul ca să comande o baterie nouă. Apoi pedalează înapoi. Ploaie și ciori de semănătură. Un bărbat pe o bicicletă în bătaia vântului aprig, care hotărăște că azi trebuie să se

concentreze asupra lucrurilor mărunte. Cele complexe sunt mult prea complicate. Ce are de gând să facă este să vopsească din nou lemnul din hol și apoi poate și ușa de la bucătărie. Când holul e gata, își analizează cu un ochi critic munca. Arată bine. Acum ușa de la bucătărie. *Vopsea albastră*, se gândește el. Tatălui său îi plăcea să picteze lucruri în culori vii și complementare. Știe că i-a moștenit viciul. Așa că se duce în hambar să aducă vopseaua. Gos se îndepărtează fâlfâind de el, zboară întâi în sus până la căpriori, apoi direct afară, pe ușa deschisă. Când White pleacă din hambar, cu găleata de vopsea în mână, se așteaptă să-l vadă pe Gos stând pe stinghie. Dar stinghia e goală. Gos nu e aici. Uliul său a dispărut. Gos a dispărut, iar capătul uzat al sforii zace sfâșiat pe pământ.

34 În orig., *game*, joc de cuvinte intraductibil, *game* înseamnă deopotrivă „vânat“, dar și „joc, partidă“ (n. ed.).

PARTEA A DOUA –

18

ZBOR LIBER

Diseară. Vremea e perfectă, tot așa și greutatea uliului. Alerg încolo și încoace prin casă, fiebând de nerăbdare, ocupându-mi dimineața cu sarcini mărunte, obișnuite. Frec găinațul de pe mușamaua pusă pe podea, fluier veselă, mă spăl pe scap și îmi usuc părul. Dar undeva în mine mă împunge un ac invizibil: în timp ce după-amiaza trece, lucrurile încep s-o ia razna. Întâi mă cert cu mama la telefon, fără niciun motiv întemeiat, apoi, când sosește Christina să vadă uliul zburând, mă iau de ea absolut degeaba. În timp ce-mi iau haina de șoimărit din bucătărie o aud spunând *ambuteiaj*, dar nu conștientizez deloc sensul cuvântului. Ar fi trebuit s-o ascult. Fusese un accident cumplit pe autostrada 14, lângă Cambridge. Stuart rămăsese pe undeva după accident, blocat în Land Rover-ul lui sub un montant de pod, cu elicopterele Ambulanței huruind pe deasupra, prin norii denși de fum. Mă sunase. Îmi spusese că era în întârziere din cauza unui accident, dar atât.

– Acum urc dealul, a spus el. Vii?

– Da, i-am răspuns. Ne vedem în douăzeci de minute.

Dar accidentul fusese într-atât de îngrozitor, încât din cauza lui se închiseseră nu doar drumul principal, ci și cele secundare din jurul lui. Tot traficul de oră de vârf care traversa Cambridgeshire se mutase prin centrul orașului. După patruzeci de minute, abia dacă am făcut 400 de metri

de-acasă și tremur groaznic de o frustrare cumplită. Biata Christina stă tăcută în spate. Mabel fâlfâie din aripi. Nu mai suport. Fâlfâie din nou. Strig la ea. Nu știe că zgomotul îi este adresat, dar mă urăsc pentru că am strigat și vina aceea se adună peste alte sentimente de vinovăție și toate se adaugă gândului că, probabil, accidentul care a provocat toate astea a fost într-adevăr cumplit. Aerul din mașină devine dens ca sticla. Respir adânc și mă uit pe geam. E o seară minunată. Asta agravează situația. Mă uit la graurii care zboară lent peste centrul comercial, mă uit la soare, care se scufundă, coboară, iar aerul calm îi îngroașă marginile în forma umbrei unui piept de porumbel sălbatic, cu nuanțe delicate de gri și roz intens. Pornesc știrile despre trafic de la radio. Le opresc. Mabel fâlfâie din nou, deranjată de opririle și pornirile neobișnuite și de tăcerea motorului. Fiecare fâlfâire îmi ridică și mai mult nivelul de stres. Îl sun pe Stuart. Ne așteaptă. Sunt furioasă. Mașina se mișcă milimetric. Mă uit în jos și observ că aproape am rămas fără benzină, ceea ce adaugă minutelor care abia se scurg o dimensiune complet diferită, specială.

Până ajungem pe deal, sunt deja catatonică. Acolo, în vârful dealului, este Land Rover-ul lui Stuart. Mergem în sus pe cărare. Se întunecă. Mabel pare îngrozitor de dornică să zboare în cele trei minute cât durează să ajungem acolo sus, iar eu încep să mă relaxez. Dar se uită o singură dată la zmeul din nailon pe care Stuart l-a tot folosit ca să-și învețe șoimul să se înalțe pe cer – aruncă o singură privire spre triunghiul de culori primare strălucitoare, se uită direct la mine și apoi fâlfâie din aripi. *Fâlfâie. Fâlfâie. Fâlfâie.*

Stuart mă convinge să nu mă duc acasă. „O să-i găsim ceva după care să zboare“, spune el. „O să se liniștească.“ Chiar se liniștește, puțin. Mă liniștesc și eu. Încerc să-mi relaxez umerii încordați și iau guri mari de aer răcoros. Sunt stresată. În mod normal, nu las uliii să zboare așa liberi. În mod normal, aș chema-o pe pumn ancorată ca de

obicei de coardă, apoi aș dezlega coarda și aș lăsa-o să zboare o dată sau de două ori fără ea. Aș încerca s-o las să zboare deasupra carierei de piatră doar mai târziu. Dar mizez pe cunoștințele lui Stuart: știe care e treaba cu uliii porumbari și a mai făcut asta de multe ori până acum.

Trece timpul. Acum vine o seară apăsătoare și mohorâtă. E fum pretutindeni la orizont. O semilună gălbuie atârnă sus, în afara câmpului vizual, pe ceva ce seamănă cu o farfurie cu gelatină. Un amurg apos. Liliecii zboară de colo-colo. Copacii se învelesc în întuneric. Clema pivotantă și lesa lui Mabel sunt la mine în buzunar, i-am schimbat curelele cu unele subțiri de zbor, care nu se vor agăța de ramuri sau de crengi, și le țin strâns cu degetele înmănușate. Am mers, conform instrucțiunilor lui Stuart, până spre un triunghi de pământ reavăn chiar lângă un pâlc de copaci. E o porțiune cu mulți ciulini și cu plante uscate și trecem prin ea. Am amuțit din cauza stresului, sunt furioasă din cauza a ceea ce se întâmplă și incapabilă să opresc totul. E întuneric. Ce naiba fac? Pupilele uliului sunt enorme. Ochii îi sunt aproape complet negri. Nu-mi vine să cred ce prostie facem. Vreau să mă duc acasă. *Vreau să mă duc acasă.* Iar Stuart începe să se îndrepte zgomotos spre mine, răvășind ciulinii și iarba cu un băț, ca să împingă spre noi orice iepuri sau fazani ascunși, astfel încât Mabel să-i poată vedea. *E ridicol ce facem. Nu vreau să fiu aici și nu știu de ce permit să se întâmple asta. N-ar trebui să pierd uliul ăsta. Ar trebui doar* – în spatele meu și în dreapta mea se mișcă ceva, iar uliul se uită atent, vede ceva alergând și apoi fâlfâie din aripi pe loc. *Ah!* Iar eu îi dau drumul. Și imediat îmi doresc să n-o fi făcut. Deodată uliul meu e liber. Zboară plină de energie câteva secunde, coboară în picaj spre creatura care se mișcase, care a dispărut, și apoi începe să zboare în cercuri, navigând prin aer ca o molie, un uliu-molie uriaș. Zboară din ce în ce mai sus. Se lasă o tăcere crepusculară cumplită. O văd cum își întoarce gâtul lung ca să se uite la mine și văd cum i se răsfiră și curbează coada în timp ce se întoarce. Sunt

într-un fel de stare de fugă. Resimt spațiul dintre mine și uliu ca pe o rană. Ea se rotește, se uită la mine și pare nehotărâtă dacă să se întoarcă. Stuart stă pur și simplu acolo. Christina stă acolo. Eu stau chiar aici, strigând și fluierând la uliu. Întunericul, faptul că poate să zboare în cerc, confuzia: descoperă toate lucrurile astea. Încearcă să-și dea seama ce trebuie să facă. Tărâmul nou. Unghiul de incidență dintre aici sus și acolo jos, unde sunt mâna și inima lui Helen.

Până la urmă, aterizează cu spatele la mine în vârful unui fag tânăr; coroana copacului se îndoaie aproape complet sub greutatea ei. Nu pot să-i văd decât conturul, tot numai unghiuri și umeri, și simt perfect confuzia care o agită. O chem. Sare de pe stinghia ei ciudată și zboară prin amurg către pumnul meu ridicat. Totul e mult prea ciudat. Se ridică de pe mănușă, abia atingând-o, și începe să zboare din nou în cerc. Ajunge și mai departe în pădure, se așază din nou – dar, din fericire, cu fața spre mine. Prin bezna și frunzișul dese pot să-i văd ciocul galben și ceva din ghemuirea-i de pasăre de pradă. Știu că mă fixează cu privirea. Așa că întind pumnul. Îngrămădesc un pui, doi, trei pe el. Fluierătură. Chemare. „Hai, Mabel!", îmi pleznesc mâna înmănușată cu putere.

În acest moment, continuumul spațiu-timp este îndoit și fixat în rapoarte directe. Trigonometrie. Traseul de zbor al uliului porumbar spre pumnul meu și intenționalitatea uliului porumbar, care sunt sigură că poate fi calculată în termeni matematici. Inima mea care se zbate îngrozită și sufletul meu precum apa la patru grade; mai greu decât gheața, căzând pe fundul oceanului.

Și, deodată, e înapoi pe mănușă, mă simt înmuiată în apă înghețată și nu-mi vine să cred că nu s-a pierdut. Mă simt ca White: o novice, o fraieră, o începătoare. O idioată. „Nu contează", spune Stuart. Știe că sunt praf. Îi surprind lucirea zâmbetului în întuneric. „E prea grea și se întunecă. Dar a venit înapoi la tine, da? Ăsta e mereu un final

fericit.“ Abia pot să vorbesc. Croncănesc un răspuns. Adrenalina îmi bolborosește acidulat în vene, în timp ce merg înapoi spre mașină și nu știu cum de am reușit să conduc înapoi acasă.

Aerul e întunecat și foarte umed. El e ud până la piele. Gos nu se vede nicăieri. Leagă bucăți de iepure în toate locurile unde a fost uliul. Sunt ca rugăciunile, ca fundele ponosite pe care păgânii le leagă de crenguțe iarna. Mâinile i se conturează foarte palide pe verdele lucios al cojii bătute de vânt a stejarilor goi. Nu mai are carne de iepure. Nu mai are momeală. Nu mai are carne, doar ficat. O să-l roage pe domnul Wheeler să-i cumpere din Buckingham niște bucăți de friptură. Ascultă în timp ce stă în ușa fermei. „Ciorile de semănătură care se văd adunându-se în pâlcuri sau o cioară singuratică ce stă pe o creangă uscată a vreunui copac, croncănind și sărind de colo-colo neliniștită, sunt semne aproape sigure că uliul pierdut nu e departe“[1], citise în Blaine. Nimic. Apoi un singur croncănit, repetat tare. *Acolo*. La vreo două sute de metri depărtare este o cioară care zboară în jurul unui copac, înjurând pasărea de sub ea. Pe creanga cea mai de sus stă Gos, minuscul în depărtare, forma lui cunoscută, cu umeri tociți, aplecată contra vijeliei. White fuge la copac și stă sub el, fluturând o bucată de ficat și o batistă ca momeli, în timp ce perdele de apă se întind peste câmpurile îndepărtate. Ploaia cade peste zănoage, poteci și peste toate templele și obeliscurile din Stowe, iar Gos stă acolo dictatorial, nehotărât și cumplit de ud, căci mângâierile permanente ale lui White i-au curățat uleiul de impermeabilizare de pe aripi. Furtuna îi zdruncină creanga. Nu e un loc confortabil. Nu e deloc confortabil. Își deschide aripile cu intenția de a zbura jos, la bărbatul cu mâncarea în mână. Părăsește copacul, se rotește în zbor, începe să coboare. Lui White îi bate inima tare. Uliul se

apropie. Apoi vântul îi umflă aripile și-l împinge, iar uliul, care nu are nicio abilitate și nu știe cum să zboare într-o furtună ca asta, este purtat mai departe de vânt și dispare.

Există o perioadă în viață când te aștepți ca lumea să fie mereu plină de lucruri noi. Apoi vine o zi când îți dai seama că nu va fi deloc așa. Descoperi că viața va deveni o chestie plină de goluri. Absențe. Pierderi. Lucruri care erau acolo și care nu mai există. Și-ți mai dai seama și că trebuie să crești în jurul absențelor și printre ele, deși poți întinde mâna unde au fost lucrurile și poți simți acea tristețe tensionată și strălucitoare a spațiului unde sălășluiesc amintirile.

Am fost un copil norocos. Până să văd fazanul acela murind într-un gard viu, tot ceea ce știam despre moarte era din cărți – și mai ales dintr-un anumit gen de cărți. Acum mă uitam la un raft plin cu ele. În dimineața aceea, îmi umplusem mașina cu cutii, o pusesem pe Mabel pe stinghia de pe locul pasagerului și mersesem să-mi petrec weekendul în casa părinților mei. *Casa părinților mei*. Cred că acum era casa mamei mele. Mă întorsesem pentru că mă pregăteam să mă mut. Un prieten drag îmi oferise casa lui în perioada în care el și familia lui erau plecați în China câteva luni și le eram incredibil de recunoscătoare, dar perspectiva pierderii minunatei mele locuințe de la facultate era oribilă. Am depozitat cutiile în garaj și apoi am stat cu mama în bucătărie, în timp ce Mabel lenevea, se spăla și-și curăța penajul pe peluza însorită. Am băut ceai, am depănat amintiri, am vorbit despre tata și despre vremurile trecute. Am râs mult. Mă bucuram să o văd. Dar nu-mi era ușor să fiu acolo. Am stat pe scaune pe care ar fi trebuit să stea tata și am băut din căni din care băuse el, iar când i-am văzut caligrafia îngrijită pe un bilețel prins de ușa din spate a fost prea mult pentru mine. Mult prea mult. Am fugit în vechea mea cameră, m-am așezat pe patul mic

și mi-am strâns genunchii la piept, durerea săpând în pieptul meu ca un vierme cu milioane de dinți și de clești minusculi.

Am ridicat privirea spre raftul de sus al bibliotecii. Acolo erau, pline de praf și necitite de ani de zile, toate cărțile cu animale din copilăria mea. Le iubisem cândva. Erau pline de sălbăticie, evadări și aventuri. Dar și pe ele le uram acum. Pentru că niciodată nu aveau finaluri fericite. Vidra Tarka a fost ucisă de dulăi. Șoimii au murit otrăviți cu pesticide. Un bărbat cu o cazma a omorât-o în bătaie pe vidră în *Ring of Bright Water*; vulturii i-au scos ochii lui Red Pony. Căprioara din *The Yearling* a fost împușcată, câinele din *Old Yeller* a murit. A murit și păianjenul din *Pânza Charlottei*, la fel și iepurele meu preferat din *Watership Down*. Îmi aduc aminte de acea senzație teribilă de groază când numărul de pagini al fiecărei cărți cu animale pe care o citeam se micșora. Știam ce urma să se întâmple. Și se întâmpla de fiecare dată. Așa că bănuiesc că la opt ani nu am fost surprinsă că Gos și-a rupt lesa și s-a pierdut în vânt și ploaie. Am acceptat asta cu o resemnare tristă. Dar oricum era cumplit.

Dar pe-atunci nu dresasem un uliu și nu înțelegeam ce înseamnă o pierdere. Nu știam cum s-a simțit White. Acum știam. Am stat pe pat și chestia asta îmi stătea pe suflet ca o greutate de mărimea unul deal. O simțeam. A fost pentru prima oară când am înțeles acel gol imens care-i zdrobise inima îngrozită. „Nu-mi aduc aminte ca bătăile inimii să mi se fi oprit la un moment dat“, a scris în jurnalul său. „Lovitura a fost atât de uimitoare, atât de puternică după șase săptămâni de credință statornică, încât mi-a fost administrată în doze temperate, pentru că era dincolo de ceea ce puteam eu duce. Așa va fi moartea, ceva mult prea vast ca să provoace cine știe ce durere sau măcar ca să mă deranjeze.“[2]

Inima îi e sfâșiată. Porumbelul din mână a înțepenit de groază; spaima l-a transformat dintr-o pasăre într-un

obiect din fier și pene. Ochiul roșu e inexpresiv, ciocul mic gâfâie. Își ia avânt și-l aruncă sus în aer, către uliul din copac. Porumbelul pe care-l cumpărase ca să momească uliii în pădure – câtă ironie – zboară în sus, trăgând coarda după el. Gos se aruncă asupra lui precum un fluture imens de pradă, dar apoi schimbă direcția și se prinde de următorul copac. White trage porumbelul la sol, îl ridică, se uită atent la el și îl aruncă din nou. Pescuiește după Gos cu porumbelul, așa cum un pescar aruncă momeli pentru o știucă. Face asta deja de ceva vreme și, de fiecare dată, uliul se oprește în zbor mai aproape de porumbel și de mâinile răbdătoare ale lui White. Se apleacă să ridice porumbelul epuizat, cu aripile desfăcute, penajul de zbor atât de ud încât seamănă cu creioanele uzate. Știe că pasărea asta îngrozită abia dacă mai poate zbura. Știe că data următoare când o va arunca în aer, uliul o va prinde. Doar încă o dată. Dar nu poate să facă asta. Îl *cunoaște* pe porumbelul acesta. El îl îmblânzise. Stătuse prietenos pe degetul lui. Era prietenul lui. Lumea lui e distrusă; își încalcă cuvântul. E cruzime pură. Nu mai poate să facă asta. Își aduce aminte de un fragment din cartea lui Blaine despre prinderea uliilor în timp ce dorm, îl strânge la piept pe porumbelul ud și amână prinderea lui Gos pentru după căderea nopții. Se întoarce cu o scară, o funie și undița de somon pe care o mai folosise o dată ca să-l dea jos pe Gos din copac. Stă sub copac, tremurând de speranță că va reuși, când apare în fugă Graham Wheeler, băiatul fermierului, care venise să-l ajute. Gos se sperie și zboară din copac în beznă.

Zile în șir se plimbă prin Ridings și câteodată îl vede planând pe deasupra copacilor în cercuri din ce în ce mai mari. Sufletul lui e încă prizonier în uliu. Poate să vadă că Gos e fericit. *Merită să fie liber*, se gândește White și-i urează să-i meargă bine în viața lui din sălbăticie. Dar moartea îl pândește pe Gos, White știe asta: curelușele și clema pivotantă, echipamentele blestemate ale sclaviei lui anterioare, se vor prinde de o creangă, și el se va lupta, și va

rămâne atârnat, și va face foamea, și va muri. Dacă soarta va găsi de cuviință să-i aducă pasărea înapoi în mâini, jură că se va purta diferit cu ea: o va trata ca pe un partener, nu ca pe un sclav. Remușcarea e teribil de amară. E singur fără Gos. Își aduce greșit aminte de Blake.[35] „Iubirea-i doar pe sine să se placă/ De altul să se lege pentru a ei plăcere,/ De suferința altuia se veselește/ Și face-un iad în ciuda paradisului."[3]

Mai târziu în acea după-amiază am urcat cu Mabel pe o potecă îngustă până la o fermă din apropiere. Primisem permisiunea de a lăsa uliii să zboare acum trei ani. Mai era valabilă? Probabil că nu. Nu-mi păsa. Gândul că făceam ceva pe furiș, clandestin și ușor ilegal, era minunat. Mi-am ridicat binoclul la ochi și am verificat câmpurile. Niciun tractor, niciun muncitor la fermă. Nicio persoană care să plimbe un câine. Nimeni ieșit la plimbarea de seară. Așa că ne-am strecurat mai departe, eu și Mabel, până sus lângă pădure, unde erau de obicei iepuri. Ne-am furișat pe după un tufiș de porumbar. Iată-i. La vreo vreo treizeci de metri distanță, puțin mai departe de marginea pădurii: siluetele a trei dintre ei, cu urechile luminate din spate de soare, adunați ca să mănânce. Iar lângă iepuri, un fazan mascul, plimbându-se încet pe lângă ei.

Suferința fusese cea care mă împinsese să dresez uliul să zboare, dar acum suferința mea dispăruse. Totul dispăruse, cu excepția acestui peisaj silvestru în care aveam de gând să las să se furișeze dezastrul și crima. Am pândit pe la marginea pădurii, lăsându-mă pe vine, ținându-mi respirația. Atenția mea atinsese cote intense, microscopice. Mă transformasem într-o făptură alcătuită doar din ochi și voință. Mabel își ținea aripile depărtate de corp, capul i se unduia șerpește, reptilian, ochii îi străluceau. Mă simțeam de parcă aș fi purtat copilul din flori al unei torțe înflăcărate și al unei puști de asalt. Iarba moale sub

picioare. Cu o mână întinsă ca să mă echilibrez, am luat-o pe drumul care ducea la ultima cotitură. Și apoi mi-am întins ușor pumnul înmănușat în afara perdelei de frunze.

Uliul a părăsit pumnul cu reculul unei puști de 303 milimetri. Am făcut un pas în față ca să mă uit. Am asistat la un șir de evenimente derulate atât de repede încât s-au transformat într- o bandă desenată: *cadru, cadru, cadru*. Cadrul întâi: uliul porumbar plecând de pe pumn ca o explozie de aripi și gheare. Cadrul al doilea: uliul porumbar aproape de sol, iarba mângâind-o pe dedesubt. Aripi de ciocolată, care bat cu forță, spatele cocoșat. Cadrul al treilea: iepuri fugind. Cadrul al patrulea: fazanul ghemuindu-se și el și fugind în liziera sigură a pădurii.

Dar nu era în siguranță. Decizii în fracțiuni de secundă, scântei în computerul tactic al uliului. A alunecat ca ieșită din praștie, arcuindu-se, doldora de forță gravitațională ca un burete de apă. Și-a strâns aripile și dusă a fost. Atrasă în golul negru al pădurii, pe sub crengile joase ale zadei. Totul a dispărut. Iepurii, fazanul, uliul. Doar o gaură neagră în liziera pădurii. Se lăsase o tăcere apăsătoare. În depărtare se auzea un *coc-coc-coc* al unui fazan speriat.

Am fugit în pădure și m-am cutremurat. Vânasem cu uliul în aerul blând și călduț al unei seri luminoase de toamnă. Iarbă moale, fluturi cafenii de pajiște, o lumină plăcută, liniștită. Intrând în pădure, temperatura scăzuse cu cinci grade și lumina se diminuase considerabil. Era întuneric. Și frig. Afară, o seară de vară târzie în Anglia. Aici, în interior, Norvegia. Aproape că mă așteptam să simt fulgi de zăpadă răvășiți printre acele de pin. M-am oprit, ușor enervată. M-am uitat în jurul meu. Nimic. Niciun uliu. Acum ce-ar trebui să fac?

Am stat complet nemișcată și am ascultat. M-am concentrat să aud prin întuneric. Am ascultat cu o asemenea intensitate încât aerul a ajuns să fie alcătuit din particule: sunetul nu mai era sunet, ci unde de compresie prin trilioane de molecule de aer. Dar nu se auzea niciun sunet. O tăcere absolută, înăbușită, printre trunchiurile de

zadă. Și atunci, undeva departe, în stânga mea – foarte departe –, am auzit o încăierare și crengi care se rup și sunetul clar al clopoțelului uliului. Am pornit-o în orb prin tufișuri. Mi s-a părut că am auzit un icnet; poate că prinsese un iepure. Din nou tăcere, cu excepția respirației mele grele și a trosnetului făcut în timp ce pășeam apăsat, fără să văd, peste crengile unui copac căzut, pentru a ajunge la locul faptei.

Am văzut-o înainte să o aud. A ieșit în fugă dintr-o încrengătură de tufișuri și scaieți, ținând un iepure imens. A venit în fugă, cu pieptul dungat în față și s-a aruncat pe pumnul meu. Totul era în alb și negru, cu excepția galbenului de la baza ciocului și a picioarelor. Tufișul negru de porumbar, acele negre de pin, pieptul alb al uliului, penele de pe spate ca niște picături negre, ghearele negre. Nasul negru. Urme albe de calcar unde săpaseră iepurii. Când a revenit pe pumnul meu, avea noroi amestecat cu calcar pe toate ghearele. S-a întins pe mănușa mea în timp ce mânca, a lăsat urme albe mici ca literele din cuvinte pe jumătate uitate, care, în timp ce se hrănea, erau mânjite și șterse, și scrise din nou.

Trecuse mult timp de când nu mai vânasem cu un uliu, dar nu-mi aduceam aminte să fi fost așa. Eram convinsă că nu fusese niciodată așa. Eram uimită de schimbarea radicală de subiectivitate pe care o provocase: cum lumea se dizolvase în nimic, rămânând totuși atât de reală și de tangibilă, încât aproape că mă durea. Cum încetinea și se lungea fiecare secundă care trecea, ajungându-ne din urmă undeva în afara timpului. Când am pășit înapoi pe drum ca să merg spre casă, am fost uimită cât de mult coborâse soarele pe cer. Lipsisem mai puțin de o oră. Parcă trecuseră ani de zile.

Profesorul Tom Cade, șoimar și om de știință, a descris odată șoimăritul ca pe un fel de „observare foarte intensă a păsărilor". Mi s-a părut o expresie drăguță și exactă. Dar acum știam că e greșită. Ceea ce tocmai făcusem nu avea

nicio legătură cu observarea păsărilor. Semăna mai mult cu jocurile de noroc, deși miza era în mod clar mai sângeroasă. În centrul ei se afla o pierdere voită a controlului. Îți pui toată inima, abilitățile, chiar tot sufletul, în slujba unui lucru – pentru a dresa un uliu, a învăța forma corectă pentru curse sau numerele de pe cărțile de joc –, apoi cedezi controlul asupra lucrului respectiv. Asta e soluția. Din momentul în care sunt aruncate zarurile, calul o ia la fugă, uliul zboară de pe pumn, te lași în voia norocului și nu poți controla rezultatul. Și totuși, tot ceea ce ai făcut până la momentul acela te convinge că s-ar putea să ai noroc. E posibil ca uliul să-și prindă prada, cărțile să fie împărțite perfect, calul să treacă primul linia de sosire. E tare ciudat să te afli în spațiul acela îngust de nesiguranță. E un vârtej. Te pierzi în el. Și uite-așa, gonești spre aceste mici fărâme de noroc ce schimbă cursul lumii. În asta constă atracția: de asta, atunci când suntem neputincioși din cauza durerii sau suferinței, ne pierdem pe noi înșine în droguri, sau jocuri de noroc, sau alcool; în dependențe care-i pun sufletului zdrobit o zgardă și care-l smucesc ca pe un câine. Îmi descoperisem dependența în ziua aceea petrecută afară cu Mabel. Dintr-un anumit punct de vedere, era la fel de distructivă cum ar fi fost dacă aș fi luat un ac și mi-aș fi injectat heroină. Mă refugiasem într-un loc de unde nu mai voiam să mă întorc vreodată.

35 Citatul este din poezia „Piatra și țărâna", de William Blake („The Clod and the Pebble"). Traducerea corectă a versurilor: „Iubirea nu-i pe sine să se placă,/ De ea nu-i pasă, după cum e zis,/ Dând ce-i al ei aproapelui, durează/ În ciuda iadului, un Paradis", în *Cântece ale inocenței și ale experienței*, traducere de Iana Maravis, Ed. RAO, București, 2005.

19
EXTINCȚIE

Șoimarii au o vorbă pentru uliii cu poftă să ucidă: spun că pasărea este *în yarak*. Cărțile spun că vine din persanul *yaraki*, care înseamnă putere, rezistență și curaj. Mult mai târziu, am descoperit amuzată că, în turcă, cuvântul desemnează o armă din vechime și că mai este și termenul argotic pentru penis, dacă mai exista vreo îndoială că șoimăritul este un sport de băieți. Acum m-am întors la Cambridge și, în timp ce o port pe Mabel în fiecare zi pe cărarea pietruită de pe deal, o privesc cum ajunge în starea de *yarak*. Seamănă îngrijorător de mult cu a privi cum e luată lent în stăpânire de un demon. Penele de pe creștet i se zburlesc, se lasă pe spate, penele de pe burtă se umflă, umerii-s lăsați în jos, ghearele țin strâns mănușa. Atitudinea ei se schimbă de la *mă sperie totul*, la *văd totul; toate astea și multe altele îmi aparțin.*

În starea asta, devine un uliu încordat la maximum într-o așteptare criminală, atât de încordată, încât dă din aripi la orice mișcă – lucruri pe care nu are nicio șansă să le prindă: stoluri de ciocârlii, porumbei care se întrec în depărtare, chiar și un motan de fermă –, iar eu o țin strâns de curelușe și nu-i dau drumul. Dar când o femelă de fazan zboară de lângă piciorul meu îi dau drumul. Zboară cu sălbăticie după ea, dar fazanul are un avans mult prea mare; după 45 de metri încetinește, se întoarce în zbor și revine la mine, planând peste vârful unui gard viu ca să-mi aterizeze cu blândețe pe pumn. În altă zi țâșnește în josul dealului urmărind un iepure și mai are puțin până să-l prindă când iepurele rămâne nemișcat. Nu-l nimerește și se izbește de sol; iepurele tresare, face stânga-mprejur și o ia

la fugă în susul dealului, intrând în siguranța unei vizuini. Sare din nou în aer ca să-și reia urmărirea, dar iepurele a dispărut. Aterizează, ne dumerită și dezamăgită, pe iarbă.

Și eu sunt dezamăgită. Nu pentru că aș tânji după sânge. Dar nu vreau ca Mabel să fie descurajată. În sălbăticie, uliii porumbari tineri pot sta ore în șir ascunși în copaci, așteptând să apară ocazia bună: un pui de cioară, unul de iepure. Dar acum e septembrie: prăzile ușoare ale naturii sunt acum mature. Și, deși cei mai mulți dintre șoimari au un câine care să-i ajute să găsească vânatul sau un dihor care să sperie iepurii pe care să-i prindă uliul, eu nu am așa ceva. Tot ceea ce pot face este să mă plimb cu uliul și să sper c-o să găsim ceva de prins. Dar sunt un dezastru; simțurile ei sunt mult mai ascuțite decât ale mele. Trecem pe lângă șanțul de sub un gard viu unde sunt iepuri, și șobolani, și Dumnezeu mai știe ce, acoperiți complet cu rugi, ciulini și gale așezate pe crenguțele mărăcinilor ca fructele exotice, perii lor vegetali pictați în verde și roz-deschis și cărămiziu. Plonjează de pe pumnul meu către tufișuri. Nu știu dacă a văzut ceva – așa că nu-i dau drumul. Apoi îmi blestem simțurile deplorabile de om. Era ceva acolo. Un șoarece? Un fazan? Un iepure? Împung ici și colo în șanț cu un băț, dar nu iese nimic. E prea târziu; orice o fi fost, a dispărut. Mergem mai departe. Mabel nu mai are o figură criminală și afișează o expresie teribil de aprigă. *Cum dracu'*, îmi imaginez eu că gândește ea, *se presupune că aș putea să prind ceva când se ține scai de mine idioata asta?*

Mă întorc acasă epuizată de ultima noastră încercare: o după- amiază traumatică, ruptă din iad, agitată, bătută de vânt și amară. Mă întâlnisem cu Stuart și cu Mandy sus pe deal. „O să dau drumul câinilor pentru tine“, a spus el. „Să vedem dacă putem să-i atragem atenția spre ceva.“ Dar lui Mabel nu i-a convenit nimic. A fâlfâit din aripi, a croncănit și s-a uitat urât. O enervau câinii, totul o enerva. Și pe mine mă enerva totul. Am hrănit-o și ne-am dus cu mașina acasă. Apoi am început să scot haine dintr-un șifonier, încercând să mă transform într-o persoană veselă

și civilizată, care face lucruri precum mersul la galerii de artă. Îmi scot ghimpii din păr, mă spăl pe față, trag pe mine o fustă, îmi bag mâinile în mânecile unui pulover din cașmir, trag câte-o dungă cu fard negru pe fiecare pleoapă. Fond de ten. Rimel. Un strop de strugurel ca să-mi alin buzele uscate de vânt, o pereche de ghete lucioase cu tocuri care mă fac să mă îngrijorez că nu o să pot fugi în ele – căci zilele astea fugitul pare să fie esențial – și verific rezultatul într-o oglindă. M-am deghizat bine. Sunt mulțumită de cât de convingător arăt. Dar e deja târziu și sunt contra cronometru. Am douăzeci de minute la dispoziție ca să ajung la o galerie de artă pentru vernisajul unei expoziții.[1] Trebuie să țin o conferință despre ea în câteva săptămâni și trebuie întâi să văd blestemata de expoziție. Mă lupt cu somnul în timp ce conduc și, în momentul în care ajung la ușile galeriei, aproape că mi se taie deja picioarele.

Mă aștept la o încăpere plină de picturi și sculpturi. Dar, când deschid ușile, înăuntru e ceva atât de neașteptat, încât mintea mea o ia razna. E un adăpost de păsări în mărime naturală, construit din pin grosier șlefuit și este – citesc plăcuța – o copie identică a unei structuri adevărate din California. Să văd asta într-o galerie îmi provoacă aceeași stare de neliniște ca deschiderea ușii unui frigider și descoperirea unei case înăuntru. Adăpostul e întunecat în interior și plin de oameni care se uită pe o fereastră dintr-un perete. Mă uit și eu pe fereastră. *Ah!* M-am prins. E o șmecherie interesantă. Artistul a filmat ceea ce se vede din adăpostul adevărat și proiectează acest film pe un ecran din spatele ferestrei. În film se vede un condor californian care planează prin aer, un vultur necrofag uriaș, negru-cenușiu, o pasăre care a ajuns aproape pe cale de dispariție din cauza prigonirii, distrugerii habitatului natural și a cadavrelor de animale contaminate cu plumb. La finalul anilor 1980 mai existau doar 27 de păsări și, într-un ultim efort disperat de a salva specia, au fost prinse și ținute în captivitate pentru ca puii lor să poată repopula sălbăticia. Unele persoane au încercat să împiedice asta. Credeau din

tot sufletul și cu sinceritate că, odată ce toate păsările sunt captive, condorii nu vor mai exista. Păsările astea sunt sălbăticie pură, au explicat ei. Un condor captiv nu mai e condor.

Mă uit o vreme la condor. Îmi dă o stare de neliniște. Mi-e mintea plină de văzduhuri reale și de ulii adevărați. Îmi aduc aminte de condorii pe care i-am văzut pe viu la un centru de înmulțire în captivitate, cu ani în urmă: păsări mari, cu pene rare și gât ca de curcan, atente și curioase; mistreți aviari în penaj negru. Valoroși, în mod clar, dar complicați, adevărați, ciudați, uimitori. Condorul de pe ecranul galeriei nu semăna deloc cu ei. *Helen, ești o proastă,* îmi spun. *Tocmai ăsta e rostul expoziției. Tot rostul ei, chiar în fața ochilor tăi.*

Mă gândesc la ceea ce sunt animalele sălbatice în imaginația noastră. Și la cum dispar ele – nu doar din sălbăticie, ci și din viețile de zi cu zi ale oamenilor, înlocuite de imaginile lor din cărți și de pe ecran. În cele din urmă, raritatea e singurul lucru care le definește. Condorul este un simbol al extincției. Aproape că nimic altceva nu mai contează în ceea ce-l privește, decât că este ultimul din specia sa. Iar în asta constă micșorarea lumii. Cum să iubești ceva, cum să lupți să-l protejezi, dacă nu reprezintă altceva decât o pierdere? E o diferență imensă între viața mea viscerală și sângeroasă cu Mabel și modul rezervat și distant de apreciere modernă a naturii. Știu că unii dintre prietenii mei văd faptul că am un uliu drept ceva suspect din punct de vedere moral, dar nu aș putea iubi și înțelege uliii așa cum o fac, dacă i-aș fi văzut doar pe ecrane. Am transformat un uliu într-o parte a unei vieți umane și o viață umană într-o parte a unei vieți de uliu, iar prin asta, uliul a devenit de un milion de ori mai complicat și mai fascinant pentru mine. Mă gândesc la surprinderea smerită cu care m-am uitat la Mabel când s-a jucat cu un telescop din hârtie. Ea e reală. Se poate împotrivi sensurilor pe care i le atribuie oamenii. Dar condorul? Condorul nu ni se poate împotrivi cu nimic. Mă uit la

imaginea atenuată a păsării care planează pe ecranul galeriei. E o umbră, o întruchipare a pierderii și speranței; aproape că nu mai e o pasăre.

Celălalt exponat e cât se poate de simplu. E o pasăre întinsă pe spate într-o cutie de sticlă dintr-o încăpere goală. Imaginea ei face ca toate gândurile mele de vorbitor la tribună să se estompeze și să dispară. E un papagal, un macaw albastru. Nu mai există niciunul în sălbăticie acum, iar ultimele păsări captive sunt obiectul unor încercări disperate de a ține specia în viață. Acesta a murit demult. Împăiat cu vată de bumbac, cu o etichetă mică de hârtie legată de unul din picioarele lui uscate, făcute ghem, are penele de culoarea albastrului profund al mării, seara. E posibil să fie cel mai însingurat lucru pe care l-am văzut vreodată. Dar, în timp ce mă aplec peste această piele luminată de spoturi într-un coșciug de sticlă, nu mă gândesc deloc la extincția speciilor de animale. Mă gândesc la Albă ca Zăpada. Mă gândesc la Lenin în mausoleul său prost luminat. Și mă gândesc la a doua zi de după moartea tatălui meu, când am fost condusă într-o cameră de spital unde zăcea întins.

Dar ăsta nu e el, mi-am spus cu disperare după ce femeia a închis ușa. *El nu e aici*. Cineva îmbrăcase o replică de ceară a tatălui meu în pijamale de spital și o învelise cu o pătură cu modele. De ce ar face asta? N-avea niciun rost. Era o aiureală. M-am dat un pas înapoi. Apoi i-am văzut pe braț tăietura care nu se vindeca și m-am oprit. Știam că trebuie să vorbesc. A trecut o veșnicie până să pot vorbi. Eram fizic incapabilă. Aveam în gât ceva de mărimea unui pumn și chestia asta îmi ținea cuvintele în loc și nu le lăsa să iasă. Am intrat în panică. De ce nu puteam să vorbesc? *Trebuie să vorbesc cu el*. Apoi au venit lacrimile. Nu erau lacrimi normale. Apa curgea șiroaie pe obrajii mei și picura pe podeaua spitalului. Și, odată cu apa, au venit cuvintele. Așa că m-am aplecat peste pat și am vorbit cu tata, care nu era acolo. I-am vorbit cu seriozitate și cu grijă. I-am spus că îl

iubeam, că mi-era dor de el și că avea să-mi fie mereu dor de el. Și am continuat să vorbesc, explicându-i lucruri, lucruri de care acum nu reușesc să-mi aduc aminte, dar care, la momentul acela, erau teribil de clare și absolut importante. Apoi s-a lăsat tăcerea. Și am așteptat. Nu știam de ce. Până când mi-am dat seama că așteptam în speranța că aș putea primi un răspuns. Și atunci am știut că s-a terminat. Am luat pentru ultima oară mâna tatei în a mea, am strâns-o puțin în semn de la revedere și am ieșit în liniște din cameră.

A doua zi, sus pe deal, cred că Mabel descoperă care îi este menirea. Urmărește un fazan. Se izbește de crenguțele din spatele unui gard viu înalt. Aterizează pe marginea gardului viu, privind în jos, penajul conturându-i-se luminos pe fundalul pământului negru al pantei din spate. O iau la fugă. Cred că-mi amintesc unde s-a dus fazanul. Mă conving că nu a fost niciodată acolo. Noroiul mi se lipește de călcâie și mă încetinește. Mă aflu într-o lume în care noroiul îngheață treptat și chiar și aerul pare să devină din ce în ce mai greu de străpuns în alergare. Mabel mă așteaptă să gonesc fazanul, măcar de-aș ști unde este. Acum am ajuns la gardul viu, încerc să-l găsesc, făcând scenarii în cap cu *ce se va întâmpla mai departe*, iar în clipa asta toate converg rapid către momentul în care o să zboare fazanul. Nu-i mai văd pe Stuart și pe Mandy, deși știu că trebuie să fie acolo. Zdrobesc ciulini și bețe, vag conștientă de spinii care mi se prind de piele și mi-o sfâșie. Acum nu pot să văd uliul, pentru că sunt în căutarea fazanului, așa că trebuie să descopăr ce face, punându-mă în locul păsării – drept urmare, devin atât uliul din crengile de deasupra, cât și omul de jos. Ciudățenia acestei dedublări mă face să mă simt de parcă aș păși pe sub mine și, câteodată, departe de mine însămi. Apoi, pentru o fracțiune de secundă, totul se transformă în linii punctate și eu, uliul și fazanul suntem doar elemente dintr-un exercițiu de trigonometrie, fiecare dintre noi marcat cu inițiale elegant înclinate. Iar acum

sunt așa de atentă la pozițiile uliului și fazanului, încât conștiința mea se detașează complet, se împarte într-unul sau celălalt, întâi în uliul care se uită în jos, apoi în fazanul care privește în sus din mărăcini, iar eu mă mișc peste fața pământului de parcă nu aș putea schimba nimic pe lume. Nu am cum să sperii fazanul ăsta. Nu sunt aici. Timpul se întinde și își încetinește curgerea. Ajunsă aici, am o senzație de panică, o mică răbufnire de spaimă cu gândul la anihilare și la locul meu în lume. Dar apoi fazanul se sperie, un trup palid și gălăgios, din mușchi și pene, iar uliul se aruncă de pe gardul viu spre el. Și toate conexiunile care leagă inima de minte și de posibilitățile viitoare, acele conexiuni care mă leagă și de uliu, și de fazan, și de viață, și de moarte devin deodată sigure, se împletesc într-un ghem mic de pene și gheare care apucă și care stau în noroi în mijlocul unui câmp mic, în mijlocul unei provincii mici, dintr-o țară mică în prag de iarnă.

Mă holbez la uliul care apucă fazanul mort, iar ochii ei nebuni se uită înapoi la mine. Sunt uimită. Nu știu ce mă așteptam să simt. Sete de sânge? Agresivitate? Nu. Nimic de genul ăsta. Sunt plină de zgârieturi de la spinii din gardul viu prin care am plonjat și am în suflet o durere pe care nu pot să mi-o explic. În aer plutește o ceață translucidă. Uscată. Ca talcul. Mă uit la uliu, la fazan, la uliu. Și totul se schimbă. Uliul nu mai e o făptură care ucide cu violență. Devine un copil. Revelația asta mă face să mă cutremur din toți rărunchii. E un copil. Un pui de uliu care tocmai și-a dat seama cine e. Care îi este menirea. Întind mâna în jos și încep, inconștient, ca o mamă care-și ajută copilul cu masa de seară, să jumulesc fazanul împreună cu uliul. Pentru uliu. Iar când ea începe să mănânce mă dau în spate și mă uit, o privesc cum mănâncă. Penele se ridică în aer, plutesc peste gardul viu și se prind în pânze de păianjen și în crengi cu spini. Sângele roșu aprins de pe ghearele ei se coagulează și se usucă. Timpul trece. Lumina binecuvântată a soarelui. Un vânticel

clatină tulpinile ciulinilor și dispare. Iar eu încep să plâng, fără zgomot. Lacrimile mi se scurg pe obraji. Pentru fazan, pentru uliu, pentru tata și pentru toată răbdarea lui, pentru fetița aia care stătea la gard și aștepta să vină uliii.

20
ASCUNZĂTOARE

White iese grăbit din casă. Poștașul i-a adus vești despre niște ciori de semănătură care se agită în pădurile din apropiere. Gâfâind, fuge spre copaci. Gos nu e acolo. Bineînțeles că nu e. Nu-i mai găsește nici pe uliii păsărari. Câteodată i se pare că îi aude, dar poate că strigătele sunt de la bufnițe. Trăiește acum într-un univers al zvonurilor; circulă zvonuri despre ulii, așa cum circulă zvonuri despre război. Se uită atent la cer. Împânzește ținutul cu capcane. Stă zile în șir prin păduri, de la răsărit la apus, ghemuit și tremurând în ascunzătoarea lui. Nimic. Cumpără o capcană cu dinți de metal de la un pădurar. Pilește dinții făcuți să rupă picioarele uliului și căptușește cu fetru mandibulele metalice prinse cu arc. Apoi face o altă capcană, o capcană de șoimar dintr-o descriere dintr-o carte: un laț din sfoară alunecoasă înfășurat în jurul unor pene răvășite, iar în centrul inelului o mierlă legată. O să se ascundă ținând un capăt al sforii în mână și, când uliul prinde pasărea, o să tragă, astfel încât sfoara să alunece peste pene și să prindă picioarele uliului. E posibil să funcționeze, dacă ar putea să prindă o mierlă pe care s-o folosească drept momeală. Nu reușește să prindă o mierlă. Îl apucă disperarea. Începe să scrie o scrisoare. *Dragă Herr Waller*, începe scrisoarea. Scrie în engleză pentru că nu știe prea bine germană. Îl roagă pe bărbatul care i-l trimisese pe Gos să-i dea un alt uliu. Știe că e posibil să fie prea târziu în an ca să mai facă rost de unul tânăr, iar uliii mai mari – cei prinși când deja zboară – sunt puțini și la mare distanță unul de altul. Dar termină scrisoarea plin de speranță, se duce cu ea la Buckingham și o trimite spre Berlin. Așteaptă

un răspuns, îi așteaptă pe ulii, așteaptă spășit și suferă pentru păcatele lui. Nu vine nimic și nu primește niciun răspuns.

Treaba mea se terminase. Venise momentul să mă mut. Eram deja un ghem de emoții, dar stresul mutării a făcut ca disfuncționalitatea mea să capete proporții spectaculoase. Casa cea nouă din suburbii nu semăna deloc cu casa veche din oraș: era uriașă și modernă, cu o cameră principală mare, în care să doarmă uliul și cu peluze pe care să stea la soare. Am umplut congelatorul cu mâncare pentru uliu și cu un teanc de pizze congelate. Mi-am târât hainele în sacii lor de plastic la etaj și le-am aruncat într-o grămadă, lângă ușa dormitorului. Ploaia s-a pornit din nou, măruntă și amară, și mi-am petrecut prima zi acolo întinsă pe canapea, cu un carnet pe genunchi, eșuând în efortul de a scrie discursul de pomenire a tatălui meu. *Am cinci minute la dispoziție*, mă tot gândeam în durerea mea surdă. *Cinci minute să vorbesc despre viața tatălui meu.*

Casa era plină de jucării: cuburi cu literele alfabetului și puzzle-uri, animale de pluș în cutii, desene cu cariocă și sclipici prinse pe pereții bucătăriei. Era o casă de familie și nu era nicio familie în ea. Golul pe care-l simțeam venea din mine, dar, în nebunia mea, am început să simt că locuința nu mă dorea, că-i era dor de familia ei și că deplângea pierderea sa. Stăteam mai mult afară cu Mabel și îmi era din ce în ce mai greu să mă întorc, pentru că atunci când eram afară cu uliul nu aveam nevoie de o casă. Acolo, afară, uitam complet că sunt om. Tot ceea ce vedea uliul era plin de viață, și adevărat, și conturat în cele mai fine linii, orice altceva era obscur până la dispariție. Peisajul construia în mintea mea sensuri pe care le simțeam ca presiunea, ca lumina, ca darurile: trăiri imposibil de pus în cuvinte, cum e presimțirea pericolului sau senzația că cineva citește peste umărul tău. Totul a devenit mai complicat, dar, în același timp, ciudat de simplu. Gardurile vii, care înainte fuseseră păducel, porumbar, arțar și frasin erau acum un tot fără nume, făurit din aceeași substanță ca

și mine; păreau ca oamenii lipsiți de viață, nici mai importanți și nici mai neimportanți decât uliul, decât mine, sau decât orice altceva de pe deal. Câteodată îmi suna telefonul și răspundeam. Efortul de a mă sustrage din aureola strălucitoare de teren decupat de linii de demarcație și dorințe de uliu era cumplit. De obicei era mama. În primul rând, trebuia să repete totul, de parcă mă antrena să revin din această ontologie ciudată a gardului viu, la o umanitate mai banală.

– Bună! spunea ea.

Tăcere.

– Bună?

Iar Mabel stătea pe pumnul meu, cu coada răsfirată, umerii lăsați, privind fix prin mine și prin telefon, cu atenția atrasă de toate pe rând. *Câmp-gard-cocoșar-aripă-scuturat-fazan-pană-pe-potecă-soare-pe-sârmă-zece-porumbei-gulerați-la-un-kilometru-distanță-tic-tic-tic* și mama, care spune:

– Cum ești?

– Bine, mami. Tu cum ești?

– Sunt OK. James te-a sunat?

Vocea ei era lentă și profundă prin comparație cu zarva permanentă a lucrurilor și nu reușeam să aud ce spunea de fapt pentru că erau doisprezece porumbei gulerați la un kilometru depărtare și pentru că uliul se uita la ei, așa că mă uitam și eu. Nu puteam să aud suferința mamei mele. Nu puteam s-o simt pe a mea.

Azi am ajuns într-un loc diferit, un câmp din cealaltă parte a orașului, împânzit de iepuri. A durat mai puțin de un minut ca Mabel să prindă unul într-o tufă de urzici. Uliii nu-și recuperează hrana: trebuie să fugi la ei, să-i lași să mănânce puțin, apoi să-i iei înapoi pe pumn ca să-i răsplătești cu mâncare. Am alergat, m-am aplecat, am dat la o parte crenguțele înțepătoare, am luat iepurele cu tot cu uliu și i-am pus pe amândoi pe iarbă. Acum iepurele e mort, pielea cu blană încă prinsă în ghearele puternice ale uliului, dar iese sângele, în timp ce pasărea îi ciugulește

pieptul și nu mă pot opri să mă uit la acest lichid roșu oribil, fascinant, amețitor, care umple spațiul, căpătând consistența jeleului în contact cu aerul, ca o ființă vie. *A fost* o ființă vie. Vreau să mă așez și să mă gândesc. Ăsta e un mare mister. Simt cum mă apasă ceva pe piept, ceva care se sprijină de mine, o întrebare care cere răspuns. Dar nu am timp de contemplare: trebuie s-o pun înapoi pe mănușă sau o să se îndoape de n-o să mai zboare mâine. E momentul pentru trucul folosit de șoimarii din vechime pentru ca uliul să nu simtă că i-a fost furat premiul. Întâi tai unul dintre picioarele din spate ale iepurelui și îl ascund la spate, apoi pun o mână de iarbă într-o grămăjoară lângă mine. După aceea, întind mănușa în care țin piciorul, aruncând iarba peste iepure, ca să-l ascund. Uliul se uită în jos, vede iarbă la picioare, se uită în sus, vede mâncare, sare direct pe pumnul meu și mănâncă.

Și în timp ce-mi îndes iepurele în buzunarul din spate al hainei, reîncepe zgomotul. La început e un mârâit încet care crește treptat în intensitate. Se stinge, apoi revine. Motoare. Motoare mari care devin din ce în ce mai gălăgioase. Intensitatea sunetului ajunge la nivelul unui răget imens de animal marin – și un bombardier din al Doilea Război Mondial, o fortăreață zburătoare apare din spatele copacilor. Porumbeii gulerați se împrăștie terorizați din vârfurile stejarilor. Fazani croncăne, umbre tresar, iepurii rămași țâșnesc spre vizuinile lor. Simt o nevoie acută să mă ascund. Dar Mabel se uită o singură dată, indiferentă, la obiectul monstruos și continuă să mănânce. Sunt uimită. Cum de uliul nu percepe acest imens avion-balenă, imposibil de greu, ca pe o amenințare? Zboară chiar pe deasupra noastră, incredibil de jos; e pictat într-un verde USAAF[36] de camuflaj, și, în timp ce plutește prin aerul strălucitor de la soare, văd carlinga pentru bombe și mitraliera din pântece. Dimensiunea ei, zgomotul huruitor, care vibrează, al celor patru motoare Pratt & Whitney, senzația că aeronava e vie, un adevărat animal – toate

acestea mă țin în loc hipnotizată. Mă las pe călcâie și privesc fix, uitând de frică. Și două versuri îmi răsar în minte.

„Priviți asta, și în vremea noastră
Așa cum o vede uliul sau aviatorul cu cască."[137]

Poetul W.H. Auden scrisese aceste versuri în 1930 și nu mă mai gândisem la ele de ani de zile. Să ai viziunea superioară a uliului sau a aviatorului: să te ridici în zbor, eliberat de realitățile încurcate ale vieții umane, până la o perspectivă înaltă, de putere, de unde să poți observa lumea de dedesubt. Să ai un loc sigur, de unde se poate abate moartea. *Siguranță.* Mă gândesc la aviatorii americani încartiruiți aici acum 70 de ani, pilotând avioane exact ca acesta, mergând spre carlingile precum congelatoarele, purtând costume încălzite, care nu funcționau, respirând oxigen prin furtunuri de cauciuc căptușite cu cristale de gheață, astfel încât, la altitudine mare, erau nevoiți să le îndoaie și să le zdrobească între degete, ca să intre suficient oxigen pentru a putea respira. Au dormit pe paturi de campanie într-o țară străină, făcută din ploi și ceață, s-au îmbrăcat în tăcere, pentru rapoarte în zori, înainte de a fugi la aeronavele lor, împingând manetele în față, cu piepturile încordate, în timp ce motoarele se ambalau, urcând nor după nor, cu privirea țintă la numeroasele indicatoare de presiune și la afișajele de rotații pe minut, navigatorii dându-le indicații de direcție în grade. Și apoi orele de zbor spre și dinspre Germania, unde-și aruncau încărcătura cumplită prin văzduhul împânzit de carcase care explodau. Unul din patru nu-și mai termina misiunea de zbor. Cerul nu era un loc sigur, indiferent de superioritatea punctului lor de vedere. Ce li s-a întâmplat a fost cumplit. Ce au făcut a fost mai cumplit decât ne putem imagina. Niciun război nu poate vreodată să însemne doar aviație.

Uliul stă pe pumnul meu. 850 de grame de moarte, în haine de pene; o ființă a cărei lume este trasată în parcele și vectori care o poartă spre finaluri de vieți. Termină

ultimele bucăți din iepure, își ascute ciocul, lasă urme de blană deschisă la culoare pe mănușă. Apoi se scutură ca să-și aranjeze penajul și se uită în sus, la văzduhul gol unde fusese bombardierul. Și atunci simt smucitura. Cum suna poezia lui Auden, după versurile acelea?

„Norii deodată se despică – privește acolo."[238]

Mă uit. Iată-l. Îl simt. Acel dor pe care mi-l provoacă uliul, acea veche dorință a mea de a avea vederea uliului. De a trăi o viață sigură și în singurătate; de a privi lumea de undeva de la înălțime și de a o ține la distanță. De a fi observatorul; invulnerabil, detașat, desăvârșit. Ochii mi se umplu de lacrimi. *Iată-mă*, mă gândesc. *Și nu cred că sunt în siguranță.*

Tata crescuse în acel război. În primii patru ani din viață, el și familia sa trăiseră sub șuvoiul de bombardiere care zburau pe deasupra în formațiuni suprapuse, despicând aerul cu reflectoare noaptea sau în șiruri neregulate care străluceau în văzduh în timpul zilei. Cum trebuie să fi fost să vezi crucile alea mici trecând pe deasupra? Știi că unele încearcă să te omoare. Altele te apără. Să le deosebești pe unele de altele trebuie să fi avut, în limbajul vremii importante valențe periculoase. Viața ta era acaparată de aceste mașinării mici și migratoare. Ca toți prietenii tăi, faci modele Airfix, îți cheltuiești banii de buzunar pe *Aeroplane Spotter*. Memorezi poziția motoarelor, înveți caracteristicile pozițiilor cozilor, formele, sunetul motorului, fuzelajul. Așa se face că observarea avioanelor a devenit obsesia tatei în copilărie. Numerotarea, identificarea, clasificarea, înregistrarea, învățarea detaliilor, cu nevoia acută a unui copil de a ști și a controla. Când a mai crescut, se ducea cu bicicleta până la aerodromuri îndepărtate cu o sticlă de Tizer, un aparat de fotografiat Box Brownie, un carnet și un creion. Farnborough, Northolt, Blackbushe. Ore întregi de așteptare lângă gardul care delimita perimetrul aerodromului, un băiețel privind prin gardul de sârmă.

Sigur că de la tata am moștenit obiceiul de a fi observator atent, mi-a trecut prin cap. Poate că a fost inevitabil, având în vedere tendința tatei de a se uita în sus chiar și la cel mai mic zgomot, de a ridica un binoclu pentru a vedea urmele îndepărtate lăsate de avioane, ca sinele meu de copil să-l imite, să învețe că privitul lucrurilor care zboară era modalitatea prin care poți vedea lumea. Doar că, în cazul meu, nu era vorba de avioane. Era vorba de păsări.

Acum am ajuns să-mi dau seama că ne uitam la aceleași lucruri sau că, cel puțin, istoria a conspirat să le facă la fel. Încă din zorii aviației militare, păsările de pradă fuseseră percepute ca avioane făcute din carne: făpturi de o perfecțiune aerodinamică ucigașă. Uliii zboară, vânează și ucid; avioanele fac același lucru. Aceste similitudini au fost surprinse de propaganda militară, căci ea a făcut ca războiul aerian, ca și uliii, să facă parte din ordinea firească a lucrurilor. Și atractivitatea medievală a șoimăritului a avut un rol, iar, curând, imaginile uliilor și ale aeronavelor s-au împletit puternic în viziuni ale războiului și apărării naționale. Lucrul ăsta e extraordinar surprins în filmul *A Canterbury Tale*, făcut de Powell și Pressburger în 1944. În scenele de la început, un grup de pelerini din povestirile lui Chaucer traversează dealurile în drum spre Canterbury. Un cavaler scoate cagula unui șoim și îl aruncă în aer. Aparatul de filmat rămâne fixat asupra bătăii aripilor lui – o tăietură rapidă – și silueta șoimului devine un Spitfire în picaj. Vedem din nou fața cavalerului. E aceeași față, dar acum poartă casca unui soldat modern, care se uită la avionul Spitfire de deasupra. Secvența este alimentată de mitul unei esențe britanice neschimbate de-a lungul secolelor și demonstrează cât de puternică putea fi legătura creată de ulii între medievalismul romantic și tehnologia elaborată a războaielor moderne.

Stând acolo în iarbă, ascultând motoarele îndepărtate sub un cer cenușiu de octombrie, mi l-am imaginat pe tatăl meu stând, în vis, în zona unde căzuseră bombele. Stătuse și așteptase când era copil. Avusese răbdare și avioanele

veniseră. Și atunci mi-am adus aminte de o poveste pe care ne-o spusese într-o dimineață de sâmbătă la micul dejun. A fost o poveste bună. Dintr-un anumit punct de vedere mărunt, îl transformase pe tatăl meu într- un erou. M-am simțit copleșită de un val de recunoștință. Fuseseră săptămâni de panică, în care nu știam ce să spun la slujba de pomenire a tatălui meu, iar acum știam că povestea asta urma să fie esența discursului meu. „Mulțumesc, tată“, am răsuflat ușurată.

Și în carnetul gri al lui White, cel cu șarpele pe copertă, există coșmaruri cu avioane. Acestea „se furișează argintii și aurii prin ceața albastră“[3] către el; el plonjează sub apă, caută pivnițe în care să se ascundă, dar ele reușesc întotdeauna să-l găsească, știu mereu unde este. Aruncă explozibili puternici și gaz otrăvitor, plonjează din ceruri ca să-l facă una cu pământul. Acestea erau spaimele din visele unui băiat care crescuse la mila unor autorități violente: cea a tatălui său, a pedagogilor săi, a responsabililor cu disciplina și, acum, a dictatorilor care târau lumea în război. În *England Have My Bones*, White a explicat că învățase să piloteze pentru că-i era frică de avioane. Probabil că nu-i era frică doar de cădere; poate că lecțiile lui erau o încercare de a-și înfrânge frica de persecuții, asumându-și chiar el punctul de vedere al aviatorului. Și, așa cum se luptase cu teama lui de avioane, tot așa se chinuise cu Gos. Căci Gos era copilul întunecat și imoral al pădurilor germane. Era un criminal. Avea tot farmecul unui dictator. Legile lui erau cele ale lui Hitler și ale lui Mussolini; era întruparea violenței și a iraționalului fascismului. „Era un hitit“, a scris White ulterior, „se închina la Moloch. Sacrifica victime, distrugea orașe, trecea fecioare și copii prin sabie.“[4] Acum am început să înțeleg cum puteai citi *The Goshawk* cu alți ochi: ca pe ceva asemănător unui război. Siegfried Sassoon înțelesese asta, recunoscuse lupta care se dădea în paginile ei. Când a fost publicată prima oară, White i-a trimis un exemplar, dar

Sassoon a recunoscut că n-o poate citi. Începuse cartea, dar o lăsase baltă. „Acum mă feresc de orice e înspăimântător“, a explicat el, „iar ce am citit e o adevărată agonie.“[5]

Preferințele politice ale lui White erau teribil de neinspirate. Ura capitalismul și, deși flirtase cu comunismul când era la Stowe, îndrăgostit de fervoarea revoluționară a acestuia, a început să se teamă de el, căci, dacă venea revoluția, i-ar fi răpit individualitatea și era convins că doar asta avea. Acum se întreba dacă era posibil să fie fascist. Nu era sigur. Ura naționalismul, dar cu siguranță nu credea că toți oamenii sunt egali. Nu-i plăcea de Hitler. Dar nu-i plăcea nici guvernul britanic. Avea o viziune copilărească a unei ispășiri apocaliptice: considera că războiul, atunci când avea să vină, avea să aducă pierderi, și moarte, și distrugerea civilizației, dar că războiul ar merita purtat, dacă ne-am putea ridica înțelepți din ruine.

Trebuie să alegi de care parte ești. Democrația împotriva fascismului. Raționalul împotriva iraționalului. Sânge sau pace. Oameni sau iepuri. White a ales să împuște iepuri, mai degrabă decât oameni, și a ales să ducă războiul în persoană cu un uliu. Prin Gos, se lupta cu dictatorul din el însuși. Iar pentru el uliul era o prezență benefică, căci era de părere că războiul se isca din reprimarea de către societate a celor mai umane nevoi. Pentru că uliul nu putea disimula, era „un tonic pentru sălbăticia mai puțin vădită a inimii umane.“[6]

Așa se face că războiul se purta aici, într-o bucătărie și un hambar, într-o grădină și o pădure. Încolo și încoace pe teritoriul disputat, bătălia continua cu ferocitate. Când White a înțeles că el era dictatorul, a simțit gustul înfrângerii, a pus la cale pierderea uliului și a dat totul deoparte. Apoi a venit o etapă nouă a războiului: retragerea lui în buncărele din pădure. Din aceste adăposturi miniaturale spera să poată doborî uliii din aer, care zburau ca avioanele din visele lui.

Cu ani înainte, în acele vremuri fericite și pașnice din St Leonard, se distrase cel mai bine atunci când bunicii săi l-au dus la Peșterile Hastings, iar ghidul i-a condus în subterană, în sălile ciudate cu pereți din gresie, ciopliți de contrabandiști. „Într-un anumit punct din călătoria pe sub pământ“, a scris el, „în timp ce noi, copiii, bonele și turiștii obișnuiți, stăteam muți pe gresia tăcută, care înghițea orice sunet, ghidul își stingea lumânarea – și iată-ne acolo, într-un întuneric total.“[7] Ținea la amintirea aceea. Pentru un băiat care mereu se simțea amenințat, peștera întunecată ca smoala era un refugiu și revenea adesea la ea în imaginația sa. Visa la tunele și la peșteri ca la sanctuare. Își numea căsuța din pădure vizuina lui de bursuc. În *Gone to Ground*, a făcut ca un buncăr subteran să fie salvarea unui popor de vânători de la sfârșitul lumii; iar în *Regina văzduhului și a întunericului*, a doua carte din seria *Regele Arthur*, a scris despre întemnițarea lui Merlyn timp de secole în peștera de sub deal. Întemnițarea apare în Malory[39], dar nu și faptul că Merlyn își cunoaște dinainte soarta. „De fapt, va fi nemaipomenit să mă odihnesc vreo câteva sute de ani“[8], îl anunță el pe regele nedumerit.

Reîntoarcerea în pântec ar fi putea fi una dintre modalitățile de interpretare a acestei obsesii pentru spațiile întunecate și intime. Dar White nu le percepea ca fiind pântecul mamei, pe care o disprețuia, ci ca refugii subterane; erau sigure pentru că erau ascunse de ochiul ager al asupritorului.

Și-a făcut un mormânt. Este un schelet de luntre din bârne subțiri de frasin, acoperite cu o pătură udă din care au încolțit plante de muștar și iarbă. Aruncase semințele pe pătura de lână și așteptase să crească. În dimineața aceasta și-a făcut de lucru ca o țestoasă, cu carapacea pe frunte și umeri, a scos luntrea și a dus-o în pădure, a aranjat pătura peste ea și s-a întins înăuntru, pe pământ. Nu are tutun. Nu poate să fumeze. Abia dacă se poate mișca. E aici de ore întregi, tremurând de frig, întins în

așteptarea uliilor care nu mai vin. E o veghe, un chin, asemenea nopților lungi petrecute cu uliul. Încă o furtună traversează ținutul Ridings. Cerul are culoarea apei ruginite, iar conturul copacilor s-a estompat în pete ca de cerneală. Picături mari de ploaie bat darabana pe pătură și-i udă leoarcă hainele din care iese abur; lână udă, transpirație și mirosul înțepător al furtunii, adus pe aripi de vânt. E mai aproape de ei acum, de acei bărbați morți demult care îl înțelegeau. Stă în mormânt ca ei. Își ține respirația când trec braconierii pe lângă el, bărbați care cunosc perfect pădurea, bărbați care au abilitatea înnăscută de a interpreta peisajul. Nu-l observă. Devine invizibil. E ca un miracol. Suferința corpului său e nimic pe lângă bucuria de se elibera de durerea de a fi văzut.

36 USAAF, United States Army Airforces (Forțele Aeriene ale Armatei SUA).

37 În orig., *Consider this, and in our time/ As the hawk sees it, or the helmeted airman.*

38 În orig., *The clouds rift suddenly – look there.*

39 Este vorba despre povestea din secolul al XV-lea *Le Morte d'Arthur*, de Thomas Mallory, despre legendatul Rege Arthur și Cavalerii Mesei Rotunde, una dintre sursele de inspirație pentru seria „Regele Arthur", de T.H. White (n. ed.).

21
FRICĂ

Tot acolo, în timp ce îngenuncheam lângă Mabel și prada ei, mi-au venit gândurile astea; atunci m-am întrebat cum de puteam să fac asta, cum de puteam să vânez. Urăsc să ucid lucruri. Mi-e groază să calc pe păianjeni și sunt luată la mișto pentru că salvez muște. Dar acum înțelegeam pentru prima oară ce însemna setea de sânge. Doar atunci când priveam prin ochiul uliului avea sens, dar atunci avea mai mult sens decât orice altceva de pe lumea asta. Când vedeam păsări zburând pe deasupra, întorceam capul și le urmăream cu un soi de dor.

Vânatul cu uliul m-a dus chiar la granița umanității. Apoi m-a purtat dincolo de locul acela, către un spațiu unde nu eram deloc o ființă umană. Uliul în zbor, eu fugind după ea, pământul și aerul alcătuind un model cu detalii profunde și unduitoare, suficiente cât să blocheze orice de genul trecutului sau viitorului, astfel încât singurul lucru care conta erau următoarele treizeci de secunde. Am simțit înălțarea scurtă a vânticelului de toamnă peste arcul dealului și nevoia de a vira la stânga, de a o lua pe panta de sub vânt, către locul unde se aflau iepurii. M-am târât, și am mers, și am alergat. M-am lăsat pe vine. Am privit. Am văzut mai mult decât văzusem vreodată. Lumea s-a strâns în jurul meu. Totul avea sens. Dar singurele lucruri pe care le știam erau de-ale uliului, iar impulsurile care mă purtau peste peisaj erau liniile care-l purtau pe uliu: foame, dorință, fascinație, nevoia de a zbura și de a ucide.

Cu toate astea, de fiecare dată când uliul prindea un animal eram scoasă din starea de animal și adusă din nou în cea de om. Asta era marea enigmă și se derula iar și iar. Cum stau inimile în loc. Un iepure întins cu fața în jos pe o grămadă de iarbă, prins strâns în opt gheare puternice, uliul întinzându-și aripile ca o mantie peste el, cu coada răsfirată, ochii în flăcări, penele de pe ceafă înfoiate într-o creastă tensionată și sălbatică. Și apoi eu întindeam mâna și atingeam mușchii încordați ai iepurelui și, punând podul unei palme pe ceafa sa, unde blana era moale și roșiatică, trăgeam o dată, de două ori, ținându-i strâns picioarele din spate cu cealaltă, rupându-i gâtul. Un scurt spasm al picioarelor și ochii care deveneau imobili. Trebuia să verific dacă iepurele e mort atingându-i ușor un ochi. Totul se oprea. Se oprea. Se oprea. Trebuia să fac asta. Dacă eu nu omoram iepurele, uliul s-ar fi așezat pe el și ar fi început să mănânce și, la un moment dat, în procesul de hrănire, iepurele ar fi murit. Așa omoară uliii porumbari. Granițele dintre viață și moarte se află undeva în procesul lor de servire a mesei. Nu puteam îngădui atâta suferință. Vânatul te transformă în animal, dar moartea unui animal te face om. Îngenunchind lângă uliu și prada sa, am simțit o responsabilitate într-atât de mare încât îmi bubuia în piept, umflându-se ca un balon într-un spațiu de dimensiunea unei catedrale.

Ani de zile am explicat că aș prefera să mănânc hrană prinsă de uliu, decât creaturi care duc o viață oarbă și înghesuită într-un hambar sau într-o baterie de cuști. În clipa asta iepurele este acolo, adulmecând cu botul într-un câmp care miroase a urzici și iarbă, apoi fuge, apoi este prins și apoi moare. Le spuneam oamenilor că nu există răni provocate de vânătoarea cu ulii, ființele fie sunt prinse, fie scapă, și le mai spuneam și că nimic nu se irosește: tot ceea ce prinde uliul este mâncat de uliu sau de mine. Dacă alegi să mănânci carne, aș spune că asta e cea mai bună modalitate de a o obține.

Dar aceste argumente par meschine acum și inutile. Nu aveau nicio legătură cu ceea ce se întâmpla de fapt. Să fii acolo, cu un uliu și cu un iepure care tresărea, dădea din picioare și murea. Și lumea care mușca din mine. Enigmele serioase și totale care erau moartea și dispariția. „Dar cum ai putut face asta?“ au întrebat oamenii. Cineva a spus că era o modalitate de a distruge lumea bucată cu bucată după moartea tatălui meu. „Tu erai iepurii?“ a întrebat altul. Nu. „Te omorai pe tine?“ Nu. „Ți-a părut rău?“ Da. Dar nu mi-a părut rău că omorâsem un animal. Mi-a părut rău *de* animal. Mi-a părut rău de el. Nu pentru că am simțit că eram mai bună decât animalul. Nu era o suferință superioară. Era suferința după toate morțile. Eram fericită pentru succesul lui Mabel și deplângeam moartea fiecărui iepure. Îngenunchind lângă corpul lui, îmi conștientizam dureros limitele. Ploaia care îmi picura pe gât. O durere la un genunchi. Zgârieturile de pe picioare și mâini de când am trecut printr-un gard viu, cele care nu mă duruseră până acum. Și o înțelegere acută, de dincolo de cuvinte, a propriei mele mortalități. *Da, voi muri.*

Am deprins acea împărțire momentană a responsabilității, care mi-a permis să mă aplec și să administrez *le coup de grâce* unui iepure ținut strâns de picioarele lui Mabel. O parte din mine trebuia să fie funcțională și mai era o parte din mine pe care trebuia s-o ascund undeva departe. Nu există expresie mai potrivită pentru a o descrie decât cea veche: *Trebuie să devii de piatră*. Am descoperit că a deveni de piatră nu era același lucru cu a nu-ți păsa. Iepurele a fost mereu important. Viața lui nu a fost niciodată luată cu ușurință. Dădeam socoteală pentru aceste morți. Pentru prima oară în viața mea, nu mai eram un observator. Dădeam socoteală în fața mea, a lumii și a tuturor lucrurilor din ea. Dar doar când ucideam. Zilele erau foarte întunecate.

S-au întunecat și mai mult. Conducând spre casă într-o după- masă, am trecut pe lângă un grup de persoane care se

uitau la un iepure chircit pe brazda înverzită de pe cealaltă parte a drumului. Erau supărați. Stăteau cu umerii adunați în semn de îngrijorare. Am oprit mașina puțin mai departe pe drum și am așteptat. Nu voiam să vorbesc cu ei, dar îngrijorarea lor nu-mi dădea pace. Știau că iepurele e bolnav și voiau să facă ceva, dar nimeni nu știa ce anume și nimeni nu era suficient de curajos ca să se apropie de animal. Minute în șir au stat și s-au uitat la el, incapabili să intervină, fără să fie dispuși să plece. Apoi au mers mai departe. Când au dispărut, am ieșit din mașină și m-am dus la mica grămăjoară de blană. Era un iepure mic. Avea mușchii și capul plini de tumori, ochii umflați și doldora de răni. Era murdar de noroi. Nu putea să vadă. „Of, iepuraș", am spus. „Îmi pare așa de rău." M-am aplecat, m-am făcut de piatră și i-am curmat chinul.

Iepurele avea mixomatoză. Boala a ajuns în Anglia în 1952 și, în decurs de doi ani, virusul – originar din America de Sud, dar dus deja de oameni în Australia și Europa – a omorât 95% din toată populația britanică de iepuri. Zeci de milioane de leșuri udate de ploaie au împânzit drumurile și câmpurile, iar dispariția iepurilor a avut efecte imense asupra peisajului rural: câmpiile pe care mâncau iepurii s-au umplut de tufișuri și populațiile de prădători s-au redus dramatic. De atunci, iepurii și-au revenit, deși niciodată la efectivele pe care le consideram normale la un moment dat. Și, deși virusul e mai puțin virulent acum, încă mai apar epidemii.

Iepurașul acela se cuibărise în mintea mea. Nu voia să plece. Îl simțeam ca pe o răzbunare, ca pe ceva scos din trecut, de când eram mică și zonele rurale erau în criză. Nu doar iepurii mureau. Populațiile de ulii erau decimate din cauza pesticidelor din agricultură. Ulmi scheletici erau tăiați și puși pe foc. Vidrele dispăruseră, râurile erau otrăvite, cufundarii polari se înecau în mările pline de țiței. Toate erau bolnave. Și urmam noi. Eram sigură. Urmam noi toți. Știam că într-o dimineață o să se audă o sirenă, apoi o rază dublă de lumină la orizont și că eu voi ridica

ochii și voi vedea un nor îndepărtat în formă de ciupercă și că apoi distrugerea va fi adusă de vânt. Praf invizibil. Și că apoi totul va fi lipsit de viață. Sau că ne vom întoarce în epoca de piatră și vom trăi în zdrențe, adunați în grupuri în jurul ruinelor și al focurilor care fumegă. Dar chiar și acel vis palid al supraviețuirii a fost anulat. „O să construim un adăpost anti-nuclear sub grădină?“ i-am întrebat pe părinții mei într-o după-masă după școală. S-au uitat unul la altul. Poate că nu înțelegeau, m-am gândit eu, așa că am continuat: „În broșură spune că ar trebui să construim un adăpost sub scări și sub ale noastre nu prea e loc pentru voi și pentru mine și James.“ A urmat o pauză lungă, apoi mi-au spus cu blândețe că locuința noastră era în apropierea mai multor ținte militare importante. „Nu are sens să ne facem griji“, au spus. „Nu vor exista precipitații radioactive. Dacă va fi război, nici măcar n-o să aflăm de el. O să fim instantaneu pulverizați.“ E inutil să spun că asta nu m-a ajutat deloc. Mi-am scrijelit numele pe tăblițe de ardezie și le-am îngropat cât am putut de adânc în grădină, sub pământ. Poate că ele aveau să supraviețuiască apocalipsei.

Arheologia suferinței nu este ordonată. Seamănă, mai degrabă, cu pământul de sub o lopată, cu scoaterea la iveală a lucrurilor de care uitaseși. Lucruri surprinzătoare ies la lumină: nu doar amintiri, ci și stări emoționale, sentimente, modalități mai vechi de a vedea lumea. Iepurele era o fantomă din apocalipsa copilăriei mele și, spre sfârșitul acelei săptămâni, a mai apărut una. Aceasta nu era un iepure, ci o carte. O scosesem din biblioteca prietenei mele: o ediție nouă a cărții *The Peregrine*, de J.A. Baker, povestea unui bărbat care urmărește obsesiv iernarea șoimilor călători în zona rurală a ținutului Essex la sfârșitul anilor 1960. N-o mai citisem de ani de zile. Îmi aduceam aminte de ea ca de o sărbătoare poetică a naturii. Dar, când am început s-o citesc, am descoperit că nu era deloc așa. *Asta*, m-am gândit eu înfiorată, *vine din același loc*

ca și iepurele. Am descoperit în ea dorința cumplită a scriitorului de moarte, de anihilare, o dorință deghizată sub forma unei elegii la adresa păsărilor care zburau prin văzduhuri otrăvitoare, șoimi la fel de fierbinți ca și soarele reflectat în penajul lor cu irizări argintii, făpturi ale amintirii chiar înainte să fi dispărut complet.

Îmi era teamă de Baker și de ceea ce voia să spună. Nu-mi era la fel de teamă de White. În ciuda dezastrului cu Gos, în ciuda dorinței sale de cruzime și a înclinațiilor lui politice lamentabile, White se lupta din greu cu moartea. Îi plăceau bucuriile mărunte și, știind că avea să vină războiul, trăia sperând la un miracol. În cartea lui Baker nu am descoperit nicio speranță. Pentru el, lumea murea, iar uliii săi erau simboluri ale extincției: a noastră, a lor și a lui. Nu mai lupta deloc. Împărtășea soarta șoimilor săi, nu avea de ales, trebuia să-i urmeze. Fusese vrăjit să li se alăture în același fel în care pescărușii și ploierii din cartea sa se ridicau neputincioși în raza criminală de acțiune a șoimului călător, așa cum ciocurile cu ajutorul cărora se orientau toate păsările mici ascunse prin garduri vii se îndreptau speriate spre șoimul din aer, ca spre un magnet. Nu existau nume de locuri, nici oameni în cartea sa. Dispăruseră. Acum înțelegeam mai bine asta, căci știam ce înseamnă chemarea uliului și știam cum poate să dispară lumea în lumina pe care o proiecta. Dar uliii săi erau făpturi ale morții. Tulburată, speram că uliul meu era o făptură a vieții. Speram asta din tot sufletul.

Niciodată nu mă convinseseră șoimii lui Baker, pentru că văzusem unii adevărați înainte să fi citit cartea: păsările vesele și prietenoase ale șoimarilor, păsări care-și curățau penajul pe peluze din suburbii. Dar majoritatea prietenilor mei iubitori de păsări au citit cartea lui Baker înainte să vadă vreun șoim pe viu și acum nu mai pot să vadă șoimi călători adevărați fără să-i asocieze cu răceala, cu extincția și cu moartea. Ființele sălbatice sunt făurite de poveștile oamenilor. Când eram copil, uram ceea ce credea White despre uliul său porumbar. Dar fantoma uliului Gos se

mișca în spatele penelor dungate, adevărate, ale propriului meu uliu. Și încă mai existau fantome și mai întunecate în spatele lui.

Acum câțiva ani, i-am făcut o vizită unui prieten care la momentul acela era președintele Clubului Șoimarilor Britanici. Am stat de vorbă la un ceai cu biscuiți. Am vorbit o vreme despre istoria șoimăritului și despre istoria clubului, apoi el a spus: „Vino să vezi ceva." Și a deschis un dulap de bucătărie, iar acolo, chiar în spate, pe jumătate acoperit de mărunțișurile casnice obișnuite, l-am văzut.

– *Ah, Doamne!* am spus eu. Gordon, ăsta e?

S-a uitat la mine și a dat aprobator din cap.

– Îl urăsc, a spus el. Nu suport să-l țin în casă.

M-am lăsat pe vine și l-am scos. Era un șoim din bronz așezat pe un piedestal vertical, greu, stilizat și cu aripile tocite ușor.

– Doamne, Gordon. Mă sperie groaznic, am spus.

– Și pe mine, mi-a răspuns el.

Statueta era foarte valoroasă și foarte frumos lucrată, dar amândoi ne doream ca acest obiect să nu fi fost făcut niciodată.

În 1937, Gilbert Blaine și Jack Mavrogordato au fost invitați la Expoziția Internațională de Vânătoare din Germania. Au călătorit până la Berlin cu mai multe exponate specifice șoimăritului britanic: șoimi împăiați pe stinghii, echipament pentru șoimărit, fotografii, cărți și picturi. Bănuiesc că decizia lor de a participa, luată pe ultima sută de metri, a fost, în parte, un pretext diplomatic: călătorea alături de ei ministrul de Externe britanic, partizan al păcii, lordul Halifax, care fusese invitat la eveniment pentru discuții secrete cu Hitler.

În toată Germania nu existau mai mult de cincizeci de șoimari, dar simbolismul șoimăritului înflorea în Reich. Pe coperta catalogului expoziției, un Übermensch[40] gol, stilizat, ținea pe pumn un șoim auriu. Asociația națională a șoimarilor, *Deutscher Falkenorden*, primise patronajul

statului, iar un Centru de Stat pentru Șoimărit, de dimensiuni mari, din lemn, *Reichsfalkenhof*, fusese construit recent în pădure la Riddagshausen. La Berlin, Blaine și Mavrogordato s-au plimbat prin săli ai căror pereți erau bogat împodobiți cu mii de coarne și drapați cu steaguri roșii, brodate cu svastici. Au admirat uliii, șoimii și acvilele germane care stăteau pe stinghii în săli, dar au fost mai puțin impresionați de demonstrațiile de șoimărit în aer liber. Au privit cum un șoim dunărean prinde un porumbel legat și cum o acvilă este aruncată spre un iepure într-atât de domesticit, încât acesta a stat să mănânce iarbă până când pasărea a aterizat.

Doar două țări au avut exponate de șoimărit la expoziția de la Berlin. Germania a câștigat primul loc pentru ale ei, iar Clubul Șoimarilor Britanici a ieșit pe locul al doilea. Acel șoim din bronz pe care-l scosesem din dulapul lui Gordon a fost premiul lor. Fusese trimis clubului de către Hermann Göring, după expoziție. Göring: mâna dreaptă a lui Hitler, comandantul-șef al Luftwaffe[41], Jägermeister[42] al Reichului, cel care dăduse foc Reichstag-ului. Se dădea în vânt după șoimărit. Nu doar pentru că-l considera cel mai romantic sport al vechilor regi teutoni. Uliii în sine erau o elită naturală, corespondentul perfect din natură al ideologiei naziste: modele de perfecțiune, puternice, curajoase și violente, care vânau, fără sentimente de vinovăție, ființele mai slabe decât ele însele. Portretul cu uliul preferat al lui Göring, un șoim alb care stă pe o stâncă, respectă în totalitate regulile portretelor naziste: scăldat în lumina soarelui de dimineață, cu aripile pe jumătate desfăcute, șoimul se uită indiferent în depărtare. Göring antrenase și el un uliu porumbar: îl văzusem cu mulți ani în urmă, împăiat și fixat pe o creangă, într-o arhivă americană. Era un uliu porumbar mare, cu penaj adult, care încă purta curelușe și clopoței, ghearele sale uscate stând încolăcite pe o creangă prăfuită. Era minunat împăiat. Cineva avusese multă grijă să-l facă să pară viu.

M-am uitat în ochii lui sticloși, m-am cutremurat până în măduva oaselor și m-am întrebat dacă nu cumva era rudă cu Gos. Erau șanse mari să fie un văr al uliului lui White, pentru că bărbatul care pictase șoimul alb al lui Göring, bărbatul care conducea *Deutscher Falkenorden*, cel care mijlocise patronajul statului pentru șoimărit și care concepuse *Reichsfalkenhof* era Renz Waller. Și el era bărbatul care i-l trimisese pe Gos lui White, bărbatul căruia îi scrisese White ca să se roage să-i trimită un alt uliu. Și care îi răspunsese după câteva săptămâni spunându-i că sigur va încerca să „găsească pentru el un alt Gos tânăr."[1]

Un uliu nou! Plin de entuziasm, White și-a scos capacul stiloului și a scris *Plan pentru un Gos tânăr* pe coperta interioară a noului său exemplar din *Treatise*, de Bert. A așternut planuri detaliate de dresaj, iar ele au vibrat cu o autoritate nou-dobândită. „S-o păzesc în noaptea aceea, s-o țin permanent în mișcare", a scris el. „Să am un asistent, ca să facem asta cu schimbul."[2] Dar celălalt uliu nu avea să existe. Cu o zi înainte de data la care trebuia să sosească, White a fost dus de urgență la spital cu apendicită – ca și cum corpul lui se revolta împotriva perspectivei unei alte lupte epuizante. Gândul la bisturiul chirurgului îl teroriza. „Mă făcea să mă simt mai curat într-un mod foarte obscur", i-a scris el lui John Moore după operație. „Cred că, până la urmă, sunt curajos și stăpân pe sufletul meu."[3] Trecuse peste criză și se întorsese la căsuța lui.
O vreme i-a făcut curte asistentei medicale de noapte, Stella, care avusese grijă de el la spital – dar o considera o ființă complet extraterestră și, când și-a dat seama că era chiar posibil ca ea să-l dorească, a respins-o cu cruzime.

Iarna a fost lungă și întunecată. Era ceva mitic în modul în care trecea de la zăpadă la zloată, înapoi la zăpadă, la noroi și nefericire și boală, de parcă, trecând prin ea, traversa mai multe vârste. Odată cu primăvara, i-a revenit speranța. A umplut casa de orfani: pui golași de porumbel și de turturică, un huhurez mic botezat Arhimede și o

pereche de pui de bursuc. Apoi, în aprilie, White s-a dus cu mașina la Croydon ca să ia un alt uliu. A numit-o Cully. Era într-o stare jalnică. Când fusese prinsă, jumătate din penele din coadă i se rupseseră, împreună cu majoritatea penelor primare de pe aripa stângă. White s-a încruntat privind diagrame din cărțile de șoimărit, a tăiat pene de șorecar comun, la dimensiunea potrivită și a lipit și cusut aceste înlocuitoare de penele tunse de pe aripi și coadă. *Reconstrucția penelor*, așa îi spuneau: știa că este unul din Marile Meșteșuguri ale șoimăritului. Dar făcuse o treabă proastă cu fixarea lor și, din cauza fâlfâitului din primele opt săptămâni ale dresajului, pasărea a rămas fără coadă și doar cu o jumătate de aripă, aproape incapabilă să zboare.

Dar de zburat a zburat. Uliul a zburat liber. Cu inima cât un purice, i-a dat drumul să zboare liberă. În sfârșit avea să vâneze cu un uliu pe care îl dresase chiar el. Visurile lui amețitoare de independență, visurile lui de cruzime inocentă: ambele erau la îndemâna lui. Dar anotimpul era deja pe sfârșite, iar Cully, știa asta, trebuia lăsată să năpârlească. Uliii năpârlesc și-și înlocuiesc toate penele o dată pe an și, în această perioadă de timp, nu trebuie puși să zboare, ci trebuie lăsați liberi într-o îngrăditură specială și hrăniți *ad libitum*.[43] Dar avea nevoie de o victorie. Și, într-o seară, afară în Ridings, după zile de pândă inutilă, i-a dat drumul să zboare uliului său jigărit, ca să prindă un iepure pe Tofield's Riding, iar după un zbor fără noroc și neregulat – la un moment dat, fugind după iepure mai degrabă decât zburând după el – Cully l-a apucat de cap. White s-a grăbit la fața locului, și-a scos cuțitul de vânătoare și a țintuit capul iepurelui de pământ. Dorințe care nu înfloriseră niciodată în procesul de curtare a asistentei medicale s-au dezlănțuit în valuri întunecate. „Gândește-te la pofta trupească", a scris el despre uciderea iepurelui. „Adevărata poftă de sânge așa este."[4]

40 Supraomul, simbol important în ideologia celui de-al Treilea Reich, descris inițial de Friedrich Nietzsche în *Așa grăit-a Zarathustra*.

41 Forțele aeriene germane în timpul celui de-al Doilea Război Mondial.

42 „Vânătorul-șef", în limba germană, în text, dar și denumirea unei băuturi alcoolice celebre.

43 „După pofta inimii", în latină în original.

22
ZIUA MĂRULUI

Ah, Doamne. Ce fac aici? Stau așezată pe un scaun alb de plastic, la umbra acoperișului unui cort. La trei metri distanță de mine, Mabel pare o umbră întinsă pe ape; are aripile încrucișate strâns ca săbiile și cască ochii mari de groază. Știu cum se simte. *Prea mulți oameni*, mă gândesc, foindu-mă pe scaun. *Prea mulți oameni.*

– Deci, Helen, spusese Stuart. Proprietarul ne-a rugat să aducem niște ulii la fermă pentru Ziua Mărului.[44]

– Ziua Mărului?

Stuart mi-a spus că era vorba de un târg micuț de țară, o sărbătoare a istoriei rurale, a agriculturii și mâncărurilor locale.

– Nu-i punem să zboare, doar îi expunem într-un cort, pentru ca asistența să-i poată vedea. Eu mă duc cu șoimul meu mascul. Greg vine cu șoimul de deșert. Alan vine cu niște acvile. Poți s-o aduci pe Mabel?

– Da, sigur, am spus eu. Nicio problemă.

Puteam să fac asta. Ce naiba, doar lucrasem la un centru de șoimărit. Luni de zile nu făcusem altceva decât să le arăt oamenilor ulii. Dar, pe măsură ce se apropia ziua, am început să-mi fac griji. *Cum o să se descurce Mabel?* Cu două luni în urmă fusese un uliu porumbar imun la bombe și la mulțimi. Dar uliii porumbari nu seamănă cu alți ulii: trebuie plimbați pe pumn în permanență pentru a rămâne domesticiți. Acum locuim în suburbiile pustii, n-am mai văzut oameni de săptămâni întregi. A uitat cum să nu-i fie frică de oameni. *Și eu am uitat.* Maxilarul mi s-a încordat într-atât de tare în fața mulțimilor, încât simt cum mă ia durerea de dinți.

După douăzeci de minute, Mabel își ridică un picior. Arată penibil. Nu e suficient de liniștită ca să-și înfoaie penele; încă mai seamănă cu o focă udă și colorată pestriț. Dar face această concesie măruntă ca să se liniștească și stă acolo ca un om care
conduce odihnindu-și o mână pe schimbătorul de viteze. Arată deprimant de mică pe lângă păsările din jurul ei. În stânga ei, e o acvilă de munte, o ființă morocănoasă și uriașă, cu penele de pe piept precum solzii armurilor și cu picioare cu gheare de dimensiunea mâinilor de om. La dreapta e un mascul de acvilă marțială, un monstru alb și negru care ucide antilope, cu ochi alburii pătrunzători. Este enorm, mai mare decât majoritatea câinilor care se plimbă pe lângă gardul de plasă din fața cortului și-i privește cum trec, cu creasta lui neagră cu tușe în culori de crizantemă ridicată într-o contemplare relaxată a actului de a ucide.

Stuart și-a adus șoimul călător mascul. Greg și-a adus șoimul de deșert, o pasăre împodobită cu un penaj în nuanțe de albastru mat și arămiu, cu degete aurii subțiri. În timp ce șoimul se dichisește, el stă picior peste picior și vorbește cu persoane din public, cu o gaură imensă la umăr în puloverul lui roșu din cașmir. Alan, bărbatul cu acvile, bea ceai dintr-o cană de plastic, rezemându-și mâna de stinghia înaltă a unui șoim dunărean, care se uită la el cu ochi blânzi și jucăuși.

Nu pot să stau locului. Mă duc să dau o raită prin târg. Nu e foarte mare, dar e plin de lucruri surprinzătoare. Fumul unui grătar cu tub încolăcindu-se printre frunzele uscate de castan. În spatele copacului, o pompă veche de lemn, pentru cidru, toarnă suc de mere în căni. Merele zdrobite cad în movile de pulpă oxidată în spatele ei, iar bărbatul care acționează mecanismul îi strigă ceva specialistului în plante, un om cu figura dură, de la standul următor, unde se vând puieți de copaci. Găsesc un stand cu prăjituri, unul ce face pictură pe față, un stand cu animale

vii, plin cu șerpi, păianjeni și insecte-băț de dimensiunea unei mâini. Un stand cu dovleci portocalii lângă o furgonetă cu înghețată. Un băiat stând în genunchi lângă o cușcă, uitându-se la un iepure, sub un afiș din hârtie pe care scrie MĂ CHEAMĂ FLOPSEY. „Bună, Flopsey“, îi spune el, ducând mâna la îngrăditura de sârmă. Intru într-un cort alb și în interior, în umbra de un verde stins, găsesc mese din bârne, pe care sunt expuse sute de soiuri de mere. Unele sunt de dimensiunea unui ou de găină; altele sunt uriașe, mere pentru gătit lătărețe pe care nu le-ai putea ține decât cu amândouă mâinile. Fiecare soi e așezat într-un compartiment din lemn etichetat. Mă plimb alene pe lângă mere, bucurându-mă de micile diferențe dintre ele. Un portocaliu blând, pictat cu pete roz. *Charles Rozz. Berkshire, înainte de 1890. Utilitate dublă*. Unul mic, cu un contur ca de coajă de copac, pe un fundal verde-deschis. *Coronation. Sussex 1902. Desert.* Bolovani miniaturali verzi, umbriți pe laterale cu un roz strident. *Chivers Delight. Cambridgeshire 1920. Desert.* Un măr uriaș, de un galben intens, cu pete tridimensionale de roșu- aprins. *Peasgood's Nonsuch. Lincolnshire 1853. Utilitate dublă.*

Merele mă înveselesc. Ca și standurile. Trag concluzia că târgul e un lucru minunat. Mă duc înapoi la scaunul meu și, pe măsură ce Mabel se liniștește, mă liniștesc și eu. Se spun povești, se fac glume, se discută despre nemulțumiri vechi, calitățile, abilitățile și stilurile de zbor ale diverșilor ulii sunt discutate în cele mai mici detalii. Deodată îmi dau seama cât de mult s-a schimbat șoimăritul britanic față de vremurile lui Blaine și White. Pe atunci, era sportul tăinuit, aristocratic, al ofițerilor și gentlemenilor. În Germania, șoimăritul alimentase visurile cumplite ale unui trecut arian inventat. Și totuși, iată-ne aici, în toată diversitatea noastră. Un tâmplar, fost ciclist, un îngrijitor la grădina zoologică, fost soldat, alți doi îngrijitori la grădina zoologică, un electrician și un fost istoric. Patru bărbați,

două femei, doi vulturi, trei șoimi și un uliu porumbar. Iau înghițituri mari dintr-o sticlă de cidru și, deodată, asta e tot ceea ce mi-aș putea dori vreodată.

– Mă scuzați. Acela e un uliu porumbar?

Are în jur de patruzeci de ani și ochelari. Un bărbat vesel, îndesat, ținând în brațe un copilaș neliniștit.

– Stai puțin, Tom, spune el. O să mergem să luăm înghețată. Vreau doar să vorbesc o clipă cu doamna.

Rânjesc. Știu cum e să te ții de o creatură care vrea să fie în altă parte. Și-apoi îmi stă inima în loc, doar o fracțiune de secundă.

Fără tată, fără partener, fără copii, fără loc de muncă, fără casă.

Revino-ți, Helen, îmi șuier în gând.

– E-al tău? spune el. Uau.

Îi spun despre uliul porumbar. Mă ascultă. Apoi fața lui devine serioasă și tristă.

– Ești așa de norocoasă, spune el. Mereu am vrut să mă ocup de șoimărit. Toată viața mea. Am cărți și de toate. Dar niciodată nu am avut timp.

Urmează o pauză.

– Poate cândva. Îl strânge pe Tom puțin mai tare. Hai să mergem, spune el, și se îndepărtează spre furgoneta de înghețată.

Aer alb și încheieturi dureroase. O altă migrenă. Înghit o doză de codeină și paracetamol. Încă mă doare capul. Afară e o lumină brumărie, ca de plumb, de parcă cineva a lipit hârtie de calc pe geam. Mă duc înapoi în pat. *Trebuie să las porumbarul să zboare*, mă gândesc când mă trezesc. *Trebuie să las porumbarul să zboare.* Dar mi-e atât de greu să mă mișc, încât în sinea mea sper că greutatea uliului nu e bună sau că vremea nu e cum trebuie. Nu am nicio scuză să stau în pat de data asta: atât uliul, cât și vremea sunt în regulă.

Mergem cu mașina printr-o după-amiază ciudată, fără vânt și însorită, care face ca toate lucrurile să semene cu

machetele metalice goale și smălțuite. Nori, ghirlande de frunze, case. Toate în același plan, lipite unele de altele, de parcă ar face parte dintr-o scenografie. Aerul miroase a fum de lemne. Sunt cumplit de obosită. Parchez mașina pe brazda înverzită de lângă câmp, îi schimb lui Mabel cureluşele, îi scot cagula și intră instantaneu în starea de *yarak*. Știe unde se află. Și iată-ne. Iar acolo sunt iepurii. Pleacă de pe pumn. Imediat ce face asta, îmi dispare durerea de cap și starea de epuizare se atenuează. Zborul ei e din ce în ce mai stilat. Sunt încă uimită de cât de rapidă este. Când îi privesc zborul brutal, scurtat, cocoșat, departe de mine, în direcția unei ținte îndepărtate, pot să jur că universul încetinește în jurul ei. Pare să se miște exact cu viteza potrivită și totul în jurul ei – iepuri care fug, frunze care cad, un porumbel care zboară pe deasupra – toate astea încetinesc de parcă s-ar mișca printr-un lichid.

Încep să fiu fascinată de intensitatea atenției ei. Încep să cred în ceea ce Barry Lopez a numit „conversația cu moartea", ceva ce a văzut în schimbul de priviri dintre caribou[45] și lupii care vânează, o negociere mută care se sfârșește prin a descoperi dacă vor deveni vânător și vânat sau simpli trecători. Mă întreb dacă uliul meu porumbar face asta. Cu Mabel înapoi pe pumn, mă îndrept spre trei iepuri. Stau pe iarbă chiar acolo, la nici nouă metri distanță. Mai aproape. Cinci metri! Mabel e într-o stare feroce de *yarak*, dar îi ignoră. Se uită cu interes spre celălalt capăt al câmpului. E ceva acolo, la vreo șase sau șapte secunde de zbor. „Mabel!" îi șoptesc. „Uite!" Și încerc să-mi înclin capul în așa fel încât să-și întoarcă și ea capul spre iepurii de sub nas. Unul dintre ei țopăie de colo-colo. *E chiar acolo.* Îl ignoră în continuare. Nu înțeleg. Își întinde din nou gâtul spre cealaltă parte a câmpului. Și apoi, pumnul meu e gol. A plecat zburând spre capătul îndepărtat al câmpului, foarte jos, foarte repede, dansând peste vârfurile urzicilor scunde, ratând un iepure, făcând

calcule în fracțiuni de secundă și mutându-și instantaneu atenția, apoi atacând un altul. Cu iepurii ăștia stătuse ea de vorbă.

Fug spre locul acela. Nu o mai văd deloc. *Unde e?* Sunt urzici peste tot, dar doar tulpini noi, abia dacă au câțiva centimetri. *Unde mi-e uliul?* Îmi țin respirația. Tăcere. Și apoi aud zgomot înfundat de clopoței. Și, în cele din urmă, îi văd capul, ieșind șerpește din urzici. *Ce naiba...* Arată de parcă ar fi lovită, zdrobită, de parcă forța gravitațională s-ar fi înzecit deodată; aripile deschise în evantai, penele ridicate în sus pe axele lor, din cauza presiunii. Ah: acum văd de ce. Are aripile întinse ca să se sprijine de pământ, pentru că a prins iepurele și iepurele e pe jumătate intrat în vizuină, iar ea nu-i dă drumul și se chinuie din toate puterile să nu fie trasă sub pământ. Stă cu ciocul deschis de la efort. Întind mâna în vizuină, bâjbâi de-a lungul gambelor ei incredibil de lungi și dau de un picior de iepure. L-a prins, dar la limită. Apuc piciorul și încerc să-mi dau seama cum să scot iepurele din gaură. Trag puțin și iepurele lovește. Uliul scoate un țipăt ascuțit. Schimb unghiul și încet, ca un iluzionist malefic, trag iepurele din gaură și-l arunc în iarbă. Mabel țopăie și dansează, își mută ghearele de pe piciorul din spate pe cap și iepurele rămâne nemișcat. E așa de furioasă, încât țopăie, în sus și în jos pe iepure la nesfârșit după ce acesta e mort și apoi începe să-l sfâșie. Trage de el minute în șir și, în curând, suntem înconjurate de un cerc mare de blană moale, cenușie.

Conversația morții. Expresia îmi tot revenea în cap. Mă gândeam la ea în momente ciudate – când făceam baie, mă scărpinam la nas, mă aplecam să apuc o cană fierbinte de ceai. Subconștientul meu încerca să-mi spună ceva și, deși e adevărat că urla foarte tare, nu auzeam ce-mi spunea. Lucrurile nu mergeau bine. Nu mergeau deloc bine. Într-o după-masă, Mabel a sărit de pe stinghia ei pe pumnul meu, a întins un picior și și-a îngropat patru gheare în brațul meu dezgolit. Am înghețat. Sângele curgea pe podeaua bucătăriei. Nu puteam să fac nimic. Strânsoarea ei era prea

puternică. Trebuia să aștept până se hotăra să-mi dea drumul. Presiunea era imensă, dar durerea, deși cumplită, era simțită de altcineva. *De ce m-a prins cu ghearele?* mă gândeam eu disperată după ce-mi dăduse drumul și continua să se comporte de parcă nu se întâmplase nimic. *Nu mai fusese niciodată agresivă.* Eram sigură că nu făcusem nimic s-o provoc. Oare e suprasolicitată? Oare s-a stricat cântarul? Mi-am petrecut mai bine de un sfert de oră chinuindu-mă cu grămezi de monede, încercând să-l calibrez. Nu avea nicio problemă. Dar aveam eu o problemă. Nu era doar o rană cauzată de uliu. Începeam să fiu extrem de anxioasă. Am sărit panicată când a bătut poștașul la ușă; m-am ferit de telefonul care suna. Nu m-am mai văzut cu oameni. Mi-am anulat prezentarea de la galerie. Am blocat ușa principală cu încuietoarea. Sus, pe deal, fugeam de oamenii care se plimbau, mă ascundeam după garduri vii când vehicule de la fermă urcau drumul. Erau zile în care zăceam în pat cu dureri așa de ciudate, încât am început să cred că singura explicație era o boală terminală.

Ai putea să explici cum se simte făcând apel la cărți și articole. Ai putea să-l citești pe Freud, ai putea s-o citești pe Klein. Ai putea să citești oricât de multe teorii despre atașament, pierdere și dor. Dar explicațiile de acest fel vin dintr-o lume din care uliul nu făcea parte. Nu ajută la nimic. E ca și cum ți s-ar explica ce înseamnă să fii îndrăgostit fluturând un RMN al unui creier îndrăgostit. Trebuie să cauți în alte locuri.

Odată, antropologul Rane Willerslev a trăit un an de zile într- o comunitate Yukaghir din nord-estul Siberiei și a devenit fascinat de modul în care vânătorii lor percepeau relația dintre oameni și animale. Vânătorii, a scris el, cred că „oamenii și animalele se pot transforma unii în alții împrumutând temporar corpurile celorlalți.“[1] Dacă vrei să vânezi cerbi, te îmbraci în piei de cerb, mergi ca un cerb, îți asumi identitatea străină a unui cerb. Dacă faci asta,

cerbul te va recunoaște ca pe unul dintre ei și va veni spre tine. Dar, a explicat Willerslev, vânătorii Yukaghir consideră că aceste transformări sunt foarte periculoase, pentru că te pot face să pierzi din vedere „identitatea primară a speciei tale și să treci printr-o metamorfoză invizibilă." Transformarea într- un animal poate pune în pericol sufletul omului. Willerslev a inclus povestea unui vânător care urmărise reni timp de multe ore și care ajunsese într-o tabără necunoscută, unde femei pe care nu le cunoștea i-au dat să mănânce licheni, iar el a început să uite lucruri. Și-a adus aminte de soția lui, dar nu-și putea aduce aminte cum o cheamă. Confuz, a adormit, și doar când a visat că e înconjurat de reni care-l imploră să plece și-a dat seama ce făcuse.

Povestea asta m-a făcut să mă cutremur când am citit-o, pentru că așa mă simțeam. Mă transformasem într-un uliu – preluasem din cărți toate trăsăturile uliilor porumbari și le făcusem să fie ale mele. Eram agitată, foarte încordată, paranoică, mereu în pragul unei crize de spaimă și de furie; mâncam cu lăcomie sau nu mâncam deloc; fugeam de societate, mă ascundeam de toate; mă trezeam alunecând în stări ciudate, în care nu eram sigură cine sau ce eram. Vânând zi de zi cu Mabel, preluasem – bineînțeles că în imaginația mea, dar doar așa se putea asta întâmpla vreodată – perspectiva ei străină, modul ei inuman de înțelegere a lumii. Mă adusese într-o stare apropiată de nebunie și nu înțelegeam ce făcusem. Când eram mică mă gândisem că transformarea într-un uliu ar fi un lucru magic. Ce citisem în *Sabia din stâncă* mă și încurajase să percep asta ca pe un lucru bun și educativ; o lecție de viață pentru copilul care avea să fie rege. Dar acum, lecția mă ucidea. Nu era deloc același lucru.

Cu două zile înainte de slujba de pomenire, s-a întâmplat ceva foarte ciudat pe deal. Urcasem pe lângă un gard viu ce mărginea o miriște. Era un fazan în gardul viu; îl auzisem cloncănind și fugind după un șobolan, de-a

lungul șanțului umed și plin de urzici, iar Mabel îl auzise și ea. Se prăbușise peste tufiș și se cocoțase sus de tot, unde nu o puteam vedea, cu spatele la mine. Sângele îi clocotea în vene, ca și mie. Mi-am făcut drum prin tufișuri știind că, în orice clipă, fazanul putea să-mi sară în față cu un zăngănit metalic de aripi. Mi-am băgat capul prin gardul viu. Am auzit un vârtej de aer și am simțit o lovitură puternică. M-am dezechilibrat. Lovită în cap de un uliu porumbar! Întâi doar întuneric, apoi steluțe peste tot. Apoi o senzație proprioceptivă ciudată, ca și cum aș fi purtat o coroană de spini; un halou complicat de durere în jurul capului meu. Se lovise de mine, îmi făcuse opt incizii cu ghearele și se dusese înapoi în vârful copacului, chinuindu-se să vadă fazanul, care făcuse ce știu fazanii să facă mai bine: scăpase. Am dat amețită din cap. *A crezut că sunt un fazan. N-a știut că sunt eu.* Un bâzâit ciudat în urechi și apoi o stare moleșitoare de calm, până să apuce să se manifeste endorfinele. Mi-am întins mâna și am fluierat-o să vină pe pumn, apoi am început să parcurg mecanic restul gardului viu. La momentul respectiv mergeam spre soare și am început să am o senzație clară de căldură în aura de lumină aurie care ne înconjura. Încă amețită, ușor nesigură pe picioare, mi-am pus, în cele din urmă, întrebarea: *De ce nu văd bine și de ce mă înțeapă ochii?* Apoi: *De ce-mi fâlfâie porumbarul în față?*

Mi-a luat ceva timp să descopăr cele două răspunsuri. M-am frecat la ochi și mâna mi s-a umplut, dramatic și shakespearian, de sânge. Mi-am scos ochelarii. Erau plini de sânge. Sângele cur gea în pârâiașe pe fruntea mea, în ochiul stâng, și atrăgea acum atenția unui uliu porumbar înfometat.

Doamne, m-am gândit, *chestia asta e puțin ruptă din Edgar Allan Poe.*

M-am folosit de mânecă și de niște iarbă udă ca să mă curăț parțial. Am avut noroc că asta a fost destul pentru ca uliul porumbar să nu mai fie interesat să mă mănânce. Am

pipăit incizia făcută de gheare: o zgârietură adâncă, de un centimetru, chiar între ochi. Ah, da, a șasea chakră, locul înțelepciunii ascunse, înroșită acum cu semnul distinctiv al unui șoimar. Am apăsat tare cu degetele pe locul respectiv, până s-a oprit sângerarea.

Și apoi am continuat șoimăritul, împiedicându-mă pe câmpuri, într-un nor de euforie dureroasă. Soarele coborâse în spatele unor perdele de nori în straturi joase, ca de cenușă, ajungând un disc luminos care strălucea prin aerul pudrat cu talc și avea exact aceeași culoare ca ochii lui Mabel. Am ridicat-o, comparând soarele cu ochiul uliului și m-am mirat de asemănarea lor. Până să ajungem în vârful dealului, picioarele mele s-au revoltat. *Destul*, au spus ele. *Ai mers destul. Stai jos. Dormi puțin.*

Așa că m-am așezat pe miriște, admirând amețită frumusețea întregului peisaj. Ceața ridicându-se din văi. Cârduri de ploieri aurii umplând cerul în fâșii. Felul în care frunzele noi, albăstrii, ale rapiței contrastau cu tulpinile drepte din miriștea de la picioarele mele. Văpaia soarelui dispărut în spatele colinei. Greierii care începeau să cânte. Ciori de semănătură în zbor spre cuiburi, trecând pe deasupra noastră în constelații mobile de stele mici, întunecate. Și probabil că lovitura aceea la cap mă făcuse să-mi revin puțin în simțiri, pentru că, ajunsă acasă, m-am așezat pe canapea și am scris elogiul pentru tatăl meu dintr-o suflare, în douăzeci de minute, cu un plasture mic și rotund lipit pe fruntea mea rănită.

44 Ziua Mărului este o sărbătoare tradițională a merelor și livezilor, celebrată de obicei în Anglia pe data de 21 octombrie, dar evenimente legate de ea se desfășoară pe toată perioada lunii octombrie. A fost sărbătorită prima oară pe 21 octombrie 1990.

45 Specie de ren din Canada.

23
POMENIRE

Stăteam în tren ținând strâns mapa cu discursul, cu gleznele încinse de la radiatorul din podea. Afară, iarna respira adânc. Văzduh de hârtie. Copaci scânteietori. O fugă de câmpuri iluminate din spate, care se împuținau și se micșorau, pe măsură ce orașul se mărea. Apoi am ajuns la biserică, cu mapa în mână, fixând cu privirea sutele de picioare pe podelele în alb și negru, sutele de perechi de umeri, de cravate și de vârfuri de gulere, tivuri de fuste, ticăituri și ecouri ale tocurilor negre minuscule. Mi-am făcut griji că nu mă îmbrăcasem suficient de elegant. Purtam o rochie neagră de bumbac de la Debenhams. Poate că nu era ce trebuia? De ce nu mă dusesem să cumpăr haine *potrivite?* Ceva scump, elegant și sofisticat? Mi-a luat câteva secunde ca să-mi dau seama că era posibil ca senzația mea de panică să nu fi avut nimic de-a face cu hainele. M-am așezat în strană, între mama și fratele meu, le-am apucat mâinile, amețită de dragoste și suferință. Erau acolo mătușa mea, partenera fratelui meu și părinții ei. Eram o familie. Eram. M-am uitat în jur după ceilalți vorbitori: Ron Morgans și Alastair Campbell, care lucraseră ani de zile cu tata, și Jeremy Selwyn, un alt fotograf, care-și mușca buzele și se uita la grupurile care intrau.

M-am dus la pupitru cu hârtia în mână. Ținusem atât de multe cursuri, atât de multe prelegeri, încât crezusem că o să-mi fie ușor. Dar nu a fost așa. Eram îngrozită. M-am apucat de marginile de lemn ale pupitrului ca să nu mă mai bâțâi. *Cum să fac asta? Nu te uita la cei din asistență*, mi-a spus o voce lăuntrică. *Prefă-te că nu sunt acolo.*

Iar apoi, o altă voce lăuntrică a spus: *Privește-i pe cei din asistență.*

I-am privit. Sute de chipuri. Colegii tatei, prietenii tatei. Teama mi s-a evaporat într-o clipită. N-avea de ce să-mi mai fie frică. Și am început să vorbesc. Le-am spus despre tatăl meu. Le-am vorbit puțin despre începutul vieții lui. Le-am spus că fusese un tată minunat. Le-am adus aminte și de incapacitatea lui ridicolă de a se îmbrăca cu orice altceva decât cu costume – deși mai făcea concesii în vacanțe și câteodată își scotea cravata. Le-am povestit cum, atunci când mersesem în Cornwall ca să fotografiem eclipsa totală de soare, stăteam pe plajă înainte să se întunece cerul, când un bărbat care spunea că este reîncarnarea Regelui Arthur, un bărbat care purta o diademă argintie și haine lungi și albe, a venit la tata și l-a întrebat, uimit: *De ce porți costumul ăsta?*

Păi, a spus tata. *Niciodată nu știi cu cine o să te întâlnești.*

Și apoi le-am spus povestea pe care speram că o vor înțelege.

E băiat, stă lângă un gard și se uită în sus la cer. E la un aerodrom, Biggin Hill, se uită după avioane RAF. Are nouă, poate zece ani? A fotografiat fiecare aeronavă care decolează și aterizează cu aparatul de fotografiat Box Brownie care-i atârnă la gât și le-a notat numerele într-un caiet cu spirală. Se face târziu. Ar trebui să plece. Apoi aude un sunet pe care nu-l poate identifica, o tonalitate de motor necunoscut și da, *acolo*, ăsta e, ăsta e momentul la care a visat. Se uită atent la cer. Vede luminile de aterizare ale unui... nu știe ce este. *Nu știe ce este*. Nu apare în nicio carte. Îl fotografiază. Îi scrie numărul de înregistrare pe hârtie. E un oaspete din viitor: un avion nou al Forțelor Aeriene Americane. Pentru băiețelul care urmărea avioane în anii 1950 e ca și cum ar fi văzut Sfântul Graal.

***

Când scriam discursul, încă puțin amețită, am întins mâna după telefon ca să-l sun pe tata și să-l întreb ce tip de avion era și, pentru o fracțiune de secundă, lumea s-a întunecat foarte tare.

O mână l-a apucat de umăr, iar o voce a spus: „Vino cu mine, băiete." L-au dus în pas alergător până la ghereta paznicului, i-au dat brânci pe ușă, iar acolo, în spatele unui birou, un sergent major cu mustață și cu o figură încruntată s-a ridicat, s-a răstit la el, i-a rupt pagina din caiet, a mototolit-o ghem și a aruncat- o la gunoi, a mai strigat ceva, a scos partea din spate a aparatului de fotografiat, a expus rola de film, a smuls-o în bucle de acetat lăsate să cadă pe jos și a aruncat rola la gunoi. *Plângeam de-mi ieșiseră ochii din cap*, a spus tata. *Mi-au spus: „Du-te acasă. N-ai văzut nimic. Uită că ai fost aici." Și m-au aruncat înapoi pe teren, iar eu stăteam acolo cu caietul și cu aparatul de fotografiat Brownie, bocind în continuare. Dar apoi m-am oprit din plâns, pentru că m-am gândit la ceva. Ceva scos din* Dick Barton *sau din* The Eagle. *Poate că scrisesem suficient de apăsat.* Folosindu-și creionul, a umbrit pagina din caiet cu mina de grafit și acolo, alb pe gri, gravat pe hârtie de la pagina lipsă de deasupra, era numărul de înregistrare al avionului secret. S-a oprit din plâns, a spus el, și s-a dus înapoi acasă cu bicicleta, triumfător.

M-am așezat năucă. Soarele prin ferestre. Lucruri, unul după altul. Cântarea dureros de frumoasă a corului. Rugăciunile preotului. Elogii la adresa abilităților de fotograf ale tatălui meu. Când Alastair Campbell s-a dus la pupitru, a citit poezia lui Wordsworth „Composed upon Westminster Bridge" și a prefațat-o cu un discurs scurt în care a spus, cu emfază, sigur pe el, că tata a fost un om bun. Asta m-a terminat. Nu mă așteptasem la asta. Sau nu la atât de mult din *asta.* Toată lumea a cântat „Ierusalim" și mi-am forțat buzele să se miște, dar n-a ieșit nimic, doar fragmente șoptite. Și după aceea, în curtea umbrită a bisericii, pe sub copaci, un tânăr cu ochelari aburiți și cu

un pulover violet, tricotat, a venit la mine, timid și emoționat, și mi-a spus: „Nu mă cunoști. Nu cunosc pe nimeni de aici. Sunt toți mahări mari. Dar voiam să spun... Ideea e că acum sunt fotograf. Trăiesc din asta. M-am mutat la Londra ca să încerc să mă descurc și nu știam ce fac. Și l-am cunoscut pe tatăl tău odată, la un eveniment, și a vorbit cu mine. Mi-a dat o mulțime de sfaturi. M-a ajutat. Nu avea nevoie să facă asta, dar m-a ajutat. Mi-a salvat viața. Era fascinant..." Și a tăcut și a părut jenat, iar eu am făcut un pas în față și l-am îmbrățișat, pentru că nu știam ce să spun. Tot mai mulți oameni veneau și-mi vorbeau despre tata; și toată garda veche era acolo, fotografi din anii 1960 și, în sfârșit, am reușit să asociez numele cu semnăturile pe care le văzusem de atâtea ori în ziare. Mi-au spus că le-a plăcut povestea. Au zis că era reconfortant să știe că tata fusese jurnalist din naștere. Că băiatul cu pantaloni scurți era deja bărbatul pe care-l cunoscuseră, bărbatul care făcuse mereu fotografia cea bună, care scosese mereu povestea din ghearele deznădejdii.

La Clubul Presei, după slujbă, au curs băuturile. Și au curs. Și au tot curs. Toată lumea a devenit din ce în ce mai expansivă, se grăbeau toți să-mi spună povești despre tatăl meu. Poveștile au început să sune mai împleticit, pe măsură ce lumea continua să bea, iar îmbrățișările și pupăturile pe obraz au început să dea din ce în ce mai mult rateuri.

– Încă un pahar? a spus un jurnalist.

– Doar un suc, am spus eu, și el s-a întors cu un pahar imens de vin. Ăăă, nu există vreo băutură mai slabă? am spus eu, jenată.

S-a încruntat.

– Asta ți-am adus. Asta e o băutură mai slabă.

Am plecat cu bucurie în suflet. Am simțit că familia mi se mărise cu vreo două sute de persoane și că totul avea să fie bine. *Să fii binecuvântat, tată,* m-am gândit. *Întotdeauna am crezut că erai o legendă și se dovedește că erai, chiar erai.*

Tot drumul cu trenul spre casă m-am gândit la tata și la ce greșeală cumplită făcusem. Crezusem că, pentru a-mi vindeca marea suferință, trebuia să fug în sălbăticie. Așa făceau oamenii. Cărțile despre natură pe care le citisem așa mi-au spus. Cele mai multe dintre ele fuseseră căutări provocate de dor sau de tristețe. Unele căutări se fixaseră pe imaginile unor animale greu de înțeles. Unele căutau gâște de zăpadă. Altele leoparzi de zăpadă. Altele s-au legat de pământ, au traversat poteci, munți, coaste și vâlcele. Unele au căutat sălbăticia în depărtare, altele mai aproape de casă. „Natura, cu pădurile ei verzi și liniștite, vindecă și alină toate suferințele", a scris John Muir.[1] „Pământul nu are doruri pe care să nu și le poată vindeca."[2]

Acum îmi dădusem seama ce era asta, de fapt: o minciună amăgitoare, dar periculoasă. Eram furioasă pe mine însămi și pe propriul meu sentiment inconștient de certitudine că ăsta era remediul de care aveam nevoie. Mâinile sunt făcute să fie ținute de alte mâini omenești. Nu ar trebui să le folosești doar pe post de stinghii pentru ulii. Iar sălbăticia nu este un panaceu pentru sufletul uman; un timp prea lung de expunere la aer îl poate diminua până la pieire.

Iar până când am ajuns acasă îmi dădusem seama și de ce Mabel se purtase așa de ciudat. Devenise grea din cauza mușchilor în timpul săptămânilor petrecute de noi pe deal și, deși zbura la o înălțime mai mare decât de obicei, în această ultimă săptămână zburase prea jos. Îi era *foame*. Foamea o făcuse agresivă.

Eram furioasă pe mine însămi când mi-am dat seama în tren de acea primă greșeală majoră. Dar această a doua revelație adusese cu ea ura de sine. Fusesem atât de oarbă, de nefericită, încât nu îmi dădusem seama că și uliul meu era nefericit. Nu văzusem asta deloc. Mi-am adus aminte de bărbatul de care mă îndrăgostisem după ce a murit tatăl meu. Abia dacă-l cunoșteam, dar asta nu conta. Îl recrutasem ca să fie în slujba suferinței mele, am făcut din

el tot ceea ce-mi trebuia. Nici nu-i de mirare că fugise. Și acum făcusem din nou aceeași greșeală. Fugisem ca să devin un uliu, dar, în nefericirea mea, nu făcusem decât să transform uliul într-o reflexie a mea.

În seara următoare, epuizată de ușurare și având senzația că ceva uriaș, ceva tectonic își schimbase poziția în lumea mea, i-am dat lui Mabel un întreg porumbel mort ca să-l mănânce în seara cenușie și răcoroasă. Stăteam pe un scaun sub măr, ascultând mierlele ciripind în tufiș. Casa nu mai părea neprietenoasă. Fereastra bucătăriei decupa delicat un pătrat de lumină în grădină. Grămezi imense de pene argintii de porumbel s-au adunat pe peluză. Și apoi a mâncat. Până la ultima bucățică. Când a terminat, avea burta așa de plină, încât abia mai putea să stea în picioare.

Pe când jumuleam porumbelul, am mai avut vreo câteva revelații, de parcă, odată ce el se dezvăluia, mi se dezvăluiau și alte lucruri. M-am gândit la visele pe care le avusesem în primăvara aceea despre uliul care dispare în aer. Voiam să-l urmez, să zbor cu el și să dispar. Mult timp mă gândisem că eu eram uliul – unul dintre uliii aceia porumbari morocănoși, capabili să dispară în altă lume, care stau cocoțați în copaci iarna. Dar eu nu eram uliul, indiferent cât de mult încercam să mă identific cu el, indiferent de câte ori mă pierdusem pe mine însămi în sânge, și frunze, și pe câmpuri. Eu eram silueta care stătea sub copac la căderea nopții, cu gulerul ridicat ca să mă feresc de umezeală, așteptând răbdătoare întoarcerea uliului.

Mabel sfâșia acum cutia toracică a porumbelului. Trăgea de membrana fină intercostală. *Hârști.* M-am gândit cum făcea tatăl meu umbre cu creionul peste urmele invizibile de pe pagină. *Hârști.* M-am gândit la White și la motivele pentru care cartea lui mă bântuise în toată perioada asta. *Hârști.* O altă coastă care se sparge. Nu doar din cauză că vedeam în cartea lui, reflectată invers, ca prin ceață, propria mea retragere în sălbăticie. Ci pentru că, dintre

toate cărțile pe care le-am citit când eram mică, a lui a fost singura de care îmi aduceam aminte, în care animalul nu murea.

Gos nu a murit niciodată. Doar s-a pierdut. În ciuda convingerii lui White că uliul lui era mort, a existat mereu o șansă, chiar până la finalul cărții, chiar dincolo de el, ca uliul să se întoarcă. În adâncurile copilărești ale minții mele, uliul era undeva acolo, încă în pădure, apucându-se cu ghearele lui galbene de coaja aspră, iar ochii lui deschiși la culoare privindu-mă dintr- o încrengătură de ramuri, de undeva din marea vastă a sutelor de mii de copaci.

Copiii trec, scria Melanie Klein[3], prin stări emoționale comparabile cu doliul, iar acest doliu timpuriu este retrăit de fiecare dată când suferă mai târziu în viață. Considera că adulții încearcă să-și gestioneze pierderile mai noi așa cum și le-au gestionat pe cele mai vechi. M-am gândit la desenul acela cu vânturelul, la curelușele lui atent desenate, peste care mâna mea de șase ani trecuse cu creionul de nenumărate ori, cu toată disperarea ei de a insista asupra siguranței nodurilor și a corzilor.

Gos mai era încă acolo, în pădure, în pădurea întunecată unde trebuie să se ducă toate lucrurile pierdute. Dorisem să trec peste granițele acestei lumi, în pădurea aceea, și să-l aduc înapoi pe uliul pierdut de White. O anumită parte din mine, care era foarte mică și bătrână, știuse asta, o anumită parte din mine, care nu funcționa conform regulilor zilnice ale lumii, ci după logica miturilor și viselor. Și acea parte din mine mai spera și că, undeva în lumea cealaltă, era și tatăl meu. Moartea lui fusese atât de neașteptată. Nu avusesem timp să mă pregătesc pentru ea, nu avea nici un sens toată întâmplarea. Ar fi putut doar să se fi rătăcit. Era încă undeva, acolo, undeva în acea pădure întortocheată, împreună cu ceilalți rătăciți și morți. Acum știu ce însemnaseră acele vise din primăvară, cele despre

uliul care aluneca printr-o fisură din aer, către o altă lume. Dorisem să zbor cu uliul ca să-mi găsesc tatăl; să-l găsesc și să-l aduc acasă.

24
MEDICAMENTE

Câteodată, când se luminează, devine foarte limpede cât de rău am ajuns. În fiecare dimineață mă trezesc la cinci și după doar treizeci de secunde mă lovește disperarea. Nu-l mai visez pe tata; nu mai visez deloc oameni. Mă plimb peste nisipuri pustii iarna, trec pe lângă bălți făcute de furtună, în care apa reflectă ceața plină de păsări migratoare izolate din cauza vremii, incapabile să zboare în sud pe perioada iernii. Câteodată visez că mă urc în copaci care se crapă și se prăbușesc sau că navighez pe vase mici care se răstoarnă în mările înghețate. Sunt vise dramatice. Nu am nevoie de un terapeut care să mi le explice. Știu acum că nu mai am încredere în nimeni și în nimic. Și că e greu să trăiești perioade lungi de timp fără să ai încredere în cineva sau ceva. E ca și cum ai trăi fără somn; în cele din urmă o să te omoare.

Mi-am petrecut serile jucându-mă cu Mabel. I-am făcut jucării din hârtie, pânză și carton. Își întoarce capul în jos, își înfoaie penele de pe gușă, croncăne, ia jucăriile în cioc, le aruncă și se toaletează. Când îi arunc ghemotoace rotunde de hârtie, le prinde în cioc și mi le aruncă înapoi cu o tresărire a capului. Apoi se lasă în jos, așteptând să le arunc din nou. Mai bine de atât nu se poate. Când i-am spus lui Stuart că m-am jucat prinselea cu ea o vreme, nu m-a crezut. Cu uliii porumbari nu te joci. Nu asta fac oamenii cu ei. Dar eu a trebuit să mă joc, ca să atenuez cumva apăsarea. Pentru că alți oameni care au ulii porumbari mai au și oameni. Pentru ei, uliii porumbari sunt o mică scânteie de sălbăticie, ceva care le echilibrează partea domestică a vieții; afară, în păduri cu uliul, alți

șoimari intră în contact cu sinele lor singuratic și violent. Dar apoi vin acasă și mănâncă cina, se uită la televizor, se joacă cu copiii lor, se culcă cu persoana iubită, se trezesc, fac ceai, se duc la muncă. Ai nevoie de ambele părți, cum spun ei.

Eu nu am ambele părți. Am doar sălbăticia. Și nu mai am nevoie de sălbăticie. Nu mă sufocă viața domestică. Nu am deloc așa ceva. Acum nu simt nevoia să fiu aproape de păduri nordice întunecate, de o creatură cu priviri malefice și cu moartea în gheare. Mâinile oamenilor sunt pentru ținut alte mâini. Brațele oamenilor sunt pentru ținut alți oameni aproape. Nu sunt ca să rupă gâtul iepurilor, să tragă încrengături de mațe pe pături de frunze, în timp ce uliul își bagă capul ca să bea din cavitatea toracică a prăzii sale. Mă uit cum se petrec toate lucrurile astea și mi se topește inima. Totul e blocat într-un prezent permanent. Iepurele nu mai respiră; uliul mănâncă; frunzele cad; norii plutesc pe deasupra. O mașină trece pe lângă câmp și sunt oameni în ea, stau în siguranță pe drum spre undeva, înveliți în viață ca într-o pătură călduroasă. Zgomotul de cauciucuri se îndepărtează. Un bâtlan se arcuiește pe deasupra. Mă uit la uliul porumbar cum sfâșie, trage și smulge carne din piciorul din față al iepurelui. Îmi pare rău pentru iepure. Iepurele s-a născut, a crescut pe câmp, a mâncat păpădii și iarbă, și-a scărpinat fălcile cu piciorul, a țopăit de colo-colo. A avut, la rândul său, pui. Iepurele nu a știut ce înseamnă singurătatea; a trăit într-o vizuină. Iar iepurele este acum doar o grămadă atent împachetată de diferite feluri de mâncare pentru un uliu care-și petrece serile uitându- se la televizor, în timp ce stă pe podeaua sufrageriei. Totul e așa de-al naibii de misterios. Mai trece o mașină. Fețele se întorc să se uite la mine cum stau pe vine cu iepurele și cu uliul. Mă simt ca un tablou vivant dintr-un altar de pe marginea drumului. Dar nu sunt sigură pentru ce e altarul. Sunt un fenomen de pe marginea drumului. Sunt moartea socializării. Ratez tot sensul.

Există un sens? White spunea că a dresa un uliu e ca psihanaliza. Spunea că dresajul unui uliu porumbar era ca dresajul unei persoane care nu era om, ci uliu. Acum îmi dau seama că sunt mai mult iepure decât uliu. Să trăiești cu un uliu porumbar e ca și cum te-ai închina la un aisberg sau la o întindere de stâncă golașă, înghețată de vântul de ianuarie. Acel ciob de gheață care se întinde treptat în ochiul tău. O iubesc pe Mabel, dar ce se întâmplă între noi nu e lucru omenesc. Există un fel de sânge rece care le permite anchetatorilor să pună cârpe peste gurile oamenilor și să le toarne apă în plămâni și care-i face să creadă că asta nu e tortură. Ce-i faci inimii tale. Te desprinzi de tine însuți, de parcă și sufletul tău ar putea fi o creatură migratoare, stând la o anumită depărtare de oroare și privind fix spre cer. Uliul porumbar prinde un iepure. Eu omor iepurele. Nu e nicio poftă de sânge în inima mea. Nu mai am inimă. Privesc totul de parcă aș fi un călău după o mie de morți, de parcă ăsta nu e decât rostul de neocolit în care e așezată lumea. *Nu cred că e așa. Mă rog să nu fie așa.*

M-am speriat. Mă duc la doctor. Conduc până la cabinet fără nicio speranță de salvare, dar nu mă pot gândi ce altceva aș putea face. Doctorul e un bărbat pe care nu l-am mai văzut până acum; scund, brunet, cu barba îngrijită, aparat dentar roșu și o cămașă de bumbac mototolită. Stă așezat la un birou din lemn. Lemn de stejar. Mă gândesc la copaci iarna. „Care e problema?“ întreabă el. Îi spun că, după părerea mea, e posibil să fiu deprimată. Că s-au întâmplat unele lucruri în ultimele luni. Că a murit tata.

„Îmi pare foarte rău“, spune el.

Apoi îi spun că nu mai am loc de muncă și niciun venit. Și nici casă. Nu sună prea convingător. Așa că îi spun mai mult.

Și mai mult. Acum mi-e greu să mă opresc din vorbit. Dar când mă opresc, rostește niște cuvinte. Nu reușesc să le aud clar. Mă uit la sprâncenele lui. Câteodată se încruntă,

uneori foarte tare. Îmi dă un chestionar cu răspunsuri multiple. Asta mi se pare amuzant într-un mod sinistru. Stau mult timp cu chestionarul în față, făcându-mi griji că nu dau răspunsurile bune. Când îl termin, îmi e greu să-l înapoiez: sunt sigură că l-am greșit. Nu plâng. Îi dau foaia de hârtie și el o ia, o întoarce și se uită o vreme la ea. O pune jos. Plimbă un creion de la un capăt la celălalt al foii. Se apleacă peste masă. Îi văd fața. Îmi întorc privirea. E insuportabil de blândă. „Helen, te putem ajuta", spune el pe un ton calm. „Chiar putem." Simt un soi de furnicături de uimire când aud ce spune. E ceva ce seamănă cu speranța. Încep să plâng cu sughițuri.

Plâng de-a lungul a douăzeci de minute de discuție delicată și sunt de acord să încerc un tratament cu antidepresive. E un doctor bun. Îmi dă toate informațiile despre SSRI-uri[46], îmi vorbește despre efectele lor secundare, despre istoria lor, despre modul lor de acțiune. Desenează diagrame mici cu neuroni, adaugă puncte și linii șerpuite pentru moleculele de serotonină și pentru acțiunea inhibitorilor de reabsorbție. Mă uit fascinată la imagini.

O oră mai târziu merg pe stradă cu o pungă albă de hârtie în mână. Nu cântărește aproape nimic. Spune că o să îmbunătățească situația. Ceea ce e penibil. Cum ar putea lumea asta cenușie și împietrită să fie anihilată de puncte și linii mici? Apoi încep să mă îngrijorez că medicamentele ar putea să mă îmbolnăvească. Și mai absurd, intru în panică la gândul că mă vor împiedica să gândesc limpede. Apoi mă vor împiedica s-o las pe Mabel să zboare. Că orice substanță sub influența căreia voi ajunge să fiu, va fi așa de ciudată și de străină, încât ea nu va mai zbura înapoi la mine. Grijile s-au transformat într-o avalanșă enervantă, dar le dau deoparte suficient cât să înghit medicamentele cu apă. E un efect aproape instantaneu: o oboseală atât de profundă, încât abia dacă mai pot să merg, iar capul mi-e

gol, tensionat și dureros. Nu dorm în noaptea aia. Stau întinsă în pat. A doua zi de dimineață beau cafea. Beau și mai multă cafea. Las în continuare uliul să zboare.

Cărțile alea despre oameni care fug în sălbăticie ca să scape de suferința și durerea lor făceau parte dintr-o poveste mult mai veche, atât de veche încât conturul ei e la fel de neconștientizat și de invizibil ca și respirația. Când eram studentă și munceam din greu în primii mei ani de facultate, am citit un *lai*, un poem lung și frumos din secolul al XIII-lea, intitulat *Sir Orfeo*. Nimeni nu știe cine l-a scris și uitasem de existența lui. Dar, într-o dimineață, în timp ce scoteam vreo doi pui din congelator, mi- am adus aminte de poem, a apărut de nicăieri într-una din acele explorări ciudate pe care le pornesc mințile tulburate.

Sir Orfeo este o repovestire a mitului grec al lui Orfeu și a lumii de sub pământ, prin intermediul cântecelor celtice tradiționale despre cealaltă lume, Tărâmul Zânelor. În mitul celtic, această lume nu se află adânc sub pământ; e doar la un pas distanță de a noastră. Lucrurile pot exista în același timp în ambele locuri și pot fi duse dintr-o lume în alta. În poem, Heurodis doarme într-o livadă sub un pom fructifer altoit – un *altoi*[47] – și visează că a doua zi va fi răpită de Regele Zânelor. Îngrozită, îi povestește soțului ei, Regele. Orfeo o înconjoară de cavaleri înarmați, dar ei nu o pot apăra de această amenințare nepământeană: alunecă prin aer și dispare.

Nebun de durere, Orfeo renunță la coroană și fuge în pădure. Timp de zece ani duce o existență singuratică și sălbatică, săpând după rădăcini, mâncând frunze și fructe de pădure, cântând la harpă ca să farmece fiarele care-l înconjoară. Barba îi crește lungă și încâlcită. Se uită la marile cete de vânători ai Regelui Zânelor care se perindă prin pădure. Nu poate merge după ei. Dar, într-o zi, șaizeci de doamne purtând șoimi pe pumni trec călare pe lângă el, vânând cormorani, rațe sălbatice, bâtlani. În timp ce se uită la șoimii care-și doboară prada, lumea lui se schimbă. Râde

cu plăcere, aducându-și aminte de pasiunea lui pentru acest sport – *„Parfay!“ quath he, „ther is fair game“*[148] – și se îndreaptă către femei, iar printre ele o zărește pe soția sa. A pătruns în lumea nepământeană și acum poate merge după ele la castelul Regelui Zânelor, un palat plin de oameni despre care se credea că se prăpădiseră, dar care, de fapt, nu erau morți. Iar acolo el cântă din harpă pentru Rege și-l convinge să-i elibereze soția. Dar zborul uliilor și morțile aduse de ei au fost cele care l-au dus în cealaltă lume, cele care i-au permis să-și găsească soția pierdută. Iar această abilitate a uliilor, de a trece peste granițe pe care oamenii nu le pot traversa, este o calitate mult mai veche decât mitul celtic, mai veche decât Orfeu – căci în tradițiile șamaniste vechi, tocmai din Eurasia, uliii și șoimii erau considerați mesageri între lumea aceasta și cea de apoi.

Mai există un poem în latină despre o evadare în pădure din cauza suferinței. A fost scris de Geoffrey of Monmouth, un prelat din secolul al XII-lea, cunoscut mai ales pentru a lui *Historia Regum Britanniae*, Istoria Regilor Angliei. *Historia* a fost o cronică extrem de influentă, dar celălalt poem, tot în latină, e mult mai puțin cunoscut. Începe cu o bătălie mare, în care regele galez își pierde mulți prieteni. Timp de trei zile îndelungate îi plânge, își presară țărână în păr, refuzând hrana: e năpădit de jale. Apoi, simte cum o „nebunie ciudată“ sau „o furie nouă“ pune stăpânire pe el.

A plecat în secret, și a fugit în pădure, și s-a bucurat să stea întins sub frasini; s-a minunat de fiarele sălbatice care pășteau iarba din luminișuri; acum fugea după ele și din nou zbura pe lângă ele; a trăit hrănindu-se cu rădăcinile ierburilor și cu iarbă, cu fructele copacilor și cu dudele din tufișuri. A devenit un om al pădurii, devotat pădurii. O vară întreagă după asta, ascuns ca un animal sălbatic, a rămas adânc în inima pădurii, de nimeni descoperit și uitând de sine și de neamul său.[2]

Poemul lui Geoffrey este *Vita Merlini* – Viața lui Merlin –, iar personajul sălbatic care, uitând de sine, a zburat cu păsările este Merlin Sylvestris, Merlin al Pădurilor, profetul și clarvăzătorul care, în poveștile ulterioare, urmează să devină cel mai mare vrăjitor dintre toți și care, ca Merlyn din *Sabia din stâncă*, avea să-l educe pe Rege.

E tentant să ne imaginăm un moment inițial, o scenă perfectă de deschidere. O seară de toamnă din 1937 când White ia din bibliotecă o carte pe care nu vrea să o citească. E o cărțulie albastră, cu o copertă de pânză; primul volum din *Le Morte D'Arthur*, cel de Thomas Malory, în care sunt repovestite în se co lul al XV-lea întâmplările cu regele legendar. White își scrisese lucrarea de licență despre ele la Cambridge și acum nu prea vrea să revină la subiect. Dar a terminat toate celelalte cărți din casă, așa că se așază în fotoliu și începe să citească. E o muncă anevoioasă, lentă, ca o trecere prin melasă. Aproape că o lasă deoparte. Dar deodată e captivat de ea, îl prinde, așa cum îi prinsese Gos umărul în care înfipsese opt gheare fioroase, și este cuprins de uimire. Asta da poveste. *Asta da tragedie*, se gândește el. Oamenii din ea sunt adevărați. Nu fuseseră adevărați înainte. În două zile o citește pe toată, „cu pasiunea unui maniac după Edgar Wallace, apoi o lasă deoparte și ia un creion."[3]

E ușor să spui „Iată, așa a început *Sabia din stâncă*." Dar chiar nu cred deloc că asta e povestea. Cartea fusese începută cu multe luni înainte, când o chestie rotundă, care semăna cu un coș de rufe, a fost așezată în fața ușii sale.

White a considerat-o o carte blândă, foarte diferită de eforturile sale anterioare. „Pare imposibil de stabilit dacă e pentru adulți sau pentru copii", i-a scris lui Potts. „E o prefață la povestea scrisă de Mallory."[4] Pe băiatul din carte îl cheamă Wart.[49] E un suflet bun, loial și puțin înapoiat. E orfan și nu știe că o să devină cavaler. Sir Ector îl crescuse împreună cu fiul său natural. Wart nu va ajunge niciodată

rege, pentru că nu este un gentleman. Dar în carte primește un profesor magic – pe Merlyn – și o educație magică. Evitând băncile școlii și lecțiile învățate pe dinafară, Merlyn îl transformă pe Wart în diverse animale și-l trimite în aventuri. Ca pește, băiatul descoperă pasiunea dictatorului pentru putere atunci când se întâlnește cu o știucă în șanțul castelului. Ca șarpe, învață istorie. Aude copacii vorbind și vede nașterea lumii prin ochii și urechile unei bufnițe. Discută despre rolul umanității în planul dumnezeiesc cu un bursuc studios, într-o vizuină mobilată confortabil. Iar la final, educația lui fiind completă, Wart trage sabia din piatră, descoperă că e fiul lui Uther Pendragon și este încoronat sub numele de Regele Arthur.

E un vis glorios de împlinire a dorințelor pentru White. Se descrie pe sine în personajul Wart, băiatul cu sânge regal nerecunoscut, care aleargă liber în jurul castelului, așa cum alergase și el în West Hill House din St Leonards-on-Sea, sălbatic, fericit și liber. White fusese smuls din siguranță și trimis departe la școală, dar pe Wart îl salvează de la această soartă. Nu vor fi bătăi în educația lui. Dar, chiar și așa, lecțiile lui sunt pline de cruzime. Nu am înțeles exact cât de crudă era cartea când eram copil. Dar, oricum, am reacționat la cruzimea aceea. Pentru că partea mea preferată din carte era chinul prin care trece Wart ca uliu. Era cu adevărat terifiant. Îl citeam și mă zvârcoleam, și-mi strângeam degetele de la picioare, și apoi îl citeam din nou.

Merlyn îl transformă pe Wart în tizul său, un șoim de iarnă[50], și îi dă drumul în grajdurile castelului noaptea. Iar ca recrut nou în efectivul de ulii dresați ai castelului, Wart trebuie să treacă prin chinurile obișnuite. I se ordonă să stea lângă Colonelul Cully, uliul porumbar, până când restul uliilor sună de trei ori din clopoței. E o inițiere teribil de periculoasă, căci colonelul este nebun. De cum începe chinul, uliul porumbar privește amenințător și bombăne. Citează fragmente disparate din Shakespeare și Webster, amestecate toate într-un imn din ce în ce mai

înfricoșător. După ce se aud pentru prima oară clopoțeii, uliul porumbar imploră ca testul să se termine și strigă „Nu mai pot îndura mult." Clopoțeii sună de două ori. Se duce spre Wart, izbind spasmodic stinghia cu picioarele: „Era înspăimântat de Wart, nu triumfător, și simțea că trebuie să ucidă."

Pe durata acelei cazne îngrozitoare, White este Wart, băiatul care trebuie să fie curajos. Dar nu e doar Wart, iar băiatul nu e singurul în pericol. Există un fragment trist în cartea Oliviei Lang *The Trip to Echo Spring* care îmi aduce aminte de această scenă disperată. Îl citează pe scriitorul John Cheever, al cărui alcoolism era intim legat de dorințele sale erotice legate de bărbați. Își ura homosexualitatea și se simțea mereu în pericol. „Orice bărbat amabil, orice funcționar bancar și orice curier", a scris în jurnalele sale, „era ațintit asupra vieții mele ca un pistol încărcat."[5]

În ciuda mai multor relații cu femei, fanteziile lui White erau sadice și îndreptate mai ales asupra băieților adolescenți. Era convins că aceste fantezii fuseseră cauzate de abuzul din copilărie, îi era rușine și era îngrozit de ele, căci în ele el juca rolul abuzatorului, exact ca tatăl său și ca profesorii care-l bătuseră. Terapia cu Bennet nu-l scăpase de aceste porniri. Nu l-au părăsit niciodată. Spre sfârșitul vieții, a scris un roman pornografic despre bătaia la fund a elevilor: a fost o confesiune lungă și cumplită. Dar l-a încuiat undeva și nu l-a arătat nimănui. Toată viața și-a înăbușit dorințele. Dar, uneori, doar uneori, putea vorbi despre ele prin intermediul altor identități. Colonelul Cully este una dintre ele: un uliu chinuit de dorința de a răni un băiat care e și el pasăre – un băiat care este și el însuși. Poți surprinde întreaga tragedie a vieții sale în acea scenă măruntă.

Deși White fugise de lumea școlii, nu a scăpat niciodată de modelele pe care i le inculcase despre cum trebuia să se poarte în viață. La școală trebuia să iei note de trecere la teste și la alte încercări, ca să dovedești că ești curajos. Îți

testai curajul pe terenurile de joacă și prin bătăile primite de la directori și responsabilii cu disciplina. Și mai erau ceremoniile de cruzime puse în scenă chiar de băieți: inițierile și chinurile care erau prețul pentru a fi admis la școală și mai apoi în societățile secrete ale băieților. White își pusese mâna între trăgaciul armat al unui revolver neîncărcat și cadru înainte ca acesta să fie declanșat. Durerea a fost un triumf; suportând agonia a demonstrat că putea să facă parte din grup.

Dar White nu era întotdeauna victima în aceste ritualuri. Școala l-a învățat că, așa cum suferise în mâinile băieților mai mari, trebuia și el să-i pedepsească pe cei mai mici. A intrat în găști și i-a terorizat pe cei mai slabi decât el, supunându-i la teste, așa cum fusese și el testat. Într-un semestru, testul presupunea să sari de la o fereastră din Big School, de la o înălțime de patru metri. Puppy Mason[6] a fost prea speriat ca să sară, așa că White l-a ajutat împingându-l. Când băiatul și-a rupt piciorul în trei locuri din cauza căzăturii, au fost impresionați de tăcerea lui. I-a spus profesorului că s-a împiedicat de o rădăcină de pe cărarea din grădina directorului. Puppy fusese testat, se comportase eroic și i se aprobase intrarea în frăție.

Nu știam nimic despre genul ăsta de lucruri. Știam cum e să te rănești: copilul incredibil de stângaci care eram își julea genunchii, se împiedica, se zgâria, se lovea cu capul de ferestre deschise și sângera mult. Dar nu înțelegeam logica din spatele caznelor inițiatice. Nu vedeam durerea și curajul ca pe niște etape spre dobândirea siguranței de sine, ca părți necesare ale procesului de maturizare. Totuși, am observat când am citit *Sabia din stâncă* că, ori de câte ori Wart devenea un animal, părea să fie în pericol. Asta m-a pus pe gânduri. *Merlyn îl învață să fie curajos*, m-am gândit eu, la un moment dat. *Pentru că va trebui să fie curajos ca să fie Rege.*

Am citit chinurile la care-l supune Colonelul Cully pe Wart de nenumărate ori. Mă fascinau pentru că, atunci

când ești copil, nu trebuie să-ți faci griji cu privire la eroii copii din cărți. E posibil să sufere din cauza primejdiilor grave, dar sunt oameni: chiar nu mor niciodată. Dar exista mereu o scânteie de îngrijorare în timp ce citeam *Sabia din stâncă*, căci nu era tocmai clar dacă Wart mai era sau nu om. Fusese transformat în pasăre. Mai era tot Wart? Acum era un animal. Putea să moară? Ar fi putut să moară. Ar fi putut. Și această posibilitate e cea care m-a ținut fermecată de fiecare dată când am citit scena; am simțit o spaimă premonitorie puternică, doar cât s-o pot stăpâni. Citeam mai departe, disperată să ajung la final, la acel moment în care Wart sare de pe stinghie cu piciorul mare al uliului porumbar prins de aripa lui, pentru ca apoi să se elibereze și să supraviețuiască. Nu știam nimic despre chinuri, dar lectura fragmentului părea un chin. De fiecare dată când îl terminam de citit, o parte din mine era ușurată că supraviețuisem încă unei lecturi.

White scăpase de școală fugind în pădure, dar închiriase o căsuță aflată pe drumul vechi, care ducea la ușa școlii. Își câștigase libertatea schimbându-și viața, dar nu scăpase de ideea de libertate pe care i-o oferise școala. La școală evoluezi ierarhic de la an la an, câștigând mai multă putere și mai multe privilegii, până când, în cele din urmă, pleci. Ideea asta de libertate – ca final natural al unei educații pline de chinuri – a fost cea care nu l-a părăsit niciodată pe White și care lucra prin el când i-a lungit lesa lui Gos cu sfoară lipsită de elasticitate. Ca elev, a știut că băieții asupra cărora avea autoritate aveau să ajungă într-o zi să aibă și ei autoritate. Și ca profesor la fel. Și ca șoimar. În sinea lui a știut că întotdeauna își pregătea supușii pentru momentul în care aveau să fie liberi.

46 Acronim pentru Selective Serotonin Reuptake Inhibitor, „inhibitor selectiv al reabsorbției de serotonină", un tip de droguri psihotrope.

47 În orig., *imptree*, joc de cuvinte intraductibil, termenul desemnează atât ideea de altoire, cât și legătura cu lumea subpământeană: *imp*, „lăstar", dar și „drăcușor", iar *tree*, „copac" (n. ed.).

48 „«Perfect», rosti el, «iată un sport frumos»".

49 În orig., *the Wart*, „Negul“ (n. ed.).

50 Șoimul de iarnă este denumit *merlin* în engleză.

25
LOCURI MAGICE

Au trecut zece zile. Noaptea trecută prognoza meteo a fost proastă. O furtună puternică era pe cale să inunde estul Angliei. M-am tot trezit peste noapte ascultând ploaia, stând cu teamă pentru rulotele de pe coastă, cu spatele lor argintiu șubred în bătaia ploii și a apelor în creștere. Dar furtuna s-a potolit la țărm, iar zorii au răsărit albaștri și senini, ca o băltoacă proaspătă.

După prânz, o duc pe Mabel sus pe deal. Rafale capricioase de vânt răvășesc gardurile vii, suflând grămezi mari de frunze peste noi, în timp ce urcăm pe potecă. Noroiul e lipicios și păstrează urmele de fazan. Stoluri de cocoșari se aud, *sciac sciac*, și se ascund în tufele de păducel de pe marginea pășunii vacilor, lăsându-se în jos când ne apropiem prea mult, sărind peste gardul viu și zburând departe, în fascicule albe și negre. E plăcut să-i privești. În sfârșit, a venit iarna. Iar Mabel dă pe dinafară de fericire, balansându-și coada cu un entuziasm greu stăpânit, cu penajul de pe burtă înfoiat peste degetele puternice, cu ochii lucind argintii în lumina soarelui. Dacă uliul ăsta ar putea vorbi, ar cânta din toată inima. Ceva s-a schimbat în mine. Azi îmi e greu să alunec în starea specială, de atenție mută, a unui uliu. Sau, mai degrabă, uliul pare mai uman azi. Un iepure sare de-a curmezișul potecii, la o distanță de aproape douăzeci de metri, iar ea îl urmărește; se urcă într-un plop, apucându-se de o creangă subțire, aproape verticală, și se balansează în bătaia vântului, îngustă ca o hermină. Se uită de jur împrejur. Vede ceva. Se duce în

copacul următor, se uită în jos. Apoi zboară înapoi la primul copac. Îi ofer pumnul. Coboară imediat și o pornim din nou mai departe. *Chiaa*, spune ea. *Mai mult*.

În dreptul baloturilor de fân ne strecurăm pe la marginea pădurii, iar apoi ne croim drum către colțul câmpului de sus. Sunt puțin amețită. M-am luptat cu oboseala provocată de medicamente bând espresso-uri duble la micul dejun și o băutură cu cofeină după prânz. Sper ca pastilele să împiedice manifestările de delir paranoic pe care cofeina în exces nu are cum să nu le provoace. Mabel observă un stol de porumbei pe terenul arat, la vreo patruzeci de metri distanță și se pregătește să se repeadă spre ei. „Nu fi fraieră, Mabes", îi spun, dar fâlfâie oricum. *Câh*. Se uită direct la mine. *Dă-mi ceva de urmărit!*

Îi dau. Mergem prin scaieții înalți până la piept din colțul câmpului vecin, cu uliul ținut ridicat, în timp ce-mi fac loc printre spini. Se ține strâns cu toate cele opt gheare, încordându-se ca să facă față rafalelor de vânt care o lovesc. Și atunci, de nicăieri, ieșind din pământ chiar de unde se termină vârful umbrei mele, un fazan mascul colorat în arămiu și verde sticlos, cu coada înfoiată toată și cu pene primare ascuțite, vine gălăgios din iarba uscată, cu porumbarul deja aproape în spatele lui. Se întoarce în direcția în care bate vântul. Mabel se apropie de el. Mai sunt doar cincisprezece centimetri până la vârful cozii lui. Dar uliul nu prea a zburat pe astfel de vreme și-și calculează greșit atacul; e împinsă puțin într-o parte de vânt și fazanul fuge, se cațără spre pădure. Îl urmează și dispar amândoi din câmpul vizual. Mai am puțin și o iau la fugă, dar deja e pe drumul de întoarcere spre mine, venind la o înălțime de copac peste pădure, ca un avion Mustang dintr-un film de război. Un arc mare și elegant, străpungând direct baricada de aer din sens opus, de parcă ar spune: *Stai că vin!* și e la loc pe pumn, rânjind ca o toantă, iar toată atitudinea ei e ceva de genul: *Ei bine? Ce părere ai despre asta?*

Pe măsură ce zilele se cufundă mai adânc în iarnă, o aură subțire și trecătoare începe să îmbrace marginile lucrurilor. Se întâmplă fără cine știe ce agitație. Mă surprind privind cerul dimineața și bucurându-mă pur și simplu de cum arată. A dispărut privirea calculată a șoimarului, preocupată doar de viteza vântului, de portanță și de posibilele precipitații. Îmi sun prietenii, fac planuri de viitor. Caut o casă de închiriat. Vine mama în vizită. Mă duc înapoi la doctor ca să vorbim despre progresele pe care le-am făcut. Îmi spune că oboseala profundă și încețoșată este un efect secundar al medicamentelor și că o să-mi treacă repede.

Scriitorul și militantul ecologist american Aldo Leopold a scris odată că șoimăritul e o încercare de a păstra echilibrul între sălbăticie și domesticire – nu doar în ceea ce-l privește pe uliu, ci și în inima și în mintea șoimarului. Din cauza asta îl considera hobby-ul perfect. Încep să-mi dau seama că lucrurile se echilibrează acum și că distanța dintre mine și Mabel se mărește. Mai descopăr și că lumea ei și a mea nu sunt identice, iar o parte din mine e uimită că am putut vreodată să cred că ar fi.

Apoi mă trezesc făcând ceva surprinzător. Îi cresc și mai mult greutatea lui Mabel și o las să cutreiere mai departe când zboară. Ăsta e un șoimărit jalnic. „Nu lăsa niciodată un uliu porumbar să vâneze singur“, spun cărțile. „Genul ăsta de independență e cea mai rapidă modalitate de a-ți pierde uliul.“ Știu că n-ar trebui să o las să zboare decât dacă e vreo pradă chiar acolo, în fața ei. Dar cum să mă împotrivesc acestei metode de șoimărit? Azi am urcat până pe creasta unui deal într-o după-masă înghețată și fumurie, cu tot ținutul Cambridge așternut la picioare, cu păduri, câmpuri și pâlcuri de copaci în spatele nostru, stropite și luminate de un soare auriu, și pot să văd că Mabel vrea să lanseze un atac de prospectare a gardului viu de peste culme. Îi dau drumul. Are un simț tactic splendid. Zboară în jos de pe pumn și plutește, la o distanță de cel mult un

lat de palmă de sol, folosind fiecare centimetru de relief ondulat ca să se ascundă, prinzând viteză, până când miriștea înghețată licărește și sclipește dedesubt, iar ea zboară arcuit peste vârful dealului. Apoi își fixează aripile și alunecă, folosindu-se de forța gravitațională și de inerție, pentru a zbura cu viteză în josul dealului, ca să răsară deasupra gardului într-o înfloritură neașteptată de bej și alb, la mai bine de 90 de metri, și continuă să zboare pe partea îndepărtată a gardului, invizibilă pentru mine. În tot acest timp alerg cu picioarele pline de noroi, simțindu-mă legată de pământ, dar și cumva transfigurată.

O găsesc la capătul gardului viu, ținându-se de un iepure. „Mabel", îi spun, „te porți ca un uliu sălbatic. E șocant." Ăsta e tipul de șoimărit care-ți toacă nervii, dar e absolut minunat. Testez legăturile dintre noi, cele pe care vechii șoimari le-ar fi numit dragoste. Nu s-au rupt; nu prea dau semne că s-ar rupe. Poate că se vor rupe. Îi cresc și mai mult greutatea și treptat lumea se mărește. Dar îmi forțez norocul și sunt conștientă de asta.

Nu e în starea necesară, îmi tot spun pe durata drumului cu mașina. *O s-o pierzi.* Au trecut două zile și aud vocea rațiunii spunându-mi să mă duc înapoi acasă. Conduc în continuare. Ploaia încețoșează parbrizul, șiroind pe ferestrele laterale. Oare iepurii au ieșit pe o vreme ca asta? Poate că da. Parchez pe marginea noroioasă, lângă gardul ud de la capătul câmpului. Nu e în *yarak*, dar se uită de jur-împrejur. *Ce-o fi o fi*, îmi spun; îi schimb curelușele și îi dau drumul. Fugărește un iepure până când acesta intră în vizuină, iar ea se urcă într-un stejar. Fluier. Nu pare să mă audă. Ploaia se întețește. În acest moment, îmi dau seama că ceva s-a schimbat în spațiul dintre uliul porumbar și mine. De obicei e încordată din cauza concentrării. Când zboară într-un copac, îi acord uliului toată atenția, iar uliul îmi acordă mie toată atenția sa. Nu și de data asta. Mă ignoră.

E ceva religios în a privi în sus la un uliu cocoțat într-un copac înalt. Sir Thomas Sherley a scris în secolul al XVII-lea că dresajul uliilor te face să-ți întorci ochii spre ceruri, motiv pentru care șoimăritul este o activitate morală. Ceea ce se întâmplă acum aduce mai mult cu căzutul meu în genunchi pentru a cere îndurare unei zeități indiferente. Mabel zboară mai departe, mai adânc în copaci. O urmez. Mă ignoră în continuare. *Uită-te la mine, uliule*, îmi trimit eu incantațiile spre vârfurile copacilor – și nu se uită. Mă trezesc pe pajiștea cuiva; am lăsat un șir de urme negre de încălțări în iarba albastră. Uliul e la vreo zece metri deasupra mea, iar eu strig și fluier ca o nebună. Ploaia bate în toate direcțiile. Sar de colo-colo. Arunc leșuri în aer. Acestea cad cu zgomot pe iarbă și ea nici măcar nu-și întoarce capul ca să le urmărească traiectoria deprimantă. Mai fluier puțin. Îmi flutur brațele. „Mabel!“ strig eu. „Haide!“

Se aude cerceveaua unei ferestre – o fereastră de la etajul enormei case georgiene pe care m-am prefăcut că n-o vedeam acolo.

O slujnică se apleacă pe fereastră. Rochie neagră, șorț alb, pălărie albă. Nimic din toate astea nu mi se pare ciudat. Mi-am urmat uliul și am călătorit înapoi în timp. E 1923. Din clipă în clipă, Poirot o să vină spre mine pe pajiște. Doar după aceea îmi dau seama că probabil am întrerupt vreo aventură erotică de după-masă.

– Sunteți bine? strigă ea.

– Îmi cer scuze! strig și eu. Mi-am pierdut uliul. Indic vag în direcția copacului. Încerc să o recuperez. Îmi pare *foarte* rău că am intrat pe pajiștea dumneavoastră; o să plec repede. Sunt doar disperată să o recuperez.

– Ah?

Se gândește puțin, se uită la copac, apoi în jos la mine.

– E... în regulă, spune ea. Am vrut doar să mă asigur că sunteți bine.

Trântește geamul. Fereastra se închide cu un zgomot *puternic* și uliul se mișcă. Zboară din copac în copac, purtându-mă departe de pajiște, către marginea pădurii. Copacii de aici sunt mai înalți: uliul meu e acum de dimensiunea unei unghii. Lumina lucește mat pe pieptul ei irizat. Și, de nicăieri, apare o copie la jumătate a ei, o dublură miniaturală. Femela de uliu păsărar zboară în jos spre ea, se întoarce și zboară din nou în jos. Ca atunci când Peter Pan este alergat de propria lui umbră. Uliul meu zboară în copacul următor. Deja, în momentul acesta, nu mai gândesc clar. Știu că n-o să coboare. Trebuie doar s-o urmez, împiedicându-mă prin tufișuri într-un delir donquijotesc.

Zmeură de zăpadă, mă gândesc în timp ce inflorescențele albe se freacă de haina mea de șoimărit. *Nu cumva o plantau pădurarii victorieni ca ascunzătoare pentru fazani? Ah. Ah, nu.* Imediat ce îmi răsare în minte gândul ăsta, o văd răsucindu-se din vârful copacului, virând ca să evite o creangă și apoi zburând în jos la un unghi de cincizei de grade, cu aripile aproape lipite de corp. E suficient de captivant, cât să mă facă să-mi țin respirația, dar nu am timp: o iau deja la fugă. Mă furișez pe sub un gard electric și îmi stă inima în loc. S-a aruncat într-o colonie de fazani. Sunt *peste tot. N-ar trebui să fim aici. N-ar trebui să fim aici.* Îi aud clopoțelul. Unde e? Traversez șanțul plin de noroi și intru în pădure. E liniște și printre frunze se simte frica. Apoi aud fazani fugind. Văd unul, doi, trei ghemuindu-se terorizați de spaimă. Și apoi, un mascul de fazan cu târtița albastră și cu penajul arămiu pe fundalul frunzelor ridicate în aer din spatele lui, fugind de mama focului la zece metri depărtare. Mabel îi ține spatele ca o rafală de vânt care-l poartă pe îngerul morții. Nu pot opri chestia asta. Nimic n-o poate opri. Se mișcă mai repede decât pare plauzibil, prinzând viteză pe o pantă descendentă, care se termină brusc: se prinde de fazan cu ambele picioare, chiar în clipa

în care el își bagă capul într-o grămadă de vreascuri. Și apoi se dezlănțuie iadul. Frunze zboară prin aer, pene zboară prin aer, aripi de fazan fâlfâie, iar eu o iau la fugă.

Mai am puțin și leșin de la stres, lăsându-mă pe vine, murdară, plină de noroi și de transpirație, pulsând de adrenalină. Și uliul porumbar e plin de adrenalină. Mai ucide un pic fazanul, deși e deja mort. *Buf-buf, strânge, calcă, picior, gheare, calcă.* Frunzele continuă să zboare, în timp ce ea dansează pe fazan. Din ochi aruncă sclipiri diavolești, ciocul și-l ține deschis. Arată înspăimântător. Treptat, se liniștește. Continui să mă uit în spatele meu. Nu se vede nimeni. Îi dau să mănânce toată mâncarea din geacă și tot capul și gâtul fazanului. Strecor chiar și fazanul în buzunarul încăpător din spatele gecii, rupându-i în două penele lungi din coadă, ca să nu iasă nicio dovadă prin fermoar, și acopăr cu frunze scena crimei dintr-un sentiment de vinovăție. După care ne strecurăm înapoi în mașină.

Sunt terminată. Din cele patru colțuri ale câmpului peste care trec, din toate părțile, toți masculii de fazan din vecinătate încep să croncăne simultan. E un sunet cumplit, ca un ecou care reverberează, ca o pedală pentru efecte sonore de ecou apăsată prelung, sunetul rostogolindu-se înainte și înapoi prin aer. Totul se inflamează în cea mai cumplită și prelungă cacofonie, mai degrabă ca un bombardament de artilerie, decât ca o chemare păsărească. E o alarmă acuzatoare de proporții. Sunt vinovată. Am braconat un fazan din vânatul altcuiva. *N-am vrut să fac asta.* Aproape că spun asta cu voce tare. *A fost o întâmplare.* Mă simt ușurată când strigătele se potolesc. Iar apoi, tocmai când dau colțul ca să ajung la mașină, potopul sonor se pornește din nou. Pedepsită și ușor enervată, plec cu mașina, fazanii dispar, dar conștiința îmi urlă în urechi.

Peisajul se schimbă în fața ochilor mei. Nu văd doar iarna care se duce spre primăvară; ci un tărâm care se umple treptat de puncte și linii decorative. E soare cu dinți pe dealuri la ora prânzului și bate un vânt proaspăt dinspre

vest. Pupilele lui Mabel se micșorează când îi scot cagula, ca ale drogaților cu opiu, mijește amândoi ochii de bucurie. Cerul e extraordinar de senin. Steagul roșu de pe câmp se zbate în bătaia vântului și se aud puști în depărtare; antena radio de la orizont arată ca o pictură în cerneală pe un fond de umbre, linii și parcele de teren cultivat, care se unduiesc până la dealurile calcaroase din fața mea. Mergem în sus pe potecă. Din vârful dealului pot privi în jos și pot vedea tot Cambridge-ul. Lumina e amăgitoare azi. Acoperișurile și turlele par la îndemână, un oraș ca un set de șah strălucind printre copacii golași, de parcă aș putea lua turnul grosolan al bibliotecii universității și l-aș putea muta șase clădiri mai la nord, l-aș putea așeza în altă parte.

De aici, orașul e blând și mic, și pare să facă parte din peisajul care-l înconjoară. Frumusețea unei astfel de priveliști vine din faptul că drumurile și zidurile sunt acoperite de copaci, iar Cambridge este transformat într-un set miniatural de jucărie din cuburi și turle de lemn. În zilele astea, când merg în oraș, găsesc din ce în ce mai des scuze să-mi parchez mașina în parcarea supraetajată, pentru că de la etajul patru aflat în aer liber pot privi la câmpurile acestea. Se întind ca o coloană vertebrală spre orizont, zgâriată de pâlcuri de pădure și stropită cu umbre de nori. Un detaliu ciudat apare când le privesc. Ceva ca o dedublare. În timp ce mă aplec peste balustrada parcării mă simt de parcă aș fi pe dealul din depărtare. Impresia asta e teribil de puternică. De parcă sufletul meu chiar este acolo, la o depărtare de câțiva kilometri, stând pe lutul plin de mărăcini și privind cum sinele meu stă lipsit de suflet în parcare, cu miros de motorină și ciment în nări și cu asfalt antiderapant sub tălpi. Iar sinele din parcare se gândește că, dacă s-ar uita cu foarte mare atenție, poate prin binoclu, ar putea să se vadă acolo sus.

Am senzația că e posibil să fiu acolo sus, pentru că dealul îmi este acum casă. Îl cunosc în cele mai intime detalii. Fiecare gard viu, fiecare potecă prin iarba uscată pe unde iepurii traversează hotarele dintre câmpuri, fiecare

mașinărie ruginită lăsată în paragină, fiecare palmă de pământ, fiecare vizuină și fiecare copac. La marginea drumului, o jumătate de kilometru de noroi răscolit, plin de urme de tractor și bălți în care se reflectă fragmente de cer. Codobaturi, paleți, tractoare, un siloz stricat, răsturnat pe o parte ca un proiectil la locul de aterizare. Iată câmpul pentru oi, acolo e câmpul de trifoi, acum arat și transformat în țărână. Mai sus, pe drum, sunt zone întinse pline de pelin: înghețat acum din cauza gerului, cu semințele prinse de tulpini și de crengi ca miliarde de mărgele mucegăite pe un pom de Crăciun rebegit. Grămezi de cărămizi și de moloz sunt presărate pe partea stângă a potecii, iar pământul dintre ele e moale și plin de iepuri. Mai sus, pe deal, gardurile vii sunt mai înalte și, când ajung sus, poteca s-a îngustat, dispărând în iarbă. Hasmațuchi. Albăstrele. Brusturi. Luciul argilos al lutului fin. Dâre de calcar dedesubt. Presuri galbene ciripind în tufișuri. Resturi de nori cumulus. Lumina maritimă a insulei, așezată așa cum e sub un cer oglindit în mare și iluminat de jos în sus.

Acest pământ nu-mi aparține. Am primit doar permisiunea să-mi las uliul să zboare aici. Dar parcurgându-l iar și iar și acordându-i cea mai mare atenție, l-am făcut să fie al meu. Știu unde- i trăiesc animalele și cum se mișcă pe suprafața lui. Știu că ciocârliile îi dorm în vârful dealului, dar în diminețile însorite se mută ca să se încălzească pe pantele estice. Că atunci când vremea e umedă, dar s-a oprit ploaia, iepurii din vizuinile de lângă șanțuri se duc spre est, spre câmpurile mai uscate, ca să mănânce. Acest simț al locurilor unde se află animalele este consecința suprapunerii experienței îndelungate cu indicii reținute inconștient. Felul în care cad razele de soare pe miriște și apăsarea vântului tot pe ea. Culoarea exactă a solului. Mă mișc spre ciocârlii de parcă le-aș putea vedea.

Dar cel mai mare câmp – cel semănat cu rapiță – nu seamănă cu celelalte. E un mister. Să-l traversez cu Mabel este ca și cum ne-am juca de-a vasele istorice de luptă. În desișul acesta de frunze albăstrui ar putea viețui orice. Fazani, potârnichi, iepuri de câmp – chiar și o ciocănitoare, ridicându-se în vârtejuri în aer cu bătăi rapide din aripi, dintr-un petec noroios de lângă gardul viu. Pare absurd ca lucrurile să fie invizibile în doar cinci centimetri de vegetație. Dar totul e invizibil. Toate lasă senzația că tocmai au fost create: când iepurele a sărit azi de la picioarele noastre, a fost de parcă fusese făcut de câmp *ex nihilo*. Iepurele a avut un aliat: un vânt puternic dinspre nord-est. Mabel a încercat de două ori să-l prindă și, de fiecare dată, și-a schimbat direcția în contratimp cu vântul și l-a ratat. E foarte ciudat să urmărești un uliu fugărind un animal terestru când bate un vânt puternic. Iepurele are un avantaj: ghearele lui și pernițele îmblănite de la picioare sapă în frunze și noroi și se folosește de pământ ca să se propulseze. Dar uliul se mișcă doar în aer. E ca și cum ai privi un element dezlănțuit împotriva altuia. O lume împotriva alteia, ca un corb de mare care plonjează în mare după pește. Mă bucur că nu a prins iepurele.

Iată copacul din care a coborât Mabel în zbor ca să mă izbească în cap. Iată linia invizibilă din aer, de-a lungul căreia a urmărit pentru prima oară un mascul de fazan până în ascunzătoare. Iată gardul viu de care s-a prins, cu coada desfăcută larg în evantai, aripile împinse în crenguțe, căutând porumbelul care dispăruse deja. Iată tufișul de mărăcini de care m-am împiedicat și din cauza căruia am căzut într-un canal inundat. Eu și uliul avem un trecut comun pe aceste câmpuri. Sunt fantome peste tot, dar nu ale șoimarilor morți demult. Sunt fantomele întâmplărilor care s-au petrecut.

E o lume de copil, plină de locuri deosebite. Dați-mi acum o hârtie și un creion și cereți-mi să desenez o hartă a câmpurilor pe care le-am bătut cu piciorul pe când eram

mică și n-o să pot. Dar schimbați întrebarea și cereți-mi să enumăr ce era acolo și pot umple pagini întregi. Cuibul furnicilor de pădure. Iazul cu tritoni. Stejarul acoperit cu gale de viespi. Mestecenii de lângă gardul autostrăzii, cu pălăria șarpelui la baza lor. Lucrurile acestea erau punctele de referință ale lumii mele. Și alte locuri devin magice absolut întâmplător. Când am găsit o molie cu dungă roșie în spatele panoului de electricitate de la capătul drumului, panoul acela a devenit un loc magic. Trebuia să verific în spatele lui de fiecare dată când treceam pe lângă el, deși nu era nicio dată nimic acolo. Fugeam să verific locul unde prinsesem odată un șarpe de casă, să mă uit în copacul în care, într-o după-masă, se cuibărise o bufniță. Locurile astea aveau o importanță magică, mă atrăgeau așa cum altele n-o făceau, indiferent cât de lipsite de viață erau în toate celelalte momente în care le vizitasem.

Iar acum, de când o las pe Mabel de capul ei, să zboare unde vrea, am descoperit ceva destul de minunat. Și ea construiește un peisaj de locuri magice. Face ocoluri ca să verifice zone speciale, în caz că iepurele sau fazanul care au fost acolo săptămâna trecută ar putea să apară din nou. E o superstiție sălbatică, o euristică instinctuală a minții de vânător, și funcționează. Deprinde o modalitate specială de a naviga prin lume, iar harta ei coincide cu a mea. Amintiri, și dragoste, și magie. Ceea ce s-a petrecut în anii mei de expediții din copilărie a fost o transformare lentă, în timp, a peisajului meu în ceea ce naturaliștii numesc habitat local, iluminat de amintiri și sensuri. Mabel face același lucru. Dealul devine al ei. Al meu. Al nostru.

26
SCURGEREA TIMPULUI

S-a făcut frig: într-atât de frig, încât bucăți de gheață zac în nămol, goale și crăpate ca farfuriile vechi de porțelan. Într-atât de frig, încât gardurile vii sunt pline de mierle baltice; într-atât de frig, încât fiecare respirație atârnă în aer ca pânzele de ceață marină. Cerul albastru vibrează la unison cu frigul, iar clopoțelul de la coada lui Mabel are un sunet înfundat din cauza condensului. Frig, frig, frig. Pașii mei sparg gheața din noroi în timp ce urc dealul. Și, pentru că sunetul gheții care crapă și se sfărâmă îi pare lui Mabel a fi unul de animal rănit, fiecare pas pe care-l fac este însoțit de o strângere convulsivă a ghearelor. Acolo unde orizontul nu e albit de ger, e irizat în verde și maro în lumina puternică a soarelui, așa că solul e multicolor și se întinde în spate spre răsărit și în față spre apus. Acum abia dacă sunt șase ore de lumină ziua.

E prima mea zi afară cu Mabel după o săptămână. Am avut interviuri cu studenți pentru fosta mea facultate. Timp de patru zile am stat în fața unor figuri speriate, punându-le întrebări detaliate, în timp ce încercam să-i fac să se liniștească. A fost o muncă grea. M-am simțit din nou ca în primele zile cu Mabel. Acum s-au terminat interviurile și azi m-a cucerit vremea. E o zi atât de teribil de frumoasă, cu gheață strălucitoare și perspective bune, încât nu-mi pot imagina să nu merg pe deal. Știu că uliul meu e prea greu. Mai știu și că, după patru zile de odihnă impusă, va dori să vâneze foarte mult. În plus, mi s-au terminat puii; Mabel a mâncat doar prepelițe în ultima săptămână și asta a făcut-o să devină un uliu porumbar țâfnos, coleric, cu o atitudine de fotbalist drogat și cu

gesturi de tragediană răzbunătoare. E amețită de dorința de a merge oriunde. Tropăie pe stinghie. Se supără. Sare în cadă, apoi iese și sare din nou în ea. Îi lucesc ochii. „Hrăniți-i cu hrană în sânge doar de trei ori pe săptămână", spun cărțile vechi. Prea multă hrană grea și asta se întâmplă.

Pot deja să-mi dau seama în ce dispoziție e și bănuiesc că, dacă i-aș da drumul aici, ar zbura direct la cel mai apropiat copac și m-ar ignora. Așa c-o duc pe câmpia din vârful dealului. Acolo nu sunt copaci. Dacă pleacă de pe pumn, nu va avea nicio stinghie apropiată spre care să zboare – se va clătina încolo și încoace în aer și va reveni la mine. Și asta face, o vreme, apoi începe să se uite la gardul îndepărtat. Eu nu văd ce e dincolo de el. Mabel știe că sunt fazani acolo; și porumbei gulerați și vizuini de iepuri de-a lungul șanțului. Începe să-și miște capul în felul acela ciudat în care-și creează singură un efect de paralaxă și se pregătește de parcă ar vrea să zboare. Și o las să plece. E o prostie din partea mea, dar asta fac.

Bate din aripi, alunecă departe și dispare în spatele gardului viu. Sunt ciudat de calmă. Nici măcar n-o iau la fugă. Merg cu o atitudine relaxată spre gard, apoi îmi dau seama, cu inima spărgându-mi pieptul, că nu am nici cea mai vagă idee unde este. Gardul viu din fața mea este un perete de doi metri și jumătate de ace de porumbar. E de netrecut. Fug în sus și în jos căutând o trecere. *Iată.* O deschizătură de dimensiunea unui hublou între două crengi solide. Mă strecor prin ea, prefăcându-mă că sunt un țipar. Dar nu sunt. Am sânge pe mâini de la țepii de pe pământ, iar epoletul de pe umărul jachetei mele de șoimărit se agață de o creangă rezistentă. Sunt blocată. Încerc din răsputeri să merg mai departe. Nu am timp să mă întorc și să văd unde s-a sfâșiat. Mă folosesc doar de forța brută ca să încerc să mă eliberez. Creanga plesnește și eu sunt împinsă în față prin despărțitură doar ca să

aterizez în genunchi și cu podurile palmelor înfundate adânc într-un câmp ud de grâu încolțit. Mabel nu se vede nicăieri.

Fug până în mijlocul câmpului și mă uit de jur-împrejur. Grâul are o culoare palidă și complexă în lumina spectaculoasă a soarelui de iarnă. În josul dealului e un alt gard viu, iar în spatele lui un altul și în spatele aceluia două mii de metri pătrați de pășune și un cal alb. Nici urmă de Mabel. Stau și ascult cu mare atenție. Niciun clopoțel. Nimic. Fluier și o chem. Nimic. Scot pentru prima oară receptorul de telemetrie. *Bip, bip, bip.* Semnalul e puternic în toate direcțiile. Undele radio se propagă și se reflectă și mă zăpăcesc. Fug o veșnicie de colo-colo cu antena, încercând s-o potrivesc și, în cele din urmă, ajung la concluzia că e cumva în nu știu care direcție. O iau la fugă. Pe câmpul unde pasc caii, pământul e încă înghețat. Praf alb pe solul negru și dur. Mabel s-a pierdut. Mă simt amețită, cumplit de singură. Nu din cauză că-mi fac griji pentru ea. O să fie bine. O să survoleze acest peisaj bine dispusă, ar putea trăi aici ani de zile. Și, chiar când îmi trece asta prin cap, ecoul unei împușcături reverberează nu de foarte departe. *Ah, Doamne,* mă gândesc. *N-ar trăi deloc mult timp. Te rog, fă să nu fi fost împușcată. Nu lăsa ca sunetul acela să fie de la cineva care a împușcat-o.* Rămân pe loc, șocată, și atunci, în tăcerea care urmează împușcăturii, aud ciorile. Ciori nervoase. Slavă Domnului. Și mă iau după zgomot și, bineînțeles, iat-o pe Mabel. Stă în bătaia soarelui pe marginea unui gard viu de pe creasta dealului următor. E încordată de la concentrare. A urmărit ceva până în ascunzătoare; văzuse un fazan pe culmea următoare și-l urmărise până aici. Traversez câmpul în fugă spre ea și o privesc prin gardul viu ca să văd în ce direcție se uită. Mi se înmoaie picioarele.

E o junglă de puieți care-mi vin până la umăr, într-o împletitură de vie sălbatică și mărăcini. Ghimpi, ghimpi, ghimpi. Nu am cum să sperii fazanul să iasă din asta. Uliul face mici zboruri de recunoaștere peste tufișuri, ieșiri lente,

în care rămâne aproape nemișcată în aer, înainte de a reveni pe creanga ei, întinzându-și gâtul ca să se uite în spate. *E acolo,* se gândește ea. *Pot să-l găsesc.* Mă ridic gâfâind, uitându-mă la ea o vreme. Trebuie să plecăm. Câmpul acesta și cel de dincolo de el nu sunt pământul nostru. Chiar dacă aș putea speria fazanul ăla pentru ea, ar fi braconaj. Și am făcut destul braconaj nepremeditat cât să ne-ajungă pentru tot restul vieții.

O chem. Mă ignoră. Așa că aștept. Și încet, pe măsură ce minutele se scurg, furia ei de animal de pradă se liniștește. A revenit acum în lumea în care mă aflu eu. Mă poate vedea din nou. *Iat-o,* se gândește. *Și are o prepeliță întreagă în pumn.* Coboară pe mână de pe creanga ei însorită, pe pumnul pe care-l țin întins la umbra gardului viu, iar eu simt o ușurare incredibilă. Încep să tremur, cuprinsă simultan de friguri și călduri.

Jurnalul care consemnează lupta îndelungată cu Gos, luptă pe care White o pierde, nu e doar despre uliul său. În profunzime, e despre istorie și sexualitate, și despre copilărie, și despre natură, și despre meșteșug, și despre medievalism, și despre război, și despre predare, și despre învățare, și despre dragoste. Toate lucrurile astea urmau să fie în cartea pe care o scria despre uliu. Când uliul s-a pierdut, a renunțat la încercarea asta. Dar nu de tot, pentru că, într-o formă diferită, cartea era în continuare finalizată, iar uliul nu avea să fie definitiv pierdut.

La începutul cărții *Sabia din stâncă*, Kay, fiul lui Sir Ector, îl ia pe Wart cu el la șoimărit. Îl ia pe Cully, uliul porumbar, din grajdurile castelului – un gest teribil de neinspirat, căci uliul e în plin proces de năpârlire și foarte ieșit din formă. După un zbor neîncrezător după un iepure, uliul se așază pe o creangă de sus și le ignoră chemările. Îl urmează din copac în copac, fluierând și momindu-l, dar uliul nu are chef să se întoarcă. Kay are o criză de nervi și

pleacă val-vârtej acasă, dar Wart rămâne cu uliul, pentru că nu poate suporta gândul că s-ar pierde. Îl urmează în adâncul pădurii sălbatice și acolo îi este teamă.

Să citești *Sabia din stâncă* după ce ai citit *The Goshawk* e foarte ciudat. Începi să confunzi o pădure cu alta. Una este pădurea sălbatică încâlcită din Anglia lui Arthur, un refugiu pentru proscriși, ulii și ticăloși. Cealaltă este o pădure încâlcită de pe lângă Stowe. Și ea este un refugiu pentru proscriși, ulii și ticăloși, locul care sperase White că îi va oferi libertatea de a fi cine era cu adevărat. Ca și pădurea din *Sir Orfeo*, pădurile din imaginația lui White există concomitent în două lumi, iar în aceste păduri ciudate, dublate, îl conduce uliul pierdut pe Wart. Urmându-l, băiatul este atras de destinul său, așa cum White fusese atras de al său căutându-l pe Gos.

Se lasă noaptea. Wart doarme sub un copac, iar a doua zi de dimineață dă peste o cabană din piatră cu un acoperiș triunghiular înalt, într-un luminiș din pădure. Afară, scoțând apă dintr- o fântână, este un bărbat în vârstă, înalt, cu ochelari și cu o barbă albă și lungă, care poartă o robă stropită cu găinaț și brodată cu stele și simboluri mistice. E profesorul lui, magicianul Merlyn, iar când Wart intră în cabana sa descoperă acolo un tezaur de lucruri minunate: mii de cărți, păsări împăiate, șerpi de casă vii într-un acvariu, pui de bursuc, o bufniță pe nume Arhimede. Mai există și sticlă venețiană, un set din *Enciclopædia Britannica*, cutii cu vopsele, fosile, o sticlă cu lac din mastic, plase-capcană și sârme de prins iepuri, o cutie pentru baghete, muște pentru prins somon și o mască de vulpe, atârnată pe un perete. Aproape toate lucrurile acestea se aflau în cabana lui White în timp ce scria. Cartea era „Regatul Vrăjilor“ al lui White, a scris Sylvia Townsend Warner, „acolo unde exista un loc și un remediu pentru orice își dorea să includă în ea.“[1] Dar mai există o modalitate de a interpreta această scenă, o cale mai puțin obișnuită decât

cea a amuzamentului unui scriitor care introduce în carte toate lucrurile din jur în timp ce scrie: și anume că acea cabană din pădure a lui Merlyn este casa lui.

În biblioteca lui White exista o colecție întreagă de cărți despre psihologia umană. Le citise, subliniase fragmente din ele, făcuse notițe pe margini despre patologia deviațiilor sexuale. În *Individual Psychology* de Alfred Adler, găsise un capitol întreg despre homosexualitate. În el se argumenta că atitudinea homosexualilor era „cea a oamenilor dornici să intervină în scurgerea timpului."[2] Adler considera că homosexualii erau iresponsabili, din cauză că refuzau să crească pentru a ajunge la stadiul de maturitate heterosexuală. Dar să intervină în scurgerea timpului? Odată citite, cuvintele lasă urme adânci.

Căci White chiar intervenea în scurgerea timpului. Îl dădea înapoi. În acel mormânt de sub movila verde el obținuse invizibilitatea și, după ce a ieșit de acolo, a simțit că „readusese ziua Sfintei Lucia", cea mai scurtă și mai întunecată zi din an, începând de la care Pământul se duce înapoi spre primăvară. A vorbit despre momentul acela ca despre o renaștere: a scris că viața „părea să se creeze singură, părea să descopere o deschizătură în zidurile terne ale haosului, o fărâmă de lumină."[3] În imaginația sa, mormântul fusese locul în care dispăruse. Pierduse războiul cu Gos și în el murise bărbatul care fusese odinioară. Dar acum, în percepția lui copilărească și apocaliptică despre iertare, s-a văzut renăscut înțelept în lume. Dar renăscut și ca un bărbat care viețuia invers în timp. Pe vremuri, credeam că Merlyn este o creație literară extraordinară, dar acum îl percep ca pe o invenție mult mai ciudată – sinele viitor imaginat de White. Merlyn s-a „născut invers, la celălalt capăt al Timpului"[4]. Trebuie să „trăiască dinainte spre înapoi, în timp ce viața oamenilor din jur se desfășoară firesc, dinapoi spre înainte." Această viață inversă este cea care îi conferă lui Merlyn abilitatea de a prezice viitorul – pentru el, acesta e mereu trecut. În concluzia scrisă de White în 1941 la seria *Regele Arthur*,

publicată mult mai târziu decât *The Book of Merlyn*, Arthur își așteaptă ultima bătălie. E bătrân acum, obosit și disperat, iar când Merlyn apare, se întreabă dacă vrăjitorul e un vis. Merlyn îl dojenește. „Pe când eram un director de școală de mâna a treia, în veacul al douăzecilea – sau, să fi fost al nouăsprezecelea? – , toți elevii îmi scriau eseuri care se încheiau cu: Apoi, se trezi."[5]

Să devină Merlyn a fost visul lui White, iar asta face din *Sabia din stâncă* nu doar o operă de ficțiune, ci și o profeție. Tot ceea ce trebuie să facă White este să stea liniștit, să aștepte vreo sută de ani, și apoi o să apară Wart la ușa lui. Căsuța lui Merlyn și toate lucrurile din ea sunt amintiri dintr-un viitor îndepărtat. „Mereu mi-a fost teamă de lucruri", scrisese White. „De suferință și de moarte." Dar acum se re-crea în chipul cuiva care avea să fie – care era deja – imortalizat în legendă.

În imaginație, totul poate fi recuperat, totul poate fi reparat, rănile pot fi vindecate, poveștile pot fi duse la final. White nu a putut să-și prindă uliul pierdut dar, în postura de Merlyn, reușește asta, cu un inel de pene ridicate și cu un fir de undiță, și îl aduce triumfător înapoi la castel împreună cu Wart. Și așa, White își ia un elev nou pe care să-l pregătească: nu un uliu, ci pe băiatul care urmează să fie rege. Îl va învăța despre moralitatea puterii, îl va îmboldi să inițieze Masa Rotundă, să lupte întotdeauna de partea binelui, nu a puterii. „Pilda unui om bun este totdeauna de învățătură neștiutorilor și, cu timpul, le ostoiește mânia, până ce duhul apelor e mulțumit"[6], îi spune șarpele de casă regelui la finalul cărții *The Book of Merlyn*. Pentru un băiețel care a stat în fața unui castel de jucărie convins că avea să fie ucis, să fie Merlyn era cel mai grozav vis dintre toate. Va aștepta, va îndura și, într-o zi, va fi în stare să oprească violența cumplită înainte ca ea să apuce să se manifeste.

27
LUMEA NOUĂ

E ajunul Crăciunului. În fața ferestrei mele curge un râu de gheață. Tot ceea ce nu e poleit cu argint și pictat în nuanțe întunecate este alb sau albastru de Prusia. Acele puncte în mișcare sunt rațe care iernează, iar un cufundar alunecă pe lângă ele, ca o siluetă de submarin scufundată în apă îndreptându-se spre mare. Zăpada s-a așternut grea peste tot. Sunt îndopată cu clătite și cu șuncă caramelizată și mă simt liniștită lăuntric, mai tăcută acum decât în oricare alt moment de când a murit tata.

E o liniște profundă și simplă. Mama a adormit în camera de vizavi, fratele meu e acasă cu socrii, iar Mabel e acasă la Stuart și la Mandy, la cinci mii de kilometri depărtare.

Eu și mama petrecem Crăciunul în America, prin bunăvoința prietenului meu Erin și a părinților lui, Harriet și Jim, care au o pensiune cu mic-dejun pe coasta de sud a Maine-ului. L-am cunoscut pe Erin cu mulți ani în urmă când lucram la crescătoria de șoimi din Țara Galilor; un tânăr surfer și șoimar, își făcuse apariția la stația Carmarthen părând foarte nelalocul lui, ca un Cary Elwes proaspăt bărbierit în *The Princess Bride*. Fusese atras în Marea Britanie de visul de a antrena șoimi, doar ca să ajungă să fie pus la treabă să spele cu furtunul cuștile în timpul ploii torențiale. Dar a supraviețuit depresiei și am devenit prieteni. Prieteni buni, de genul celor pe care oamenii spun că-i întâlnești doar o dată sau de două ori în viață. L-am vizitat de multe ori pe parcursul anilor și, prin intermediul lui, am cunoscut o mulțime de localnici minunați din Maine. Nu prea seamănă cu prietenii mei din Cambridge. Sunt pescari, vânători, meșteșugari, profesori,

proprietari de pensiuni, ghizi. Fac mobilă, capcane, vase superbe din ceramică. Gătesc, predau, pescuiesc homar, îi duc pe turiști să prindă bibani dungați. Și majoritatea vânează.

În Maine, vânătoarea nu este implicit marcată de secole de apartenență la o anumită clasă socială și de privilegii. Nu există partide mari de vânătoare de fazani la care bancherii să se întreacă pentru cele mai mari specimene, nici mlaștini particulare cu potârnichi sau râuri doar cu somoni. Se poate vâna pe tot pământul, conform legislației obișnuite, iar localnicii sunt foarte mândri de această tradiție egalitară. Cu ani în urmă, am citit un articol într-un număr din 1942 al *Outdoor Life*, care trezea trăiri războinice prin faptul că făcea apel la ele. „Unul dintre bunicii mei a venit din nordul Europei doar pentru că voia să trăiască într-o țară în care putea să încerce să prindă un pește fără să se strecoare pe proprietatea vreunui nobil, de unde oamenii de rând erau excluși", a explicat un vânător. În Italia și Germania fasciste, a continuat articolul, vânatul este rezervat „proprietarilor de moșii, oaspeților lor, celor mari și tari." Bineînțeles că a trebuit s-o lase puțin mai moale, pentru că același lucru era valabil în Marea Britanie. „Aceasta nu este o palmă pe obrazul aliatului nostru curajos", a explicat articolul, „dar nu avem nevoie de sistemul britanic de gestionare a terenurilor."[1] Mai mult, vânătoarea e mult mai larg acceptată aici decât în Marea Britanie. Unul dintre prietenii mei din Maine este Scott McNeff, un pasionat de vânătoare puternic și plin de energie, care are o cofetărie cu înghețată vara și care-și petrece iernile vânând cu uliii săi. Mi-a spus că, în tot statul, sunt puține gospodăriile care să nu fie atinse de febra vânătorii de căprioare din noiembrie. Chiar dacă oamenii nu vânează ei înșiși căprioare, toată lumea știe pe cineva care vânează, iar congelatoarele de peste tot din Maine sunt pline de vânat local, împachetat și porționat

pentru prieteni și familie. Aici, oamenii își împărtășesc povești de vânătoare așa cum acasă oamenii își împărtășesc povești de beție.

Scott ne-a dus ieri la șoimărit cu șorecarul lui mascul cu coadă roșie, o pasăre de un an, pe nume Yoder. E o creatură superbă: creștetul și partea dorsală sunt castanii, părțile ventrale albe ca un pahar cu lapte, foarte puțin marcate de puncte și linii. Nu e la fel de bine înzestrat ca un uliu porumbar; are degetele mai scurte, mai groase, mai degrabă ca un pumn, prin comparație cu degetele blindate de pianistă ale lui Mabel. Nu are nimic din postura prelungă, cocoșată, ca de leopard, sau din senzația de aprehensiune contagioasă a unui uliu porumbar. Are ochii întunecați, fața blândă și senină. Un uliu îndesat, binevoitor. Genul de uliu care nu fâlfâie niciodată. Și a fost împrumutat din sălbăticie. Yoder este un uliu prins în timpul migrației, care știe deja să vâneze și care, în săptămânile de când și-a părăsit cuibul, a trebuit să deprindă o sută de modalități diferite de a face față aerului, ploii, vântului și prăzii, și a trebuit să le învețe repede ca să supraviețuiască. Șoimarii americani au voie să prindă și să dreseze o astfel de pasăre în prima ei iarnă și apoi s-o elibereze primăvara, ca să revină în sălbăticie și să se înmulțească. Șoimarii de aici pot face asta pentru că sunt evaluați și primesc permisul din partea statului. E un sistem bun. Aș vrea să-l avem acasă.

Scott are genul de postură fluidă care face ca toate mișcările lui să fie plăcute privirii. Schimbă curelușele uliului, verifică dacă are mâncare în buzunarul hainei lui ponosite și o pornim. Pământul este acoperit cu o crustă groasă de zăpadă. Toate în jur sunt liniștite, de parcă ar fi pe cale să se înfioare. Sunt păduri aici: mii și mii de hectare de pin alb, de cucută, molid și stejar. Dar nu acolo mergem. Traversăm ceea ce pare a fi un teren de sport pentru școală. Yoder zboară de pe pumnul lui Scott, sus, până la o bară din locul de joacă pentru copii. Coborâm pe o pantă în spatele caselor din straturi suprapuse de cherestea. Uliul ne

urmează. Aerul înghite sunetele, astfel încât, atunci când vorbești, vocea ți se oprește în față într-un nor de respirație albă. *Ce facem aici?* mă gândesc eu plictisită. *Ăsta e un oraș.*

Așchii ieșite din coaja copacilor cad grăbite prin aer de la vreo zece metri înălțime. O familie ne face cu mâna de la o fereastră de la etaj. Le facem și noi cu mâna. Uliul se cațără pe un pin în spatele gardului din curtea lor din spate, făcându-și vânt în sus, prin salturi și dantelării de zbor. „Veveriță!" strigă Scott și eu am intrat până la genunchi în zăpadă, tușind, cu urechile țiuind, afectate de diferența de fus orar, încercând să urmăresc ce se întâmplă deasupra mea. Văzduhul luminos de deasupra e pustiu dincolo de trunchiuri și de mănunchiuri de crenguțe și ace. Deasupra mea se urmăresc două ființe. Înălțime, avantaj, evadare, evitare. Veverița îi știe pe șorecarii cu coadă roșie. Trăiesc în aceste păduri. Șorecarul cu coadă roșie le știe și el pe veverițe, le-a vânat în sălbăticie înainte să-l prindă Scott la începutul toamnei. O creangă subțire se îndoaie și revine la loc când veverița sare în copacul următor, cu uliul după ea. Ne dăm capetele pe spate ca să ne uităm la războiul de deasupra, care se derulează ca *The Enemy Below* pe un ecran cu filme despre natura sălbatică. Uliul se rotește, veverița mai face un salt, silueta i se conturează în aer, cu picioarele întinse, și apoi o lovește o formă dură și întunecată. E uliul. Aud impactul, văd căderea ciudată, ca de parașută, prin zece metri de aer plin de zăpadă și de așchii, și aterizează amândoi cu zgomot pe sol, iar Scott aleargă cu încetinitorul prin zăpada înaltă, iar când ajung acolo veverița este moartă și uliul își acoperă prada cu aripile făcute mantie și cu ciocul deschis. Un abur subțire se ridică din gura lui. Sângele a topit deja o fâșie îngustă din zăpadă, iar picioarele și penele uliului sunt pudrate cu o pastă sfărâmicioasă făcută din zăpadă și sânge, care seamănă cu marțipanul. Uliul se uită în sus și de jur-împrejur. O curte din spate, garaje, un gard scund. Un grătar acoperit din abundență de zăpadă. Un Moș Crăciun gonflabil călare pe un Harley Davidson gonflabil. Țurțuri

care atârnă de ghirlande cu luminițe de Crăciun. De undeva se aude un televizor și mai departe cineva cântă „La mulți ani". N-am mai văzut niciodată ceva atât de cumplit de sălbatic și de familiar. Cum de poate fi aici? Cum poate să fie aici sălbăticia, în această curte din mijlocul orașului, în mijlocul căminelor și comunității? Astea sunt lucrurile de care am fugit.

A fost cea mai sălbatică vânătoare pe care am văzut-o vreodată. Așezată la fereastră, în timp ce privesc curgerea râului, încep să mă întreb dacă acasă poate fi oriunde, tot așa cum sălbăticia poate atinge cote maxime într-o curte suburbană, iar un uliu poate considera priveliștea de pe o bară dintr-un loc de joacă pentru copii mai utilă decât cea de pe o creangă din cel mai îndepărtat pin. Maine mi-a oferit o familie de Crăciun și mi-a arătat că și un uliu poate să facă parte din ea. Mi-a arătat cum poate fi împăcată sălbăticia. O poți lua acasă cu tine.

***

În ultima noastră dimineață aici, eu, Erin și mama ne plimbăm pe plaja Parsons, înfruntând vântul. E o zi amară, sărată și rece; pășim pe nisipul înghețat. Șiruri de rațe de mare zboară departe de țărm, linii zdrențuite peste postavul cenușiu și umed al cerului. Apa de sub ele e plină de homari; Maine e celebru pentru ei; peste tot prin oraș sunt afișe cu chifle umplute cu carne de homar. Tatăl lui Erin a fost la un moment dat pescar de homari și mersesem cu ei la pescuit cu mulți ani în urmă. Adică am stat pe puntea bărcii lor și m-am uitat cum ridicau capcanele, măsurau, sortau și legau homarii, umpleau din nou capcanele cu momeală și le aruncau peste bord. Munceau ore în șir, în timp ce eu stăteam acolo, incapabilă să-i ajut, incapabilă să fac altceva decât să-i privesc. Erau bucuroși că venisem cu ei și a fost o zi minunată, dar eu oricum m-am simțit vinovată: eram un turist englez scos din obișnuințele sale. Plimbându-mă pe plajă, mi-am adus aminte de excursia cu barca și m-am simțit tare prost. Petrecusem luni de zile cu Mabel pe dealuri. Văzusem strângerea

recoltelor, tractoarele urcând din greu pantele, crescători pregătind oile de iarnă pe câmpuri. Și nu vorbisem cu nimeni. Chiar cu nimeni. M-am gândit la turiștii de aici din timpul verii, stând în grupuri să fotografieze vasele care pescuiesc homari când vin la mal sau înclinându-și aparatul de fotografiat ca să surprindă reflexia deformată a luminilor și umbrele de pe grămezile de capcane de homari de pe cheiul Cape Porpoise. Oare așa eram și eu? Nu-mi propusesem să mă comport ca un turist cu uliul meu. Nu aveam chef de turism. Dar în mod clar, evitasem să fac parte din clasa muncitoare.

Ne întoarcem, mergând acum cu vântul în față, aplecându- ne peste alge brune acoperite cu o crustă de gheață și zburătăcind stoluri de nisipari de-a lungul țărmului. În extrasezon străzile sunt părăsite, hotelurile închise, obloanele trase, indicatoarele de lemn se clatină în bătaia vântului. Un uliu Cooper stă pe un stâlp de semafor la intersecția străzilor Main Street și Western Avenue, cu capul plat și pufos ca al lui Mabel, privind în jos la orașul pustiu.

Înapoi la pensiune, înfrigurată și îngrozitor de lucidă, îmi fac o cafea și mă fâțâi prin fața focului. Îmi arde fața. Bănuiesc că de la vânt. Mama împachetează la etaj. Erin și tatăl lui sunt în bucătărie. Îi aud râzând. *Nu vreau să mă duc înapoi*, îmi spun. Fugisem de comunitate. La slujba de pomenire a tatălui meu îmi adusesem aminte că există. Acum m-am întors în ea, în mijlocul unei comunități, în mijlocul unei case de familie, și *nu vreau să plec*. Locul ăsta îmi vindecă suferința. Simt cum mi se vindecă sufletul și mi-e teamă de ce se va întâmpla când nu voi mai fi aici. Nu sunt sigură cum o să mă descurc la revenirea în Anglia, înapoi în orașul meu bătrân și singuratic, fără slujbă și fără speranță.

Ușa din spate se trântește. Jim pleacă la atelierul lui cu camionul. *Nu vreau să plec*. Mă bosumflu. Mă agit. Mă încrunt la foc, debordând de autocompătimire. Apoi aud

cum se deschide ușa și capul ciufulit al lui Erin își face apariția în cadru. Are o expresie foarte conspirativă. Simt că se coace un plan și, un minut mai târziu, îl ajut să târască pomul uriaș de Crăciun afară din cameră, pe peluza înzăpezită, vârful unduindu-se pe urma neregulată pe care o lasă, crengile clătinându-se și zgâriind pojghița de gheață care lucește în lumina slabă. Îl proptim în zăpada înaltă de parcă ar fi crescut acolo. N-am nici cea mai vagă idee ce se petrece.

– Bine, Macca, hai să-i dăm foc! spune el.

Uimire.

– E o tradiție. Asta facem aici. În *America.*

Nu-l cred nici măcar o secundă.

– În Anglia îi aruncăm *tradițional* în stradă, spun eu. Absolut, hai să-i dăm foc.

– Aduc eu bricheta! strigă el.

Simt nebunia acestui gest, voioșia lui păgână contagioasă. Vine în fugă din casă cu o sticlă de plastic cu gel incendiar și, în liniștea zăpezii, cu ceața adunându-se în jurul nostru în timp ce dezghețul transformă gheața în apă care atârnă în aerul încălzit, Erin decorează bradul cu benzi verzi vâscoase care picură și se prind de crengi ca niște ghirlande lipicioase.

– Dă-te-n spate! îmi ordonă el.

Aprinde un chibrit. O creangă se aprinde cu o flacără care trosnește. Timp de câteva clipe, e frumos: o lumină galbenă blândă într-un cenușiu monocromatic. Dar apoi urmează o cascadă explozivă de flăcări din ce în ce mai mari, care creează o luminozitate îngrozitoare. Sprâncenele lui Erin se ridică. Se dă înapoi câțiva pași buni. Iar acum râd atât de tare că abia mai pot sta în picioare.

– Doamne, Erin, strig eu.

Parcă a dat foc lumii întregi: o piramidă de foc de șase metri care iluminează peluza, casa, râul, malul îndepărtat al râului, răscolind umbrele negre ale copacilor care, cu o secundă înainte, erau pierduți în întuneric, iar fețele

noastre sunt poleite de văpaia focului portocaliu, sălbatic. *Ce naiba am făcut?* Fumul se amestecă cu ceața, așa că totul, peste tot, pare să ardă. Copacul incandescent, crengile negre transformându-se în cenușă, crăpând, prăbușindu-se, și fumul, iar eu și Erin avem acum mutrele a două persoane care or să dea în curând de dracu'.

– Cred că se prea poate s-apară mașina de pompieri în orice clipă, strigă Erin, și amândoi suntem din nou copii, încântați de ceea ce am făcut și speriați de dezastru.

Și apoi focul se stinge. Scheletul stă în zăpadă, cu toată complexitatea lui dispărută. Doar un trunchi subțire cu câteva crengi de cărbune, deja umed în aerul plin de vapori. Și mă uit la rămășițele copacului și respir fumul și ceața din aer și Erin se strâmbă la mine și mă strâmb și eu la el.

– Asta, spune el, a fost extraordinar.

Așa e. O ardere ritualică, o ceremonie cu o magie ciudată, protectoare. Lucrurile rele au fugit din calea acelui copac în flăcări. Râdem pe tot drumul înapoi spre casă, lăsând scheletul ridicat în zăpadă. Și, mai târziu în acea zi, eu și mama zburăm înapoi la Londra. O duc cu mașina acasă, promit să ne revedem curând, apoi plec spre Cambridge, spre casa lui Stuart și a lui Mandy. Fug la ușa lor. Abia aștept să-mi văd uliul. Iat-o, pe o stinghie din grădina lor, grasă și fericită într-o haită de pointeri care dau din coadă. Îi mulțumesc lui Stuart că a avut grijă de ea cât timp am fost plecată. Stă lângă ușile terasei, ciudat de retras și de obosit.

– Nu-ți face griji, spune el. N-am făcut mare lucru pentru ea, ca să fiu sincer. Am avut gripă. A fost groaznic. Am stat în pat tot Crăciunul. Doar i-am dat de mâncare.

– Bietul Stu, spune Mandy, aducând la masă trei căni de cafea și un pachet început de biscuiți. Chiar s-a chinuit.

Mă uit la prietenii mei și mi se înmoaie inima. Și-au petrecut atât de multe ore ajutându-mă, mi-au oferit atât de multă dragoste. Și eu le-am acceptat pe toate de parcă mi se cuvin.

– Mulțumesc. Mulțumesc din suflet, le spun. Vă iubesc, oameni buni. Chiar vă iubesc.

O spun cât de convingător pot. Nu le mulțumesc doar pentru că au avut grijă de uliul meu. Mă ridic să-l îmbrățișez pe Stuart.

– Să nu iei gripa, spune el și se dă în spate.

Dar eu tot îl îmbrățișez.

În această zi răcoroasă din august 1939, White se află în Irlanda, fugind din calea războiului. Știe că ar trebui să se înroleze, dar s-a convins de unul singur că fuga lui aici nu e doar o dovadă de lașitate. Ar fi terminat ca soldat, se gândește el. Are ceva mai important de făcut – are de terminat epopeea lui despre Problema Angliei, cea care va lămuri pentru totdeauna și de ce se luptă oamenii. Și de asta a venit aici, în County Mayo, și a închiriat Sheskin Lodge ca să scrie acolo, într-un bungalou aristocratic în paragină, cu o grădină de iarnă acoperită, așezată printre hectare de rododendroni sălbatici și pini.

Stă așezat în fotoliul din piele tocită, în camera cu pereții coșcoviți. Sunetul trist al clopoțeilor uliilor pătrunde prin fereastra deschisă, de fiecare dată când șoimii fâlfâie pe cuburile lor de pe pășune. Cully a murit: s-a încurcat în plasă în hambarul căsuței și s-a spânzurat, dar de atunci a mai dresat doi șoimi de iarnă și acum are doi șoimi călători: un șoim nărăvaș pe nume Cressida și un mascul tânăr agitat, care încă nu are nume. În ultima jumătate de oră și-a notat etapele delicate ale dresajului lor într-un jurnal cu coperte de catifea. Se oprește. I-a venit o idee, adusă de sunetul clopoțeilor. Poate că, până la urmă, ar putea să scrie cartea despre ulii. Încercase o dată și eșuase. Poate că va încerca din nou. Nu ar fi genul de carte

despre ulii scrisă de un naturalist. Aia ar fi o aiureală, se gândește el. Asta ar fi literatură *adevărată*. Începe să-și noteze pe scurt de ce:

Ceremoniile de inițiere, coliba de voodoo a șoimarului, zgomotele din întunericul vrăjit, nodurile necromantice. Probabil că nodurile au fost printre primele vrăji. Cei doi ulii se consideră vrăjiți să stea legați de cuburile lor prin meșteșugul meu... Sunt convins că, dacă nimeni nu ar fi inventat nodurile, nimeni nu și-ar fi imaginat vreodată magicieni.[2]

Ca șoimar, ar fi și el prezent în carte, împreună cu toate celelalte roluri pe care le-ar juca în educația uliului. La început va fi Torquemada, inchizitorul. Apoi „doctorul vrăjitor al ceremoniilor pubertății" – și prezența înfricoșătoare care îi va testa, „dumnezeul-diavol al peșterii". Apoi va fi Prospero, bineînțeles, magicianul priceput care i-a condus prin toate ceremoniile și încercările adolescenței lor de ulii, căci White crede că acum știe ce este libertatea și ce înseamnă să te maturizezi. Cunoaște magia care îl leagă pe uliu de voința magicianului și știe că la finalul cărții trebuie să apară cel mai mare mister dintre toate. Uliul trebuie să scape. Bineînțeles că trebuie; căci uliul va trebui să „rupă vraja, să evadeze, să-i dea cu tifla necromantului – doar ca să descopere că în vrajă era o altă vrajă, că vrăjitorul era de fapt un sfânt, că și el era chiar fericit că uliul a evadat." Termină paragraful și descoperă că e profund emoționat.

Ar sta acolo, mic și răsturnat, privind în sus de pe pământul blestemat, cu mantia lui înstelată în bătaia vântului, cu bagheta neputincioasă și barba albă unduindu-se. Iar Falco? Triumf, ură și recunoștință. Fără logică, și fără morală. Doar magie de dragul magiei, înșirând și deșirând.[3]

28
POVEȘTI DE IARNĂ

E un cer complicat, cu un nor rece și zdrențuit, pe sub fâșii de Ciro straturi înalte și un vânt frontal, care împinge ciocârliile în sus de parcă ar fi pleavă, în timp ce traversăm câmpurile. Stoluri de cânepari ricoșează, ca musculițele sau notele muzicale, de-a lungul gardurilor vii care înconjoară vechea mea casă, și întreaga idee a unui cămin e anapoda, pentru că tata nu e aici. E o iarnă târzie și m-am întors în casa mamei mele. Situația s-a îmbunătățit acum, știu asta, și am început să vin aici mai des, dar de fiecare dată uit cât de greu o să-mi fie.

Iarna, câmpurile sunt pustii, pajiștile gălbejite, cu rădăcini ieșite din pământ, din care mănâncă iepurii. Pot să vânez cu Mabel pe tot terenul ăsta, până în locul unde se termină într-un gard prăpădit, dar atât de lat, încât e aproape o pădure, plin de curpeni poleiți cu gheață. Dincolo de el e pământul altcuiva; o *terra incognita* care înmagazinează fascinația ascunsă pe care o avem cu toții pentru locurile aflate chiar în vecinătatea celor pe care le cunoaștem sau unde se presupune că ar trebui să ne aflăm. Mă opresc în vârful câmpului, îi schimb curelușele, îi scot lesa, prind clema pivotantă de ea, o înfășor în două și mi-o îndes bine în buzunar. Țin brațul ridicat, o aștept să se uite de jur-împrejur și o lansez de pe pumnul meu, în vântul tăios. Plutește în jos către gardul îndepărtat și se urcă într-un frasin mic, scuturându-și coada. Cobor după ea și începem șoimăritul adevărat, căutând iepuri într-un hățiș deschis din pădure. Șirul acesta de copaci nu e făcut ca să meargă oamenii prin el. Sunt arbuști mai vechi, lăstari verzi și crengi împânzite de licheni. Sunt stejari doborâți,

grămezi de mărăcini periculoși, perdele de aluni și viță sălbăticită, care se urcă și acoperă buturugi și-și întind brațele spre copacii de deasupra ca să iasă cu greu la lumină, așa că tot locul e umbrit și decorat de solzii frunzelor de iederă. Aerul miroase a humă și putreziciune. La fiecare pas se rup crenguțe, e nesiguranța aceea ciudat de goală a mersului pe solul îndesat de pădure.

Mabel se poartă extraordinar. Până acum am lăsat-o să zboare mai mult pe teren deschis. S-a prins cum funcționează șoimăritul în pădure și e extrem de atentă. Mai mult decât atentă. Să lași un uliu porumbar să zboare pe un teren plin de obstacole și cu vizibilitate obturată face foarte evidentă legătura dintre noi. Trece printre crenguțe ca să coboare pe pumnul meu atunci când fluier și mă urmează când merg, zburând deasupra ca un înger păzitor, de fiecare dată când ies din câmpul ei vizual. Mă uit în sus și o văd cum se chircește, privindu-mă cu ochii rotunzi, cu pupilele dilatate de entuziasm și atenție, cu ghearele de un galben intens care se apucă strâns de crengi uscate de frasin. Sau plutind deasupra mea, deasupra crengilor, ca o scânteiere, cre ând valuri de aer în spate, ca un submarin.

Nu e nici o poveste despre care să se vorbească. E momentul în care mă întorc și văd figura calmă, fantomatică, a unui iepure tânăr care privește afară dintr-o văgăună de la trei metri distanță, cu urechile ridicate și cu botul tremurând. O mică iepuroaică gri. Nu-i pot atrage atenția asupra ei. Lumea se sparge în bucăți și se oprește în loc. Eu și iepuroaica ne uităm una la alta. Își dă seama că privirea aceasta fixă are legătură cu moartea și dispare. Mabel n-o vede până în clipa în care iepuroaica se evaporă, dispărând înapoi în văgăună, dar oricum trebuie să zboare după amintirea imaginii, ca să fie sigură; și sfâșie aerul la un nivel foarte jos și atinge deschizătura cu un picior, înainte de a urca sus într-un copac și a-și scutura coada, în timp ce privește în jos. E momentul în care alerg în orb după uliu și o văd prinzându- se de o creangă aflată la

doisprezece metri înălțime într-un castan: un atac ratat asupra unei veverițe cenușii, care urcă fugind pe crestăturile elicoidale de pe scoarța copacului și se ascunde sus, în siguranță, pe o creangă înaltă, iar bucăți de scoarță cad în jurul meu ca o zăpadă delicată, cerată, în timp ce Mabel revine pe pumn după ce o chem, iar eu sunt al naibii de ușurată, pentru că veverițele mușcă. Sunt în stare să smulgă un deget de la piciorul unui uliu. Nu că aș putea să le condamn, având în vedere contextul. Apoi e momentul în care vine spre mine la nivelul solului, pentru că asta e singura cale de acces printr-o încrengătură de lăstari de soc și, în timp ce vine, mă uit cum penele de pe spate i se ridică doar puțin când încetinește ca să se apuce de mănușă – *zdronc!* –, strângând tare cu toate cele opt degete și gheare, apoi liniștindu-se; și se uită țintă la mine, arzând de nerăbdare. Și apoi, pe neașteptate, vede ceva printre copaci, de cealaltă parte a gardului. Pupilele i se măresc. Își unduiește gâtul și-și aplatizează creasta, iar penele mici și cenușii de la baza ciocului și ochii i se încrețesc a încruntare, care am învățat că înseamnă că *e ceva acolo*.

Mă hotărăsc să cercetez, deși nu am permisiunea s-o las să zboare acolo. Cu grijă, ca să nu-mi ajungă în preajma pantalonilor – până acum am făcut ferfeniță trei perechi mergând la șoimărit –, fac un pas mare peste gardul din sârmă ruginită, mă învârt în loc și mă trezesc cufundată până la gambe într- un strat de culoarea tutunului ud de culturi de acoperire a terenului. Privim în zare spre o colină mare, care coboară într-o pantă blândă. E minunat. Trag cu putere aer în piept și expir, amețită complet de senzația că stau pe un depozit de calcar.

Relieful calcaros are efectul acesta asupra mea; îmi dă o senzație de fericire, o intuiție ascunsă că urmează o revelație profundă. Asta mă face să mă simt vinovată. Există un filon prelung de misticism legat de calcar, îngropat adânc în conexiunea dintre natura și cultura engleză, și știu că ceea ce simt când stau acolo se hrănește

din el. Sunt vinovată pentru că știu că afecțiunea pentru astfel de reliefuri implică un gen de istorie preocupată de puritate, de o senzație de timp profund și de apartenență de clan, care presupune că aceste tărâmuri solitare, bătute de vânt, sunt mai complexe, mai bune decât cele de jos. „Cel care trăiește în tărâmurile de jos se ocupă de aspectele esențiale, de structură, de forme și de texturi", a scris H. J. Massingham, un pasionat al cultului rural al calcarului, în anii 1930. „Sus, el respiră un aer care-l pune în legătură cu forma impunătoare, arhaică, simplificată a lucrurilor."[1] E un peisaj care este o parabolă a ochiului aviatorului.

Am crescut în pădurile de pin din ținuturile de jos și între dunele din nisiposul Surrey. Dar există o fotografie cu mine, înfofolită într-o haină ecosez, atingând cu mâna de cinci ani una dintre pietrele de la Stonehenge, acolo unde mintea mea de copil a intuit pentru prima oară mesajele pe care ni le trimite istoria. Iar când am mai crescut puțin, pe când presurile sure zguduiau stâlpii gardului de lângă Wantage, îmi aduc aminte cum tata mi-a spus că poteca pe care mergeam, Ridgeway, era un drum foarte, foarte vechi. Asta m-a impresionat din cale-afară. Erau anii 1970, care fuseseră martorii unui reviriment al cultului calcarului în istorie: în ferma experimentală Butser se readucea la viață Epoca de Fier; la televizor erau seriale de groază pentru copii despre cercurile de pietre de la Avebury; în preajma instituțiilor militare secrete din Câmpia Salisbury erau readuse dropii. Acum mă întreb de ce. Să fi fost vreo reacție la criza petrolului? La criza economică? Nu știu. Dar, mergând în sus pe poteca din Ridgeway, la vârsta de nouă sau zece ani, am conștientizat pentru prima oară puterea pe care o poate simți o persoană, atunci când ia contact cu istoria profundă. Doar mult mai târziu am înțeles că aceste mesaje ale istoriei aveau propria lor istorie, una întunecată. Că acest cult al calcarului[2] pornea de la premisa c-ar exista legături organice cu un peisaj, un simț al apartenenței, sanctificat prin apelul la propria ta

descendență imaginară. Acele coline calcaroase și-au păstrat atât poveștile naționale, cât și pe cele naturale. Și mult mai târziu am conștientizat că miturile astea fac rău. Că acționează în așa fel încât să șteargă alte culturi, alte istorii, alte feluri de a iubi, de a munci și de a face parte dintr-un peisaj. Am aflat cum se strecoară ele încet spre beznă.

Stau la capătul cel mai îndepărtat al gardului viu familiar, privind la această *terra incognita* care e marea păcăleală a secolului XX cu trecutul nostru mitic. Traversez culturile de protecție și ajung în zona unde este expus solul friabil și bolovănos, atât de calcaros încât e ca o pastă albă; rădăcini și pietre de cremene, pătate de ploaie, mici năsturei de piatră în relief. Terenul se întinde în jos la picioarele mele într-o vale uscată; un bazin de mărimea unui sat, o dumbravă cenușie de fagi păzind panta din stânga. E un câmp cu milioane de firicele minuscule – mici lăstari de grâu. Dau senzația că pământul calcaros e îmblănit, cum fac algele pe versantul unei faleze. Chiar și în lumina aceasta întunecată și apoasă, valea are un luciu palid. Și văd ce văzuse Mabel. Cam la nouăzeci de metri în fața noastră, ghemuit în blana lui, este un iepure sălbatic mare, cu urechile cu vârfuri negre lăsate pe spatele-i roșcat. Dar mai sunt și altele, mult mai multe lucruri aici: jos, chiar la buza văii, unde ar fi râul, dacă ar exista apă, e o turmă de treizeci de cerbi lopătari. Pe spate au culoarea moleschinului, care se decolorează într-un cenușiu-deschis pe dedesubt. Stau adunați ciorchine, tremurând de nehotărâre. Se uită la mine. Treizeci de capete ridicate. Turma este delicată și puternică și așteaptă să vadă ce am de gând să fac.

Nu mă pot împotrivi impulsului care pune atunci stăpânire pe mine. O țin bine pe Mabel, care și ea se uită la ei și, ca o femeie posedată, mă îndrept spre ei cu acea senzație ciudată de pierdere a legăturii dintre cap și picioare pe care o ai când cobori un deal. Din punct de vedere legal, încalc o proprietate, dar nu am încotro. Vreau

să interacționez cumva cu ei. Vreau să mă apropii. Și, pe măsură ce fac asta, presiunea sosirii mele inevitabile împinge câte un cerb departe de turmă, în dreapta, iar ei tropăie, apoi o iau la galop într-un șir lung, de-a lungul văii și în sus către pădurea de la marginea îndepărtată a câmpului, la mai bine de opt sute de metri distanță. Sunt fascinanți. Mabel îi privește. Ignoră iepurele sălbatic. Procesiunea de cerbi seamănă cu picturile în cărbune din peșteri, dar aduse la viață, magia artei funcționând invers. Calcarul din spatele lor, ca un os. Și acum fuge și iepurele sălbatic în direcția opusă față de căprioare. Animalele aleargă, iar atunci peisajul pare să se desfacă în două în fața mea. Cerbii într-o parte, iepurele sălbatic în alta. Și acum au cam dispărut: iepurele – la marginea câmpului din vârful dealului, în stânga mea, cerbii – în pădure, în vârful dealului, în dreapta mea. Nu mai am nimic în față, în afară de vânt, de calcar și de grâu.

Nimic. Uliul bate din nou din aripi și începe să-și primenească penele primare. Fuga cerbilor și fuga iepurelui sălbatic. Moșteniri comerciale și invazii, agricultură, vânătoare, colonii. Se crede că iepurii sălbatici au fost introduși de romani. Cu cerbii lopătari sigur așa s-a întâmplat. Și fazanii, aduși în cârduri strălucitoare din Asia Mică. Potârnichile stăpâne pe aceste pământuri erau originare din Franța, iar cele pe care le văd aici au ieșit din ouă în incubatoarele cu aer cald ale fermelor de vânat. Dar veverița din castanul acela? America de Nord. Iepurii?[51] Introduși în Evul Mediu. Lână, carne, blană, pene din toate colțurile lumii. Dar punând în egală măsură stăpânire asupra pământului.

Am pornit din nou la drum, de data asta spre casă. Dar acum ploaia s-a întețit, iar iepurii sunt așa de aproape de văgăunile lor, încât Mabel nu apucă să-i înhațe înainte ca ei să dispară. După o ratare la mustață la intrarea într-o vizuină din stâncă, lângă un pâlc de arbuști de trandafiri sălbatici, o chem înapoi și o hrănesc bine. E obosită.

Picături de apă i s-au așezat pe cap și pe micile pene de la ochi. Mergem înapoi în parcare. Iar eu sunt obosită și bucuroasă să văd oameni venind spre noi. M-am mai întâlnit cu ei: un cuplu de pensionari din satul mamei mele, care-și plimbă terrierul cu bot alb într-o lesă lungă. S-au înfofolit zdravăn cu eșarfe și haine de drumeție bine închise, iar umerii le sunt puțin aduși din cauza frigului și umezelii. Nu știu cum îi cheamă și nici ei nu știu cum mă cheamă pe mine, deși știu că pe pasărea mea o cheamă Mabel. Le fac cu mâna și ei se opresc și-mi fac și ei cu mâna.

– Bună, spun eu.

– Bună! Ce face uliul? mă întreabă ei.

– E bine, le răspund veselă. Dar obosită. A tot zburat de colo până colo. E tare frumos aici astăzi. Am văzut cerbii! Am continuat să vorbesc, bucuroasă că am cui să povestesc. O turmă mare de cerbi, cu blana închisă la culoare, jos, la baza văii.

– Da, spune el. Cerbii. Ființe speciale, nu-i așa?, cerbii ăștia. Rare. Îi vedem destul de des. Ne bucurăm cu toții să împărtășim secretele unui loc anume, completează zâmbind.

Și ea dă din cap.

– Nu-i așa că-s frumoși? spune ea. Odată i-am numărat, nu-i așa?

El aprobă din cap.

– În general, sunt între douăzeci și cinci și treizeci.

– Fix treizeci! spun eu.

– Sunt o priveliște minunată.

Sunt de acord. Își strânge mai tare șalul în jurul ei în timp ce se pornește o rafală de vânt. Soțul ei aprobă energic din cap, iar ploaia îi umezește umerii.

– O turmă de cerbi, spune el, entuziasmat, apoi expresia i se stinge într-una pe care n-o recunosc. Nu-i așa că-ți dă speranță? spune el deodată.

– Speranță?

– Da, răspunde el. Nu e o ușurare că mai există încă lucruri de genul ăsta, o rămășiță a Vechii Anglii, în ciuda tuturor imigranților care vin aici?

Nu știu ce să spun. Cuvintele lui rămân suspendate în aer și jena se stinge în tăcere. Pe frunzele crenguțelor de alun zornăie ploaia. Și dau din cap de la revedere, îngrozitor de tristă și, împreună cu uliul, mărșăluiesc spre casă prin ploaie.

E o plimbare deprimantă. Ar fi trebuit să spun ceva. Dar mi s-a înnodat limba de jenă. Călcând apăsat mai departe, încep să trag de firul de întuneric pe care mi l-au dat. Mă gândesc la peisajul calcaros și la toate miturile sale despre apartenență la un clan și la acel șoim de bronz odios, la planurile lui Göring de a le interzice evreilor accesul în pădurile germane. Mă gândesc la uliii porumbari finlandezi care și-au făcut din Brecklands cămin și la bunicul meu, născut în Insulele de Vest, care nu a vorbit nicio altă limbă în afară de gaelică până la zece ani. Și la zidarul lituanian pe care-l întâlnisem în timp ce adunam ciuperci într- o pădure și care m-a întrebat, uimit, de ce nimeni dintre cei pe care-i cunoscuse în Anglia nu știa care sunt comestibile și care nu. Mă gândesc la toate poveștile complicate, întrețesute în peisaje, și la cât de ușor pot fi șterse și înlocuite cu povești mai reconfortante.

Dar ele sunt reconfortante doar pentru noi. Câmpurile unde o las pe Mabel să zboare în Cambridge sunt cultivate organic și abundă de viață. Acestea nu. E adevărat că aici există animalele mari: cerbii, vulpile, iepurii; câmpurile arată la fel și copacii de asemenea, dar, dacă privești mai îndeaproape, vei vedea goliciunea pământului. Există puține alte plante cu excepția culturilor și puține albine sau fluturi, pentru că solul este pregătit și stropit cu chimicale care ucid. Acum zece ani, în aceste locuri existau turturele. Acum treizeci de ani, existau presuri sure și

cârduri imense de nagâți. Acum șaptezeci de ani, existau sfrâncioci roșiatici, capântorturi și becaține. Acum două sute de ani, corbi și cocoși de mesteacăn. Toate au dispărut.

Vechea Anglie este un loc imaginar, un peisaj alcătuit din cuvinte, xilogravuri, filme, picturi și gravuri pitorești. E un loc imaginat de oameni, iar oamenii nu trăiesc prea mult și nici nu se uită prea atent. Nu ne pricepem deloc la proporții. Lucrurile care trăiesc în sol sunt prea mici ca să ne pese de ele; schimbările climatice sunt prea mari ca să ni le putem imagina. Nici la timp nu ne pricepem. Nu putem să ne aducem aminte ce ființe au trăit aici înaintea noastră, nu putem iubi ce nu există. Și nici nu ne putem imagina ce va fi diferit când vom fi morți. Ne trăim cei șaptezeci de ani și ne facem griji doar pentru noi înșine. Ne găsim alinare în fotografii și ștergem istoria de pe dealuri.

Istoria, dar și viața. Poate că ce e aici seamănă cu Anglia Veche, dar nu seamănă deloc cu țara de acum patru sute de ani, de acum o sută de ani. Acum aproape că am ajuns acasă și sunt tristă, furioasă și ofticată ca naiba. Îmi doresc să nu ne luptăm pentru peisaje care ne amintesc de cine credem noi că suntem. În schimb, îmi doresc să ne luptăm pentru peisaje care vibrează și care strălucesc de viață, în toată varietatea ei. Și eu sunt vinovată. Îmi dorisem să scap de istorie fugind spre un uliu. Uită de întuneric, uită de uliii lui Göring, uită de moarte, uită de toate lucrurile care au fost înainte. Dar fuga mea a fost o greșeală. Mai rău decât o greșeală. A fost periculoasă. *Trebuie să mă lupt, mereu, cu uitarea*, m-am gândit. Și-mi doresc să fi fugit după cuplul acela și să le explic care-i treaba cu căprioarele. Îmi doresc să fi stat acolo în noroi, în ploaie, făcând semn cu mâna, ținând un uliu cu cealaltă, strigând despre istorie și sânge.

Mai târziu în noaptea aceea am găsit jurnalele de observare a avioanelor ale tatălui meu pe raftul de jos al bibliotecii sale: cinci caiete cu spirală și cu copertă tare. Am scos unul la întâmplare. 1956. Avea șaisprezece ani.

Paginile sunt împărțite pe coloane, cu titluri scrise îngrijit cu cerneală și litere mari: ORA, NUMĂR DE AVIOANE, TIP DE AVION, OBSERVAȚII, NUMĂR DE ÎNREGISTRARE. Mă uit la prima coloană. Pe 25 aprilie începe observarea la 9.40 a.m. și pleacă la 7 p.m. Pe 26, începe la 9 și termină la 9 p.m. *Douăsprezece ore de uitat în sus la cer. Doamne, Dumnezeule.* Sunt sute de pagini și mii și mii de aeronave aici. Vickers V70 Viscounts, F-86 Sabres, Airspeed Ambassadors, Lockheed Super Constellations, Gloster Meteors.

Iată raportul lui despre o vizită la Aeroportul Croydon, la finalul lunii mai. „Opt de Havilland Tiger Moths. Două avioane de antrenament Auster Aiglet. Două Taylorcraft Plus Ds. Un Auster 5. Trei De Havilland 104 Doves." N-am nici cea mai vagă idee ce sunt avioanele astea. Găsesc un instantaneu lipit cu un Tupolev Tu 104. A scris câteva rânduri dedesubt: „Acest avion este, fără îndoială, o variantă civilă a avionului Type 39 Bager, dar rușii au spus că e un avion complet nou." Are toată pedanteria arzătoare de care îmi aduc aminte din obsesia mea din copilărie pentru ulii. Deodată, tata îmi pare foarte apropiat. O altă fotografie cade din caiet. O ridic. *De Havilland 104 Dove, Aeroportul Croydon, 2-4-56. Morton Air Services.* Capătul pistei se pierde în ceață. Se distinge o siluetă minusculă în carlingă, silueta sugerată a unui bărbat care se apleacă în față ca să șteargă geamul de deasupra, înainte ca avionul să urce în văzduhul cenușiu de aprilie.

Acela este momentul în care mi se dezvăluie motivul pentru care tata se uita la avioane. Pe când el și prietenii săi erau niște băieței care umblau pe unde-i tăia capul prin zonele bombardate din Londra, îmi spusese că și colecționau lucruri. Colecționau orice: șrapnel, pachete de țigări, monede; în general, lucruri care se găseau în serii. Lucruri care puteau fi făcute pereche și date la schimb; seturi care puteau fi completate. Mi-am dat seama că, probabil, colecționarea unor astfel de lucruri trebuie să le fi întregit lumea distrusă, toată numai ruine, îi ajuta să

înțeleagă un univers dezarticulat de război. Iar avioanele tatălui meu erau în egală măsură un set de colecție: o serie de lucruri frumoase, în mișcare, cu denumiri și numere, toate legate strâns de ideea de pericol și de supraviețuire. Dar mai era ceva. Avioanele aveau aripi. Își luau zborul și, dacă le cunoșteai, le urmăreai, le înțelegeai mișcările, puteai cumva să-ți iei și tu zborul; puteai să te uiți cum decolează acel Tupolev 104 și să știi că va traversa granițe peste care tu nu poți trece decât în imaginație. În câteva ore avea să ajungă pe un aerodrom sovietic înzăpezit. Sau pe oricare dintre alte o mie de aerodromuri. Privind aceste avioane, zbori cu ele și evadezi. Ele îți măresc lumea minusculă și o întind peste mări și țări.

Caietele acordă atenție maximă unor lucruri de care eu habar n-am. Dar acum știu la ce folosesc. Sunt consemnări ale transcendenței ordonate. Jurnalul unui observator. Vorbele tatălui meu despre răbdare adăpostiseră toată magia care se regăsește în așteptare și în privitul în sus, la cerul în mișcare.

Pun caietul la loc și, în timp ce fac asta, observ o bucată de carton maro între următoarele două caiete de pe rafturi. Curioasă, trag de ea. E o bucată goală de carton gros, tăiat grosolan la margini. O întorc. Îmi stă inima în loc pentru că, lipită de cealaltă parte, e o cheie argintie de ușă sub șapte centimetri de scotch transparent. Și cinci cuvinte scrise cu creionul:

Cheia apartamentului.
Cu drag,
Tata

Tata mi-o pusese la poștă anul trecut, ca să pot sta în apartamentul lui din Londra când era plecat. Evident că o pierdusem. „Fiica mea, profesoara zăpăcită", spusese el, dându-și ochii peste cap. „Nu-ți face griji. O să mai fac una." Dar nu mai apucase s-o facă și eu nu mă mai gândisem la asta de atunci. Nu știu ce caută aici. Citesc din nou cuvintele și mă gândesc la mâna lui scriindu-le. Și mă gândesc la tata, ținându-mă de mânuță, în timp ce pe

cealaltă o pun pe un *sarsen*[52] la Stonehenge, pe când eram foarte mică și când nu existau garduri care să te împiedice să mergi printre pietre. Am ridicat ochii spre lucrul acela care semăna cu o ușă, dar care nu avea pereți în spate.

– E o casă, tati? l-am întrebat.

– Nimeni nu știe, mi-a spus el. E foarte, foarte vechi.

Am luat cartonul în mână și am pipăit marginea tăiată cu foarfeca. Și, pentru prima oară am înțeles forma suferinței mele. Puteam să simt exact cât de mare era. Era cea mai ciudată senzație, de parcă aș fi ținut ceva de dimensiunea unui munte pe brațe. „Trebuie să ai răbdare", îmi spusese el. Dacă vrei neapărat să vezi ceva, trebuie doar să ai răbdare și să aștepți. Nu așteptasem răbdătoare, dar timpul trecuse oricum și-și făcuse vrăjile migăloase. Iar acum, ținând cartonașul în mână și simțindu-i marginile, tot dorul se transformase în ceva diferit. Era doar dragoste. Am pus cartonașul la loc pe raft. „Și eu te iubesc, tata", am șoptit eu.

51 În engleză există denumiri diferite pentru iepurele sălbatic (*hare*) și iepurele obișnuit, domesticit (*rabbit*), de aici și menționarea provenientelor diferite (n. ed.).

52 *Sarsen* este denumirea unor blocuri de piatră specifice Marii Britanii folosite la ridicarea monumentelor megalitice din Neolitic precum Stonehenge, al cărui cerc exterior este cunoscut chiar sub denumirea de „cercul de sarsen".

29
ÎNCEPUT DE PRIMĂVARĂ

Mandy deschide ușa, se uită o clipă la fața mea și pe fața ei se oglindește imediat aceeași expresie îngrozită.

– Ce s-a întâmplat, Helen?

– Mabel, spun eu cu o voce pierită.

– Ai pierdut-o?

– Nu! dau eu din cap. E în mașină. Și apoi urmează trei cereri. Mandy, m-am tăiat la deget poți să mă ajuți? Pot să dau un telefon? Am nevoie de o țigară.

Binecuvântată să fie de-a pururi. Mă prăbușesc pe un scaun de bucătărie. Mă dor genunchii. Mărăcini? N-am nici cea mai vagă idee. Degetul mare mai sângerează încă. Mandy îmi dă iodul, oblojește pielea sfâșiată cu benzi sterile și bandaje, îmi face o cafea, împinge un pachet de tutun și foițe pentru țigări de-a curmezișul mesei. Apoi așteaptă până când sun la facultate, unde ar trebui să predau chiar acum, și bâlbâi niște scuze. Apoi îi spun povestea mea cea tristă.

Văzusem semnele aproape toată săptămâna trecută. Se schimbă anotimpurile. O muscă albastră în grădină; brândușe de un mov aprins pe pajiște. Boboci de flori de cireș pe lângă zidurile catedralei St John. Iar săptămână trecută, într-o seară, un cârd de mierle înălțând triluri în văzduhul din ce în ce mai înalt, de pe stinghii din toate acoperișurile orașului și din clopotnițele gotice. Venea primăvara. Și, în mod normal, m-aș fi bucurat de nuanța albăstruie a aerului și de zilele care se lungeau. Dar primăvara o să însemne că s-a terminat cu Mabel. Avea să năpârlească într-o crescătorie. N-o s-o văd luni de zile. Mă durea inima când mă gândeam la asta. Așa că nu mă

gândeam la asta; am ignorat florile și muștele. Și asta a fost o parte a problemei. Pentru că ceva chinuia sufletul păsăresc al lui Mabel și poate că acel ceva era primăvara.

Azi am avut o oră liberă în care să-i dau drumul să zboare. Dădeam niște meditații în oraș în acea după-masă și știam că am destul timp. Așa că am hotărât să mă duc înapoi pe câmpul vechi unde sunt iepurii. *O să prindem un iepure*, m-am gândit, *apoi o las acasă, îmi iau notițele de curs și fug să predau*. Ce ar putea să meargă prost?

Totul. Zboară nehotărât după un iepure, se așază pe marginea unui gard viu și se uită împrejur. Când o chem, îi ia ceva să se întoarcă. Semnalele de alarmă sunt deja acolo, dar eu le ignor. *Încă un zbor*, îmi spun. Dar ceea ce face Mabel este să se bucure de greutatea soarelui pe spatele ei și de micile indicii pe care aerul cald le ridică în acest văzduh nemișcat, în nuanțe de gri și albastru. Fugărește un alt iepure și zboară în continuare, departe de mine, oprindu-se sus de tot în castani, iar acum îmi dau seama că nu mai e deloc interesată de mine. Îmi spun că e vina mea. După ultima aventură aici, am jurat c-o să fiu mai atentă. Copacii sunt în susul unei șosele; tractoare, camioane și mașini în mișcare sunt îngrijorător de aproape. Trece drumul, ca să ajungă la un șir de copaci și drumuri cu pietriș. O urmez. De peste tot din jurul meu apar iepuri și indicatoare pe care scrie PROPRIETATE PRIVATĂ: NU INTRAȚI. Le ignoră. Mă ignoră și pe mine. S-a urcat într-un copac, la mai bine de șapte metri deasupra mea, și se uită de jur-împrejur. Îmi flutur mănușa și fluier, dar e o cauză pierdută. Își umflă burta și-și scutură coada: indiciile că un uliu porumbar e fericit și mulțumit. Dar, pentru că face asta pe o creangă inaccesibilă, iar timpul trece, aceste semne minunate de relaxare și calm mă amărăsc. Și-mi dau seama că am uitat să-mi iau telefonul. Și țigările. Iar radioreceptorul este în mașină.

După aproximativ un minut, zboară mai departe, undeva în spatele pădurii, și spre un teren despre care nu știu

nimic. Acolo e un câmp minunat, cu iarbă de culoarea untului ars, și o pădure deasă și cenușie, la vreo trei sute de metri distanță. Și uliul porumbar nu-i de găsit nicăieri. Mă duc înapoi la mașină, despachetez echipamentul de telemetrie radio și stau o veșnicie s-o găsesc. Semnalul e peste tot. *Bip. Bip. Bip.* În direcția asta, puterea semnalului este 5. Aici, 7,5. Dar apoi – 2? *Ce? Trianguleazā! Trianguleazā!* Înclin antena și mă învârt în cerc. Oare se mișcă? Sigur că se mișcă. Și o văd în ascensiune peste pădurea din depărtare. Se lasă purtată de aerul care se ridică, survolând pădurea în cercuri largi de zbor însorit. Mai apare un uliu și cei doi alunecă o vreme unul pe lângă altul, ca doi rivali. O iau, bineînțeles, la fugă. În momentul în care ajung în pădure, deja nu se mai vede niciunul dintre ei, deși aud un șorecar comun ceva mai încolo. Apoi, deodată, clopoței. Nu e o pădure deasă. Nu e o pădure sălbatică. E o pădure locuită. Sigur e o pădure în care sunt lăsați fazanii în libertate. Ah, Doamne, porumbarul ăsta iar mă transformă într-o criminală.

O zăresc. Stă în echilibru pe o creangă inferioară a unui stejar acoperit cu iederă, uitându-se fascinată la o încrengătură de saci vechi de grăunțe și recipiente de hrănire într-o băltoacă de trei centimetri. Mă apropii mai mult. Face mișcările alea de paralaxă cu gâtul, ca atunci când analizează, și asta înseamnă că se concentrează la ceva. O să mă ignore până când va stabili satisfăcută că lucrul respectiv a dispărut. Poate chiar a dispărut. Îmi croiesc drum în direcția în care se uită și, înainte să mă dumiresc, un fazan mascul sare de lângă picioarele mele și mă stropește din cap până-n picioare cu apă. Cu încetinitorul, văd razele de soare pătrunzând printre penele lui primare, luminând dungi și umbre neașteptate, și o privesc pe Mabel cum face o mișcare inteligentă de acoperire cu aripa și cum piciorul ei stâng se repede, dar ghearele ei de șase centimetri și degetele galbene îl ratează. Fazanul se ridică deasupra – vai, ce oroare, nu-l văzusem –

unui gard din sârmă, înalt de trei metri, pentru păsări – și se ascunde într-un desiș mare de laur și de tisă în cealaltă parte. Uliul plonjează după el. Nu am cum să ajung la ei. Sunt într-un nenorocit de țarc pentru fazani! *La naiba!* E ca și cum ai duce un dihor la un spectacol cu iepuri. Nu e bine. Nu e deloc bine. Aud fâlfâit de aripi, sunet de clopoței, fug ca un șobolan în jurul țarcului, încercând să găsesc o cale de acces. Nu asta îmi dorisem să se întâmple. *Of, Doamne. Of, Doamne.*

Uite o poartă. E deschisă. Arunc receptorul pe un bidon albastru pentru grăunțe și intru în fugă. Nu mai e în tufișul de laur. Stă pe tufiș. Se întoarce cu spatele la mine și, înainte să apuc să respir, a zburat din nou printre crengile poleite de soare, rapidă și hotărâtă. *La naiba! La naiba!* O iau la fugă, peste crengi, trec de adăposturi din tablă ondulată, peste pământul bătătorit de călcătura a mii de fazani. Mă gândesc că în orice clipă o să aud acel „Hei!" al unui îngrijitor incredibil de enervat. *Poate c-o să aibă o pușcă*, îmi spun, în timp ce o privesc pe Mabel cum se aruncă asupra unei femele de fazan în colțul îndepărtat al țarcului, într-un iureș de puf și pene de culoarea cafelei cu lapte și de bătăi din aripi. Când ajung la ea, stă într-o baltă neagră de pădure, acoperind cu aripile făcute mantie corpul unei femele de fazan. Și în timp ce mă apropii, o altă femelă de fazan iese de sub aripa ei și o apucă și pe aia. Are un fazan în fiecare picior. *Vai, Doamne. Măcel.* Coada i s-a răsfirat în baltă, picioarele îi sunt îngropate în pene și întreaga ei ființă pare să vibreze la o frecvență ciudată, terifiantă.

Fazanii sunt morți. Unul e în buzunarul meu de la haină, iar celălalt este jumulit de uliul meu porumbar neascultător într-un nor pufos de pene moi care plutesc și se prind de sârma gardului din spatele ei. Trebuie să ieșim repede de aici, înainte să trebuiască să dau explicații. Tremurând de îngrijorare o ridic pe Mabel de pe prada ei. Și atunci mă rănesc rău de tot. Tăind măruntaiele fazanului, îmi tai și o fâșie lată de piele de pe degetul mare.

Și imediat cum o pun pe Mabel înapoi pe mănușă și-i depozitez premiul ilicit în buzunarul hainei, încep să-mi fac griji din cauza cantității de sânge pe care o pierd. Nu doar că am mâna complet roșie, dar aud cum cad picăturile pe solul pădurii. Apăs cu putere rana de pânza jachetei mele de șoimărit. E plină de microbi, știu asta, dar trebuie să opresc sângerarea. *Trebuie. Să opresc. Sângerarea.* Iar sângele curge șiroaie din mine pe tot drumul lung până la mașină, pe tot drumul până la casa lui Stuart. Nu mai pot să mă întorc acolo niciodată, mă gândesc eu. Niciodată.

În martie 1949, editorul Wren Howard, de la Jonathan Cape, a făcut o călătorie în Insulele Anglo-Normande, ca să stea în casa nouă a lui White. White se mutase în insula Alderney: era un refugiu perfect, departe de inspectorul de la impozite și de lume. Cumpărase o casă albă cu trei etaje și cu pereții îmbrăcați în magnolie, în St Anne. O umpluse cu lucruri noi: propriile lui picturi suprarealiste, un pian mare de budoar, sfeșnice din argint și o statuetă a Împăratului Hadrian. Avea perdele închise la culoare cu un imprimeu de buchete de trandafiri argintii misterioși, discuri de jazz, scaune din epoca iacobină și o canapea pe care White l-a poftit pe Howard să se așeze. Howard s-a așezat. Era teribil de inconfortabilă. S-a ridicat să vadă care era problema. Era ceva în spatele pernei. A băgat mâna sub ea și a scos un teanc gros de hârtii. L-a întrebat pe White despre ce era vorba. White a părut îngrijorat. Era manuscrisul unei cărți despre ulii pe care o scrisese, i-a explicat el. Nu voia s-o publice pentru că, după ce o terminase, a devenit un șoimar bun, un specialist în materie, și erau anumite lucruri în ea de care-i era jenă să-și aducă aminte. În plus, uliul se pierduse.

Howard a răsfoit câteva dintre primele pagini și a devenit curios. A luat-o la etaj și a citit-o peste noapte. De dimineață a insistat s-o ia cu el înapoi la Londra, pentru că era convins că trebuia publicată. White se îndoia, dar, pe măsură ce au trecut săptămânile, Howard și prietenii lui l-au convins și el a fost de acord să fie publicată, cu o singură

condiție: ca el să scrie o postfață în care să explice cum ar fi *trebuit* să dreseze uliul, având în vedere experiențele sale ulterioare.

Când *The Goshawk* a fost publicată, în 1951, nu a fost un bestseller, dar i-a adus un număr extraordinar de scrisori de la cititori. Unele îl felicitau, altele erau ciudate: într-una i se oferea lui White o acvilă. Unora nu le-a plăcut deloc cartea. Iar pe una dintre aceste scrisori White nu a uitat-o niciodată. A atins o coardă foarte sensibilă. Era de la un bărbat care spunea că de treizeci de ani ținea cursuri despre păsări și că le urmărise toată viața lui. „Cum poți vorbi despre dragostea pentru o pasăre, după ce ai supus minunatele noastre păsări de pradă la o astfel de tortură, e dincolo de puterea de imaginație a unei minți normale", spunea scrisoarea. „Oare nu e suficientă cruzime pe lume ca să nu mai adăugam și noi, doar de dragul distracției sau al hobby-urilor noastre?"[1]

„Scrisoarea asta m-a făcut să nu mai mănânc vreme de trei zile", a mărturisit White ulterior, „deși i-am răspuns scriind mai multe pagini pline de afecțiune, scuze și explicații." A așteptat un răspuns. Când acesta a sosit, a scris White, cel care scrisese scrisoarea „folosise cuvântul «normal» de cinci ori, concluzionând cu sentința că nu mai dorea să mai primească niciodată vești de la mine. Mi s-a părut politicos să las lucrurile așa."

M-am mutat înapoi în oraș, într-o căsuță închiriată pe o stradă aproape de râu, cu o grădină mică și însorită, care se termină într-un gard de mărăcini. Pisici se plimbă pe trotuar, sunt porumbei peste tot pe acoperiș și e bine să mă aflu într-o casă pe care, pentru o vreme, o pot numi a mea. Azi despachetez cutii și pun cărți pe rafturi. Am terminat trei cutii, mai am cinci de desfăcut. Deschid următoarea cutie. Înăuntru, pusă peste celelalte cărți, este *The Goshwak*.

Ah, mă gândesc în timp ce o iau în mână. E ciudat s-o văd din nou, pentru că o vreme nu m-am mai gândit la White. Pe măsură ce am devenit mai fericită prezența lui

s-a retras, lumea lui îndepărtându-se din ce în ce de a mea. Mă uit la cotorul jerpelit, o deschid și o răsfoiesc ca să ajung chiar la final. Vreau să citesc ultima pagină, unde White enumeră toate identitățile lui Gos: un ofițer prusac, Attila, o hieroglifă egipteană, un bivol asirian înaripat, „unul dintre cardinalii sau ducii nebuni din piesele elisabetane din Webster".[2] O litanie de obiecte umane din piatră și fier, de semne pe pagini și de modele din lut ars la soare. Mă uit afară pe fereastra prăfuită la Mabel, care e în grădină. S-a spălat și toaletat și acum e întoarsă spre spate, spre glanda de ulei de deasupra cozii, ciugulind-o delicat, trecând apoi fiecare pană prin cioc, ca s-o impermeabilizeze. Știu că e mulțumită: ochii pe jumătate închiși, fericiți, foșnetul penelor ei: astea sunt semnele unei dispoziții cât se poate de bune. N-am de unde să știu ce gândește, dar e cât se poate de plină de viață.

Mă gândesc la lista cu lucrurile lui White și la ce final ciudat și trist este ea. Îmi jur, stând acolo cu cartea deschisă în mâini, că nu-mi voi reduce niciodată uliul la o hieroglifă, la o personalitate istorică sau la un răufăcător greșit rememorat. Bineînțeles că nu voi face asta. Nu pot face asta. Pentru că ea nu e o ființă umană. Dintre toate lecțiile pe care le-am învățat în lunile petrecute cu Mabel, aceasta este cea mai importantă: că în lume sunt nenumărate lucruri – stânci, copaci, pietre și iarbă și toate cele care se târăsc și fug și zboară. Toate sunt în esență lucruri, dar noi le facem să aibă rost, oferindu-le sensuri care ne reconfirmă viziunea despre lume. În perioada pe care am petrecut-o cu Mabel am învățat cum ajungi să te simți mai uman odată ce ai aflat, chiar și numai în imaginație, cum e să nu fii om. Și am mai învățat și cât de periculos este să încurcăm sălbăticia pe care o asociem cu un lucru, cu sălbăticia care-l animă. Uliii sunt ființe ale morții, și ale sângelui, și ale măcelului, dar nu sunt o scuză pentru atrocități. Lipsa lor de umanitate trebuie prețuită pentru că ceea ce fac nu are niciun fel de legătură cu noi.

Pun cartea lui White pe raft, îmi fac o cană de ceai. Cad pe gânduri. Adusesem uliul în lumea mea și apoi mă prefăcusem că trăiam în a lui. Acum sentimentul e altul: ne trăim fericite viețile împreună, în ciuda faptului că ele sunt diferite. Mă uit în jos la mâinile mele. Acum am cicatrici pe ele. Linii albe subțiri. Una este de la ghearele ei, când fusese hămesită de foame; parcă ar fi un avertisment săpat în carne. Alta este de la un ghimpe care mi-a sfâșiat pielea când am trecut printr-un gard viu ca să găsesc un uliu pe care-l credeam pierdut. Și mai erau și alte cicatrice, dar nu erau vizibile. Erau cele pe care m-a ajutat să le vindec, nu să mi le fac.

30
PĂMÂNTUL MIȘCĂTOR

Este 27 februarie și mă simt teribil de amețită. Mâine o voi duce pe Mabel la casa prietenului meu Tony. E un prieten vechi de-ai mei, un șoimar talentat și un om profund generos. Locuiește împreună cu familia într-o căsuță de culoarea lămâii din zonele de câmpie din sudul Suffolk-ului, la jumătate de oră de mare. Abia aștept să-l văd, dar tot sunt amețită, pentru că aceasta nu va fi o vizită pentru un zbor-două ale lui Mabel. Tony are pentru Mabel o crescătorie pentru sezonul de năpârlire. Mâine o voi duce cu mașina și o voi lăsa acolo.

Trebuie să fac asta. Pentru ea, a venit momentul să-și schimbe toate penele și să-i crească penajul nou, așa că toată săptămâna i-am dat cât de multe prepelițe și fazani poate mânca. Acum e rotofeie ca un curcan și o parte din mine a tot așteptat ca uliul să o ia razna. *Un porumbar gras e un porumbar nebun*, spun cărțile. Se înșală. Bineînțeles că se înșală. Mabel e mai puțin dispusă să-i tolereze pe străini când e în halul ăsta de ghiftuită, dar mie tot mi se pare blândă ca un pisoi. În dimineața asta ne-am jucat de-a prinselea cu mingi de hârtie și în ultima oră a moțăit pe pumnul meu în timp ce eu m-am uitat la emisiuni proaste la televizor. „Bine, Mabel“, îi spun. „La culcare.“ O pun pe stinghia din cealaltă cameră, sting lumina și mă duc sus să mă culc.

Unele lucruri sunt prea înspăimântătoare pentru a putea fi înțelese. Se pot scurge secunde în șir de nesiguranță în timp ce lumea în care trăiești se transformă într-o minciună. La unu și ceva noaptea am unul dintre cele mai cumplite coșmaruri din viața mea. În ultima vreme, visele

mele au fost foarte luminoase, dar, în acesta, cineva – ceva, căci om nu poate fi – a apucat capătul patului meu și îl zdruncină, îl zdruncină cu putere, încercând să mă trântească la pământ. Cel mai tare mă îngrozește senzația din vis. Nu seamănă cu un coșmar. E ceva mai rău. Tresar și mă trezesc.

Ceva îmi zgâlțâie în continuare patul. Îl văd cum se mișcă, îl aud trosnind. Nu e nimeni în cameră.

Mi s-a făcut pielea de găină de spaimă. Tremur și nu mă pot mișca. Senzația de rău este indescriptibilă. Frica se coboară asupra mea de la mii de metri din aer. Patul se cutremură încă, inuman, violent, oribil, imposibil.

Apoi se oprește.

Timp de câteva secunde stau întinsă acolo, blocată. Îmi dau seama că nu respiram. Iau o gură mare de aer tremurător. Lampadarul de deasupra mea se rotește încă în cerc.

Apoi îmi dau seama.

Un cutremur. A fost un cutremur. Aici, în Anglia. Foarte rar se întâmplă aici, nu? Chiar a fost un cutremur? Trebuie să fi fost. *Da.* Aproape că nu-mi vine încă să cred. Sar din pat și mă uit printre perdele. S-au aprins luminile în toate casele. Pe stradă, oameni se plimbă temători în pijamale. Sună telefonul și răspund și e Christina.

„Cutremur!“ strigă ea. „L-ai simțit?“

Înjur. Înjură și ea. Cuvintele obișnuite ne joacă feste: scoatem obscenități pe gură ca să ne liniștim. Dar nu sunt suficiente. Când închid telefonul, nu pot să mă liniștesc. Îmi întind mâinile în față cu palmele în jos. Încă mai tremură. *Helen, n-o mai lua razna,* îmi spun. *E în regulă. Nu s-a stricat nimic. Totul e bine.*

Dar nu e așa. Cutremurul a înviat toate fricile din copilărie legate de apocalipsă: toată așteptarea aceea că lumea va lua foc și va fierbe. E o spaimă foarte veche și profundă și acum pare că nu a dispărut niciodată. Urzeala lumii s-a sfâșiat. Nu o pot coase la loc. Și atunci îmi aduc

aminte de Mabel. Am auzit toate poveștile despre animalele care fug de cutremure. *Vai, Doamne. Probabil că e îngrozită.*

Dau fuga la parter, sărind câte trei trepte deodată, intru valvârtej pe ușă și aprind lumina în camera ei. E adormită. Se trezește, își scoate capul din penele mari și se uită la mine cu ochi senini. E surprinsă să mă vadă. Cască, dezvăluindu-și gura roz ca a unei pisici și limba ascuțită cu vârful negru. Penele bej de dedesubt sunt lăsate complet peste picioare, așa că se văd doar un deget gălbui și doar o gheară neagră precum cărbunele. Celălalt picior este ridicat sus, spre piept. A simțit zguduiturile. Și apoi s-a culcat la loc, complet neimpresionată de pământul mișcător.

Cutremurul nu i-a provocat panică, vreun soi de teamă sau vreo senzație că ceva e greșit. E acasă în lume. E aici. Își întoarce capul cu susul în jos, bucuroasă să mă vadă, își scutură penele umflându-se de satisfacție și apoi, în timp ce stau cu ea, închide încet ochii, își bagă la loc capul în pene și doarme. Nu e vreun duce, vreun cardinal, o hieroglifă sau o fiară mitologică, dar, în clipa asta, Mabel e mai mult decât un uliu. Pare un spirit protector. Micul meu zeu casnic.

Unele lucruri se întâmplă doar o dată sau de două ori în viață. Lumea e plină de semne și de minuni care apar și dispar, iar dacă ești norocos, e posibil să fii în viață să le vezi. Am crezut că venise sfârșitul lumii, dar uliul meu mă salvase din nou și toată spaima dispăruse.

Doarme în mașină tot drumul până în Suffolk. Casa lui Tony e ascunsă în spatele copacilor, pe un drum dintre două câmpuri, și șiruri de ulmi, și garduri vii. Intru cu mașina pe alee, o iau pe Mabel pe mănușă și traversez peluza. Tony iese să mă întâmpine. Mergem împreună la crescătoria mare, cu ziduri albe, din spatele grajdurilor lui. Descuie ușa și intru. Noua ei casă e uriașă. Există crengi acoperite de scoarță și stinghii căptușite cu iarbă

artificială, ca să pășească pe moale. Există o cadă, un tobogan prin care Tony o să-i arunce mâncare; buruieni crescute pe dedesubt, pietriș, un prici de cuib pe care să stea întinsă, o zonă în care bate soarele. Deasupra acoperișului din sârmă împletită, cerul Suffolk-ului.

„Ei bine, Mabel", îi spun, în timp ce-i scot cagula, „asta e casa ta pentru următoarele câteva luni." Se uită în jos la mâna mea în timp ce-i scot fiecare curelușă de pe inelele de la glezne: acum stă pe pumnul meu fără să poarte niciuna. Se uită cu un ochi la norii care se mișcă, apoi își analizează împrejurimile. Urmărește linia acoperișului până la colțuri, se uită la cărămizile din mortar din pereții fundației. Preț de o clipă ne- am întors în camera aceea întunecată din prima zi în care ne-am întâlnit. Îmi aduc aminte de momentul acela, când uliul a uitat pentru prima oară de mine și am tresărit dându-mi seama că acum o să uite din nou de mine.

„Ne vedem după ce se termină vara", îi spun. Uitare. Amintire. Întind mâna, îmi plimb vârfurile degetelor peste penajul de pe pieptul ei, presărat cu mici lacrimi. Penele noi care- i vor crește vor fi dungate în cenușiu și alb. Nuanțele de pământiu și ocru vor dispărea. Când o voi vedea data viitoare, ochii ei vor fi ca portocaliul viu al cărbunilor arzând.

Toate se schimbă. Toate sunt în mișcare. Ridic mâna, îi fac vânt spre stinghia cea mai apropiată. Zboară, aterizează, își scutură coada, vede o creangă deasupra ei și sare pe ea. Stă cu spatele la mine. „O să- mi fie dor de tine", îi spun. N-are cum să răspundă și nu e nimic de explicat. Mă întorc și merg spre ușă, lăsând uliul acolo.

Tony mă așteaptă afară, cu ochii strânși a zâmbet. „Vino înăuntru", spune el. Știe ce simt. Și intru în casă, unde câinii stau întinși pe podeaua bucătăriei dând din coadă și ceainicul fluieră, iar casa e foarte primitoare.

POSTFAȚĂ

Am avut nevoie de mai multe informații despre White ca să scriu această carte. Așa că am petrecut o săptămână la Centrul Harry Ransom, arhiva din Texas, unde sunt păstrate hârtiile și jurnalele lui T.H. White. Să citesc despre ierni englezești noroioase în timp ce stăteam într-o bibliotecă cu aer condiționat a fost o experiență foarte ciudată; afară, vulturii planau cu aripile
curbate în căldura de peste 30 de grade și graurii țopăiau pe trotuarele fierbinți. Am răsfoit, am parcurs manuscrise, am citit din cărțile care-i aparținuseră, m-am întors acasă cu tone de notițe și de gânduri. Dar nu păreau să fie suficiente. Mai era ceva de făcut. Așa că, într-o zi fierbinte de iulie, am condus prin toată Anglia până la Stowe. E în continuare o școală, dar terenurile ei sunt deschise publicului. Mi-am parcat mașina în parcarea National Trust, am plătit taxa de intrare, am luat o hartă și am mers pe aleea lungă până la poartă. „Faceți stânga pentru cele mai frumoase priveliști“, mi-a spus bărbatul din ghereta de pază. Am luat-o la dreapta, pur și simplu din spirit de frondă și am pornit în aventura mea, cu palatul palladian imens și strălucitor la orizont, totul în jur luminat de soarele metalic, care colora în negru frunzele lămâilor verzi și într-un albastru dureros și intens apa lacului. Nuferii străluceau pe el precum constelațiile. Umbre negre ca de cerneală se așterneau pe sub copacii parcului. Drepnelele împungeau aerul atât de dens, încât abia dacă dădeau din aripi în bătaia brizei. Acestea erau terenurile școlii unde predase White, grădini decorative care atrăseseră de sute de ani turiștii.

După o oră de mers pe lângă temple cu coloane canelate și uși pictate, cupole, obeliscuri, porticuri și clădiri ornamentale, am simțit cum încep s-o iau razna. Nimic nu avea niciun sens. Temple grecești, temple romane, zei saxoni pe tăblițe runice pătate de licheni portocalii. Un imens templu gotic din fier forjat. Poduri palladiene, grote din tufa și arcuri dorice. Nimic din ce era aici nu părea solid sau cu noimă, în afara copacilor. Clădirile murdăreau peisajul, de parcă ar fi fost aruncate acolo de vreo mașinărie defectă a timpului și toate, mi-am dat seama, se aflau acolo ca să-mi dea o lecție. Acesta era un peisaj de certitudini morale aristocratice, conceput și construit ca să-i învețe pe vizitatori despre pericolele viciilor moderne și despre căile de atingere a virtuților antice. Poate că de vină era soarele, poate că de vină era insolația care mă păștea, dar am început să le urăsc. Iată templul Virtuților Britanice. Priviți-le pe toate. *Câh.* M-am întors și am început să merg înapoi spre mașină. Îmi era groaznic de milă de White. Acesta era un loc frumos și o lecție extraordinară despre exercitarea puterii, dar da, m-aș fi simțit ireală aici; și eu aș fi fugit de aici. Și asta am făcut. Am fugit de pe terenurile școlii. M-am urcat în mașină, am condus și am parcat, și apoi m-am dus pe jos acolo unde trebuia să ajung.

Iat-o, căsuța lui White, căsuța lui Merlyn, liniștită pe Ridings, dincolo de deal. Părea așa de banală; nu părea absolut deloc un loc magic. Urmele întunecate ale frunzelor se mișcau pe acoperișul ei înalt. Un cal cenușiu păștea afară. Firele de electricitate se întindeau de la un stâlp la altul al gardului, în jos, pe pantele înverzite. Pădurea din spatele casei mai era încă acolo. Dar nu toată: pădurea întunecată unde fuseseră șoimii rândunelelor dispăruse; acum era circuitul de curse Silverstone, iar capela unde White se dusese cu Gos fusese demolată demult; așa cum Chapel Corner este doar o curbă pe cărarea sub care dorm cei morți demult. Dar stând acolo,

în lumina arzătoare a soarelui, am auzit un țiuit în urechi. Era cel mai ciudat sunet, de parcă într-o zi fără vânt puteam să aud răgetul marin al vântului prin toți stejarii. Era povestea iernii. Timp dat înapoi. Sau poate insolație. Îmi doream să fi adus niște apă cu mine.

Am rămas acolo mult timp și m-am uitat la casă. Era o locuință privată. Nu voiam să mă apropii mai mult; nu voiam să deranjez persoana care locuia acolo. Dar am văzut că pomii crescuseră, că hambarul era acum garaj. Fântâna ar trebui să mai fie acolo. Și apoi am auzit un zgomot de cioburi, un hârșâit, și am înghețat. În spatele unui tufiș din grădină a strălucit ceva alb; o cămașă. Era un bărbat care stătea în genunchi în grădină, aplecat peste pământ. Oare planta ceva? Curăța buruieni? Se ruga? Eram departe. Puteam să-i văd umerii, dar nu și fața, nimic altceva decât poziția lui concentrată. M-au trecut fiorii pentru că, pentru o fracțiune de secundă, omul fusese White, care-și planta mușcatele mult iubite. Senzația că White mă bântuia revenise. M-am întrebat dacă ar trebui să mă duc să vorbesc cu bărbatul acesta. Aș fi putut. Aș fi putut vorbi cu el. Nu era White, știam asta, dar aici erau oameni care, totuși, îl cunoscuseră și puteam să vorbesc cu ei. Ferma mai era încă acolo și în spatele ei se aflau iazurile unde Gos se scăldase și White pescuise. Probabil că în ele înotau aceeași crapi ca atunci. Aș fi putut afla mai multe despre el, l-aș putea aduce din nou la viață, aș retrăi amintirile aici. Pentru o clipă, dorința aceea veche de a trece în partea cealaltă și de a aduce pe cineva înapoi s-a reaprins ca o flacără.

Dar apoi am dat deoparte gândul acela. Am renunțat la el și ușurarea a fost imensă, de parcă aș fi scos o greutate de o jumătate de tonă din mine și aș fi aruncat-o pe poteca înverzită. White nu mai e. Uliul a zburat departe. Respectă-i pe cei vii, cinstește-i pe cei morți. Lasă-i în pace. L-am salutat pe bărbat, deși nu putea să mă vadă. A fost un salut ciudat și tremurat și chiar în timp ce-l făceam, m-am

simțit aiurea. Și apoi m-am întors și am plecat. L-am lăsat acolo pe bărbatul care nu era o fantomă și am pornit spre sud. La orizontul luminos, văzduhul se unduia ca apa.

MULȚUMIRI

Le adresez în primul rând mulțumiri celor care au făcut cartea asta posibilă: agentei mele minunate, Jessica Woollard, pentru prietenia ei, pentru profesionalismul și susținerea pe termen lung, și editorului meu extraordinar, o sursă de inspirație, Dan Franklin, de la Jonathan Cape. Aș mai vrea să le mulțumesc și tuturor celorlalți angajați de la Jonathan Cape care au muncit la cartea asta în culise.

Pentru răbdarea, căldura și expertiza lor în timpul vizitei mele de cercetare la Harry Ransom Research Center de la University of Texas, Austin, aș vrea să le mulțumesc lui Jean M. Cannon, Pat Fox, Margi Tenney și Richard Workman. Iar în Buckinghamshire, mulțumiri speciale lui William Goldsmith, care m-a plimbat prin Stowe School.

Cea mai mare dragoste și cele mai multe mulțumiri pentru mama, fratele meu, Cheryl, Aimee, Bea și, bineînțeles, pentru restul familiei mele, pentru că m-au lăsat să spun această poveste fără să-și facă nicio grijă despre ce aș putea scrie. Și, de asemenea, dragoste și recunoștință pentru Christina McLeish, cea mai bună prietenă și un minunat ajutor de șoimar, care m-a susținut din greu după moartea tatălui meu și în timpul scrierii acestei cărți, și pentru Olivia Laing, ale cărei cărți sunt o sursă permanentă de inspirație și ale cărei sfaturi înțelepte și excelent simț al umorului m-au făcut să continui să scriu; și lui Stuart Fall și Amandei Lingham, care m-au ajutat să trec peste perioadele întunecate și familiei mele americane de împrumut: Erin Gott, Paige Parkhill, Jim și Harriet Gott, Wyatt și Curran Gott, care mereu mă fac să mă simt acasă.

Atât de multe persoane m-au ajutat cu prietenie, dragoste, inspirație, încurajări, sau în alte feluri în timp ce

am scris această carte. Le datorez tuturor mulțumiri: Pat Baylis, Steve Bodio, Lee Brindley, Tim Button, Tracy Carmichael, Jake Daum, Tim Dee, Steve Delaney, John Gallagher, Andrew Hunter, Tony James, Polly Appleby și Archie James, Conor Jameson, Boris Jardine, Nick Jardine, Bill Jones, Lauren Kassell, Tim Lewens și Emma Gilby, Josh Lida, Greg Liebenhals, John Loft, Robert Macfarlane și Julia Lovell, Robert și Margaret Mair, Scott McNeff, Gordon Mellor, Toby Metcalf, Patricia Monk, Adam Norrie, Rebecca O'Connor, Ian Patterson, Robert Penney, John Pittman, Marzena Pogorzaly, Joanna Rabiger, Mike Rampey, Joe Ryan, pentru cintezele lui, Katharine Stubbs și Lydia Wilson. Mulțumiri speciale lui Andrew Metcalf și Fionei Mozley. Și lui Chris Wormell, pentru imaginea excelentă de pe copertă.

În ultimul rând, dar nu în cele din urmă și într-un mod special, aș vrea să le mulțumesc tatălui meu, care m-a învățat să iubesc lumea vie, și minunatului meu uliu, care m-a învățat să zbor în ea, când tata nu a mai fost. Mabel a mai zburat multe anotimpuri înainte ca o infecție neașteptată și netratabilă cu aspergillus – o ciupercă îngrozitoare transmisă pe cale aeriană – a dus-o din crescătorie în pădurile întunecate unde sălășluiesc cei rătăciți sau morți. Mi-e tare dor de ea.

NOTE

Locul publicării este Londra dacă nu se menționează altceva.

1

Răbdare

1 John Evelyn, *Memoirs of John Evelyn*, ed. William Bray, Henry Colburn, 1827, vol. 2, p. 433.

2 Richard Blome, *Hawking or Falconry*, The Cresset Press, 1929 (publicată inițial ca parte din *The Gentlemen's Recreation*, 1686), pp. 28–29.

3

Lumi mici

1 Frank Illingworth, *Falcons and Falconry*, Blandford Press Ltd., p. 76.

2 Gilbert Blaine, *Falconry*, Philip Allan, 1936, pp. 229–230.

3 *Ibidem*, p. 11.

4 Gace de la Bigne apud John Cummins, *The Hound and the Hawk*, Weidenfeld & Nicholson, 1988, p. 221.

5 Gilbert Blaine, *op. cit.*, p. 182.

6 Maiorul Charles Hawkins Fisher, *Reminiscences of a Falconer*, John Nimmo, 1901, p. 17.

7 T.H. White, *The Goshawk*, Jonathan Cape, 1951, p. 11.

8 Textul de pe coperta ediției Penguin Classics din 1979 al lui T.H. White, *The Goshawk*.

9 Anonim, recenzie la *The Goshawk*, *The Falconer*, Vol. II, nr. 5, 1952, p. 30.

10 T.H. White, *The Goshawk*, ed. cit., p. 27.

4

Domnul White

1 T.H. White, manuscris nepublicat din caietul „ETC", Harry Ransom Humanities Research Center, University of Texas, Austin.

2 *Idem*, scrisoare către L. Potts, 18 ianuarie 1936, în *T.H. White, Letters to a Friend: The Correspondence between T.H. White and J.L. Potts*, ed. François Gallix, Alan Sutton, 1984, pp. 62–63.

3 *Idem*, *England Have My Bones*, Collins, 1936, p. 80.

4 *Idem*, apud Sylvia Townsend Warner, *T.H. White: A Biography*, Jonathan Cape, 1967, p. 27.

5 *Idem*, manuscris nepublicat, caietul „ETC".

6 Sylvia Townsend Warner, manuscris nepublicat al interviului cu François Gallix, 28 martie 1974, Harry Ransom Humanities Research Center, University of Texas, Austin, p. 1.

7 Sylvia Townsend Warner către William Maxwell, 22 iulie 1967, în *The Elements of Lavishness: Letters of Sylvia Townsend Warner and William Maxwell 1938–1978*, ed. Michael Steinmann, Counterpoint, New York, 2001, p. 179.

8 T.H. White, notiță de jurnal pentru data de 7 aprilie 1939 în manuscrisul nepublicat „Jurnal 1938–1939", Harry Ransom Humanities Research Center, University of Texas, Austin.

9 *Idem*, *England Have My Bones*, ed. cit., p. 59.

10 *Ibidem*, p. 31.

11 David Garnett, *The White/Garnett Letters*, ed. David Garnett, The Viking Press, New York, 1968, p. 8.

12 Henry Green, *Pack My Bag: A Self-Portrait*, Vintage, 2000 (publicată prima oară în 1940), p. 58.

13 T.H. White, scrisoare către Leonard Potts, 2 februarie 1931, în *T.H. White: Letters to a Friend*, ed. cit., p. 15.

14 *Idem*, scrisoare nepublicată către Ronald McNair Scott, 2 noiembrie 1931, Harry Ransom Humanities Research Center, University of Texas, Austin.

15 *Idem*, manuscris nepublicat „Hunting Journal 1931–1933", Harry Ransom Humanities Research Center, University of Texas, Austin.

16 *Idem*, *England Have My Bones*, ed. cit., p. 15.

17 *Ibidem*, p. 120.

18 *Ibid.*, p. 105

19 *Ibid.*, p. 121.

20 *Ibid.*, p. 107.

21 *Idem*, *The Once and Future King*, G. P. Putnam's Sons, New York, 1958.

22 *Idem*, manuscris nepublicat „Hunting Journal 1931–1933".

23 *Idem*, manuscris nepublicat „A Sort of Mania", Harry Ransom Humanities Research Center, University of Texas, Austin.

24 Harriet Hall, *Bill and Patience: An Eccentric Marriage at Stowe and Beyond*, Book Guild Ltd., 2000, p. 53.

25 T.H. White, manuscris nepublicat „A Sort of Mania".

26 *Idem*, scrisoare către Leonard Potts, 2 februarie 1931, în *T.H. White: Letters to a Friend*, ed. cit., p. 70.

27 Denis Brogan, „Omens of 1936", *Fortnightly Review*, nr. 139 (Ian.-Iun. 1936), pp. 1–2.

28 T.H. White, manuscris nepublicat „A Sort of Mania".

29 Gilbert Blaine, *Falconry*, Philip Allan, 1936, p. 181.

30 T.H. White, manuscris nepublicat „A Sort of Mania".

6

Cutia cu stele

1 Richard Blome, *Hawking or Falconry*, The Cresset Press, 1929, p. 28.

2 John Le Carré, *Tinker Tailor Soldier Spy*, Hodder and Stoughton, 2001 (publicată prima oară în 1974), p. 16. [*Cârtița*, traducere de Delia Răzdolescu și Gheorghe Potra, Editura Univers, București, 1994, p. 20.]

3 T.H. White, *The Goshawk*, Jonathan Cape, 1951, pp. 11–12.

4 *Idem*, manuscris nepublicat, fragment, „A Valentine", Harry Ransom Humanities Research Center, University of Texas, Austin.

5 *Idem*, manuscris nepublicat, „Journals, Volume 6", notiță datată 28 noiembrie 1957, T.H. White Collection, Queens' College Library, Queens' College, Cambridge.

7

Invizibilitate

1 T.H. White, *The Goshawk*, Jonathan Cape, 1951, p. 15.

2 Henri Cartier Bresson, 1957, în Adam Bernstein, „The Acknowledged Master of the Moment", *The Washington Post*, joi, 5 august 2004, p. A01.

8

Interiorul în stil Rembrandt

1 T.H. White, *The Goshawk*, Jonathan Cape, 1951, p. 36.

2 *Idem*, apud Sylvia Townsend Warner, *T.H. White: A Biography* Jonathan Cape, 1967, p. 90.

3 *Idem*, manuscris nepublicat „A Sort of Mania", Harry Ransom Humanities Research Center, University of Texas, Austin.

4 *Idem*, *The Goshawk*, ed. cit., p. 27.

5 *Idem*, notă de jurnal pentru 20 ianuarie în manuscris nepublicat, caietul „Horse“, Harry Ransom Humanities Research Center, University of Texas, Austin.

6 Edmund Bert, *An Approved Treatise of Hawkes and Hawking*, 1619, repr. Thames Valley Press, Maidenhead, 1972, p. 22.

7 T.H. White, manuscris nepublicat „A Sort of Mania“, Harry Ransom Humanities Research Center, University of Texas, Austin.

8 *Idem*, *The Goshawk*, ed. cit., p. 16.

9 *Ibidem*, p. 28.

10 *Ibid.*, p. 64.

9

Ritualul de trecere

1 A.D. Huter, „Poetry in psychoanalysis: Hopkins, Rossetti, Winnicott“, *International Review of Psycho-Analysis*, vol. 9, 1982,
pp. 303-316, p. 305. Vezi: John Keats, scrisoare către Richard Woodhouse, 27 octombrie 1818, in John Keats, *Selected Letters*, Oxford University Press, Oxford, 2002, pp. 147-149.

10

Întuneric

1 T.H. White, manuscris nepublicat, caietul „Flying Supplement“, Harry Ransom Humanities Research Center, University of Texas, Austin.

2 *Idem*, *The Goshawk*, Jonathan Cape, 1951, p. 68.

3 Gilbert Blaine, *Falconry*, Philip Allan, 1936, p. 181.

4 Edward Mitchell, *The Art and Practice of Hawking*, Methuen, 1900, p. 83.

5 Emund Bert, *A Approved Treatise of Hawkes and Hawking*, 1619, repr. Thames Valley Press, Maidenhead, 1972, p. 16.

11

Plecarea de acasă

1 T.H. White, *The Goshawk*, Jonathan Cape, 1951, p. 52.

2 *Idem*, notă de jurnal pentru joi, 30 iulie, în manuscris nepublicat, caietul „Flying Supplement“, Harry Ransom Humanities Research Center, University of Texas, Austin.

3 *Idem*, *The Goshawk*, ed. cit., p. 101.

4 *Ibidem*, p. 53.

5 Despre mania pastorală ca modalitate de recuperare a tradiţiilor culturale, vezi Jed Esty, *A Shrinking Island and National Culture in England*, Princeton University Press, 2003.

6 T.H. White, *The Goshawk*, ed. cit., p. 81.

12

Proscrişi

1 Humphrey ap Evans, *Falconry For You*, John Gifford, 1960, p. 36.

2 Gilbert Blaine, *Falconry*, Philip Allan, 1936, p. 179.

3 Frank Illingworth, *Falcons and Falconry*, Blandford Press Ltd., 1948, p. 74.

4 Charles Hawkins Fisher, *Reminiscences of a Falconer*, John Nimmo, 1901, p. 17.

5 Gage Earl Freeman şi Francis Henry Salvin, *Falconry: Its Claims, History and Practice*, Longman, Green, Longman and Robert, 1859, p. 216.

6 Simon Latham, *Lathams New and Second Booke of Falconry*, Roger Jackson, 1618, p. 3.

7 Edmund Bert, *An Approved Treatise of Hawks and Hawking*, 1619, repr. Thames Valley Press, Maidenhead, 1972, pp. 41–42.

8 T.H. White, *The Goshawk*, Jonathan Cape, 1951, pp. 146–147.

9 *Ibidem*, p. 37.

10 *Idem*, notă de jurnal pentru 14 august 1936 în manuscris nepublicat, caietul „Flying Supplement", Harry Ransom Humanities Research Center, University of Texas, Austin.

11 Lord Tweedsmuir, „Gos and Others", *Spectator Harvest*, ed. Henry Wilson Harris, Ayer Publishing, 1970, pp. 7–9.

12 Gilbert Blaine, *Falconry*, ed. cit., p. 13.

13 T.H. White, manuscris nepublicat „A Sort of Mania", Harry Ransom Humanities Research Center, University of Texas, Austin.

14 *Idem*, *The Goshawk*, ed. cit., p. 18.

15 J. Wentworth Day, *Sporting Adventure*, Harrap, 1937, p. 205.

16 Gage Earl Freeman şi Francis Henry Salvin, *op. cit.*, pp. 3–4.

13

Alice, în cădere

1 T.H. White, *The Goshawk*, Jonathan Cape, 1951, p. 100.

2 *Ibidem*, p. 95.

3 *Ibid.*, p. 105.

4 *Ibid.*, p. 106.

5 *Ibid.*, p. 107.

6 *Idem, England Have My Bones*, Collins, 1936, pp. 349–350.

7 *Idem*, notă de jurnal pentru 27 august, în manuscris nepublicat, caietul „Horse", Harry Ransom Humanities Research Center, University of Texas, Austin.

8 *Idem*, manuscris nepublicat, „You Can't Keep a Good Man Down", pp. 261–262, Harry Ransom Humanities Research Center, University of Texas, Austin.

9 *Ibidem*, p. 271.

10 *Ibid.*, p. 263.

15

Pentru cine clopotele...

1 T.H. White, notă de jurnal pentru 25 august 1936, în manuscris nepublicat, caietul „Horse", Harry Ransom Humanities Research Center, University of Texas, Austin.

16

Ploaie

1 T.H. White, *The Goshawk*, Jonathan Cape, 1951, p. 124.

2 *Ibidem*, p. 123.

3 *Ibid.*, p. 124.

17

Caniculă

1 T.H. White, notă de jurnal pentru 2 septembrie 1936, în manuscris nepublicat, caietul „Horse", Harry Ransom Humanities Research Center, University of Texas, Austin.

2 *Ibidem*.

3 Sylvia Townsend Warner, *T.H. White: A Biography*, Jonathan Cape, 1967, p. 29.

4 T.H. White, notă de jurnal pentru 2 septembrie 1936, în manuscris nepublicat, caietul „Horse".

18

Zbor liber

1 Gilbert Blaine, *Falconry*, Philip Allan, p. 199.

2 T.H. White, *The Goshawk*, Jonathan Cape, 1951, p. 136.

3 William Blake, „The Clod and the Pebble", citată greșit în T.H. White, *op. cit.*, p. 147.

19

Extincție

1 Expoziția extraordinară a fost *Three Days of the Condor* de Henrik Håkansson, Kettle's Yard, Cambridge.

20

Ascunzătoare

1 W.H. Auden, „Consider this" (publicat prima oară în 1930) în *The English Auden*, ed. Edward Mendelson, Faber & Faber, 1978, p. 46.

2 *Ibidem*, p. 46.

3 T.H. White, manuscris nepublicat, caietul „ETC", Harry Ransom Humanities Research Center, University of Texas, Austin.

4 *Idem, The Goshawk*, Jonathan Cape, 1951, p. 214.

5 Siegfried Sassoon, scrisoare nepublicată către T.H. White, 15 octombrie 1952, p. 1, Harry Ransom Humanities Research Center, University of Texas, Austin.

6 T.H. White, *The Goshawk*, ed. cit., p. 212.

7 *Idem*, „The Hastings Caves", *Time and Tide Magazine*, 8 decembrie 1956, p. 152.

8 *Idem*, *The Once and Future King*, G. P. Putnam's Sons, New York, 1958, p. 228.

21

Frică

1 T.H. White, *The Goshawk*, Jonathan Cape, 1951, p. 187.

2 *Idem*, adnotări pe coperta interioară a cărții lui Edmund Bert, *Treatise of Hawkes and Hawking*, Harry Ransom Humanities Research Center, University of Texas, Austin.

3 *Idem*, scrisoare către John Moore, în Sylvia Townsend Warner, *T.H. White: A Biography*, Jonathan Cape, 1967, p. 92.

4 *Idem*, *The Goshawk*, ed. cit., p. 204.

22

Ziua Mărului

1 Rane Willerslev, „Not Animal, Not Not-Animal: Hunting, Imitation and Empathetic Knowledge amiong the Siberian Yukaghirs", *The Journal of the Royal Anthropological Institute*, vol. 10, nr. 3 (sept. 2004), pp. 629–652, 659.

23

Pomenire

1 John Muir, *John of the Mountains: The Unpublished Journals of John Muir*, ed. Linnie Marsh Wolfe, 1938, repr. University of Wisconsin Press, Madison, Wisconsin, 1979, p. 208.

2 *Ibidem*, p. 99.

3 Despre doliu la copii și adulți, vezi Melanie Klein, „Mourning and its relation to manic depressive states", în *The Writings of Melanie Klein, Volume I, Love, Guilt and Reparation*, The Hogarth Press, 1940, pp. 344–369.

24

Medicamente

1 *Sir Orfeo and Sir Launfal*, ed. Lesley Johnson și Elizabeth Williams, The University of Leeds, School of English, Leeds, 1984, p. 11.

2 Geoffrey of Monmouth, Vita Merlini, ed. și trad. John J. Parry, *Illinois Studies in Language and Literature 10*, 1925, pp. 243–380.

3 T.H. White, „King Arthur in the Cottage", *Reader's News*, volumul 2, nr. 3, august 1939, pp. 26–27.

4 *Idem*, scrisoare către L.J. Potts, 14 ianuarie 1938, în *T.H. White, Letters to a Friend*, pp. 86–87.

5 John Cheever, *The Journals*, Jonathan Cape, 1990, p. 219.

6 Povestea lui Puppy Mason este în T.H. White, fragment de manuscris nepublicat, „A Valentine", Harry Ransom Humanities Research Center, University of Texas, Austin.

26

Scurgerea timpului

1 Sylvia Townsend Warner, *T.H. White: A Biography*, Jonathan Cape, 1967, p. 99.

2 Alfred Adler, *The Practice and Theory of Individual Psychology*, Kegan Paul, Trench, Trubner & Co., 1924, p. 196.

3 T.H. White, *The Goshawk*, Jonathan Cape, 1951, p. 186.

4 *Idem*, *The Sword in the Stone*, Collins, 1938, p. 46.

5 *Idem*, *The Book of Merlyn: The Unpublished Conclusion to The Once and Future King*, University of Texas Press, Austin, 1977, p. 3.

6 *Ibidem*, p. 128.

27

Lumea nouă

1 Logan J. Bennett, „This is Ours to Fight for", *Outdoor Life*, noiembrie 1942, volumul 90, nr. 3, pp. 32–33, 52.

2 T.H. White, notă de jurnal datată 22 august 1939 în manuscris nepublicat „Jurnal 1938–1939", Harry Ransom Humanities Research Center, University of Texas, Austin.

3 *Ibidem.*

28

Povești de iarnă

1 H.J. Massingham, *English Downland*, B.T. Batsford, 1936, p. 5.

2 Despre cultul calcarului în Anglia interbelică, vezi cartea excelentă a lui Patrick White, *The Village that Died for England*, Faber & Faber, 1995.

29

Început de primăvară

1 T.H. White, manuscris nepublicat, „The Merlins", p. 20, Harry Ransom Humanities Research Center, University of Texas, Austin.

2 *Idem*, *The Goshawk*, Jonathan Cape, 1951, p. 215.